

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΥΠΟ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΝ ΑΠΟΨΙΝ

Ὡς ἡ ὁδὴ τῆς εὐστόμου ἀηδόνος ἐν τῷ εαρινῷ κατακαλεῖται τὰ ὅρα τον μονοσχαρούς, ὄντως ἡ μελίφουγγος τον ἐλληνικὸν ἔβνους γλώσσα ἢ ἐν τῇ νεότητι τον κόσμον δημιουργηθεῖσα τέρπει καὶ ψυχαγωγεῖ τὴν ἀκοήν τον γλωσσικὴν αἰσθησὶν ἔχοντος ἀκροατοῦ. Διότι τὸ ἐλληνικὸν γένος δεν διέπρεψε μόνον κατὰ τὸ κάλλος τον οὐράτου καὶ τὴν εὐφυΐαν πνεύματος, δεν υπερέβαλε τονς ἀλλοὺς λαοὺς μόνον κατὰ τὰς ποικιλίας τον καλὸν τέχνας καὶ τὰς παντοειδεῖς τον ἀληθούς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἧς διακρίνεται κατὰ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδύ, τὸ πλαστικὸν καὶ τὸ ἀτρογυλόν, τὸ νηρόν καὶ τὸ εὐκαμπτόν, τὸ εὐγλωσσόν καὶ τὸ μελιχρόν. Ναί, ἡ γλῶσσα των ἡμετέρων προγόνων δεν εἶναι σκοτεινὴ καὶ ζοφώδης, ὡς ἡ γερμανικὴ, οὐκ ἔχει καμπὰς καὶ ελιγμούς ὡς ὁ γοθτικὸς ρυθμὸς, ἀλλ' εἶναι εὐθύβολος καὶ, ὄντως ἐπιείν, εὐθυκέλευθος ομοιάζουσα προς τὴν ἀκτῖνα τον διφρηλατοῦντος Φοῖβου, ὅστις ἐν τῷ ἀτερεώματι τον ἐλληνικὸν οὐρανὸν ρίπτει τὰ βέλη αὐτοῦ δι' αἰθέρος καὶ οὐχὶ δι' ἀτμίδων καὶ νεφελῶν, αἵτινες περισπῶσι τὸ πεμπόμενον φῶς. "Ἐχει δε τῆλικαῦτην διαύγειαν, ἡλικίην δ' αἰθῆρ τον ἐλληνικὸν οὐρανόν, τῆλικούτον φῶς, ἡλικίον οἱ ἐλληνικοὶ ἀστέρες, τοσαῦτα κοσμήματα, ὅσους κρόκους καὶ ναρκίσσους κηπευεῖ δ' Κηφισός, καὶ τοσαύτην εὐκαμψίαν, ὅσην ἔχουσι τὰ ἐλληνικὰ σώματα καὶ δ' Ἀπόλλων τον Μπελβεδέρη. Ὡς οὗτος δεν εἶναι λίθος ψυχρός καὶ βαρὺς, ἀλλ' οἰονεῖ μάγιστρον ἰπτάμενον, οὕτω καὶ ἡ ιδεώδης του Πλάτωνος γλῶσσα δεν βαίνει βαρέως, ἀλλ' οἰονεῖ ἰπτάται διὰ τῶν περυγῶν τῆς φαντασίας καὶ τῶν ιδεῶν. "Ἄν δ' ἦτο πεπρωμένον, ἵνα βόρειοι λαοὶ παρειδύσωσιν εἰς τὴν ὡραίαν ἡμῶν πατρίδα, ὅπερ ἀποκρούει ἢ ποικιλία τῆς φύσεως καὶ ἡ δικαιοσύνη του κυβερνήτου τον κόσμου, καὶ οὗτοι ἠθελον δεχθῆ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἢ τουλάχιστον ἐμελλον νὰ ἀφομοιώσωσι τὴν εαυτῶν προς τὴν ἡμετέραν, ὡς ὁ Ἀραβὶς κατ' ὀλίγον ἀποβάλλει τὴν μέλαιναν χροιάν ἐν τοῖς εὐκράτοις κλίμασιν*.

Ὁ Ἕλληνας δεν λαργγίζει δι' ἐπισημεύσεως πολλῶν συμφώνων καὶ οἰονεῖ βρυχάται, ὡς οἱ γείτονες τον βορείον πόλον, ἀλλ' ἀδει ὡς ἡ χελιδὼν καὶ εὐμολεῖ ὡς ἡ ἀηδὼν. Τούτου ἡ γλῶσσα δεν εἶναι μεστή συμφώνων, ὡς ἡ τῶν βορείων λαῶν, οὐδὲ πάλιν πλήρης φωνηέντων, ὡς ἡ τῶν μεσημβρινῶν, ἀλλὰ ταῦτα μίγνυνται ἐν συμμετρίας, ὡς εὐκράεις

* Ἐνταῦθα ἡδύνατά τις νὰ ἐρώτησῃ, δια τί διακρίνονται διάφοροι γλώσσαί, ἀφ' οὗ ὑπάρχει ἐνάτης του ἀνθρωπίνου γένους καὶ του ἀνθρωπίνου πνεύματος. Κατὰ τόνε/ίον διδάσκων Sivin' lini fGvämiiilü.-Hk. Logik Und Psychologie ἐν σελ. 235), ἡ γλῶσσα εἶναι δημιουργία του ἀνθρώπου. Ὡς δ' οὗτος συνίσταται ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι ἔργον ἀμφοτέρων. Ὡς δ' ἡ ἀγγλικὴ κεφαλὴ εἶναι πῖ ἰδιοφνές, οὕτω καὶ τὰ γλωσσικά του "Ἀγγλ.ου ὄργανα (ἐν σελ. 875). Δια τόντο καὶ ἕκαστον σύμφωνον καὶ ἕκαστον φωνήεν του ἀγγλικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι διάφορον του ἀντιστοίχου του γαλλ.λαοῦ. Τοῦτο δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ ἐν τῇ νεωτέρα ἐλληνικῇ- ἀλλως προφέρουσι πολλ.θ τῶν γραμμάτων οἱ-ορεινοί, ὡς οἱ Ἀκαρνανεὶ καὶ οἱ Ἀρκάδες, καὶ ἀλλως οἱ πεδινοί. Λοιπὸν προς παραγωγήν τῶν διαφόρων γλωσσῶν συνεβάλλετο κατ' ἐξοχίην τὸ κλίμα, δι' οὗ ἀλλοιοῦνται τὰ γλωσσικά ὄργανα.

εἶναι καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος κλίμα. Διότι οἱ Ἕλληνες τὸ καλὸν πανταχοῦ Χηρεῦοντες ἀνεμῖγνον τὰ τραχεὰ γράμματα μετὰ τῶν λείων, τὰ σκληρὰ μετὰ τῶν ἰαλακῶν, τὰ κακόφωνα μετὰ τῶν ἐνφυ'νων, τὰ δυσέκφορα μετὰ τῶν ἐνπροφόρων καὶ δεν παρέθετον οὔτε ὀλιγοσύλλαβα πολλὰ, δι' ὧν ἡ τῆ; ἀκροάσεως συνέχεια διακόπτεται, οὔτε πολυσύνλλαβα πλείω τῶν ἰκανῶν, οὔτε ὁμοίωτα παρ' ὁμοιοτόνους οὔτε ὁμοίωχρονα παρ' ὁμοιοχρόνοις, ἀπερ πολὺν τον κόρον ἐντίκτουσιν*.

Ὁ μόνον δ' ἐν τῷ ἀντὶ λέξει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀνθῆσει πολλῶν λέξεων οἱ πρόγονοι ἡμῶν τηροῦναι ἀγαστήν συμμετρίαν. Διότι μεταχειρίζονται ἐνμελή, εὐρύθμα καὶ ἐνφωνα ὀνόματα, νῦ ὧν ἡ γλῶσσα γλνκαίνεται καὶ μαλάσσεται, τὰ δ' ἀρρηθ/ια καὶ κακόφωνα ἀναρμόττονσι καὶ στυφαίνουσι, ὅπως ἐπισκοπιζῶσι τὴν τούτων ἀηδίαν, ὡς οἱ συνετοὶ στρατηλάται κατὰ τὰς συντάξεις τῶν στρατευμάτων συγκρούουσι τονς ἀσθενεῖς διὰ τῶν ἰσχυρῶν στρατηγῶν. Μὴ δὲ τις νπολάβῃ, δι' αἱ καλὰ λέξεις μόνον δύναται κατ' οἰονήποτε τρόπον συντιθέ/ιεναι νὰ ἀπεργασθῶσι τερπνόν τῆς γλώσσης νῦσα/ια ἢ γλαφρονὰν ἀρμονίαν, διότι καὶ ἐν ταύτῃ συμβαίνει δι' τι καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ. Καὶ ὁ ἀγάμος καὶ ὁ φαῖλος ζωγράφος τὰ αὐτὰ χρώματα λαμβάνει, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἕκαστέρου αὐτῶν διὰ τῆς συνθέσεως ἀπειρῶς διαφέρουσι. Ὀντως οἱ Ἕλληνες ἀνεδείκνυον ἰουσικὴν τὴν εαυτῶν γλῶσσαν καὶ δι) ἐφιλοτέχνησαν τὴν καλουμένην γλαφρονὰν ἀρμονίαν, ἐν ἣ διέπρεψαν ἢ Σαπφῶ καὶ ὁ Σιμωνίδης ἐκ τῶν λυρικῶν, ὁ Εὐριπίδης ἐκ τῶν τραγικῶν, καὶ ἐκ τῶν ἱστορικῶν Ἐφορος ὁ Κυμαῖος καὶ ὁ Θεόπομπος καὶ ἐκ τῶν ρητόρων ὁ Ἰσοκράτης, ὅστις ἰετεχειρίαθῃ τὴν κατεατραμμένην ἡ ἐμπερίοδον γλῶσσαν τὴν οὐσαν ἡδεῖαν, ἐνμαθῆ καὶ ἐννημόνευτον**. Ἡ γλαφυρὰ καὶ ἀνύηρὰ σύνθεσις ἐνέχει πολὺ μὲν τὸ κάλλος, γλνκεῖαν ἀρ/ιονίαν καὶ μὴδὲν τὸ πλημμελές" διότι πάσας τὰς λέξεις ἐκλέγει εὐφώνους, λείας, μαλάκας καὶ παρῦενωπάς καὶ ἀπεχθάνεται τὰς τραχείας καὶ ἀντιτύπους σνλάαβας. Τὰ ἔργα τῆς τοιαύτης συνθέσεως δύναται τις νὰ παραβάλλῃ) προς τὰ νφάσματα τὰ ἔχοντα καλοὺς μίτους ἢ προς τὰς γραφὰς τὰς ζωηρὰ χρώματα ἔχουσας. Ἐπί πάαι τούτοις ἡ ἀνθηρὰ ἀρμονία δεν ἐδράζεται ἐπὶ βάσεως ἀατηρας καὶ ἀσφαλούς οὐδὲ χάρει ἐπὶ τῷ) σταθερότητι καὶ βραδύτητι οὐδ' ἀνέχεται διακοπήν ἐν τῷ μέσω τῶν λέξεων, ἀλλ' ἐπιχαρίτως σπεύδει καὶ παραβάλλεται προς τὰ ρέοντα καὶ μὴδέποτε ἀτρεμοῦντα νάματα.

Τουναντίον ἡ ἀυστηρὰ ἢ τραχεῖα ἀρμονία τίθησι βάσεις ἀσφαλεῖς καὶ στερεὰς μὴ ἐπέχειρασμένας ὡς ἐν πῖσιν οἰκοδομαῖς οἱ λίθοι οὔτε ἐναγώνιοι οὔτε σννεξεσμένοι, ἀλλ' οἰονεῖ αυτοσχέδιοι ἐμβάλλονται. Ἐν ταύτῃ αἱ περίοδοι δεν εἶναι εὐσύννοποι οὐδὲ μετροῦνται προς τὸ πνεῦμα τού λέγοντος. Ἡ ἀρ/ιονία ἀντὶ ἐφιλοτεχνήθη ἀγχιότροφος περί τας πτώσεις, ποικίλη περί τους σχηματισμούς, ὀλιγοσύνδεσμος, ἡκιστα

* Διονύς. Ἀλικαρνασσ. Περί συνθέσεως ὀνομάτων 82.

** Ἕλληνας. γραμμ. II, 53.

ανθρά, μεγάλωφρον, ἀκύψευτος καί τό ἀρχαϊκόν κάλλος ἔχουσα. Κατά τήν αὐστηράν ἀρμονίαν ἐγραψαν ἐν μεν τοῖς ἐπικοῖς δ' Ἀντίμαχος, ἐν δε τοῖς μελοποιοῖς δ' μονομανῆς Πίνδαρος, ἐν δε τοῖς τραγικοῖς δ' Αἰσχύλος καί ἐν τοῖς ὀητοῖς Ἀντιφών δ' Ῥαμνοῦσιος*. Τήν σεμνήν ταντην ἀρμονίαν μή τις μεταχειριαθῆ εἰς υποθέσεις ἐντελείς, ἀλλ' εἰς μεγαλοπρεπεῖς, οἷα αἱ τοῦ Μαραθωνομάχου τραγικοῦ καί αἱ τοῦ κύκνου τῆς Βοιωτίας.

Ἡ γλώσσα δ' ὁμοῦς αὕτη ἡ εἰς τηλικούτων κάλλος ἐξαρθείσα δὲν ἦτο αἰεὶ ἐνιαία. Ὡς δ' ἡ Ἑλλάς διασχίζεται ὑπὸ μεγάλων κόλπων καί διατέμενται ὑπὸ υψηλῶν καί δυσπρόσιτων ορέων, οὕτω καί ἡ γλώσσα αὐτῆς διαφεύγει εἰς διαλέκτους, αἵτινες δὲ μεν ἐνοῦνται καί ἐνοῦμεναι ἀποτελοῦσι κοινήν τινα γλώσσαν, δε δ' αὖθις χωρίζονται. Ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἀνιψοῦνται δύο μεγαλοπρεπέστατα τὸν ἐλληνικὸν πνεύματος μνημεῖα, ἀπερ καί δια πολλὰ ἄλλα διεγείρουσι τὴν ἐκπληξιν τῶν αἰῶνων καί διὰ τὴν γλώσσαν. Τοῦ δαμονίου τούτου ποιητοῦ δ' ἀναγνώστης θαυμάζει τὴν ἡρεμίαν καί τὴν μεγάλο ἠρέπειαν, τὸ εὐπλαστον καί τὸ ὑγρὸν, τὴν χάριν καί τὴν ἀπλότητα ἐν τῇ συντάξει καί τῇ συνθέσει τῶν λέξεων**. Μεθ' Ὀμηρον ἠρμασεν ἡ Αἰολίς, ἡ Ἀωρίς καί ἡ Ἰάς, ἐξ ἧς ἀνεπτύχθη ἡ Ἀτθίς ἢ πάσας τὰς ἀλλὰς νπερβαλοῦσα. Αὐτὴ δὲ τῆς ἐπιμιξίας τῶν Ἀθηναίων πρὸς πάσας τὰς φυλάς καί διὰ τῆς διατριβῆς πολλῶν ξένων ἐν Ἀθήναις ἔλαβε καθολικὸν τύπον. Ὡς ἡ μουσομήτωρ τοῦ Περικλέους πόλις ἐγένετο τό κέντρον τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, οὕτως ἡ διάλεκτος αὐτῆς διακριθεῖσα κατὰ τὴν λεπτότητα καί τὴν χάριν πάσας τὰς ἄλλας διαλέκτους ἐπεσκέασε. Δικαίως** διότι ἐν ταύτῃ ὑπαυγάζει ἡ αἴγλη τοῦ ἀστερόεντος ἐλληνικοῦ οὐρανοῦ καί ἐν ταύτῃ ἀντικατοπτρίζονται τὰ μειδιώματα τῶν αετῶν τοῦ Φαλήρου, ἢ εὐχθῆς θάλασσα καί τὰ μαρμαίροντα κύματα ἀμπαύζονσι μετὰ τοῦ χρυσόφρονος καί τοῦ ἐρυθρίνου. Ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ ἐπανθεῖ ἡ χάρις ἐκεῖνη, ἢ ἡ οἰμὴ τοῦ Πραξιτέλους ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ Ἑρμοῦ τῆς Ὀλυμπίας καί ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνοῦνιμου ἐκεῖνου εφῆβου τὸν χωθέντος ἐν τῷ ἐργαστάσι) τοῦ Ἀνσίππου, ἢ δ' Ποσειδῶν διεφύλαξεν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πελάγους τῶν Ἀντικυθήρων. Ἡ Ἀτθίς ἐπὶ τοῦ Πλάτωνος καί τοῦ Δημοσθένους δὲν εἶναι μικρὰ κόρη, ὡς ἐπὶ τῶν Ἰώνων, οὔτε γραία ὡς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἀλλὰ κύριμος παρθένος, ἐνοσταλῆς καί εὐκαμπτος, ὡς αἱ Χάριτες, τό ἴαρόν τῆς Ἀφροδίτης κάλλος ἔχουσα, καί οὐχὶ τὸ φοβερόν τῆς Ἥρας, ὡς ἡ Ἀωρίς.

Ἐν τῇ Ἀτθίδι ἐποίησε τὰς τραγωδίας δ' Μαραθωνομάχος τραγικός δ' διὰ λέξεων δυνηθεῖς νά εἰκονίῃ τὸν ἀγῶνα τοῦ μεγαλοπράγμονος τοῦ κόσμου στασιαῶτος πρὸς τὴν τυραννίαν τοῦ Διός. Μόνον δ' Τιδάν οὗτος τοῦ θεάτρου ἠδύνατο διὰ γλαΐσης νὰ ποιῆσῃ αἰσθητὴν οὕτως ὑψηλὴν ὑπόθεσιν διότι εἶναι ἀνεξάντλητος ἐν τῷ σχηματισμῷ νέων ἐπιθέτων*** καί κατέχει τὸ μυστήριον, ἵνα ἐκάστην εἰκόνα, ἢ τις ἐν τῇ διάνοια αὐτοῦ αἰωρεῖται, αἰσθητοποίησῃ καί διὰ τῆς ἀπὸ ἠτοποιήσεως τὴν φαντασίαν τῶν θεατῶν διεγείρῃ καί ἐκπληξῇ. Ἐντεῦθεν συρρέουσι ἀδιλείπτοι πλήμυραι εἰκόνων καί μεταφορῶν. Ἄν δ' δ' Προμηθεὺς ἔκλειψε τό πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, δύο δίδυμοι τῆς τέχνης ἀδελφοί, δ' Φειδίας καί δ' Σοφοκλῆς, ἀνήρπασαν ἐκ τῆς οὐράνιας ἀκροπόλεως καί διετήρησαν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μαρμάρου καί τῆς γλώσσης τό ἰδεώδες τοῦ ἐν Ὀλυμπία Διός κάλλος καί τό τῆς Ἀντιγόνης. Ἄλλ' δ' μεν χρυσός καί ἐλέφας τοῦ ἀριστατέχνου ἀνθρώπου καί ἐφθάρη ὑπὸ βαρβαρικῶν χειρῶν, ἢ δε γλώσσα τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἀντιγόνης μεστή γλυκύτητας καί μέλιτος,

ἀπερ ἐπέθηκαν αἱ ξανθαὶ τοῦ Ὀμηροῦ μέλισσαι, κατακηλοῦσι τὰ ὄτα καί ἐξάιρουσι τὴν διάνοιαν τῶν θεατῶν πάντων τῶν αἰῶνων. Ὁ δε Εὐριπίδης δὲν ἀντλεῖ ἐκ τοῦ ἀνεξάντλητου τῆς ἐπικῆς γλώσσης θησαυροῦ, ἀλλὰ συλλέγει ταύτην ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καί διὰ γλωσσοπλαστικῆς δυνάμεως καί τῶν ἀνθέων τῆς ρητορικῆς τέχνης περικοαμεί αὐτήν. Ὁ καλλίβοτρυς νάρκισσος καί δ' χρυσαυγῆς κρόκος καί πάντα τὰ καλλίχροα ἀνθῆ, ἀπερ ὁ Εὐριπίδης Τητύλ.υτος ἐδρέφατο ἐν τοῖς ἀκηράτοις τῆς Τροϊζήνος λειμῶσι, ἐπανθοῦσιν ἐν ταῖς τραγωδίαις τοῦ ποιητοῦ.

Ἄλλ' ἀνθεμόρτυτον γλασσικὸν κάλλος δὲν φέρει μόνον ἢ ἐπὶ τοῦ τεθρίππου τῆς φαντασίας ἐποχούμενη ποιήσις, ἀλλὰ καί δ' πεζὸς λόγος δ' πρὸς ἐκεῖνη ἀμιλλώμενος. Ἐν τούτῳ τὰ σαήπτρα κατέχει καί τὴν ἀλουργίδα περιβάλλεται ὁ μέγας τῆς ἀρχαϊότητος φιλόσοφος, δετς ἐν τῇ διάνοια αὐτοῦ ὡς ἐν φακῷ τὰς ἰδέας μεταφυσικοῦ κόσμου περιουλλέξας ἐδημιούργησε τὴν ἰδεώδη γλώσσαν, δι' ἧς ἐκέλευσε ἀπεικονίζονται. Πάντες θαυμάζουσι τῆς Πλατωνικῆς γλώσσης τὸ εὐχαρι, τό κομψόν καί τό καινοτόμον καί ἐπανοῦσι τὴν παρὰ τῷ Κικέρου>νι εὔστοχον τῶν ἀρχαίων φώσοφο>ν δῆσιν, δι' δ' Ζεὺς κατὰ τὴν γλώσσαν τοῦ Πλάτωνος διαλέγεται, ἀν Ἑλληνιστὶ καλῆ. Εἶποιεν, δι' ἡ ῥῆσις εἶναι εὔστοχος, διότι γλώσσα ἰδεώδες κάλλ,ος ἔχουσα δὲν εἶναι συνήθης τῷ πραγματικῷ κόσμῳ.

Πραγματικώτερον γλώσσαν διεμόρφωσαν οἱ ῥήτορες, ἐξ ὧν δ' μεν Λυσίας εἶχει λιτὴν καί ἀπέριττον, στρογγύλην καί πυκνήν, σεμνὴν καί σύντονον, ὁ δε Ἰσοκράτης ἐδημιούργησε ρητορικὸν ἰδίωμα, ἀπερ*, Διονύσιος δ' Ἀλικαρνασσεύς παραβάλλει πρὸς τὴν τέχνην τοῦ Πολυκλείτου καί τοῦ Φειδίου κατὰ τὸ μεγαλύτερον καί τό ἀξιοματικόν. Διὰ τούτου δ' ἀναγνώσκων τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου τούτου ῥήτορος γίνεται σπουδαῖος ὡς δ' ἀκροώμενος τῆς Δωρείου ἀρμονίας. Τουραντίον δ' ἀκροατῆς τῶν Δημοσθενικῶν λόγων μεταβάλλεται ἀπὸ πάθους εἰς πάθος καί δὴ ἀγωνία, φοβεῖται, καταφρονεῖ, μισεῖ, ἐλεεῖ, ἐυνοεῖ, οργίζεται, φθονεῖ καί, καθύλ'ου εἰπεῖν, ομοιάζει πρὸς τοὺς κορυβαντιῶντας. Ἐχει δ' ἡ γλώσσα τοῦ Παιανιέως τηλικαύτην δύναμιν, ὡστε ομοιάζει πρὸς ἀφῆραν, δι' ἧς ἐσφυρηλάττειτο δ' κεραυνός κατὰ τῶν προδοτῶν καί τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Ἐάν ἡ ἐντονος καί σθεναρὰ αὕτη γλώσσα ἀνταράσῃ τὰ νεῦρα τοῦ ἀναγνώστη, οὐ ἢ πατρίς οὔτε ὑπὸ τῷ Δημάδου καταπροδίδεται, οὔτε ὑπὸ τοῦ Φιλίππου διαφθείρεται καί δουλοῦται, τί ἀρά γε συνέβαιναν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, δε τῇ γλώσσῃ τοῦ μεγαλοπράγμονος τούτου ῥήτορος δῆσιν τριαίνης συνεχίει τὰ ἐξηγητικὰ μένα λαοῦ εὐφαντάστου κύματα, ὡς δ' Ἐθρακιῶς βορρᾶς διὰ συρριμῶν συνελαύνει πρὸς τὴν ποίησιν αὐτοῦ;

Καὶ δε τῇ κοσμοκράτειρα Ῥώμη περιέβαλε τὴν Ἑλλάδα τὰς ἀλυσεις τῆς δουλοαῦνης, ἢ δυνάμεις τῆς ρητορικῆς γλώσσης δὲν ἠμβλύθη, ἀλλὰ καί ὑπὸ δυσμενεῖς δρους διέπρεψαν ῥίμορες καί ρητορευόντες φιλόσοφοι, ὡς δ' Ἀκαδημαϊκός Καρνεάδης, δετς εἰς Ῥώμην μετὰ τοῦ Διογένηος καί Κριτολάου πρέσβευσα μένος διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ὠρωπία>ν οὕτω κατεκλήλαε τὰ ὄτα τῆς νεο?Μίας τῆς κοσμοκράτειρας πόλεως καί κατεγοήτευσεν αὐτήν, ὡστε Κάτων δ' πρεσβύτερος παρεκάλεσε τὴν σύγκλητον, ἵνα τάχιστα ψήφισῃ τὰ περὶ τῆς πρεσβείας, ἵνα οἱ μεν φιλόσοφοι τρεπόμενοι ἐπὶ τὰς σχολὰς διαλέγονται πρὸς τοὺς παιδας τῶν Ἑλλήνων, οἱ δε νέοι τῆς Ῥώμης ἀκούωσι τῶν νόμων καί τῶν ἀρχόντων, ὡς πρότεροι**. Τούτου δηλοῖ, δι' δ' συντηρητικὸς ἐκεῖνος Ῥωμαῖός ἐπειράθη, δεπὼς ἐμβάλῃ φραγμὸν εἰς τὸν πολυγεῦμονα καί καλλίρουν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ποταμόν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη, διότι τὰ ρεύματα τοῦτου ἦσαν ὑψηλά, εὐρέα καί βίαια. Διὰ τούτου καί αὐτὸς δ' διαπρεπέστατος τῆς Ῥώμης

* Διον. Ἀ/καρνασ. Περὶ ὀνν&εσ νομοάτ. 180.

** Ὀρη Εἰσαγωγήν μου εἰς Ἰλιάδα ἐν σελ. 24.

*** Ποιητῆς ἔχων πολλὰ ἐπιθετα δείννοιν, οἱ κέσθηται δίμοια, ὁπως διακρίν/ τὰς διαφορὰς τῶν ὄντων.

* Ἐν Βροντο κεφ. 31.

** Πλωταρχ. ἐν βίῳ Κάτων, του ποεοβ. 22.

ΕΠΙΣΤΗΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΥΙΟΥ Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΕΚΘΕΣΙΣ "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ"

ΕΡΓΑ

Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΓΡΑΦΙΑ Ν. ΘΟΝ

ύπατος, δ Κικέρων, ήναγκάσθη, δπως γένηται δούλος της Ελληνικής φιλοσοφίας, της 'Ρωδίας ρητορικής, θαυμαστής των Δημοσθενικών λόγων και μεταμορφωθή εις ενρύν άγωγόν, δι' ον ή Ελληνική γλώσσα εισέρρεναεν εις το λεξικόν των 'Ρωμαίων. Κατά τούτον λέξις μή υπάρχουσα εν τη λατινική ήδύνατο νά ληφθῆ εκ τής Ελληνικής. Ο άγωγος οντος κατήρδευσε και έπανε πδ αύχηρόν και ξηρόν και παιχόν της λατινικής γλώσσης έδαφος, και έμάλαξε την σκληράν των Γράκων ρητορικήν.

Αφ' ου δ' εισήχθη εις τδ κέντρον του αρχαίου πολιτισμού ή Ελληνική ρητορική, σνεκρούσθησαν προς τά διάφορα αυτής είδη και δ Όρτήσιος ήτο οπαδός τής Αιαινης ρητορικής, δ Κικέρων τής 'Ρωδίας και δ Γάιος Λικίνιος Κάλβος τής Αττικής. Ούτος ήλεγχε τον Κικέρωνα, ως περιτολόγον και έννευριαμένον, δστις έλεγε περί του έπικριτον αυτού, διι διά τής υπέρμετρου ανοτηρότητος άφέιλε τους υγιείς τον λόγου χυμούς. Αλλά θεωρούμεν εις ευμένειαν τής τύχης προς τον 'Ρωμαϊκόν λαόν, διι Απολλόδωρος δ διδάσκαλος τού κοσμοκράτορος Αυγούστου ενέπνευσε τφ μαθητή αυτού την ατοργήν προς την Αττικήν ρητορείαν. (>!· το διά ίόν Αυγούστον εκράτησεν εν 'Ρώμη δ Αττικισμός. Οι μόνον δ' δ Αυγούστος, αλλά και πολλοί άλλοι κοσμοκράτορες έτίμων τους Έλληνας ρήτορας, και κομψούς τού λόγου χειριστάς. Διών δ Προουσαεύς δ έπικληθείς Χρυσόστομος, δ έν τω 'Ιατρω προς τούς 'Ρωμαϊκους λεγεώνας άγορεύσας και πείσας αυτούς, δπως δεχθόαι τον Νερούαν ως αυτοκράτορα, δ Δίων, λέγω, ούτως έτίματο υπό τού Τραϊανού, ώστε άναβίβάσας τούτον επί τής χρυσής αυτού αμάξης έλεγεν «2Υ μεν λέγεις, ουκ όίσα' φίλω δέ σε ως έμαντόν».

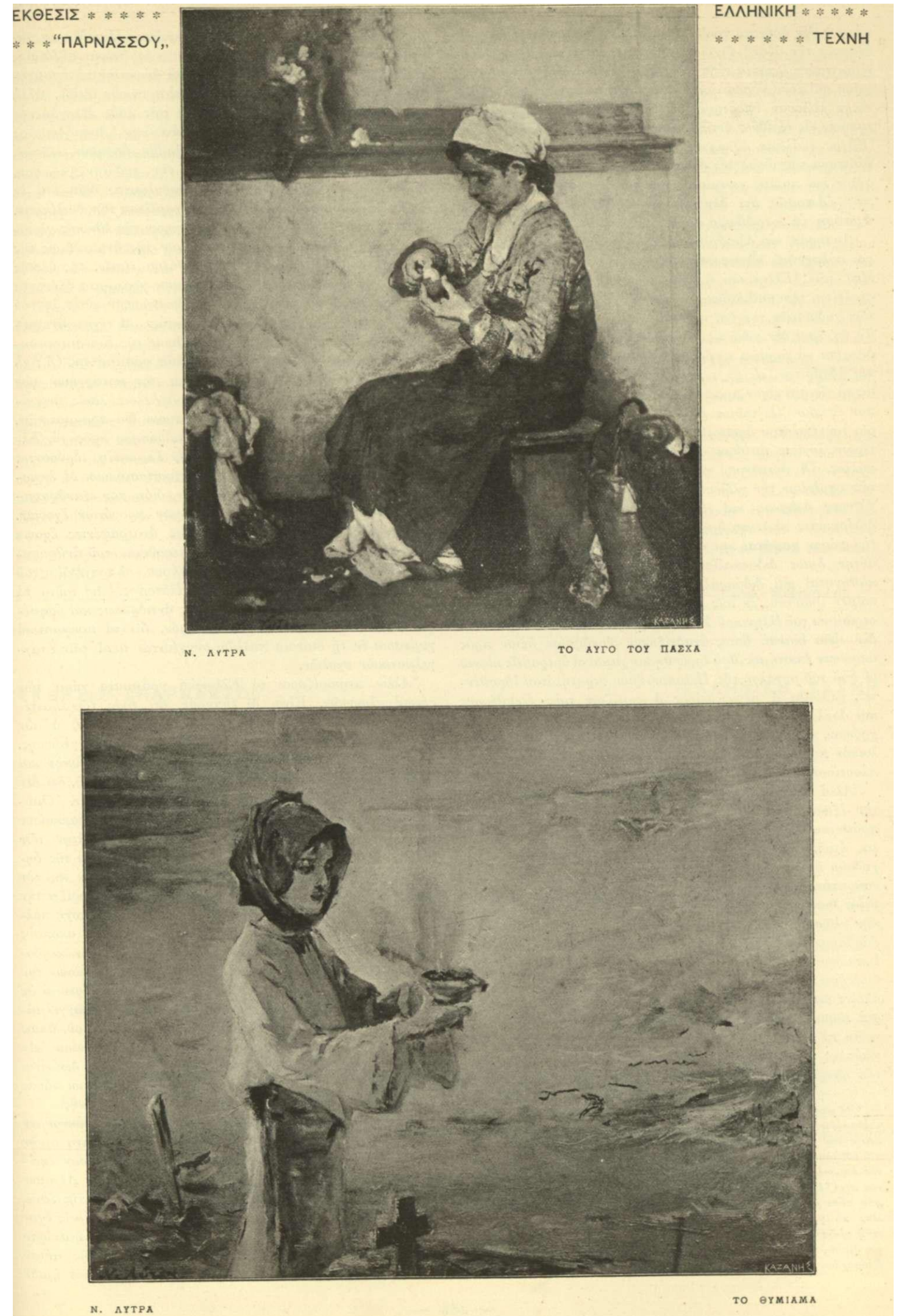
Έν τη κοσμοκράτειρα πάλει ου μόνον οί φιλόσοφοι και ρήτορες, ου μόνον οί συγκλητικοί και οί στρατηγοί, αλλά και οί ύπατοι και οί αυτοκράτορες διελέγοντο εσθ' δτε δέ και εγραφον Ελληνιστί και επί πάσι τούτοις αί δεσποιναι και αί θεραπευνίδες αυτών. Διά τούτο ουδέν το απορον, διι δ Αποστόλος Παύλος γράφων την προς 'Ρωμαίους έπιστολήν δεν συνέταξε ταύτην έν τη λατινική γλώσση, άλλ' έν τη Ελληνική. Ει μή έν τη μητροπόλει τού 'Ρωμαϊκού κράτους εκράτει ή γλώσσα των ημετέρων προγόνων, ηθελεν είναι ύβρις ουχι ανεκτή, διι πολίτης 'Ρωμαίος γράφων προς τον εύρυκρείοντα λαόν έχρησατο τη γλώσση ουχι τον άρχοντος, αλλά τού άρχομένου, ουχι τού δεσπότον, αλλά τού δούλου. Οί Έλληνες όμως εδονλώθησαν διά την άγνωμοσύνην τής τύχης, ήν οί αρχαίοι ώκτιραν, διότι τά αγαθά των Ελλήνων έδωκε τοις πονηροτάτοις των βαρβάρων. Ο Παύλος ήκολούθησε τω παραδείγματι των ευαγγελιστών, οίτινες δεν έγραψαν κατά την έναντών γλώσσαν, αλλά κατά την γλώσσαν τού Πλάτωνος και τον Δημοσθένους, ήν αί φάλαγγες τού Μεγάλου Αλεξάνδρου και οί λεγεώνες των Καισάρων ηγαγον από τής πόλεως τού Περικλέους μέχρι τον Ινδού προς ανατολάς και μέχρι τής Βρεττανίας και τής Θούλης προς δυσμάς και προς βορράν. Τη άληθεία είναι περιφανές τής θείας Προνοίας έργον, διι ή λεπτεπίλεπτος γλώσσα των ημετέρων προγόνων έγένετο κυρία ολοκλήρου τής 'Ρωμαϊκής κοσμοκρατορίας και υπερέβη τά όρια τής αρχής των Καισάρων, διότι άλλως οί λαοί οί τον Χριστιανισμόν δεξάμενοι και διά τούτου εκπολιτισθέντες δεν ήδύναντο νά μιμηθώσι τας αληθείας αυτού. Οί άλλοι λαοί είχαν γλώσσας περιλαμβάνουσας ολίγας μόνον λ.έξεις, δι' ών ήδύναντο μεν νά εκδηλώσωσι τας φυσικάς αυτών ανάγκας, άλλ' ανεπαρκείς, δπως ανέλθωσι μέχρι τής ακροπόλεως των ιδεών. Διά τούτο πάντες οί ευαγγελιστάί μηδ' αυτού τού Ματθαίου εξαιρουμένου έγραψαν έν τη γλώσση των προγόνων ημών τας νψηλάς τού Αυτρωτού τού κόσμου διδασκαλίας. Έν δέ τοις χρόνοις, καθ' ους έν τη πατρίδι ημών ήκμαξε τδ θρησκευτικών αίσθημα, ή Καππαδοκία ήτο ή κοιτίς καλλαρημώνων και μελι») Οόγγων εκκλησιαστικών ρητόρων, ήτο, ούτως

ειπείν, τδ μελιοστροφεϊον, έν ώ οί θεόπνευστοι και ούρανογείτορες τής εκκλησίας διμίληταί ήλειφον την γλώσσαν διά πρανντικον των παθών μέλιτος. Βασίλειος δ μέγας ανήκει τοις άρίστοις διμίληταις πάντων των αιώνων, δ αδελφός αντού Γρηγόριος δ Χύσσης έχει μεγάλην φαντασίαν, Γρηγόριος δ Χαζιανζήνος διαπρέπει κατά την ακρίβειαν τής γλώσσης, κατά τον πλούτον των εικόνων, κατά τδ νηος των ιδεών και την αδρότητα των νοημάτων. Όντως νψηλήν θέσιν έν τή εκκλησιαστική ρητορεία κατέχει Ιωάννης δ Χρυσόστομος, δστις μετά τηλικαύτης δυνάμεως ανέπτυσσε τας θρησκευτικάς αυτού υποθέσεις, ώστε κύριος των εκκλησιαστικών γενόμενος ενέπνευσε τούτοις άκρατον ένθουσιασμόν και ανυπόκριτους θρήνους. Τότε έν αύτφ τφ ναφ χειροκροτούντες τον ρήτορα έλ,εγον, διι είναι στύλος τής εκκλησίας και σάλπιγξ τού Χριστού.

Αλλ' ως ή αηδών δονλωθεΐσα λυπεΐται και λυπομένη δεν άδει, ούτω και τδ έλληνικόν γένος διά τήν δουλοαύνην έπαυατο φθεγγόμενον τήν γλώσσαν τού Πλάτωνος, τού Δημοσθένους και τού Χρυσοστόμου και τοις στεναγμοις αντού προσέθετεν ολίγας ήκρωτηριασμένας φράσεις δηλονσας τας περιπέτειας αυτού. Ούτως ή καλλίστη αύτη γλώσσα, ήτις έγένετο τδ πρόντοπον των ευρωπαϊκών γλωσσών, ήτις έπλούτισεν αυτάς διά λέξεων δηλονσών ευγενέστατος έννοιας, κατ' ολίγον διά τής αναμίξεως τού ημετέρου έθνους μετά βαρβάρων λαών απέβραλε τδ κάλλος αυτής και προσέλαβε τηλικαύτην πληθύν ξένα)ν λέξεων, ώστε δ πρύτανις των φιλολόγων των νεωτέρων χρόνων και έμός διδάσκαλος Βοΐζχιος έλεγεν έν ταις παραδόσεαι αντού, διι ή των δούλων Ελλήνων γλώσσα δεν ήτο γλώσσα, αλλά φύραμα γλ'ωσσών. Τούτο έν μέροςι σννέβαινε έν τούς μεγάλοις έμπορικοΐς λιμέσι των ελληνικών θαλασσών, ως έν Σμύρνη, άλλ' οί πρόμαχοι τής ελευθερίας οί επί των όρέαι) διαιτώμενοι είχον τήν γλώσσαν ήκρωτηριασμένην μεν, άλλ' άμυγεστέραν. Είναι δέ δίκαιον νά δημολογήσωμεν, διι ή ελληνική γλώσσα έν τφ μακροαίονι τής δονλοαύνης ακότει δεν νπέστη μεταμόρφωσι, ως ή λατινική, ονδ' έγεννήθη θνηγάτηρ τής αρχαίας, ως ή Ιταλική, αλλά τετρομένη και γραία διέμεινε μέχρι τής ημετέρας ανεξαρτησίας.

Τό έθνος δ' ελευθερωθέν δεν ώκνησε νά αναλάβη τον 'Ηράκλειον άθλον τού καθαρισμού τής γλώσσης. Προς τδ μέγα τούτο έθνικόν έργον ειργάσθησαν ον μόνον οί διδάσκαλοι, αλλά πάντες οί λόγοι. Ο καθαρισμός δέ ταύτης ου μόνον περιφανώς ωφέλησε τήν διανοητικήν τού έθνους κίνησην και ανάπτυξιν, αλλά και ήγειρε τούς επάιτους και τόν θαυμασμόν των αλλοεθνών, οίτινες έλυπονντο, διι ή βασίλισσα των γλωσσών ελωβήθη και ή άλονργίς αυτής έν τοις τέλμασι τής δονλοαύνης εμάνθη. Καθ' ημάς τδ έλλημικόν έθνος μετά τήν ανεξαρτησίαν αυτού πολλά και καλά διεπράξατο, άλλ' ουδέν τούτων δύναται νά παραβλ'ηθή προς τόν καθαρισμόν και τόν πλοντισμόν τής γλώσσης. Διότι βελτίωαις τής γλώσσης δηλ>οϊ βελτίωσιν τής φυλής. Λας δ' έχων γλώσσαν άτελεστάτην είναι ανάξιος, ίνα άποτελ'εση έθνος ανεξάρτητον, και άνεπιτήδειος, δπως σταδιοδρομήση έν τφ άγώνι τού πολιτισμού.

Και όμως εις τδ βάραθρον τούτο διενόηθησαν, ίνα ρίψωσι λαόν ευγενέστατον και άξιον κρείττονος τι>χης άνθρωποι, οίτινες μή τυχόντες ενροντέρων σπονδών και ελληνοπρεπούς μορφώσεως εργάζονται κατά των ελληνικών γραμμάτων και τής ελληνικής γλώσσης. Αλλ' ενταύθα κατεδείχθη ή γλωσσική αίσθησις των νεωτέρων Ελλήνων, δπερ τεκμήριο! τήν γνησίαν αυτον καταγωγήν διότι οντοι διά τού καταγέλωτος αληρώς κατεδίωξαν τους άνθρώπους εκείνους, οίτινες έβουλεύθησαν, ίνα καταρρίψωσι τά μεγαλοπρεπή τής γλώσσης μέγαρα, άπερ ή άναγεννηθεΐσα Ελλάς ανήγειρε κατά τήν σχεδιογραφίαν τον μέγαν τής γλώσσης αρχιτέκτονος Κοραή. Έν τοις χρόνοις τού έθναγωγου τούτου ύπήρχον οί χνδαΐσταϊ και οί Έλληνιστάϊ, έξ ών εκείνοι μεν διέφθειρον τήν γ/Μ>σσαν, ούτοι δ' εγραφον έν τή Ατθίδι, ήν δ σύγχρονος ελληνικοί

ΕΚΘΕΣΙΣ * * * * *

* * * "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ * * * * *

* * * * * ΤΕΧΝΗ

Ν. ΛΥΤΡΑ

ΤΟ ΑΥΓΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ν. ΛΥΤΡΑ

ΤΟ GYMIAMA

κόσμος δεν ἰδύνατο νά ἐνόησῃ· Ἀ./λ.· δ' Ἀδαμάντιος Κοραῖς ἐχάραξε τήν δδόν*, ἦν διεκόσμησαν οἱ ἐπίγονοι. Ἐν τῇ βαρυτίμῳ ταύτῃ ἐργασία εὐρέ τῷ Ἔθνος συναρωγούς τῷ Πατριαρχεῖον και τοὺς κορυφαίους πολιτεντάς, οἵτινες και τήν Ἑλληνικήν γλώσσαν ὑποστηρίζουσι και τὰ Ἑλληνικά γράμματα, τιμῶν ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γινώσκιο. Εἰς τοῦτον, ὄν τῷ Ἔθνος ἐκάλεσεν εὐΝάργην, μαῖιον διτι δ ὑπουργός αὐτοῦ ἠλάττωσε τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας των Ἑλληνικῶν κα/εσσας αὐτόν και πολλές γενναίας παρατηρήσεις ποιησάμενος ἐπεΤ-πεν *Ἀπορώ, διτι δεν ἠλ-θεν ὁ Ἑλληνικός λαός, ἵνα *θραύειν τὰ παρᾶ-θ'ρά σου*».

Λυπηρόν και ἀξιοθρήνητο)· ἐξάρεσιν ποιούνται /ακρότεροι πολιτευταί, οἵτινες περιορίζουσι τήν ὥραν τῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν ἢ ἀποσοβοῦσιν ἀπό τῶν κατωτέρων σχολείων τήν καθιστώσαν γλώσσαν, ἀνθ' ἧς εἰσάγουσι τήν τῶν χυδαϊστῶν τήν υπ" αὐτῶν καλουμένην νεάν Ἑλληνικήν. Τῷ ἐπ' ἔμοι δεν γινώσκιο) ἀρχαίαν γλ,ώσσαν και νεάν οὐδέ δύναμαι να χαράξιο τὰ δρια αὐτῶν, ἀλλά μίαν μόνην ἐνιαίαν και ἀδιαίρετον, εἰς ἠν συνεκλήθησαν πολλοί ξενισμοί, ὡς ὡς τα δσπρα εἶχον προσκο/λ.ηβη εἰς τον χάλκινον τοῦ Λυσιππον ἐΐφηβον. Ὡς τοῦτον ἐκάβηρε και συνεκόλλησεν ἡ ἐμπειρία τοῦ Γαλ,άτου ἀριστοτέχνου, οὔτως ἡ ἐπιστήμη τῶν νεωτέρων λογίων ἀπέδωκε τῇ φβραεῖσῃ γλ.ῶσση το ἀρχαῖον κάλλος. Οἱ ἀνθεθνικοί οὔτοι ἀνθρο)ποι ἀποδιώκουσιν ἀπό τῶν σχολείων τήν γλώσσαν, ἦν ἐδημιούργησαν αἱ ἀρισται τοῦ Ἐθνους διάνοιαι, και εἰσάγουσι το φύραμα τῶν γλωσσῶν διδάσκοντες τὰ τέκνα ἠμῶν, ἵνα τον οἶκον λέγωσι φαμίλιαν, τον φόρον χαράτσι και τήν δουλείαν σλαβιάν. Προς τιαύτην δμως διδασκαλίαν δεν εἶναι ικανοί οἱ ὑπάρχοντες καθηγηταί και διδάσκαλοι και εἶναι **ἀνάγκη**, δπως μορφώσωμεν τοιούτους εν τοῖς κατηλείοις και εν τοῖς εὐτελεστάτοις στρώμασι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐπειδή δ' αἱ τιαυταῖ σπουδαί δεν εἶναι ἱκαναί, δπακ ἀναδειξοσιν οιονδήποτε ἄξιον προς ἀκρόασαν ἐπιστήμης, ἀρα ἐρίφιθησαν χαμαί οἱ ἀστραβεῖς κίονες οἱ ὑπό τοῦ μεγάλου τῆς Πελοποννήσου στρατηλάτου ἰδρυθέντες, ἰσβέσθη δ μέγας φάρος δ φωτίζων τοὺς ἐλευθέρους και δούλους Ἑλληνας και ἐπανερχόμεθα εἰς τό σκότος τῶν χρόνων, καθ' ους ἡ αμάθεια ἐλυμαίνετο τοὺς δούλους. Μια ἠν λοιπόν πολλαί χιλιάδες λογίων φιλοπόνως εἰργάσθησαν, δπως πλουτίσωσι και καθάρωσι τήν ἡμετέραν γλώσσαν.

Ἀλλά και αν ημεῖς οἱ ἐλεύθεροι Ἑλληνες ἀνεχθῶμεν τήν ἐξαφάνισιν τῆς ἐβνικής ἠμῶν γλώσσης, εἶναι ἀρά γε πρόθυμοι νά πρᾶξωσι τό αὐτό και οἱ εν τῇ δουλείᾳ ομόφυλοι ἠμῶν; Εἶναι ἀρά γε πιθανόν, διτι τω ταπεινώ και χυδαία) ἠμῶν παραδείγματι θέλουσιν ἀκολουθήσει τὰ ἑλληνοπρεπέστατα Πατριαρχεία, ἀπερ μετά θρησκευτικῆς εὐλάβειας διατηροῦσιν δσον οἶον τε αὐτοῖς ἀκραϊφήν τήν ἑλληνικήν γλώσσαν; Ἐπί πάια τοῦτοις αν τήν χυδαίαν, τήν μιξοβάρβαρον και δουλική ν γλώσσαν εἰσαγάγω μεν εἰς τὰ ἡμέτερα ἐκπαιδευτήρια, πρέπει τοῦτ αὐτό νά ποιήσωμεν εν τε τῇ δικαιοῖσει και τω στρατῷ, ἐν τω Ἀρείῳ Πάγῳ) και τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, αν μῆ θέλωμεν νά συμβαίνωσιν οδνηγοροί παρανοήσεις. Ἴσως οἱ χυδαῖσταί εἶναι πρόθυμοι και τοῦτο νά διαπράξωσι. Τό ταμείον δμως τῆς μιξοβαρβάρου γλώσσης ἔχει τόσας λέξεις, δσαι απαιτούνται προς δήλωσιν τῶν φυσικῶν ἠ αισθητῶν ὄντων, ἀλλά μέχρι τοῦ βασιλείου

[[]* Ὁ μακαρίτης φίλος μου Διονύσιος Θερεσιανός εν τῷ ἀνηγράμματι Ἐδαμάντιος Κοραῖς» 1,86, παρατηρεῖ- «.Ἐκ των νεκαιρίων τον στόματος τον χειλέον ἐξῆλθε φωνή γλ,νεῖα και ἐρατεινή, ἦτις κατέθειλε και ἐξέρμυεν τήν περιάντων τον "Ε./λ.ἠνος καρδίαν, ἐατήριξε δε πάντων τας νποσα/.ενομένες ψυχάς. Πρώτος αντος ἐλάλ.ηαι προς τοῖς "Ἑλληνας περί Ἑλ.λ.ἠνικής ε/.ευθερίας εἰς χαρακτηρα λόγων οὔτε μιξοβάρβαρον οὔτε μέχρις ἀχαταλήφειας ἀρχαῖχόν, οντω δε σνηήμωσεν <√.λί,λοῖς τὰ γράμματα τὰ ἑλληνικά και τήν ἐλευθέριαν, ὡστε ἡ ἑλλ.ἠνικη γλώσσα, τό πρόωπτον τον ἔθνικον βίον ὄργανον, ἀνακαινωθεῖσα υπ ανχοῖ, ἐγένετο, ὡς ἐπρεπε προ πο/λ.ον νά γίν}), τό δραστηκόωτατον ἱπομόχλιον τῆς ἐθνικής ἀναγεννήσεως».

τῶν ἰδεῶν δ πλ.οῦτος αὐτῆς δεν ἐξικνεῖται. Πεποίθαμεν, διτι οἱ χυδαῖσταί δεν θέλ.ουαιν ἐπιφωνήσει « ἐρρέτωσαν αἱ ἰδέαι». Ἄν δε και τοῦτο τοιμήσωσι, δεν εἶναι δύσκολον νά ὑπομνήσωμεν, διτι δ λόγος δεν εἶναι περί πλ.αταγικῶν ἰδεῶν, ἀλλά μόνον περί καθολικῶν ἐννοιῶν, ὠν πάς λαός ἐξερχόμενος τῆς νηπιακῆς ἠλικίας ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην. Ἀναπόδραστος λ,οιπόν ἀνάγκη ἐπιβάλ.λ.ει τήν παραλαβή)· **αρχαῖον** λέξεων. Ἄν δε τιαυτάς εἰσαγάγωμεν εἰς τήν χυδαίαν γλώσσαν, δημιουργοῦμεν κομωδιάν, οἶα ἰ) Βαβυλωνία, διότι και ἐν ἐκείνῃ τό κομικόν γεννάται ἐκ τῆς ἀναμιξεως τῶν διαλέκτο)).

Ἄλλ' οἱ ὑποστηρίζοντες τήν κατάργησιν τῆς ἐθνικῆς γλώσσης λεγουσιν, διτι πράττουσι τοῦτο χάριν τῆς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, τῆς ἐμπορίας και, καθόλου εἰπεῖν, τῆς νλικῆς τοῦ ἔθνους προόδου. Τὰ ἐλ,ληνικά δμως γράμματα ὀξύνοντα τήν διάνοιαν παντός ἀνθρώπου ἀναδεικνύουσιν αὐτόν ἱκανόν προς ἀσκησιν οιονδήποτε ἐπιτηδεύματος. Αἱ τέχνα ἀνεπτύχβησαν ἐν Ἐυρώπῃ μετά τήν ἐκπόρθησῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως και τήν διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Οἱ ὑπο τοιούτων ἰδεῶν ἐλαυνόμενοι εἶχονται τήν κατάργησιν τῶν ἐξνικῶν γυμνασίων, ἀπερ παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς ονομάζονται κλασσικά, και τήν ἀντικατάστασιν διὰ πραγματικῶν. Ταῦτα δμως ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἀντιδράσεως προς τὰ Ἑλληνικά γράμματα, διότι οἱ ταῦτα ἐν Γερμανία ἰδρῶσαντες ἐπίστευσαν, διτι ταῦτα ἰδύναντο νά ἀντικαταστήσωαι δι ἐγχωρίον συγγραφῶν. Ἄλλ,λ' ἠπατήθησαν, διότι τον ἐξανθρωπισμόν μόνον τὰ γράμματα τῶν ἡμετέρων προγόνων εχουσιν. Οἱ ἐν τοῖς πραγματικῶῖς γυμνασίοις ἀνατραφέντες ἔχουσι πολύ τό σκαῖον και ἀγροῖον και στεροῦνται τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὠν ἐμβάλλουσι τὰ ἠβη τοῦ Ὁμηρου, αἱ τραγωδία τοῦ Σοφοκλέους και οἱ διάλογοι τοῦ Πλάτωνος. Διά τοῦτο τὰ πραγματικά σχολεία διήγειραν πολλές ἀντιδράσεις και δσημέραι καταπίπτουσιν. Εἶναι δε λυπηρόν, διτι τὰ πραγματικά γυμνάσια ἐν τῇ διάνοια πολλῶν συγχέονται μετά τῶν ἐπαγγελματικῶ)· σχολῶν.

"Ἄλλοι περιορίζουσι τὰ Ἑλληνικά γράμματα χάριν τῶν ξένων γλ.ωσσῶν. Εἶναι δε λυπηρόν, διτι τινές τῶν ἡμετέρων νομοθετῶ))· ἐφιλ,οτέχνησαν και νομοθετήματα, δι' ὧν σχεδόν ἐξεμηδένισαν τήν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλ'ῶσσης, ἀνθ' ἧς εἰσήγαγον οὔ μόνον τήν Γαλλικήν, Ἀγγλικήν και Γερμανικήν, ἀλλά και Σλαυϊκάς γλώσσας. Ἀπορώ, διτι δεν προσέθησαν και ἄλλας, ἄς οἱ ψιττακοί μανθάνουσιν. Ὅμοιολογῶ, διτι πάντες οἱ Ἑλληνες, ἐφ' δσον ἔχουσι τοὺς ἀναγκαίους πόρους, δφείλουσι νά μανθάνωσι τήν χρησιμωτάτην τῶν ξένων γλωσσῶν, ἀλλά οικτίρω ἐκεῖνους, οἵτινες διὰ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐνθαρρύνουαι τον ἐκπατρισμό)· και τον τυχροδικτικόν βίον. Ουδέν δε συνετόν κράτος περιορίζει τήν ἐθνικήν αὐτοῦ γλ.ῶσσαν χάριν τῆς ὀθνείας. Ἡ εἰσαγωγή πολλῶν ξένων γλα)σσῶν εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεία δύο σκοποὺς δύναται νά θηρεύῃ) ἢ προπαρασκευήν εἰς ἐξάσκησῃ κερδοσκοπικῶν ἐπαγγελμάτων) ἢ προετοιμασία) προς δούλ.ωσιν τοῦ ἔθνους. Ἄν ἐπιδιώκηται τό κέρδος, οἱ τοῦτου θηρευταί ἄς δαπανήσωσιν ἐξ ἰδίων προς κτήσιν πλουτοφόρων ἐπαγγελμάτων, διότι ὁ γεωργός δεν προσφέρει τον φόρον αὐτοῦ, δπως παρασκευάζῃ διερμηνεῖς και θαλ.αμηπόλους ξενοδοχείων. Ἄν δε πάλιν γινώμεθα ὄργανα κατακτητικῶν σκοπῶν, δεν εἶναι ἀκόσμηον, ἵνα ἐν τοῖς σχολε'ιοις τὰ τέκνα ἠμῶν μάθωσι πάσας τὰς γλώσσας τοῦ γνωστοῦ κόσμου πλ.ἦν τῆς Ἑλληνικῆς.

Ναι ! ἀν ημεῖς οἱ γόννοι και ἐχγονοι ἠρώων ὀκνοῦμεν νά διατηρήσωμεν τήν ἡμετέραν ἐλευθερίαν, τὰ τέκνα ἠμῶν ἠθελεν εἶναι σκοπιμώτερον νά μάθωσι τήν γλ.ῶσσαν ἐκεῖνου τοῦ λαοῦ, δστις ἐμελ,λε νά εἶναι ἠπιος δεσπότης. Λέγομεν τήν ἀπαισίαν ταύτην φράσιν, διότι ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἐθνικῆς γλώσσης ουδέν ἄλ.λο σημαίνει ἢ δουλ,ωσιν. Ημεῖς ἔχομεν ἀκράδαντον πεποίθησῃ εἰς τό μέλλον τοῦ ἡμετέρου ἔθνους και εἰς τῇν πλήρωσιν τῆς κοσμοῖστορικῆς αὐτοῦ ἐντο/ῆς και νομιζόμεν, διτι οἱ ἐκδιώκοντες τήν ὠραίαν ἠμῶν

γλώσσαν ἀπό τῶν σχολεῖο))· και οἱ ἐμβάλλ.ο)·τες εἰς τὰ μητρικά χεῖλ.ἠ ξένας γλ.ώσσας δεν ἐξευγενίζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀλλά σφυρηλατοῦσι τὰ δεσμά τῆς δόνλοσύνης.' Ἀλλά' ἐν ὀνόματι τριῶν χᾶετηρίδων, αἴτινες δῖαην εὐσταλῶν παρθένων ὀρχοῦνται περί τον ιερόν τῆς ἀκροπόλ.εως βράχον, ἐν ὀνόματι τῶν μεγάλων διανοίων, αἴτινες ἐσφυρηλότησαν τό στέμμα και τό σκήπτρον τῆς βασιλείσης τῶν γλωσσῶν, ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας τῶν πατέρα)), ἦτις ἐπί τῆς Ἑλληνικῆς γλώσοσης ἐδράζεται και ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου τοῦ ἔθνους μέλλοντος μῆ δημιουργοῦμεν βάνανσον και χυδαίαν γλ.ῶσσαν μηδέ ἀνταλλόσωμεν τήν ἡμετέραν προς μηδεμίαν ἄλλ,ἠν. Διότι αὐτῇ δεν εἶναι μόνον ἡ δλνσις ἢ συνδέουσα ἡμᾶς μετά ἔνδοξων προγόνου, δεν εἶναι μόνον τό πτυχίον τῆς ἡμετέρας ευγενείας, ἀλλά και ὁ φρουρός τῆς ἀνεξαρτησίας ἠμῶν.

Ημεῖς οἱ Ἑλληνες δεν οἰκοῦμεν χωράν περιβαλλομένην ὑπό παχειάς ατμοσφᾶρας παρακεμιένων τελεμάτων και σαπρῶν λμνῶν μηδέ φωτίζομένην ὑπό αμυδροῦ) και ψυχροῦ ἠλιου μηδέ παραγνοσαν ευτελή και φαῖλα προϊόντα χρήσιμα προς τροφήν κτηνῶν και κτηνωδῶν **ανθρώπων**, ἀλλ' αἴθηρο κατά τον σοφόν τῆς Μῆδειας ποιητήν περιβάλλει τήν ὠραίαν ἠμῶν πατριδα, ἀκτινοβόλος ἠλιος διφρηλ.ατεῖ ὑπό τὰς **ατέρμονος** στοάς και αἱ γαῖαι παράγουαι ποικίλα και τιαυτά προϊόντα, οἶα δύνανται νά κοσμήσωσι τὰ συμπόσια ομηρικῶν θεῶν ἢ ευγενῶν βασιλέων. ' Ἄλλ* αἱ ὠραία χῶροι ἔ'Ικουι πολλοὺς κατακτητάς, ὡς αἱ καλοῖ νύμφαι πολλοὺς μνηστήρας. Περιεφροῦρησε μεν τήν πατριδα ἠμῶν ἡ θεία πρόνοια δι' αὐτοφυῶν φρουρίων, διὰ φαράγγων, διὰ δυσπρόσιτων **ορέων** και δι' ἀχειροπλάδιον πυλῶν, ἐν αἷς γενναίως ἠγωνίσαντο δ Λεωνίδας ἐπί τῶν Περσικῶν και δ Κολοκοτρώνης κατά

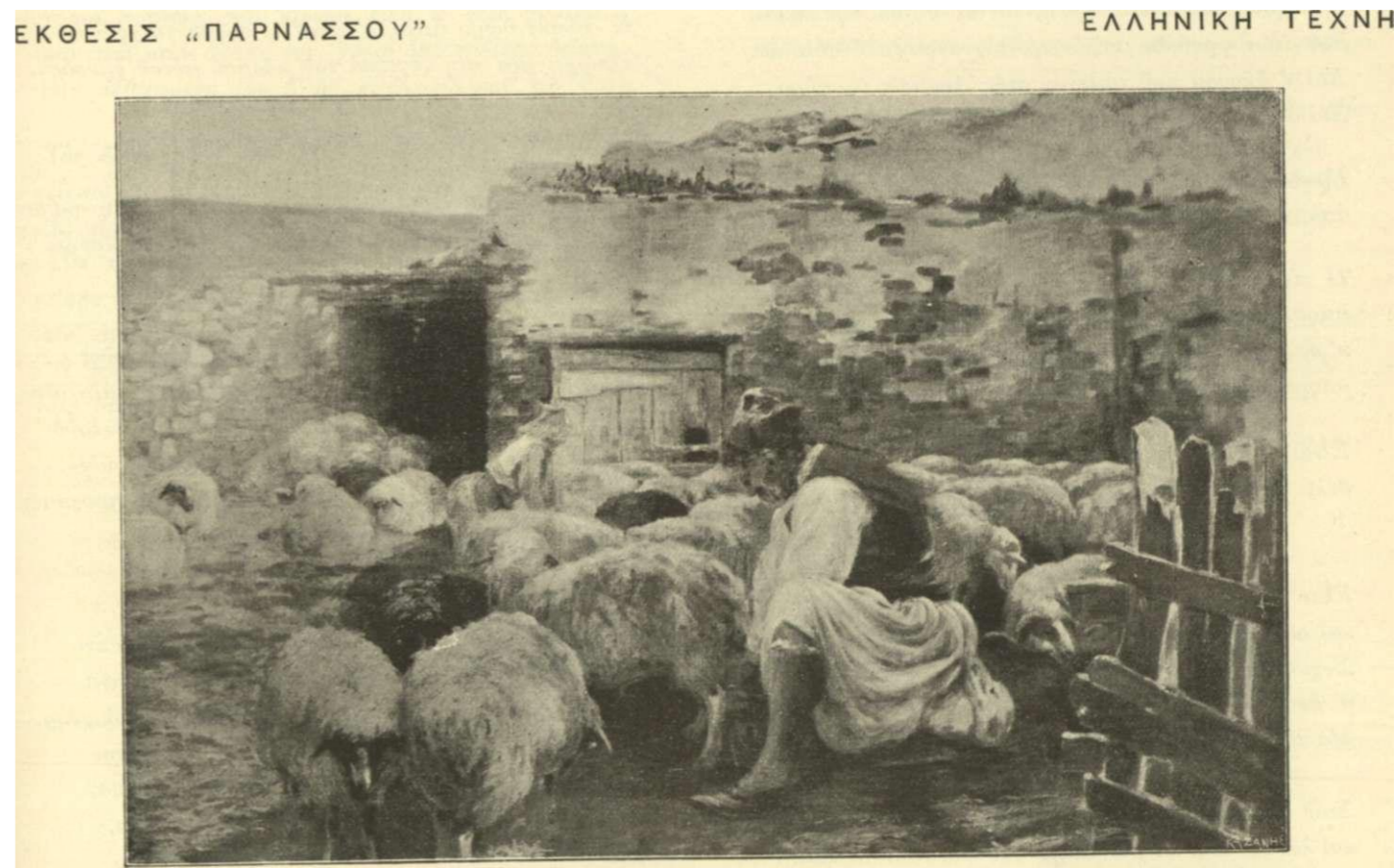
τῶν **αῶνα τῆς** ἀνεξαρτησίας" **ἀλλ'** αὐτὰ τὰ δρη και ἡ **ατέρμων** τῶν **ελληνικῶν** χωρῶν ἐκτασις διακόπτει τήν γεωγραφικήν τοῦ ἔθνους ἐνότητα, δι ὁ ἡ Ἑλλάς γίνεται εὐάλωτος. Λοιπόν δεν ἔχομε) φυσικήν ἐνότητα, ἀλλά ταύτην ἀναπλ.ηροῦμεν διὰ τῆς ἐνότητας τῆς θρησκείας και τῆς γλ.ῶσσης.

Ὅ τοὺς δεσμοὺς τοῦτους θραῦον δεν εἶναι μόνον ὑπό ἠθηκῆν εποψιν καταφρονητές, ἀλλά και προδότης τῆς πατρίδος, οἶος δ Εφριάτης και δ Δημάδης. Εἶναι ἀδιάφορον, ἀν δ ἴθρηκος και δ ξενομανῆς ενρον ἡ μῆ ὕλικᾶς **ωφελείας**, διότι κατά τὰ ἀποτελέσματα προῦδωκε τήν εαυτοῦ πατριδα λιπύστρατος ἢ ρίψασπις ἢ **αχρείος** φρουρός γενόμενος.

Τουναντίον δ τήν θρηκειαν τῶν πατέρων ὑποατηρίζων και τήν γλώσσαν τῶν προγόνων διδάσκων και ὀρθοτονῶν εἶναι στρατιώτης ἀγαθῆς αγωνιζόμενος προς ἄμυναν τοῦ Ἰ&νων, δπερ ἐδημιούργησε **τον** πολιτισμό). Ἄν δέ τις ἀπίδη εἰς τοὺς προμάχους τῆς γλώσσης, θέλει μάθει, διτι οὔτοι πολλά και γενναία διεπρόξαντο. Διότι οὔτοι ἐπλουτίσαν και ἐκάύησαν αὐτήν ἀπό τοῦ ρύπου τῆς δουλοσύνης. Πολλάοἱ δ' ἐκ τοῦτων ἀνατραφέντες ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς γράμμασι, διεμόρφωσαν γλώσσαν ἀνθροῶν, ζῶσαν και οιονεῖ σφυρηλάτων.

Ὡς δ' δ Γαλάτης ἀριατοτέχνης ἐκάβηρε, συνεκόλλησε και συνεπλήρο)σε τόν κάλλιστον τοῦ Λυσιππου ἐφηβον και ἀπέδωκε τό ἀρχαῖον κάλλος, οὔτω και οἱ ἡμέτεροι τῆς γλώσσης τεχνίται τόν ρύπον **και** τόν πῖνον ἀποκαθαίροντες ἀποδίδουσι τῇ βασιλίσῃ τῶν γλωσσῶν τήν ἀλονργίδα και **τῷ** σκήπτρον, ἀπερ ἐρούπιαναν και κατέβρυσαν δ ορμητικῶς τῶν **εθνικῶν** περιπετειῶν βορράς και οἱ βίαιοι τῶν κατακτήσεων κλύδα)νες.

ΓΒΩΡ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ

Ν. ΟΘΩΝΑΙΟΪ

το ΑΡΜΕΓΜΑ

"Ετσι γ'.εντοϋσεν δ Καδής, κ' ἔνας μπιστός του μπαίνει :

— ι Σήκω και φύγε γρήγορα" γιατί οί' οχτροί κρυμμένοι σέ κακολόγησαν παντού μέ χιλια παραμύθια,

— αν κ' είπαν τήν *αλήθεια*. —

Και θέλει απόφασης σοφής νερό άπ' τοϋ νοϋ τή βρύσι, ποιν **νά** φούντωση, τή φαριά τής ταραχής νά αβύση.

Γιατί, αν θεριέψη ώς αύριο, θά κάψη πέρα ώς πέρα τόν κόσμο .... »

Κ' είπεν ό Καδής μέ γέλοιο στή φοβέρα:

— Σάν **χώση** στο κυνήγι του τά νύχια τό λιοντάρι, **άν** τοϋ γαυγύξη τό σκυλί, τί βγαίνει; θά τό πάρη ; Γύρνα και τής **αγάπης** σου κύττα γλυκά τήν διη" Κι ασ' τόν εχθρό τό χέρι του δαγκώνοντας νά κόψη.

Τήν ίδια νύχτα τόλεγαν τοϋ βασιληά, από ξηλεια:
— Τέτοια αμαρτία *έγένηκε* στά τίμια σου βασιλεια. Πές, τί προστάξεις **νά** γενή ;

Κ' έανλλ.ογίσθη *μόνος* :

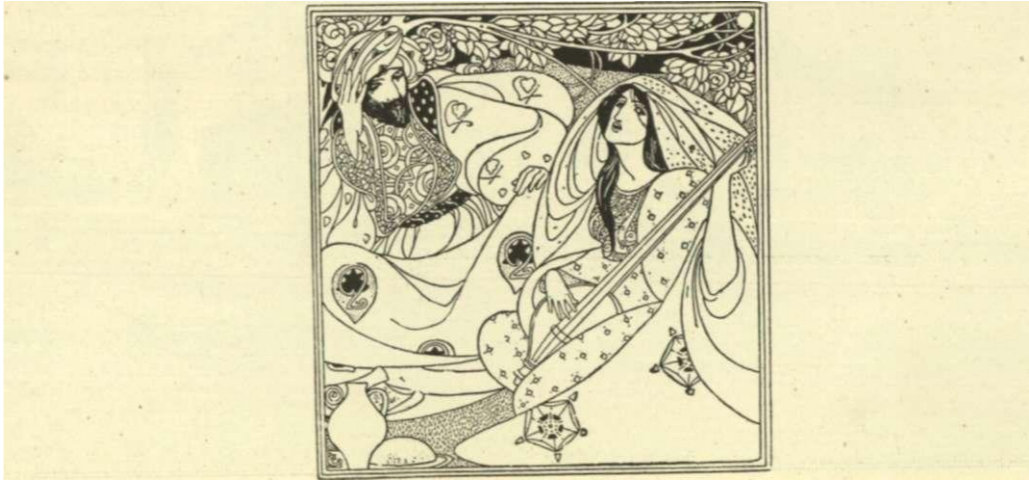
Είν' ό Καδής μον φοίνικας και δόξα τοϋ αιώνας. Μπορεί και νάνοι γέννημα οχτρών που δέν τόν θένε, και δέν πιστεύω αν δέν ιδά). Γιατ' οί σοφοί τό λένε:

Ποτέ μή φέρνης γρήγορα τό χέρι στο σπαθί σου, μή τό δαγκάσης έπειτα από λύπη, σνλλογίσον.

-Φ-

Κί δ Βασιληάς αυγερινά μ' ενα μπιστό του πάει ατό μέρος οπου δ Καδής γλεντούσε και κυττάει : "Ηταν **ακόμα** τό κερι μισάναφτο" σπασμένα γύρω ποτήρια" και κρασιά εδώ κ' εκει χυμένα" και πλά στην **αγάπη** του, γύρω από τρέλλας δείπνο, σάν πεθαμμένο τόν Καδή στοϋ μεθουσιϋ τόν ύπνο.

Τόν εξυπνάει ό Βασιληάς γλυκά κί **αγάλι** άγάλα :
— «Σήκω κι' δ "Ηλιος πρόβαλε.» Και δ Καδής ρωτά:
— «Κί από που τάχα πρόβαλε;» Και λέγει δ ρήγας πάλι:
— « Άπ' τήν αιώνια Ανατολή" » και λέει ό Καδής, σκυφτά :
— «Δόξα σον, Άλλάχ, γιατ' **ή** χρηση τής μετανοίας **ή** πύλη είν' ανοιχτή, ως τό λάλησαν τά λατρεμένα χεϊλη : «Η πύλη τής συχώρησης ποτέ δέν θέλει κλεισει, ως ότου **ή** Ανατολή δέν είν' από τή Δύσι.»

Στήν αμαρτία μ' έφεραν δυο δρόμοι άγάλα - γάλι: κακομοίρα τής τύχης μου κί' ανέμελο κεφάλι.

Μοϋ πρέπει παιδεμα βαρύ, αφέντη, ποϋ θά δρίσης, μά μέ παιδεύεις πειότερο άν δέ μέ τιμωρήσης.

Και λέει ό βασάηάς: Κανείς τί βγαίνει αν μετανοιόνη τήν ώρα ποϋ δ θάνατος τριγύρω του φτερόνει; δ κλ.έφτης πειά αά δέ μπορή νά ριξη τό σκονί' του, τί λογαριάζει τήν κλεψιά, πριν νά γενή δική του; Στον αφηλό τόν άνθρωπο μέ τ' αφηλό τό μπόι πέστου: «άπ' τοϋ δένδρου τόν καρπό, διαβήτη, τράβα χέρι». Γιατί ό κοντός, κί αν τοϋ τό πής κί άν όχι, δέν τόν τρώει, μά ποϋ δέ φτάνει στο κλαδί τό χαμηλό του χέρι. Δέν έχει πειά ανχώρεσι τέτοιο αμαρτίας γλΜ·τι . . .

-Φ-

Τόν λόγο δέν άπόσωσε και τότε πάν οί άλλοι . . . Μά εκεινος: «Κάτι θε νά πό για δόξα τοϋ αφέντη». Κί' ό βασάηάς επρόσταξε νά τόν αφήσουν πάλα:
— Άν σέρνης τό μανίκα σου μέ καταφρόνια, επάνω έγώ τό χέρι μου κολ,λώ στο τίμιο σου ποδάρι" κί άν είν τό κρίμα μου βαρύ και γραφη νά πεθάνω, μοϋ μένει ελπίδα αθάνατη τοϋ βασιληά μον ή χάρι.

Κί ό βασιληάς απάντησε: — Τά λόγια σον τά τόσα κ' ή κρίση κ' ή ταπεινώση οέ μεγαλώνονν μπρος μον μά θά ήταν τρέλλα για τά με και για κακό τοϋ κόσμον, νά σβνή τοϋ Νόμον τά γραφτά γλνκολαούσα γλ.ώσσα. Προστάξω νά σέ ριξοννε από τό κάστρο πέρα, νασαι ατους αλλονς μάθημα και τον κακού ή φοβέρα.

Και τοϋ αποκριθηκε δ Καδής:—"Αστρο ποϋ δόξα χύνει, στοϋ αρχοντικού σον έζησα τήν πλούκιαν εντιχία" δέν ειμαι δ πρώτος, ποϋ έπεσα σέ τέτοια μιά αμαρτία" γκρέμνισ' έν' άλλον και για μέ παραδειγμα νά γενήν.

Ό βασάηάς έγέλασε, και τοϋ 'δωκε τή χάρι" και λέει ατους γύρω τον οχτρούς, ποϋ έστέκοντο σά χάροι:
— "Οποιος τραβίει στο δρόμο τον τά Τ'διά τον τά πάθη, ασ μή γνωξη νά κνττά τοϋ γείτονα τά λάθη.

(Εν Σμύρνη, 1902)

ΜΙΧΑΗΛ ΑΗΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ "ΓΚΙΟΥΛΙΣΤΑΝ,, ΤΟΥ ΣΑΑΔΗ

ΤΟΚΡΙΜΑΤΗΣΑΓΑΠΗΣ

Ένας Καδής τοϋ Χαμαδάν έμε&νο από έρωτα για ενός φτωχού πεταλωτή τήν κόρη την πανώρηα' τήν κυνηγούσε μ όνειρα δ νους τον γοργοπέρωτα κ έπαρακάλει κ εκλαιγεν Από **τα** κείνη χώρα:

Άφ' όντας τό βεργόλιγγο α'τό είδα κυπαρίσσι, πάει ή καρδιά μου, εκύλισε **στα** πόδια της **σα** σκλάβα" **τά** μάτια της τά δλόφλογα μου έχυσαν μέσα λάβα κ' ή έρμη ψυχή μου έπεσε **στα** βρόχια της νά σβύση.

"Αν έξές **για** νάχης πάντοτε δική σου τήν καρδιά σον, σφάλμα σφικτά τά μάτια σου και σβύσε τή ματιά σου.

Νά σέ ξεχάσω δέν μπορώ), όπου κί άν βρίσκομαι, *σκλ.ηοή*, και μοιάζω φεϊδι *ακέφαλα* που πειά νά στρήψη δει· απορεί

—

Μιά μέρ απαντηθήκατε **στο** ιδιο τό σοκάκι κ *εκείνη*, που είχεν ακουστά τ!/ γνώμη του Καδη, χωρίς ευλάβεια κ' έντροπή, ακόμα πριν **τον** δή, με πέτρας τόν σταμάτησε και μέ βρισιές φαρυμάκι.

hai λέει εκεινος σέ σοφό, που τον ήταν συντροη ιά :
— **Για** ιδές τήν ζωγραφη ιά τής νηότης τής πεντάμορφης με τον θυμού τήν κάκια, που ατόν φρονδιών μαζώνεται τάχνογραμμέν αιυλάκια. Και τ άκουσα που τόλεγαν στις Αραπιάς τή χώρα : Ξυλάά από τήν **αγάπη** σον δλόγλνκ είν όπώρα.

Γροθιά άπ' τό χεράκι σου ατό **άμοιρο** μου στόμα από ψωμί **στο** χέρι μου γλυκύτερο είναι **ακόμα**.

Η πεισματάρα ή κάκια σου κ' ή άγκαθένια ή μάνια μπορεί ν άνθιση σ ευωδιάς κι αγάπης καλωαύνη" κ' οι βασιληάδες που μιλούν μέ άγρια περιηφάνεια μπορεί κρυφά **στα** στήθια τους **να** λαχταρούνε ειρήνη.

Είναί ξινό πριν νά γενή τό τροφαντό σταφυλί-θέλει λαγάκι υπομονή κ' είναι γλυκό στ' *αχειλι*.

Είπε κ' έξαναγύρισε ατή θέσι τοϋ Καδή" και οι γραφειάδες έπεσαν **στα** πόδια τον, όλ,ο έννοια : Σνχώρηαέ μας, τον είπανε, **αφέντη** μου, επειδή &' άνοίξωμε τό στόμα μας, ποϋ δέν τό θέλ.ει ή ευγένεια. Μα τό προστάζει ή **αγάπη** μας **για** σένανε ή κρυφή, άν κ' είπαν οι σοφοί :

Στού κάθε λόγου μη ζητάς νά μπής τά **κρύφια** βάθη" και λάθος είναι αν μεταειπής των δυνατών τά λάθη.

Μά σου χρουστούν οί δοϋλ.οί σου χάρες πολλές ως τώρα **και** σέ προδίνουν αν δέν πούν τί πρέπει τέτοιαν ώρα :

Τριγύρω στή λ.αχτάρα σου μη φέρνης τό κορμί σον τοϋ πόθου ξαναδίπλωσε τό πλ.ονσιο τό χαλά" είν' ή σειρά σου ατίμητη χ'ή θέσις σου αφηλή και μη μέ λέρα τοϋ κορμιού λερώνης τήν τιμή σον. **ΤΙ**ν ειδες τήν αγάπη σου και τί κακό σου θέλει :'. ..

Τον άτιμο για τήν τιμή τοϋ τίμιου τί τόν μέλαι; Πολλάς φοραίς γεράματα τρανά και τιμημένη άπ' *εχθρική* καταλαλιάν *έπήγανε* χαμένα.

Ηταν τά /.άγια γκαρδιακά, ποϋ βγάνουν μόνον φιλοι, και ό Καδής επαινέσε τά μπιστεμένα χεϊλη:

— ~ιη συμβουλή σας δεν μπορεί κανένας ν απάντηση, Λ' είναι τής κρίσης ό αρχός για μέ ή δική σας κρίση. Μά...

—

"Αν τήν αγάπη σου ζητοϋν /ιέ συμβουλές νά σβύσουν, κνττα μή λένε φέ/ιατα και σέ παραστρατήσουν.

"Όσο κί αν θέλ.ης βρίζε με για τή βαθειά μου *αγάπη'* Ποτέ ν άσπρίσης δεν μπορείς τό μαύρο τόν Αράπη.

Είπε κι ανθρώπους έστειλ.ε νά πάνε για νά ιδούνε τί γίνεται ή **αγάπη** του και ναρθουν νά τοϋ πούνε. Κ' έδωκε δώρα ατίμητα γιατί ό σοφός τό γράφει, Όπωχει μέσ στη ξυγαριά τοϋ κόσμου αυτού χρυσάφι, *έχει* και χέρι δυνατό" κιά πάλα οποιος λαίχη κ' *έχει* τά μέσ αδύνατα, κανέν' αυτός δέ θι'ίχη.

Τό κάθε τί στοϋ χρυσαφιού μπροστά τήν λάμψη σκύβει, κ' ή μπακαρένια ή ξυγαριά, ποϋ τήν άλ.ήθεια κρύβει.

—

Τέλ.ος μιά νύχτ' **αντάμωσε** μ' εκείνη π' αγαπούσε. .. Μ' άπ' άκρη α άκρη στή στιγμήν ό κόσμος διαλ,αλ.οϋσε, πός, μεθουμένος, **αγκαλιά** ό Καδής και τάγγελ.οϋδι δέν *έκοιμόνταν!* κ' ε'λ.εγεν εκεινος κ' έτραγούδει : Τή νύχτ' αυτήν ό πετεινός, Θεέ μου, *άς* μήν προφτάξη σ' τήν ώρα του νά κράξη" και **ακόμα** δέν *έχόρτασεν* ή ανοιχτή αγκαλιά από γλ,υκά φιλιά . . . .

Τής γής ή αντάρα όταν κλειστό *έχη* τό μάτι, ξύπνα μήν πάη άνώφε./' ή ζωή, μά γλένταγε κί άγρυπνα. "Όσο άπ' τ' άφή/.ο τοϋ τζαμιού δέν άκουσθή νά χύση τό πρωινό τραγούδι του τό στόμα τοϋ δερβίση, και στο σεράι τοϋ Άταβέκ μέ τά πολλά καφάσα, άπ' τήν τρανή χρυσόπορτα δέ παιξουνε τά τάσια, τρελλάός είν' όπου ξεκολλά τάχόρταγό του αχειλι άπ' άλλο αχειλι κόκκινο σάν κόκκινο σταφυλι, τάχα γιατί *εφώναξε* μέ περισσό καμάρι από μακρυά άνωφέλευτα κανένα πετεινάρι ! . . .

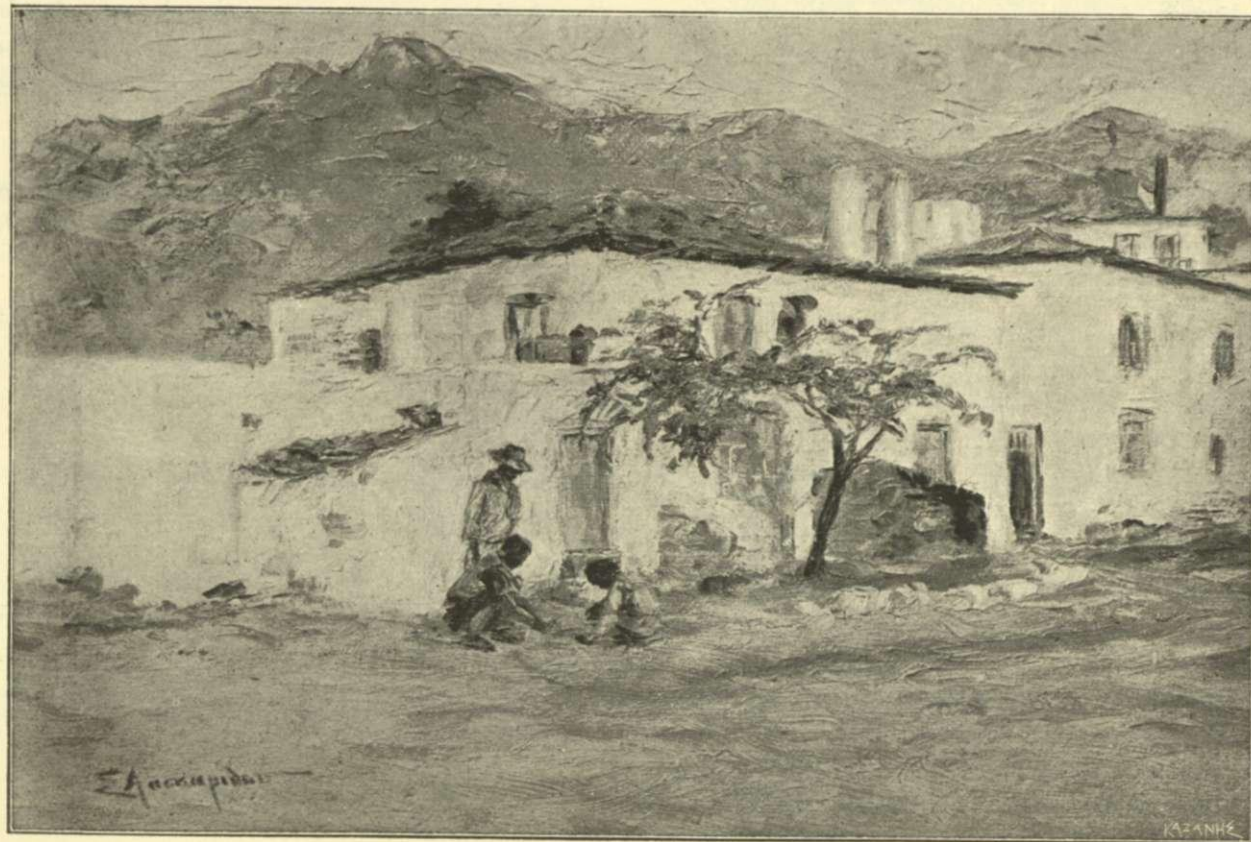
ΕΚΘΕΣΙΣ * * * * *
* * * "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ,"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ * * * * *
* * * * * ΤΕΧΝΗ

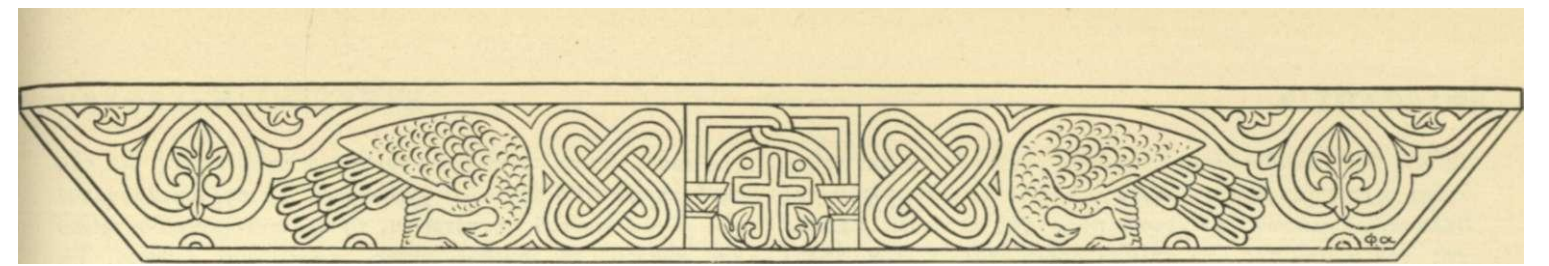
Π. ΛΕΜΠΕΣΗ

Ο ΧΩΡΙΚΟΣ

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΤΑ ΧΩΡΙΚΟΠΙΤΑ

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ - ΤΕΧΝΗ

ΚΑΙ Η

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΑΡΧΑΪΟΙ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ, ΕΡΜΟΓΛΥΦΟΙ ΦΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ, ΑΝΕΞΗΤΗΣΑΝ ΠΑΝΤΕΣ ΤΟ ΨΑΪΟΝ ΝΟΤΙ ΕΥΡΟΝ ΤΟΥΤΟ ΔΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΔΩΝ, ΑΛΛ' ΟΥΔΕΙΣ ΊΣΩΣ ΜΕΤΑΕΥ ΑΥΤΩΝ. ΘΨΟΝ ΜΕΓΑΣ ΚΑΙ ΑΝ ΎΠΗΡΕΞΕΝ, ΟΥΔΕΙΣ ΚΑΤΩΡΘΩΣΕ ΝΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΎΝ ΤΟΙΣ ΈΡΓΟΙΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ΤΟ ΊΔΑΝΙΚΟΝ ΤΟΥ, ΔΙΟΤΙ ΠΡΟ ΤΩΝ ΔΓΩΝΩΝ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΥΠΟΧΩΡΕΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ. ΟΙ ΈΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ, ΔΕΥΓΚΡΙΤΩΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΆΛΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ, ΚΑΤΩΡΘΩΣΑΝ ΝΑ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΩΣΙ ΤΟΝ ΎΠΕΡΤΑΤΟΝ ΤΥΠΟΝ, ΠΡΟΣΦΑΤΟΝ ΑΚΟΜΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΧΡΥΣΟΝ ΕΚΕΙΝΟ ΕΑΡ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ. Ο ΆΓΓΛΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ ΡΑΒΧΙΝ* ΑΝΑΠΤΥΣΣΩΝ ΤΟ ΑΊΣΘΗΤΙΚΟΝ ΑΥΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ Λ'ΕΣΣΙΓΓ, ΡΕΊΝΟΛΔΟΝ, ΠΟΥΣΣ'ΕΝ ΚΑΙ Β'ΙΓΚΕΛΜΑΝ, ΑΝΟΜΟΛΟΓΕΙ ΜΕΤΑ ΠΙΚΡΊΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΙΒ'ΗΣ, ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΩΝ ΤΑ ΜΥΣΤ'ΗΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘ'ΕΣΣΩΣ, ΟΤΙ ΑΠΟΚΑΤ'ΕΣΤΗΣΕ ΜΕΝ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΕΝΤΑΣ ΎΠ' ΑΥΤΟΥ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ, ΑΛΛ' ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΙΣ'ΕΤΙ ΠΛΗΘΥΣ ΆΛΛΩΝ, ΟΥΣ Ή ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΤ'ΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡ'ΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΗ, ΚΑΙ ΑΠΕΙΡΊΑ ΆΛΛΩΝ ΟΠΤΙΝΕΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΈΛΠΙΣ ΟΤΙ ΘΑ ΔΥΝΗΘΩΣΙ ΠΟΤΕ ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΘΩΣΙ, ΚΑΙ ΕΙΝΕ ΟΥΤΟΙ ΟΙ ΜΑΜΟΝ ΣΠΟΥΔΑΪΟΙ, ΕΚΕΙΝΟΙ ΟΪΤΙΝΕΣ ΈΝΟΝΤΑΙ ΒΑΘΥΤΕΡΟΝ Μ'Ε ΤΑΣ ΜΕΓΆΛΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓΙΚΑΣ ΤΗΣ Γ'ΕΧΝΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ, ΔΙΟΤΙ ΤΟ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ Μ'ΕΡΟΣ ΠΑΝΤΟΣ ΜΕΓΆΛΟΥ ΈΡΤΟΥ ΠΑΡΑΜ'ΕΝΕΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΑΝΕΞΗΓΗΤΟ Ν. ΚΑΊ ΤΟΙΟΥΤΟΤΡΟΠΩΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΔΙΣΘΗΤΙΚΟΣ ΑΦΟΥ ΣΥΝΗΓΑΓΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΟΑΣ ΤΟΥ ΘΕΩΡΊΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤ'ΗΜΑΤΑ ΔΕΝ ΚΑΤΩΡΘΩΣΕ ΝΑ ΈΣΥΦΩΘ'Η Ή ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ, ΟΠ'ΕΡ ΕΚΚΛΕΙΒΕΙ ΤΗΝ *Αγνοοτον γήν του ωραίου*.

Ή ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ Γ'ΕΧΝΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΟΝ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΊΜΙΑ-ΣΠΙΑΣΤΟΝ ΚΡΊΚΟΝ ΜΕΤΑΕΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΪΑΣ Γ'ΕΧΝΗΣ ΚΑΊ ΤΗΣ Γ'ΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝ'ΗΣΕΩΣ. ΔΙΑ ΤΟΥΤΟ ΑΊΣΘΗΜΑ ΑΎΠΗΣ ΒΑΘΕΙΑΣ ΚΑΤΑ-ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΝ ΈΛΛΗΝΑ ΕΠΙΣΚΕΪΤΗΝ ΜΑΤΑΊΩΣ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΠΕΡΑΝΤΟΥΣ ΤΑΎΤΑΣ ΠΙΝΑΚΟΘΉΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ ΊΧΝΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΉΤΙΣ ΎΠΗΡΕΞΕΝ Ή Μ'ΗΤΗΡ ΚΑΙ ΤΡΟΦΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΆΛΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝ'ΗΣΕΙΟΣ ΚΑΊ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ. ΈΝ ΦΛΩΡΕΝΤΊΑ, ΩΣ ΈΝ ΒΟΛΩΝΊΑ ΚΑΊ ΒΕΝΕΤΊΑ, ΠΕΙΣΥΝΕΛΕΣΑΝ ΕΎΛΑΒΩΣ ΛΕΊΨΑΝΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙΣΩΖΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΊ ΤΩΝ ΜΩΣΑΪΚΩΝ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. ΤΑ ΛΕΊΨΑΝΑ ΤΑΎΤΑ ΔΕΙΚΝ'ΟΥΣΙΝ ΑΡΚΟΥΝΤΩΣ, ΠΩΣ ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ, ΔΙΔΑΧΟΧΟΙ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΦΕΙΔΪΟΥ ΚΑΊ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ, ΎΠΗΡΕΞΑΝ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ, ΟΤΕ ΚΑΤ' ΑΡΧΑΣ ΎΠΟ ΤΟΥΣ ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΑΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ΜΕΤΕΒΗΣΑΝ ΕΚΕΙ ΠΡΟΣ ΑΝΑΖ'ΗΤΗΣΙΝ ΑΣΥΛΟΥ, ΚΑΊ ΕΠΤΑ ΒΡΑΔΥΤΕΡΟΝ ΟΤΕ ΠΡΟΣΚΛΗΘ'ΕΝΤΕΣ ΝΑ ΔΙΑΚΟΣΜ'ΗΣΩΣΙ ΤΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΙΙΑΛ'ΕΡΜΟΥ ΚΑΊ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ ΊΔΡΥΣΑΝ ΤΑΣ ΠΡΩΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΑΣ ΟΝΟΜΑΣΘΕΊΑΣ ΙΤΑΛΟ-ΈΛΛΗΝΙΚΑΣ. ΜΊΑ ΙΙΑΝΑΓΊΑ. ΕΞ ΒΑΘΟΣ ΧΡΥΣΟΎΝ, ΜΑΎΡΗ ΩΣ Ή ΣΟΥΛΑΜΊΤΙΣ, ΑΝΕΥ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΊ ΑΝΕΥ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, ΑΝΕΥ ΑΚΡΙΒΟΥΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΊ ΑΥΘΕΝΤΙΑΣ ΙΊΑΝ ΑΜΦΙΒ'ΟΛΟΥ, ΙΔΟΥ ΣΧΕΔΟΝ ΠΑΝ Ο,ΤΙ ΒΛ'ΕΠΕΙ ΤΙΣ ΈΝ ΤΩ ΜΟΥΣΕΊΩ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΕΚΕΙΝΗΣ, ΤΗΣ ΜΕΣΟΛΑΒΟΥΣΗΣ ΜΕΤΑΕΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΪΟΤΗΤΟΣ ΚΑΊ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

* SIZERANNE BETRAND.

ΑΝΕΚΙΝ'ΗΘΗ ΚΑΊ ΑΝΑΚΙΝΕΊΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ ΤΟ Ζ'ΗΤΗΜΑ ΑΝ Ή ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΪΩΝ ΈΞΙΣΟΥΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΚΑΊ ΓΛΥΠΤΙΚ'ΗΝ. ΑΝ ΚΑΊ ΟΙ ΑΊΩΝΕΣ ΈΞΗΦΑΝΙΣΑΝ ΖΗΛΟΥΎΠΩΣ ΚΑΊ ΑΥΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΊΑ ΤΗΣ ΣΧΕΔ'ΟΝ ΊΧΝΗ. ΑΛΛ' ΟΥΔ'ΕΝ ΉΤΤΟΝ ΕΙΝΕ ΑΝΑΜΦΙΒ'ΟΛΟΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΟΤΙ Ή ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΪΩΝ ΕΛΛ'ΗΝΩΝ ΔΕΝ ΎΠΕΛΕΪΠΕΤΟ ΠΟΣΩΣ ΤΗΣ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ, ΚΑΤΑ Δ'Ε ΤΗΝ ΜΕΓΆΛΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝ'ΗΝ ΈΠΟΧΗΝ Ή ΣΥΝΘ'ΕΣΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΙΔΊΩΣ ΕΚΙΝΕ ΑΝΑΧ'ΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΎΨΙΣΤΗΝ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΑ. ΤΟ ΣΧΕΎΙΟΝ, ΤΙΜ'Η ΤΗΣ ΙΙΑΛΛΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ, ΕΚΙΝΕ ΉΔΗ ΠΡΟ ΠΟΜΟΥ ΈΞΙΧ'ΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΑ ΤΑΎΤΗΝ, ΔΙΟΤΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΟΥΤΟ Μ'ΕΡΟΣ Ή ΖΩΓΡΑΦΙΚ'Η ΕΚΙΝΕ ΈΠΩΦΕΝ'ΘΗ ΈΚ ΤΗΣ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ. ΤΙ ΣΥΝΘ'ΕΣΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΜΟΝ ΠΕΡΙΠΕΛΕΓΜ'ΕΝΗ, ΈΤΕΛΕΪΟΠΟΓ'Η ΒΡΑΔΥΤΕΡΟΝ. ΑΛΛΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝ'ΗΝ ΈΠΟΧΗΝ ΕΚΙΝΕ ΉΔΗ ΘΨΑΣΕΙ ΕΞ ΤΟΝ ΚΟΛΟΦΩΝΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΟΣ. ΚΑΊ ΤΟΥΤΟ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ Ο ΚΙΚ'ΕΡΩΝ ΑΝΤΙΤΑΣΣΩΝ «ΕΙΣ ΤΟΝ ΖΕΨΣΙΝ, ΠΟΛΥΓΝΩΣΤΟΝ ΚΑΊ ΤΙΜΑΝΘΗΝ», ΩΝ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ ΕΠΑΙΝΕΊ, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ «ΑΕΤΊΩΝΑ. ΝΙΚ'ΟΜΑΧΟΝ. ΠΡΩΤΟΓΕΝ'Η ΚΑΊ ΑΠΕΛΛ'ΗΝ», ΩΝ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ ΕΥΡΙΣΚΕΙ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΕΛΕΪΑΝ. Ή ΜΑΡΤΥΡΊΑ ΔΙΟΝΥΣΪΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙ-ΚΑΡΝΑΣΣ'ΕΩΣ ΕΙΝΕ ΣΥΜΦΩΝΟΣ ΕΠΊΣΗΣ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚ'ΗΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΝΤΙΤΑΣΣΕΙ ΤΗΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚ'ΗΝ ΤΗΣ Ν'ΕΑΣ ΣΧΟΛΗΣ «*οκία τε καί φωτι ποικιλλομεναι καί εν τω τών μιγμάτων πλήθει τήν ισχυν ε'χουσαι*». ΑΛΛ' ΑΣΦΑΛ'ΕΣΤΑΤΟΝ ΓΝΩΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΙΣ ΎΠΕΡΟΧΟΝ ΣΗ ΜΕΪΟΝ ΕΞΙΧ'ΘΕΊΣΗΣ ΤΟΤΕ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΟΥΤΟ Μ'ΕΡΟΣ ΕΙΝΕ Ή ΎΠΟ ΠΑΝΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΟΥΜ'ΕΝΗ ΈΣΟΧΟΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΕΞ ΤΑΣ ΣΑΡΚΟΓΡΑΦΙΑΣ ΖΩΓΡΑΦΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΕΚΕΙΝΗΣ. Ή ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΑΡΚΟΣ ΈΝ ΟΑΗ ΑΥΤΗΣ ΤΗ ΤΕΛΕΪΟΤΗΤΗ ΚΑΊ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤ; Μ'Ε ΤΟΥΣ ΔΙΑΘ'ΕΡΜΟΥΣ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ, Μ'Ε ΤΑΣ ΛΕΠΤΑ; ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΓΥΡΙΖΟΥΣΑΣ, ΜΑΡΓΑΡΩΔΕΙΣ, Ή ΉΛΕΚΤΡΟΕΙΔΕΊΣ. Μ'Ε ΤΑΣ ΑΠΕΙΡΟΥ ΛΕΠΤΟΤΗΤΟΣ ΠΑΡΑΜΑΓΑΣ ΤΗΣ, ΙΔΟΥ ΤΟ Μ'ΕΪΣΤΟΝ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ. ΚΑΊ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥΤΟ ΕΙΧΟΝ ΑΎΣΕΙ ΠΡΟ ΠΟΜΟΥ ΟΙ ΈΛΛΗΝΕΣ ΖΩΓΡΑΦΟΙ. Ο ΕΎΦΡΑΝΩΡ ΈΧΕΙΡΟΚΡ'ΟΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΟΪΑ ΤΟΝ ΘΗΣ'ΕΑ ΤΟΥ, ΚΑΊ ΙΙΑΛΕΙ ΠΕ;Ί ΑΥΤΟΥ ΜΕΘ' ΥΠΕΡΦΑΝΕΙΑΣ. ΙΙΑΡΑΒΑΛΛΩΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΤΑΎΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΙΙΑΡΡΑΣΪΟΥ, ΟΣΤΙΣ ΕΠΊΣΗΣ ΕΊΧΕ ΖΩΓΡΑΦ'ΗΣΕ; ΤΟΝ ΑΘ'ΗΝΑΙΟΝ ΉΡΩΔΑ, ΈΛΕΓΕΝ «Ο ΘΗΣ'ΕΥΣ ΤΟΥ ΙΙΑΡΡΑΣΪΟΥ ΈΤΡΑΦΗ Μ'Ε ΡΩΔΑ ΚΑΊ Ο ΙΔΙΚΟΣ ΜΟΥ Μ'Ε ΣΑΡΚΑΣ».

ΑΛΛΑ ΘΑΥΜΑΣΪΩΤΑΤΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΟΥ ΧΡΩΣΤ'ΗΡΟΣ ΎΠΗΡΕΞΕΝ Ο ΑΠΕΛΛ'ΗΣ, ΟΥΤΙΝΟΣ Ή Φ'ΗΜΗ ΔΙΕΤ'ΗΡ'ΗΘΗ ΜΕΧΡΙΣ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΑΠΩΤΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΜ'ΗΣ ΧΡ'ΟΝΩΝ. ΕΊΝΕ ΤΟΙΣ ΠΑΞΙ ΓΝΩΣΤΟΝ ΠΟΣΩΝ ΣΟΦΟΣ ΚΑΊ ΈΣΟΧΟΣ ΎΠΗΡΕΞΕΝ Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜ'ΟΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΚΑΊ ΤΗΣ ΣΚΙΑΣ ΕΞ ΤΑ ΈΡΓΑ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥΤΟΥ. ΑΠΑΣΑ Ή ΑΡΧΑΪΟΤΗΣ ΈΠΕΥΦ'ΗΜΗΣΕΝ ΕΞ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΊΑΝ ΤΟΥ ΜΕΓΆΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΟΝ Ο ΑΠΕΛΛ'ΗΣ ΠΑΡΟΥΣΊΑΣΕΝ Ω: ΕΡΊΓΔΟΥΠΟΝ ΔΊΑ ΒΡΟΝΤ'ΩΝΤΑ ΚΑΊ ΚΕΡΑΥΝΟΒΟΛΟΥΝΤΑ, ΤΗΝ ΘΑΥΜΑΣΪΑΝ ΠΪΟΕΞΟΧ'ΗΝ ΤΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ ΚΑΊ ΤΟΥ ΚΕΡΑΥΝΟΥ, ΟΣΤΙΣ, ΩΣ ΈΛΕΓΟΝ, ΈΦΑΊΝΕΤΟ ΈΚΒΑΊΝΩΝ ΈΚ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ. ΕΊΣ ΤΟΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜ'ΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΤΗΣ ΣΚΙΑΣ ΚΑΊ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΈΣ'ΕΚΕΝ ΕΠΊΣΗΣ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜ'ΟΣ ΊΣΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ. Ή ΓΥΝΗ ΕΎΨΕ ΤΕΛΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΝ ΑΝΤΑΣΙΟΝ ΑΥΤΗΣ. ΩΦΕΙΛΕΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟ ΛΑΤΡΕΊΑΝ ΚΑΊ ΘΑΥΜΑΣΜ'ΟΝ ΔΊΑ ΤΟΝ ΎΠΕΡΟΧΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΘΕΣΪΠΕΣΙΑΣ ΕΚΕΙΝΗΣ

εικόνας **ΤΗΣ** Αναδυόμενης Αφροδίτης, ήτις **ΕΝ** τῇ ἀκτινοβολούσῃ **ΑΥΤΗΣ** γυμνότητι ὑψούτο υπεράνω τῶν πορφύρων τῆς θαλάσσης κυμάτων, ἀνέχουσα παρά τὰς κρινώδεις παρεΐας τῆς τῆν κόμην τῆς, ἣν **ΕΠΙ**έξεν ὅπως ἐκθλιψῆ **ΤΟΝ** ἀφρόν του κύματος . . . .

Τῇ βοήθειᾳ τεσσάρων μόνων χρωμάτων, **ὩΣ** λέγει Πλίνιος ὁ παλαιός, του μήλινου **ΔΙΑ ΤΟ** λευκόν, του αττικίου χρώματος (ὄχρα) **ΔΙΑ ΤΟ** κίτρινον, τῆς συνοπίδος του Εὐξείνου Πόντου **ΔΙΑ ΤΟ** ἐρυθρόν, τῆς πέτρας τῆς χαλκάνθης δια **ΤΑ** μέλανα ἐξετέλεσαν **ΤΑ** ἀθάνατα ἔργα των **Ὁ** Απελλῆς, ὁ Μελάνθης καὶ ὁ Νικόμαχος, ζωγράφοι τόσον περίφημοι, ὥστε εἰς μόνον πίνας των ἠγοράζετο με τοὺς θησαυροὺς ολοκλήρων πόλεων καὶ ὁ Πλίνιος παρατηρῶν διττὴν «καίτοι τα χρώματα ἐπολλαπλασιάσθησαν βραδύτερον ἢ τέχνη δὲν ἐκέρδησεν ἀπολύτως τίποτε», ἐπιλέγει «σήμερον **ὄΤΕ** αἱ Ἰνδίαί μάς ἀποστέλλουσι τὴν ἰλὺν των ποταμῶν των, τα δάκρυα των δένδρων των καὶ **ΤΟ** αἷμα των ἐλεφάντων αὐτῶν δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἀριστουργήματα. Τα πάντα ἄρα ἴσαν καλλίτερα, ὅταν οἱ πόροι ἴσαν ὀλιγώτεροι. **ΤΟ** πράγμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐχθῆ ἄλλως, **ἌΦΟΥ** σήμερον λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν μάλλον τὴν ἀξίαν τῆς ὕλης **ἢ** τὴν τῆς μεγαλοφυΐας».

Μέγας Ἕλληνας ζωγράφος, οὐπὺνος προεμνημονεύσαμεν **ΤΟ** ὄνομα, **Ὁ** Ἰωσίας Ρεινόλδος, ὅστις ἐγράψε πολλά περὶ τῆς τέχνης, ἣν ἐσοῦδασε καὶ ἐμελέτησεν ὡς σοφός, λέγει: «Εκείνο δὲπερ **ΜΕ** κάμνει **ΝΑ** φρονῶ **ΤΑ** κάλλιστα περὶ του χρώματος των ἀρχαίων εἶνε διττὴ μετεχειρίζοντο τέσσαρα μόνων χρώματα» καὶ πράγματι ἡ **ΥΠΕΡΟΧΟΣ** ἰδιοφυΐα ἠνωμένη μετὰ τῆς τελείας ἐπιστήμης ἰδοῦ πᾶν διττὴ ἀποτελεῖ τον ἐξοχον ζωγράφον. Ὀλίγα χρώματα τῶ ἀρκούσιν διπῶς παραγάγη τὰ ἐκπληκτικώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ὁ χυδαῖος πιστεύει ἀνευ δυσκολίας ὅτι ὁ **ΩΡΑΙΟΣ** χρωματισμός συνίσταται **ΕΙΣ** τὰ πολλά καὶ λάμποντα χρώματα. **ΚΑΙ** ὁμῶς **ὈΥΔΕΝ** ἀντιτίθεται πλείοτερον **ΠΡΟΣ** τὴν **ΑΛΗΘΗ** γνώσιν του χρώματος δσον ἡ μεταίτια αὐτῆ καὶ πομπώδης τῶν χρωμάτων ἐπίδειξις. Πυξίς **ΕΚ** τεσσάρων χρωμάτων δὲν εἶνε ποσὸς πενιχρὰ, **ΤΟ** δ' ἐρυθρόν, κίτρινον, κυανῶν ἢ λευκῶν παρέχουσιν **ΑΝΑΡΤΟ-**μητους συνδυασμούς, οἵτινες ἀρκούσι **ΠΡΟΣ** παραγωγὴν τῶν λαμπρότερον χρωματισμῶν.

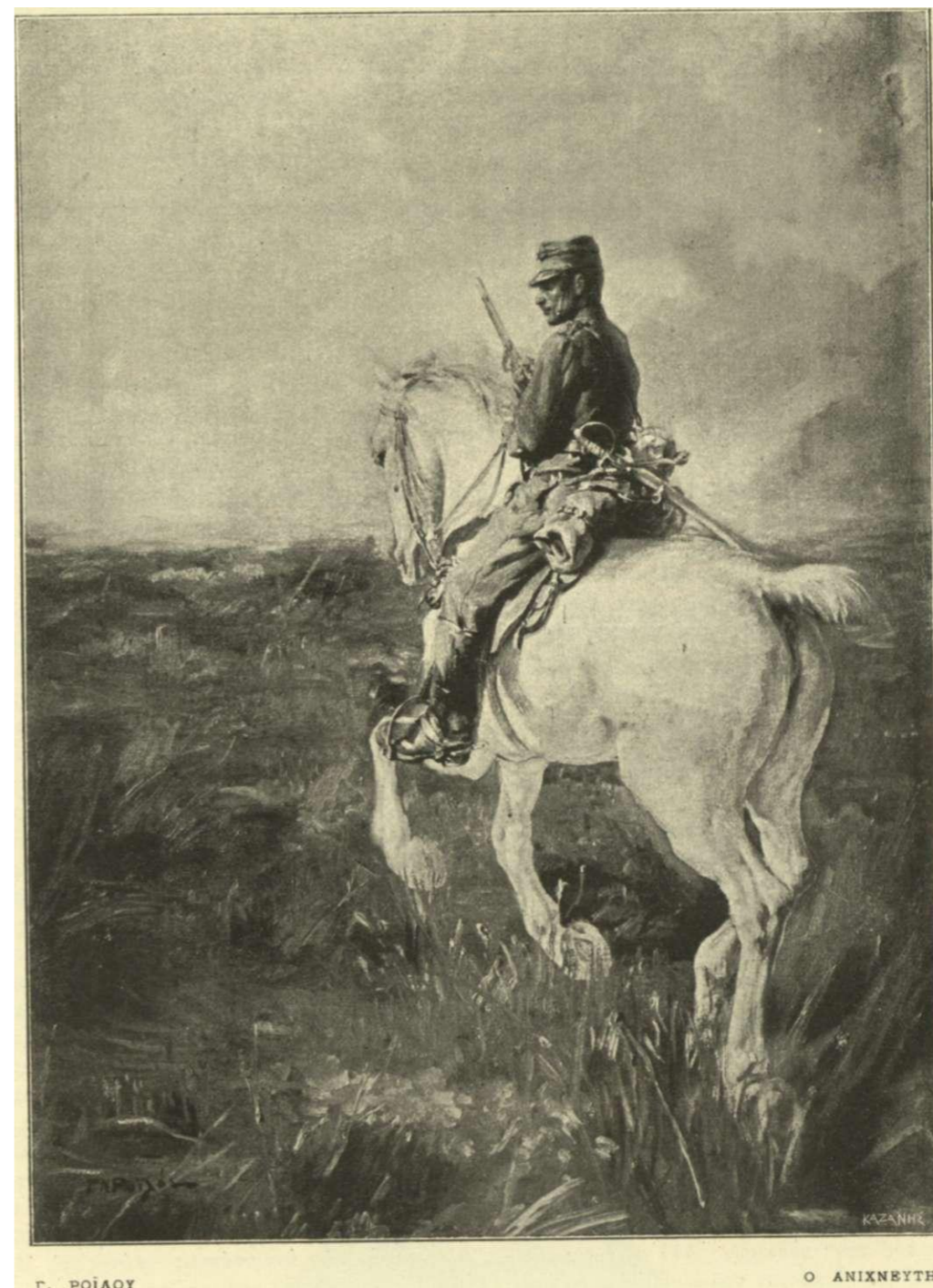
Μόνον διὰ του φαιού χρώματος ὁ Βελασκὲ ἐξωγράφησε τὰς ὠραιότερας τῶν εικόνων του. Ὁ περίφημος **ΑΥΤΟΥ** πίναξ «Στέφης τῆς Παρθένου» **ΔΕΝ** εἶνε ἐξωγραφημένος **ἢ** δι' **ΕΡΥ-**θροῦ καὶ κυανοῦ. Ἄλλ' ὅποια ποικιλία τόνων, ὅποια ποικιλία ἰσοειδῶν καὶ διαμέσων ἄλλων ἀποχρώσεων! Ὁ Πολύγνωτος **ΔΙΑ** τεσσάρων μόνων πρωτογενῶν χρωμάτων ἐπέτυχεν **ΕΠΙΣΗΣ** τὰ λαμπρότερα τῶν ἀποτελεσμάτων. Διέπρεπεν **ΕΙΣ ΤΟ** νὰ ἐπιδεικνύη τὴν καλλονὴν τῶν γυναικῶν **ΜΕ** τὴν ὠραίαν καὶ λάμπουσαν κόμην των. Ὁ Λουκιανός, τοῦ ὁποιοῦ ἡ καλαισθησία **ΕΤΙ** παντὸς πράγματος εἶναι ἀναμφισβήτητος, περιγράφων τὴν Κασσάνδραν τοῦ Πολυγνώτου ἐξαίρει **ΤΟ** περίκομφον τόξον τῶν οφρύων, τὴν μαγικὴν χάριν τῶν βλεφαρίδων τῆς καὶ **ΤΟ** ἐράσμιον ἐρευθος τῶν παρειῶν τῆς. Ὁ Ἀριστοτέλης **ΕΠΙΣΗΣ**, διαλεκτικὸς μάλλον **ΑΥΣΤΗΡΟΣ ἢ** **ΕΝΘΟΥ-**σιώδης, ἔλεγε **ΠΡΟΣ** τοὺς μαθητὰς του: «Παρέλθετε **ΠΡΟ** τῶν ζωγράφων, οἵτινες παρουσιάζουσι τοὺς ἀνθρώπους τοιοῦτους **ὅΠΩΣ** τοὺς βλέπουσι" σταματήσατε **ΠΡΟ** τοῦ Πολυγνώτου, ὅστις παρουσιάζει τοιοῦτος ὠραιότερους ἢ διττὴ εἶνε». Ὁ λαμπρὸς χρωματισμὸς ἐξήρηται ἄρα ἐκτῆς ἀκριβοῦς ἀναλογίας τῶν τόνων **ΕΝ** τῇ σιᾷ ἢ **ΥΠΟ ΤΟ** φῶς, **ΕΚ** τῆς τελείας **ΔΕ** ταύτης ἀκριβείας προκύπτει ἡ ἀλήθεια καὶ ἀρμονία, ἡ ἠμελιώδης καὶ ἀπαραίτητος αὐτῆ ἐπὶ παντὸς ἔργου τέχνης ἰδιότης.

Σοφὸς καθηγητὴς **Ἰ**β Γοτίγγη **Α** Μάγερ μετ' **ΥΠΟΜΟΝΗΣ** ἀληθῶς τεκτονικῆς ὑπελόγησεν διττὴν «**ΕΚ** τῶν διαφόρων συνδυασμῶν τὰ τέσσαρα χρώματα τῶν ἀρχαίων εἶνε ἐπιδεκτικὰ 819 μεταλλαγῶν. Κυρίως εἰπεῖν **ΔΕΝ** ὑπάρχουσιν ἢ τρία μόνων χρώματα" **ΤΟ** ἐρυθρόν, **ΤΟ** κίτρινον καὶ **ΤΟ** κυανῶν εἶνε ταῦτα τὰ ἀρχικά καὶ παράγωγα χρώματα" τὰ ἄλλα εἶνε

χρώματα, ἀτινα συντίθηναι αὐτὸς ὁ καλλιτέχνης δια τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρχικῶν χρωμάτων. Τὸ πορτοκαλλόχρουν εἶνε μίγμα **ΕΡΥΘΡΟΥ** καὶ κίτρινου, τὸ πράσινον μίγμα κίτρινου καὶ κυανοῦ, τὸ ἰόχρουν μίγμα κυανοῦ καὶ **ΕΡΥΘΡΟΥ**. Τὰ μίγματα ταῦτα τροποποιούνται καὶ μεταβάλλονται ἐπ' ἀπειρον ἀναλόγως τῆς ποσότητος ἐκάστου τῶν ἀποτελούντων τὸ μίγμα χρωμάτων ἂν δὲ προσθέσῃτε καὶ τρίτον χρώμα, **ὅΠΩΣ** παραλλαγὴ καὶ ποικιλία ἀποχρώσεων!

"Ἄλλως δέ, εἶνε γνωστόν ὅτι τὸ φῶς τοῦ "Ἠλίου εἶνε λευκόν. Ἡ ἀπουσία του φωτός παράγει τὸ μέλαν. Τὸ λευκόν φῶς δὲν εἶνε ἀπλοῦν. Ἀποσυντιθέμενον δίδει γεννησιν εἰς ἀριθμὸν τ.να χρωμάτων, ἀτινα, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, εἶνε τὰ ἀρχικά καὶ παράγωγα χρώματα. Ταῦτα λοιπὸν τὰ χρώματα περιέχονται ἐκ φύσεως εἰς τὸ λευκόν χρώμα, δηλονότι εἰς τὸ φῶς. Τὰ διάφορα χρώματα τῶν σωμάτων ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἰδιότητος ἣν ἔχουσι συμφώνως πρὸς τὴν χημικὴν αὐτῶν σύνθεσιν νὰ ἀπορροφῶσιν ἢ ἀντανεκλώσῃ τοιάσδε ἢ τοιάσδε φωτεινὰς ακτίνας. Τινὰ ἐκ τῶν σωμάτων τελείως ἀδιαπέραστα ὑπὸ τοῦ φωτός ἀποβάλλουσιν ἢ ἀπορρίπτουσιν αὐτὸ ἐξ ολοκλήρου. καὶ εἶνε ἐκεῖνα ἀτινα φαίνονται εἰς ἡμᾶς λευκά. Τὰ ἐξ ολοκλήρου δὲ μέλανα ἀντικείμενα εἶνε τὰ ἀπορροφῶντῃ πῦσας τὰς ακτίνας χωρὶς νὰ ἀποβάλλωσιν οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν. Ἀνάγκη ἐπίσης νὰ σημειωθῆ ὅτι τὰ σώματα οὐδέποτε δύνανται νὰ εἶνε μεμονωμένα, καὶ εἰς τὰ χρώματα, ἀτινα δίδει εἰς αὐτὰ ἡ ἀμεσὸς ἐπαφὴ τῶν ἠλιακῶν ακτινῶν, προστίθεται ἡ ἀπειρία τῶν ἀντανεκλάσεων, ἂς τοὺς μεταδίδει ἡ γειννύχης ἀντικειμένων διαφόρων χρωματισμῶν. Ἐν γένει τὸ χρώμα ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἐξετάζεται ὑπὸ δύο κυρίως ἐπόψεως. Ἐξ ἑνὸς ὑπάρχει: ἡ φωτοσκίασις καὶ ὁ χρωματισμὸς ἐξ ἑτέρου. Διὰ τοῦ χρώματος ἐννοοῦμεν διάταξιν χρωμάτων ἄλλων παρὰ τὸ λευκόν καὶ μέλαν. Ἡ φωτοσκίασις ἀναφέρεται ἐιδικῶς εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τοῦ φωτός καὶ τῆς σιᾷς. Ἡ ἐκφρασις αὐτῆ δὲν εἶνε ἐσπερημένη ἀμφιλογίας τινός. Λίαν συνήθως λαμβάνουσι ταύτην ὑπὸ τὴν εἰδικωτέραν ἐννοίαν τῆς θαυμάσιας χρήσεως ἣν ἐγνῶριζον νὰ κάμνωσι τοῦ φωτός καὶ τῆς σιᾷς μεγάλοι τινὲς καλλιτέχναι, ὡς ὁ Ρέμπραντ. Νὰ περικαλύπτωσι τὸ πᾶν, νὰ καταδύωσι τὸ πᾶν -εἰς λουτρόν σιᾷς, λέγει ὁ Φρομεντέν, νὰ περιστρέφωσι κύματα σκοτεινὰ πέραξ φωτεινῶν κέντρων, τοιαῦτα εἶνε αἱ συνθήκαι καὶ δυσκολία τῆς ἐιδικῆς ταύτης τέχνης, εἰς ἣν ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐξέχει ὁ Ρέμπραντ. Ἄλλὰ παραπλεύρως τῆς ἐιδικῆς ταύτης ἐννοίας ὑπάρχει Ἰτέρα μάλλον γενικὴ, καὶ εἶνε αὐτῆ ἡ ἀληθής. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην φωτοσκίασις σημαίνει ἀπλῶς τὴν χρῆσιν τοῦ φωτός καὶ τῆς σιᾷς, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν τέχνην τοῦ φωτίζειν τὰς εικόνας, ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν τῶν δυσκολωτέρων τῆς ζωγραφικῆς μερῶν. Ἐξ αὐτοῦ κυρίως ἐξαρτάται ἡ ἀκριβὴς τῶν ἀντικειμένων παραστάσις καὶ ἀπεικόνισις, ἣτις συνίσταται κυρίως ἐν τῇ ἐνδείξει τῶν ἐν τῇ **οθόνη**, ἐφ' ἣς τὸ εἰκονιζόμενον ἀντικείμενον, ἀναγκαιῶς ἐξεχόντων μερῶν. Ἄλλ' αἱ ἐξοχαὶ καὶ προεσοχαὶ αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ σημειωθῶσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος παρὰ μόνον διὰ τῶν φωτοσκιάσεων, τὰς ὁποίας παρέχουσιν εἰς τὴν ὄρασιν καὶ διὰ τοῦτο εἶνε δυσκολώτατον νὰ σχεδιάξῃ τις ἐν πλήρει φωτὶ, διότι αἱ διαβαθμίσεις τῶν σκιερῶν ἢ λαμπρῶν χρωμάτων εἶνε τόσον ὀλίγον αἰσθηταί, ὥστε χρειάζεται οφθαλμὸς λίαν πεπειραμένος διὰ νὰ τὰς διακρίνῃ, καὶ μεγίστη περὶ τὴν τέχνην ἐμπειρία ἵνα τὰ ἀποδώσῃ ἀκριβῶς.

Οἱ τόνοι ἐν τῇ ζωγραφικῇ δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ὑπὸ δύο ἐπόψεως, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἐντάσεως τοῦ χρώματος, δηλαδή τοῦ χρωματισμοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς σχέσεως τοῦ χρώματος τούτου πρὸς τὸ λευκόν φῶς, δηλονότι τῆς χρωστικῆς αὐτοῦ δυνάμεως. Ἡ παραγωγὴ τρίτου χρώματος ἐκ τῆς ἀπλῆς γειννιάσεως δύο τόνων εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ ζωγράφοι καλοῦσιν ὀπτικὴν μίξιν. Καθ' ὃν χρόνον ἀπεθαύμαζε κάποιος τὴν δροσερότητα τῶν ρόδινων ἀποχρώσεων

πινάκος τίνος του Δελακροά, φίλος του Δελακροά τώ εἶπεν Ἴθελετε μεγάλως ἐκπλαγῆ, ἀν ἐμ.ανθάνετε διά ποίων χρωμ.μάτων παρήχθησαν αἱ ρόδινα; αὐταί σάρκες, αἵτινες σας γοητεύουσιν. Εἶνε τόνοι, οἵτινες παρατηρούμενοι κατ' ἰδίαν θά σας ἐφαίνοντο τόσον ἀχροί ὡς ὁ βόρβορος της οδοῦ.

Χάρις εἰς τὴν φωτοσσίαιον ταύτην ὁ ζωγράφος ἔχει ἐπὶ τοῦ γλύπτου καὶ του ἀρχιτέκτονος τό πλεονέκτημα τοῦ νά μὴ εἶνε ὑποτεταγμένως εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ φυσικοῦ φωτός. Ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς θέας ἀγάλλματος τίνος ἢ οἰκοδομήματος ἐξήρηται ἀπὸ τὰς συνθήκας τοῦ φωτισμοῦ, αἵτινες οὐχὶ μόνον δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοῦ καλλιτέχνου, ἀλλ' αἵτινες ποικίλλουσι μετὰ τὸν ὠρὸν τοῦ ἔτους καὶ τὸν ὠρὸν της ἡμέρας. Βεβαίως καὶ διά τὸν ζωγράφον δὲν εἶνε ἀδιάφορον ἀν τὸ ἐξωτερικὸν φῶς πλήττει τὴν εἰκόνα ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν, ἐκ τῶν ἄνω ἢ τῶν κάτω, ἀλλ' αὐτὴ ἢ ἐκλεγόμενη ὑπο τοῦ ,ωγραφου φωτοσσιαιεῖς ὑκινεῖ σαοὺς ὑπο ποῖαν γωνίαν, διά νά παρατηρηθῆ καλῶς, δέον νά λαυ.βάνη τὰς ακτίνας τοῦ φυσικοῦ φωτός, καὶ ἢ ἐνδειξῆς αὐτὴ ἡτις ἐξαρτάται ἀπ' αὐτοῦ εἶνε δι' αὐτὸν πλεονέκτημα ἐκ τῶν μάλλον σπουδαιότερων. Ὁ "Ρέμπραντ καταργεῖ συνήθως τὸ χρῶμα διά νά ζωγραφῆσθαι ὡς τὸ δυνατὸν περισσότερον διά τῆς σαοῦς καὶ τοῦ φωτός.

Ἐκτος τῶν χρωμάτων ἡμφισβητήθη ἐπίσης πολὺ καὶ ἡ προοπτικὴ τῶν ἀρχαίων. Ὁ Λέσιγγ υποστηρίζει ἐν τῷ Λαοκόωντι ὅτι ἡ προοπτικὴ ἦτο ἐντελῶς ἀγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους, καὶ πρὸς ὑποστήριξιν της γνώμης του επικαλεῖται τὰς δύο ἐν Δελφοῖς μεγάλας εἰκόνας τοῦ Πολυγνώτου, ὧν λεπτομερὴ περιγραφήν παρέχει ἐν τοῖς Φωακιοῖς ὁ Πανσανίας. *Die zwei grossen Stücke dieses Meisters zu Delphi, von welchen uns Pausanias eine so umständliche Beschreibung hinterlassen, waren offenbar ohne alle Perspective.* Ἄλλ' ἢ γνώμη αὕτη τοῦ μεγάλου κριτικοῦ δὲν συμφωνεῖ ποσῶς πρὸς τὴν ὀπτικήν του Εὐκλείδου, ἐξ ἧς μανθάνομεν σαφῶς παν ὄ.π.ι ὀρόγονοι ἡμῶν ἐγνώριζον περὶ προοπτικῆς, ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἀρ/ῶν τῆς προοπτικῆς ἐκτίθενται εἰς θεωρήματα τινα του βιβλ. ιου τοῦτου. Ἄλλως δ' εἶνε ἱκανῶς γνωστὸν τὸ ἀνεκδόνον ἐπὶ ἀγάλλματος τίνος τῆς Αθηνῶν, ὅπερ ἐπρόκειτο νά σπηθῆ ἐπὶ ὑψηλοῦ τίνος στυλοβάτου.

Οἱ Αθηναῖοι ἐσέφθησαν νά προκηρύξωσι διαγωνισμόν, καὶ προσεκάλεσαν δύο ἐκ τῶν μεγαλιτέρων αὐτῶν καλλιτεχνῶν, τὸν Φειδίαν καὶ τὸν Αλκαμένη, Ἴνα ἀναλάβωσι τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ὅταν ἐπερατώθησαν τὰ δύο ἀγάλματα, ἢ ἀπόφασις ἢ ἐξερευθεῖσα ὑπὸ του λαοῦ ἐπὶ ἑκατέρου αὐτῶν ὑπῆρχε διάφορος. Τὸ ἀγαλμα τοῦ Αλκαμένου εὐηρέστησε μεγάλως, καὶ τω ἀπενεμήθη τὸ βραβεῖον, ἐνῶ τουναντίον τὸ ἀγαλμα τοῦ Φειδίου ἐσυρήθη ὑπὸ του ὄγλου, Ὄσπς, ὡς λέγει ἢ Ἰστορία, ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἐφθασε μέχρι τοῦ σημείου νά λιθοβολῆσθαι τὸν ἀθάνατον γλύπτην. Ἄλλ' ὅταν τὰ ἀγάλματα ἐποθετήθησαν, παρετηρήθη μετατροπὴ τελεία της κοινῆς γνώμης. Ἐχειροκρότησαν τὸ ἔργον τοῦ Φειδίου, ἐνῶ τὸ ἀγαλμα τοῦ Αλκαμένου ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον χλεύης καὶ σαρκασμῶν. Τῇ μεταβολῇ αὕτη ἦτο ἀποτέλεσμα ἰδιοτροπίας τοῦ ὄγλου εὐμεταβόλου εἰς τὰς ἐντυπώσεις του καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς του; οὐδαμῶς. Ἄλλ' οἱ δύο καλλιτέχνη εἶχον ἀκολουθήσει διάφορον του ἐργάζεσθαι τρόπον. Ὁ Αλκαμένης εἶχε παρουσιάσει τὸν θεὸν ἐν ὅλῃ τῇ δυνατῇ τῶν ἔργων τελειότητι, ὁ Φειδίας τουναντίον σοφώτερος εἰς τὴν τέχνην του εἶχε τὸ πᾶν συνδυάσει ἐν τῷ ἔργῳ του ὑπολογίζων τὰ ἀποτελέσματα τῆς προοπτικῆς. Επειδὴ εἰς τὰ ἀνώτερα μέρη ὑψουμένου τίνος ἀγάλματος αἱ λεπτομέρειαι βραχύνονται, εἶχον ἀνοιξῆ τὰ χεῖλη, διαπλατύνει τοὺς ῥῶθωνας, ἐν γένει δὲ τροποποιῆσει τὸ πᾶν κατὰ λόγον τοῦ ὕψους, καὶ διά τοῦτο τὸ ἔργον του ἀπεκόμισε τοιοῦτον τελικὸν θρίαμβον. Εκείνου Ὄπερ προκύπτει ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τοῦτου εἶναι ὅτι ο; Ἐλλῆνες μεθ' ὄλον τὸν ἔρωτα ὄν ἔτρεφον πρὸς τὸ

κάλλος δὲν ἐδίσταζον νά θυσιάσωσι τοῦτο ἐν ἀνάγκῃ εἰς τοὺς νόμους τῆς ποσοπτικῆς.

Ἡ Βυζαντινὴ Τέχνη κατὰ πολὺ βεβαίως ὀλιγώτερον ἐνδοξος της ἀρχαίας δὲν ἐθραυον ἐν τούτοις πάντας τοὺς δεσμοὺς, οἵτινες ἀδιαρρήκτως συνδέουσι αὐτὴν μετὰ τῆς παλαιᾶς τέχνης. Καὶ ἀπόδειξις περὶ τοῦτου ἀδιαφιλονίκητος εἶνε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἰστορίᾳ τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης μνημεῖον μεγαλοπρεπέστατον καὶ μάλλον ὑπέροχον τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἢ Μοναδικὴ Μητρόπολις*, παραπλήσια δ' αὐτῆς ὑπῆρχον καὶ εἰς τὰς γείτονας ἀκόμη επαρχίας. Ὁ Ἅγιος Πέτρος τῆς Ῥώμης στερεῖται πρωτοτυπία: καὶ δὲν εἶνε ναὸς Χριστιανικός ἢ κατὰ τὸν προορισμὸν μόνον. Ἡ Ἅγια Σοφία τουναντίον ἔχει τὸ μοναδικὸν πλεονέκτημα δὲ σημαεῖο νέον ὅλως ὑφὸς ἐξόχως χριστιανικὸν ἀνεφικτου κάλλους καὶ μεγαλείου. Καὶ δικαίως ὁ αυτοκράτωρ Ἰουστινιανός, ὅταν ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων ἵππων μετέβη κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ δέισχισε τὸν ναὸν ἀπὸ τῆς Πύλης μέχρι τοῦ Ἀμβωνος, ἀνεφώνησε πλήρης συγκινήσεως: «Δόξα εἰς τὸν Θεόν, ὅστις με ἐκρινεν ἀξίον νά περατώσω τοιοῦτον ἔργον. Σολομῶν, σὲ ἐνίκησα!» Καὶ ὄντως ἢ ἀκτινοβολία τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων ἀνεμίγνυτο μετὰ τῆς λάμπφως ὠραίων καὶ πολύχρωμων μαρμάρων. Τὸ ἱερὸν ἦτο κχωρισμένον τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς Εκκλησίας διά χωρίσματος ἀποτελουμένου ολοκλήρου ἐξ ἀπαστράπτοντος ἀργύρου. Ἐπὶ τῶν σπηλῶν τοῦ χωρίσματος τοῦτου ἦσαν ἐξωγραφημένοι αἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παρθένου, τῶν Ἀγγέλων, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν. Ὁ βωμὸς ἦτο ἐς ἀπέφθου χρυσοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ τοῦτου βάθους ἠκτινοβόλουν πολῦτιμοι λίθοι. «Τις δὲν θά ἐξεπλήσαστο, λέγει ποιητῆς τῆς εποχῆ; ἐκείνης, εἰς τὴν θῆαν της λαμπρότης τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς; Τις θά ἠδύνατο νά ἐνοήσῃ πῶς ἐξετελέσθη, ὅταν ἀκτινοβολῆ ὑπὸ τὰ ποικίλα της χρώματα, καὶ βλέπῃ τις αὐτὴν νά ἀντανακλά ὅτε μεν τὴν λάμψιν του χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, ὅτε δὲ νά ἀκτινοβολῆ ὡς ὁ σάπφειρος ἢ νά διαχῆνῃ πληθύν πολυχρῶμων ἀκτίνων, ἀναλόγως τῶν διαφόρων χρωματισμῶν τῶν παντοειδῶν πολυτίμων λίθων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται; » Ἡ Βυζαντινὴ ἄρα Τέχνη ὑπῆρξε νόμιμος θυγάτηρ τῆς Ἀρχαίας Τέχνης, καίτοι δ' υπολείπεται κατὰ πολὺ, ἔχει ὅμως ἀναμφισβήτητον καὶ ἰδιάζουσαν ὅλως ἀξίαν. Ἔσχε συνειδησιν τοῦ προορισμοῦ της ὡς κληρονομοῦ τοῦ παρελθόντος καὶ μυσταγοῦ τοῦ μέλλοντος. Ἡ μεγίστη καὶ ὑπέροχος ἐπιρροή, ἢ ἠσκησαν οἱ βυζαντινοὶ σοφοὶ καὶ καλλιτέχνη ἐπὶ της φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς τῆς Δύσεως Ἀναγεννήσεως, δὲν ἀμ.φισητῆται καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀσυστόλως σαρκάζοντας τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ πολιτικὸν ἔργον ολοκλήρου τοῦ Βυζαντίου. Καὶ ὅμως τὸ πολιτικὸν τοῦτο ἔργον ὑπῆρξε σπουδαιότατον. Πρὸ τῶν ἐπάλλξεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνεθραύοντο ἐπὶ αἰῶνας καὶ συνεκρούοντο τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα τῶν βαρβαρικῶν ὀρδῶν, αἵτινες ἀνευ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θά εἶχον κατακλύσει τὴν Εὐρώπην. Ἡ κρατερὰ αὕτη ἀντίστασις, ἡτις δὲν ἐγνώρισεν ἢ βραχείας καὶ σπανιωτάτας ἀνοκηχάς, ἐπέτρεψεν εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως νά συγκροτηθῶσι καὶ ὀργανωθῶσι. Διὰ τῆς ἀντιστάσεως ταύτης τὸ Βυζάντιον κατόρθωσε πλέον ἢ νά σταμ.ατήσῃ τὸν χεῖμαρρον τοῦτον τῶν Οὐνων, Γότθων, Βουλγάρων, Ἀράβων, Περσῶν καὶ λοιπῶν ἐπέτυχε χάρις εἰς τὴν ἐνδελεχῆ προπαγάνδαν καὶ τὴν ἐκπολιτιστικὴν δύναμιν τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν του θεσμῶν εἰς τὸ νά ἀποκαταστήσῃ καὶ μονιμοποιῆσῃ πῆριξ αὐτοῦ τὰ βάρβαρα καὶ νομ.αδικὰ ταῦτα φύλλα, νά ἀμβλύνη τα ἀρπακτικά καὶ καταστρεπτικά αὐτῶν ἐμφυτα, νά συγκοινωνήσῃ μετ αὐτῶν διά παντός εἶδους ἀποστόλων καὶ

* GASKUET, SALZENBERG ALTCHRISTLICHE BAUDENKMALE VON CONSTANTINOPLE.

πράκτορος, νά ὑψωση τέλος Κροάτας, Σέρβους, Βουλγάρων καὶ Ῥώσους εἰς περιωπῆν ἐθνῶν. Ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων αυτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἔπατος ὀλιγίστων ἐξαφρέσεων δὲν ὑπῆρξεν ἢ μέγας καὶ ἀδιάλειπτος ἄγων, διαρκῆς σταυροφορία. Τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως ἐπωφελήθησαν σημαντικώτατα ἐκ τῆς κρατερᾶς ευσταθείας καὶ του ηρωισμοῦ τοῦτου του Βυζαντίου, καὶ εἶνε δίκαιον πλέον νά τῷ ἀποκαταστήσωσιν ἀχ.εραῖαν τὴν τιμὴν ταύτην, ἡτις τῷ ἀνήκει.

Ἡ σχολαστικὴ ἐν τούτοις θεολογία εἶχε περιστέλει τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἡ χριστιανικὴ ἰδέα ἀντὶ νά γονιμοποιῆσῃ, ὡς ὡσεε, τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἐφαίνετο πρὸς στιγμὴν ὅτι κατεῖσθησεν ἀπὸ στείρου καὶ ἀγονοῦ. Ἡ τῶσον εὐστροφος καὶ λεπτὴ διαλεκτικὴ τῶν Αθηναϊκῶν Σχολῶν ἐφαρμοθεῖσα εἰς τὴν θεολογίαν κατέληξεν εἰς ἀτελεύτητους καὶ επαχθεῖς λογομαχίας, εἰς ἀδολεσχίαν ματαιᾶν καὶ ἀπεραντολογιῶν. Ἡ Τέχνη καὶ ἢ Φιλολογία ὑπέστησαν τὴν ἐπιρροὴν ταύτην, ἀν καὶ ὁ ναὸς της Ἁγίας Σοφίας, ἔργον τῆς εποχῆς ἐκείνης, εἶνε πλέον ἢ ἔξοχον ἀρχιτεκτονικὸν ἔργον, ἀληθές ἐκ λίθων θαύμα. Ὡς καλλιτέχνη κοσμηματοποιοὶ ἐπίσης οἱ Βυζαντινοὶ καλλιτέχνη ὑπερηκόντισαν τοὺς Ἄραβας εἰς τὰ θαυμάσια ψηφιδωτὰ τῶν καὶ λοιπὰ τεχνουργήματα" ἐργατασπείρουσι μεν ἀφθῶνος τὸν χρυσὸν καὶ τοὺς πολῦτιμους λίθους, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν εἶνε πάντοτε πλήρεις ἐκ τοῦ φωτός της Ανατολῆς, εἶνε ἐν φύσει καλλιτέχνη. Εἶνε ἐν τούτοις ἀληθές Ὅπ. αἱ πλαστικά Τέχνη, ἢ ζωγραφικὴ καὶ ἢ γλυπτικὴ, δὲν εὐρίσκοντο ποσῶς ἐν ἀκμαζούσῃ καταστάσει. Οἱ Βυζαντινοὶ καλλιτέχνη ὑπερηκόντισαν τὴν συμμετρίαν εἰς τὰς συνθέσεις τῶν σπερῶνται ευστροφίας καὶ λεπτότητος. Φαίνονται λημονήσαντες τοὺς ὠραίους τύπους, περιφρονούντες τὸ γυμνόν, ἀγνοοῦντες τὴν ἀνατομικὴν, ἐλαττώματα ἀτίνα συγχωρεῖ τις εἰς τοὺς συγχρόνους αὐτοῖς καλλιτέχνας τῆς Δύσεως, εἰς τοὺς τότε ἀμαθείς καὶ ἀπειροκάλους τοῦτους βαρβάρους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τοὺς καλλιτέχνας του Βυζαντίου, οἵτινες δὲν ἔσπερῶντο μῆτε ἰδιοφυίας καλλιτεχνικῆς, μῆτε ἐμ.πειροτεχνίας, καὶ οἵτινες ἐπὶ πλέον ἔξων καὶ ἀνέπνεον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἑλληνικοῦ Ὀλύμπου, παλλομένου ἐν τῷ μαρμάρῳ καὶ τῷ χαλκῷ. Διότι οὐδέποτε ἐν Βυζαντίῳ. καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τῶν εἰκονοκλαστῶν τὴν εποχῆν, ἀπετάχθησαν του χροστήρος καὶ τῆς σμίλης. Λεγεῶνες μοναχῶν ἐσπούδαζον ἐν τοῖς Μοναστηρίοις καὶ ἐτελειοποιούντο εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἄλλ' εἶχε μεταβληθῆ πλέον τὸ ἰδεῶδες τοῦ πάλαι. Ἡ Ἀρχαία Τέχνη, ἢ ζῶσα διὰ τῆς ἐλευθερίας, ὑποπτος εἰς τοὺς πρώτους Χριστιανούς, ὡς φέρουσα τὸ μῖσσμα τῆς εἰδωλοατρείας, ἐγένετο ἢ δούλη τῆς ὀρθοδοξίας. Ἄποκαθηλώθη εἰς τύπους ἱερατικούς, ἀμεταβόλους, τοὺς ὀποίους ἠκολούθει κατὰ παράδοσιν, ἵνα παρουσιάσῃ, τὸν Θεόν Πατέρα, τὸν Τιδόν, τὴν Παρθένον καὶ τοὺς Ἅγιους. Ἐπετρέπετο τότε νά εἶνε τις ζωγράφος ἢ γλύπτης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ καλλιτέχνης. Ἀπέβλεπον οὐχὶ εἰς τὸ κάλλος, ὅπερ ὑπὸ θρησκευτικὴν ἐποψιν θεω-

ρεῖτο ὅλως δευτεοῦον, ὡς πράγμα θαρπτόν καὶ ἐπικίνδυνον, ἀλλ' εἰς τὴν ἐποικοδόμησιν τῶν πιστῶν. Τοιουτοτρόπως ἢ ἀρχαία ἑλληνικὴ τέχνη ἀπεσβέννυτο ἐν Βυζαντίῳ, ὅπερ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει νά εἶνε πάγκαλον μουσεῖον καὶ ἐνθα ὑπῆρχον ἀκόμη καλλιτέχνη καὶ σοφοὶ ἐφαρμοζοντες τὰ δόγματα τῆς παλαιᾶς αισθητικῆς, τοῦτο δὲ μόνον ἀρκεῖ Ἴνα δόσῃ εἰς τὰ ἔργα τῶν μοναδικῶν καὶ ἰδιάζουσων ἀξίων. Ἀν καὶ ὀλίγοι ὅμως, ὑπῆρχον ἀκόμη Βυζαντινοὶ καλλιτέχνη, πνευμ.ατώδεις μαθηταὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ οὐχὶ ἐπιπόλαιοι ἀντιγραφεῖς. Τί δύναται τις νά φαντασθῆ μαγικώτερον καὶ μάλλον ἴδανικόν τοῦ τύπου τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Ἰησοῦ, οἶον τὸν ἀπεικονίζουσι συνήθως οἱ βυζαντινοὶ καλλιτέχνη; Καὶ αὐταὶ αἱ θεότητες τοῦ Ὀλύμπου ἐπαναφαίνονται ἐν τοῖς ἔργοις τῶν Βυζαντινῶν τούτων καλλιτεχνῶν ὑπὸ χριστιανικὸν τύπον. Μεταμφιεννυται λαμβάνουσα, ζένα Ὀνόματα*, ἐνταῦθα εἶνε ἢ Μελωδία, ἐκεῖ ἢ Νῦς. . . ἀλλ' ὁ ὀφθαλμὸς ἀναγνωρίζει ἀμέσως ἐκ τῆς κομψότητος τοῦ σχήματος τὰ περικαλλῆ πρότυπα, λαμβανόμενα συνήθως ἐς ἀνάγλυφον ἢ ἀρχαίων πινάκων. Καὶ ἀναζῶσ: ταῦτα ἐν μέσῳ τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἁγίων, μετὰ τῶν ὀποῖων ὁ καλλιτέχνης δὲν διστάζει ποσῶς νά τὰ ἀναμίξῃ. Ἐμπνέουσι τὸν Δαβὶδ ψάλλοντα, τὸν Ἰσαίαν προσευχόμενον. Ἐπάρχουσι Ἐλληνικὰ τινα χειρόγραφα ὅπου ἀναφαίνονται εἰς ἐκάστην σελίδα μιγνύοντα μετὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τὴν γοητείαν τοῦ αἰωνίου κάλλους τῶν.

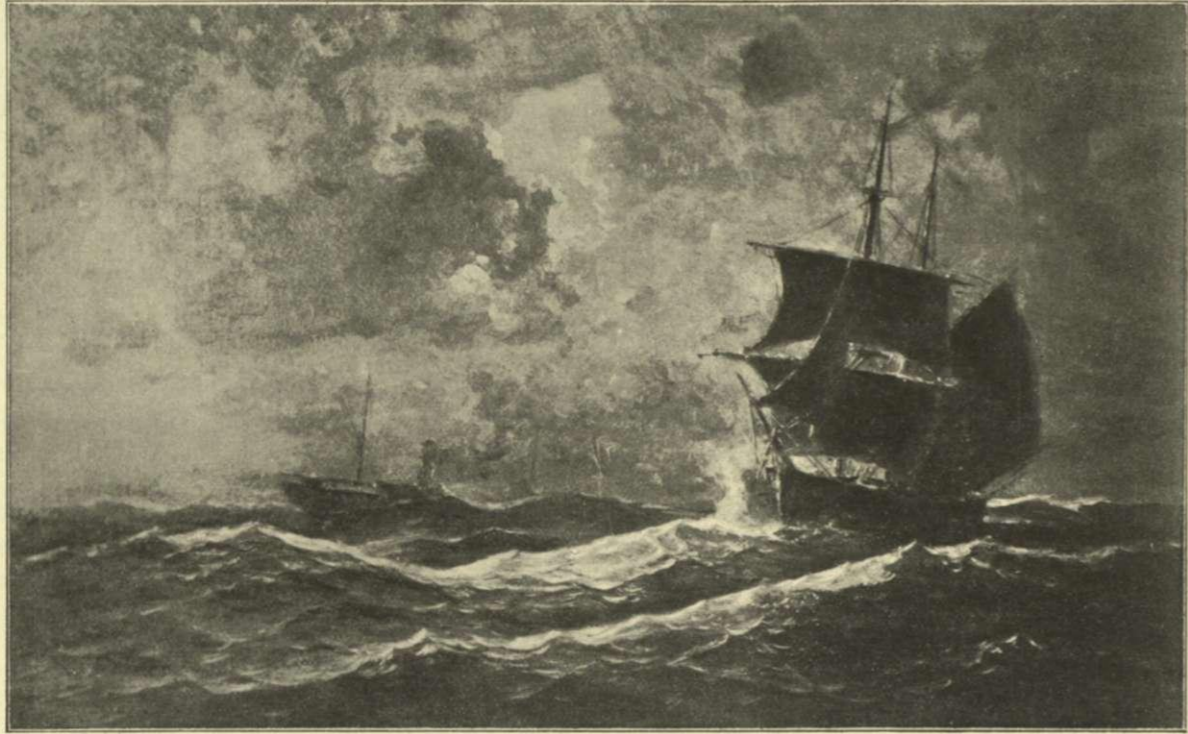
Ἄλλ' αἱ πολῦτιμοὶ αὐταὶ ἰδιότητες τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης οὐδαμῶς ἴσως ἀναδεικνύονται πληρέστερον ἢ εἰς δυο Ἐλληνικὰ χειρόγραφα ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ /<17/Βί, καὶ ἀτίνα βλέπει τις ἐν τῇ Ἐθνικῇ τῶν Παρισίων Βιβλιοθήκῃ, ὅπου φυλάσσονται ὡς πολῦτιμα ἀληθῶς κειμήλια. Βλέπει τις ἐκεῖ τὸν Ἰσαίαν προσευχόμενον μεθ' ὀλου τοῦ θρησκευτικοῦ μεγαλείου, ὀπσθεν αὐτοῦ ἐπιφαίνεται ἢ Νῦς, ὑπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ νεαρὰς γυναικῆς, μετ' ὁ ἀνάστημα κομψῶν καὶ ραδινῶν, ἐνῶ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς της κρατεῖ καλύπτραν διάστικτον ἐξ ἀστέρων καὶ τῆς ὀποίας τὸ λεπτόν ὕφασμα κολποῦται ελαφρῶς ὑπὸ της αὔρας. Ἐτέρωθεν παιδίον τι, Ἐρως ἀπέρυγος, κρατεῖ πυρσόν καὶ συμβολίζει τὴν Αὐγὴν. Ἴνα παραστήσῃ τὴν διάβασιν διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὁ καλλιτέχνης ζωγραφεῖ γυναῖκα κρατοῦσαν κόπην συμβολίζουσαν τὴν θάλασσαν, ἐνῶ ἀνθρωπος γυμνός—ἢ Ἀβυσσος—καταλαμβάνει τὸν Φαραῶ κατὰ γῆς κάθηται ἢ Ἐρημος, καὶ εἰς τὸν οὐρανόν πλανᾶται ἢ Νῦς. . . Τὰ πάντα με ἐκτέλεισιν ἰσχυράν καὶ με ἐκφρασαν ἀληθείας ἀξιοθαύμαστον. Αἱ ἀναλογίαι τῶν σωματῶν εἶνε γενικῶς ἀκριβεῖς, ἀκρα δ' ἢ τελειότης τῶν ἀνατομικῶν γνώσεων. Τὸ σχέδιον εἶνε σταθερὸν ἄμα καὶ εὐστροφον, ἀπῆλλαγμένον ὀλων τῶν ἀτελειῶν, ἀς παρατηρεῖ τις εἰς τὰ ἔργα τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ζωγράφων τῆς Δύσεως.

Μ. Ι. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

* BAYET.

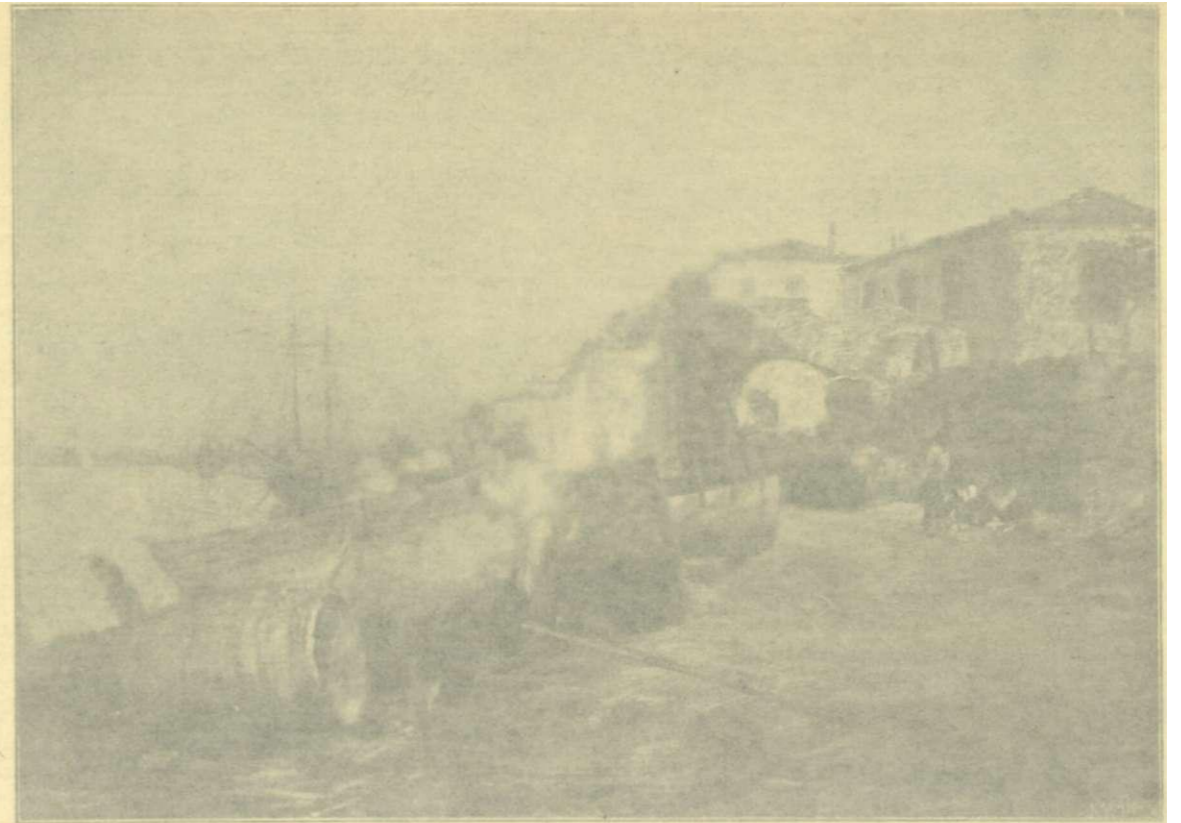
ΑΙΜ. ΠΡΟΣΑΛΗΝΤΗ

ΝΥΣ ΘΥΕΛΛΑΔΗΣ

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΡΤΗ ΟΥΡΟΥ

Κ. ΠΑΡΘΕΝΗ

ΜΙΣ ΤΟ ΛΑΒΟΣ

ΑΙΜ. ΠΡΟΣΑΛΚΗΝΤΗ

ΝΥΣ ΘΥΕΛΛΩΔΗΣ

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΚΤΗ ΠΟΡΟΥ

Κ. ΠΑΡΘΕΝΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΔΑΣΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

Ξερχόμενος **από** την λέσχην έκαμα μερικά βήματα εις τό βουλευβάρτον μαζύ **μέ τον** κύριον Μαρκόν, άνθρωπον συμπαίσιϋς φυσιογνωμίας, καίτοι έπ' αυτής ήσαν χαραγμένα τα **ΐχνη** κατηφούς μελαγχολίας και μπροστά από τήν ΐυραν του τηλεφωνικού **σταθμοί** τω είπα :

— Σε ξανανταμώνω... Θα άναβώ **για** τρία λεπτά εις τό τηλέφωνο ν.

Ανατρίχιασε μόλις ήκουσε τήν τελευταία* ταύτην λέξιν και είδα τό χέρι του **ΝΑ** συσπάται επάνω εις τήν λαβήν της ράβδου του.

Όταν επανήλθον σιμά του, μου έφάνη *ακόμη* αρκετά νευρικός και δπως διακόψω τήν **ακατάληπτο ν** σιοιπήν του, του είπα :

•— Τί θαυμάσια έφευρεσις αυτό **το** τηλεφωνον ! και πόσας ανεκτίμητους υπηρεσίας μας προσφέρουν καθ' έκάστην αι πρόοδοι τής επιστήμης !

— Νομίζεις ;... — ειπεν ό κ. Μαρκόν **μέ** τόνον πικρού σαρκασμού. — Νομίζω απ'εναντίας δι η **επιστήμη**, αντί **να** μάς συνδράμη, μας υποδεικνύει ειρωνικώς την άδυναμίαν μας και πολλαπλασιάζει σκληρώς **τα** μέσα των βασάνων μας. Έν παραδειγμα — ή ιδική μου δοκιμασία—**θα** σέ κάμη καλλίτερα **να** έννοήσης τήν ιδέαν μοι' και ίιά εξήγηση τήν θλιβεραν συγκίνησιν, ή οποία **μέ** ζαλίζει ακόμη, καίτοι τόσα χρόνια παρήλθαν.

Ευρισκόμην κατά τās διακοπās **μέ** τήν Λουίξαν, τήν **συζυγόν** μου, και τόν Μάρκελλον, τό μικρό **μου** παιδί, εις τό κτήμα μου *έν* Μοράνδη, τό σπίτι τό όποιον **προ** ολίγου καιροί» είχα αγοράσει εν τω μέσα) ακαλλιέργητων γαιών και δασών, και τό όποιον απείχε τρεις λεύγας από τήν Μασσαλίαν. Ή Νανέτα, ή γραία υπηρέτρια μας, έκαμνε τās εργασίας του σπιτιού και τής κουζίνας. Ό Μπλαίξ, εις άφωσιωμένος ύπηρέτης, γοητευμένος όπως γυρίση εις τήν πόλιν όπου κατοικει ή μητέρα του, λαμπρά Μασσαλιώτις, έκαμνε τās εργασίας του κήποι' και καπνίζει εις άνεξάρτητον περίπτερον. Μέ τό τουφέκι μου κρεμασμένο από τόν ώμόν μου και **τα** δυο σκυλιά μου ξοπίσω μου έπερπατούσα όλην τήν ήμέραν μέ τήν γυνάικα μου, τό παιδί μου εις τήν γοητε'τικην αυτήν ερημίαν.

Όπως θεραπεύω τήν μόνωσίν μας, είχα εγκαταστήσει μέ έξοδα μοί' μίαν τηλεφωνικήν γραμμήν, ή οποία μέ συνέδεε μέ τό κεντρικόν γραφεΐον τής Μασσαλίας. Άπ' εκεί, κάθε βράδν, από τό δωμάτιον του ΐπνου, ήμουν ενήμερος των •υποθέσεων των έν Παρισίοις εργοστασίων μου.

Ή ωραία μας γαλήνη έταράχθη από μίαν άγγελίαν του αντιπροσώπου μου : εν προσιοπικόν μου διάβημα ήδύνατο **να** μας Ιπιτυχη μίαν σπουδαίαν παραγγελίαν τής Κυβερνήσεως.

Ή το τόσο ωραία ήμέρα και ό Μάρκελλος ήτο τόσοσν καλά, ώστε ή Λουίξα απεφάσισε **να** μέ περιμένη εις τήν Μοράνδην.

Τό βράδν τής αναχωρήσεως μου **για** τό Παρίσι, ή βροχή έπιπτε πενθίμως. Ή άμαξα, φθάσασα εις τήν θύραν, έσταμάτησεν. Έδοκίμασα ένα σφιξίμο στήν καρδιά.

Ή Λουίξα μέ παρηγόρησε:

— Μπά! Δέν θά λειπής, παρά δυο ν Οπάς. Ή Νανέτα **ΔΑ** κοιμηθή σιμά στο δωμάτιον μου. Ό Μπλαίξ έχει τό τουφέκι σου και από τό περίπτερον ποϋ κοιμάται μας **ακούει** αν τόν φωνάξωμεν. Οί σκύλοι εΐνε καλοί φυλακές. .. και έπειτα τί μπορεί τάχα **να** μάς συμβή ;

Ή φωνή της δέν **μου** Ιφανή πολύ σταθερά.

Έσκόπευα ν' αναβάλω **τό** ταξειίδι μου, *άλλ'* ή σύζυγος μου έμάντευσε τήν σκέψιν μου :

— Δέν είσαι πλέον εις ήλικίαν **για** **να** παρα μελής τās υποθέσεις σου. Πρέπει μόλις ένηλικιωθή τό παιδί μας **να** εύρη **τα** εργοστάσια εις άνθηράν κατάστασιν. Μπορούμε μέ τό τηλεφωνον **να** συνομιλώμεν κάθε στιγμήν. **Φύγε**. Σού **τό** επαναλαμβάνω. Μή φοβείσαι τίποτε !

ΈνηγκαλίσιΚην τήν Λουίξαν, τόν Κάρολον και άνεχώρησα.

Έπέρασα όλην **την** νύκτα εις τόν σιδηρόδρομον άγρου-πνος. Στο Παρίσι έπήδησα έξω από τό βαγόνι και έτρεξα πρός τό δωμάτιον του τηλεφώνου.

Τής συγκοινωνίας άποκατασταθείσης, **ακούω** τήν έρρινον και σκεπασμένην, *άλλ'* έν τούτοις γλυκυτάτην, **φωνήν** τής συζύγου μου :

— Έλα! Καλά έπεράσατε τήν νύκτα, Λουιζούλα; Δέν έφοβήθης λοιπόν διόλου;

— Νυι... ολίγον... Περισσότερον ή Νανέτα. Δέν έκοι-μηθήκαμε παρά τή χαραυγή, διότι—*άλλα* μη φοβείσαι—διότι ή Νανέτα ένόμισεν ότι ήκουσε βήματα εις τόν κήπον. Τα σκυλιά έγαυγύζον. Έπί **τέλοϊς** άνοιξαμεν τό παράθυρον και έκαλέσαμεν τόν *Μπλαίξ*. Επήρε τό τουφέκι του και τους σκύλους και έκαμε τό γϋρο του σπιτιου χωρίς ν' *ανακάλυψη* τίποτε τό ύποπτον. Ό Μπεμπές, ποϋ τίποτε δέν του διαφεύγει του χρυσοϋ μου, *ξα>πά* και μέ φωνάζει... Καλήν έντάμωσιν. Άν ευκαιρήσης λιγάκι, **προ** του φαγητού, ξαναέρχου **να** μοϋ τηλεφωνήσης.

Μισοήσυχος ήσυχολήθην περι τών υποθέσεων μου και δέν ηϋκαίρησα **να** μεταβώ εις τό τηλεφωνον παρά έπειτα από τās οκτώ. Ήναγκώσθην να τήν φωνάξω επί ποδϋ :

— ΑΤ ! "Έλα! Γιατί βραδύνεις τόσοσν, Λουιζούλα ; Τί έχεις λοιπόν ;

—"Ένα πράγμα ποϋ σήμερα τό βράδν δέν τό έπεριμέ-ναμεν. Τα παράθυρα ήσαν ήδη κλειστά, **τα** σκυλιά λυτά και ή Νανέτα ετοιμάζε **για** τόν Μπλαίξ ένα κρεββάτι εις τήν ίμα-τιοθήκην **για** **να** μάς φύγουν οί φόβοι τής περασμένης **νυκτός**, όταν ένα παιδί από τήν πόλιν **μάς** έφερε μίαν έπιστολήν άναγγέλλουσαν εις τόν Μπλαίξ, ότι ή μητέρα του άσθενούσε *κακά* και ότι ήτο *ανάγκη* **να** τρέξη *αμέσως*. Τό *άγνωστον* αυτό παιδι έφυγε γρήγορα χωρίς **να** μάς δώση πλείονας πληροφορίας.

Ό Μπλαίξ έξαλιόθη φοβερά, διότι αγαποϋσε τήν μητέρα του, *άλλ'* άφ' ετέρου δέν ήθελε **να** μάς αφήση μόνας προ-του *εξημέρωση*, *άλλα* τό άπηλπισμένοσν βλέμμα του έδειχνε πόσοσν ή προσδοκία αυτή του *έκόσπιξεν*. Έσκέφθην ότι αν αίφνης ή γυναίκα αυτή απέθνησκεν αυτήν τήν νύκτα, θα άστέρον τόν Μπλαίξ τήν εύχαρίστησιν ν' *άγκαλιάση* **για** στερνή φορά τήν μητέρα του. Έπί τέλους τόν έπεισα **να** φύγη. Μοϋ ύπεσχέθη **να** έπιστρέψη σήμερα τό βράδν και **για** **να** κερδίση ώραν θά έλθη μέ **αμάξι**. **ΠΡΟ** ολίγου έκλεια **τα** παράθυρα πίσω του και γι' αυτό σ' έκαμα **να** μέ περιμέ-νης. Είσαι ευχαριστημένος από τά διαβήματα μου;

— Νυι, *άλλ'* ας όμιλήσωμεν γιά σέ. Δέν έπρεπε ποτέ ν' αφήσης τόν Μπλαίξ **να** φυγή. Και μέ τό αμάξι *ακόμη* δέν μπορεί **να** γυρίση πρό τών δέκα ή ένδεκα τό βράδν. Ή μόνη μου ασφάλεια ήτο **να** ξεύρω δι αυτός εΐνε σιμά σας, και νά τον τώρα ποϋ έφυγε ! Και αυτό τό παιδί ποϋ φεύγει χωρίς νά σκεφθή **να** *σάς* *επιβεβαίωση* τήν έπιστολήν ; ! Ό Μπλαίξ τουλάχιστον σάς αφήκε **τα** σκυλιά και τό τουφέκι;

— Τα **ΔΥΟ** σκυλιά κοιμούνται στο προαϋλιον. Για τό του-φέκι ό Μπλαίξ δέν **αμφιβάλλω** δι θά τό αφήκε στήν ίμα-τιοθήκην. Πηγαίνω νά βεβαιωθώ γι' αυτό. Άκούς τόν Μάρκελλον ποϋ εΐνε **στα** γόνατα μου και σοϋ φωνάζει *καλησπέρα*; Νά, άκου τον!

— Καλησπέρα, μπαμπά, *καλησπέρα* !

— Καλησπέρα, χρυσό μου, αγαπητό μου. Τρέχω νά δει-πνήσω και &a ξαναγυρίσω.

"Έξω ήσθάνθην τόν εαυτόν μου ταραγμένοσν δι' όσα ή σύζυγος μου **μοϋ** είπε πρό ολίγου. Απέκρυψα τόν τρομόν μου εκ **φόβου** μήπως αυξήσω τόν φόβον *τής* Λουίξας, *άλλ'* ή *ανησυχία* μου αυτή ηυξανε μέ τήν παραδόξον αυτήν **Ιπιστολήν**, ή οποία άπεμάκρυνε τόν μόνον προστάτην των από τό σπίτι.

Ή φαντασία μου επήρε μίαν τόσοσν θλιβεράν στροφήν, ώστε εις τό ξενοδοχείον δέν ημπούρεσα νά φάγω διόλου.

Έσηκωνόμουν *άπό* τό τραπέζι γιά **νά** πάω στο **τηλεφω-**νον, όταν *ό αντιπρόσωπος* μου ήλθε νά **μοϋ** διυση συμπλη-

ρωματικās τινας πληροφορίας, λίαν σπουδαίας Άλλος τε εις τήν έπιτυχίαν τής υποθέσειός μου. Δέν ημπούρεσα νά χωρι-σθώ από αυτόν πολί' γρήγορα και ήτο πολύ άργά, όταν εισηρόχημ *εις* τό δωμάτιον του τηλεφώνου*.

Ή καρδιά μου έκτύπα από άγιονίαν και αι τρέμουσα χείρες μου έκαμναν νά τρέμουν τά χωνιά του τηλεφώνου στ' αυτιά μου.

Έπέρασαν δευτερόλεπτα τινα προτου ν' ακούσω τίποτε. — Αϊ, Λουίξα, *έλα* ! Έδώ είσαι; Πές μου . . . ανησυχό. Ανεγνώρισα τέλος τήν φωνήν τής σύζυγο» μου, *άλλα* μίαν φωνήν χαμηλήν, πιεζομένην, έντρομον.

— Τί ! αγαπητέ μου! *Από μιάς ώρας είμεθα τρελλοί. Δέν βρήκα τό τουφέκι. Ίσως τό έκλειψε τό παιδι, όταν έφυγε. Ό Μπλαίξ δέν επανήλθεν **ΑΚΟΜΗ**. Θά τόν άπεμάκρυναν έξε-πίτηδες... θά τόν έσυραν σέ κάποια παγίδα. **ΧΑΝΩ** τό νοϋ **ΜΟΤ'** . . . *έχασα* τήν αναπνοή μου από τόν φόβον μου . . . Νομίζω ότι ακούω . . . στον κήπο . . . πολύ μακριά. . . περι-μενε νά άκροασθώ!...

Γυμμένος επάνιο εις τήν μεταλλινήν πλάκα δεν άνέπνεον πλέον :

— **ΛΟΥΙΖΟΥΛΑ** μου, σέ παρακαλώ, μη μέ αφήσης στή σιωπή !... Τί άκούς λοιπόν ;

— Οί σκύλοι ουρλιάζουν . . . άκου τους, γαυγύζουν . . . γαυγύζουν τρομερά . . . τρέχον πρός τό μικρόν δάσος. . . σωμαίνουν, σωμαίνουν αιφνιδίως . . . νεκρική σιωπή βασι-λεύει . . . έν τούτοις . . . θά έλεγε κανείς . . . επάνω στήν άμμο τής δενδροστοιχίας βήματα βαρέα και λαθραία !... θά έλεγε κανείς ότι άνθρωποι προχωροϋν πρός τό σπίτι. . .

— Όμίλει, Λουίξα, όμίλει! Πνίγομαι, τρελλαινομαι. Τί άκούς ; λέγε μου, τί άκούς;

— Τίποτε πλέον . . . σχεδόν τίποτε . . . "Ω ! νά ! ένα μικρό γρίνιασμα **ΥΠΟΚΩΦΟ** και συνεχές, σάν πριόνισμα στο παρά-

θυρο . . . σάν νά θέλη νά τό παραβίαση . . . τό παράθυρο ύπο/ορεΐ . . . ένα τζάμι σπάζει!... ! "Ω ! πόσο τρομάζω !...

Φρίξη μέ έκυρίευσε :

— Τηλεφώνησε στή Μασσαλία, νά ειδοποίησης τήν άστυ-νομίαν, τήν χωροφυλακήν !

— Άλλά πός τάχα ; Ή πόλις απέχει τρεΐς λεύγας . . . θά φθάσουν πολυ άργά. . . και έπειτα δέν εΐξεύρω πλειά . . . έτρελλάθηκα ! . . .

— Κάμε θόρυβον ή κρύψου, σώσου . . . Ναι, έτσι να κάμης... πάρε τό μικρό και σώσου !...

— Δέν μπορώ πλειά . . . δέν έχω δϋναμιν . . . αναβαίνουν... τά σκαλιά τρίζουν . . . εΐνε στο διάδρομο... ψάχνουν . . . ερευ-νούν ! Μάρκελλε! Θεέ μου . . . Βοήθεια! Βοήθ...

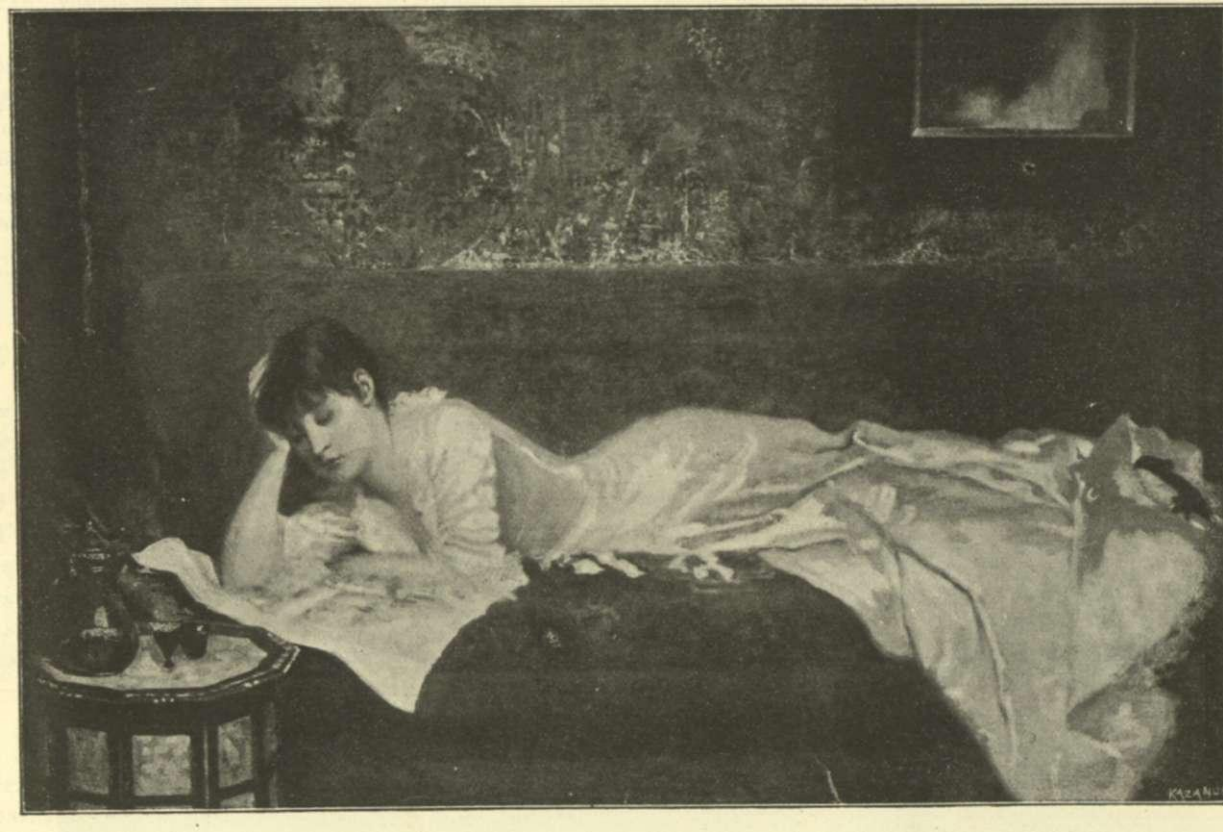
Ηκούσθησαν δύο λυγμοί άνέκφραστου τρόμου, κατόπιν θόρυβος ασαφής, συρκαχυμένος, έννας αντίκτυπος ήχων αορί-στων, έπειτα τίποτε πλέον.

Τότε ήκουσα κάτι τι νά ραγίζεται μέσα στο μυαλό μου και έπεσα ύπτιος εις άπειρον κενόν...

Και ασθμαίνων, ωσάν νά άνέξη πάλιν ή φρικώδης αυτή έντύπωσις, ό Μαρκόν συνεπέρανε:

— Σέ παραπέμνω εις τήν *Δικαστικήν Εφημερίδα* δια τās λεπτομέρειας του εργλήματος του γνωστού υπό τόν τίτλον *ή μεγάλη σφαγή τής Μοράνδης*. Έκει *έχασα* τήν συζυγόν μου, τό παιδί μου και τους δύο μου ύπηρέτας. Άλλά εκείνο τό όποιον τίποτε δέν εΐμπορεΐ να μέ κάμη νά τό λησμονήσω, εκείνο τό όποιον καμμία φράσις δεν **βα** κατορ-Θόση ποτέ νά έκφραση, εΐνε ό εφιάλτης τόν όποιον έφεϋ-ρεν ή επιστήμη, εΐνε ή φρικώδης βάσανος ενός άνθρωπου, όστις, από άπόστασιν εκατόν λεύγων, ακούει τās απελπιστι-κός κραυγās τής συζύγου του, τήν οποίαν πνίγουσν χωρίς νά εΐμπορη νά κάμη τίποτε άλλο παρά νά ούρλιάση από άδυ-ναμίαν μπροστά εις μίαν πινακίδα από ξύλο !... .

CHARLES FOLBY

I. ΡΙΖΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΕ

Ο ΕΡΩΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΛΟΧΟΥ

Κ'έκει ένθα πολλάκις προς δνειρα αρχαία άφίνα τό πνεύμα υιού, είς τους λοφίσκους τους σεμνούς, τούς όρμους τούς εύωδιάζοντας άλμην πελαγίαν, όπου άκται παρατείνονται τριχάπτινα μέ τούς κομψοπρεπείς κολπίσκους των, μέ τούς μυχούς των τούς ερατεινούς, μυστικισμών γεμάτους, μέ τούς κυματορρώγας αιγιαλούς και τάς ρηγιμίνας τάς πετρώδεις, μέ τάκρωτήρια τά μικροσκοπικά και απότομα, όπου όργίλη ή θάλασσα, ώς διά νά ραπίση τήν αύθάδειάν των. μετά πάταγου ρήγγνυται, εκεί που ώφηη μοι όραμα άρχαίον.

Είκοσι εξ αιώνες παρεμέρισαν άργά-άργά και έπεφάνη άναπεπταμένον πρό έμού τό παλαιόν της νήσου άστν. Ό εις μετά τόν άλλον άπήρχετο ώσει υπό άχθη άτλάντεια στους ώμους, και ένας θρούς αόριστος "Ιστοριών παρελθουσών μέ φώτα, ώσει "Εστιάδων σεμνών μέ δάδα, άντιπαρήρχετο ενώπιον μου, πρός τά νέφη . . .

Πτο μικρά ακόμη ή πόλις. Τήν εύμάρειαν και τήν αί'γλην τήν επί τών Μηδικών δέν είχε. θυμιάματα αρχηγόνου πλάσεως ώσφραίνετο ό "Όλυμπος και ήσαν οί άνθρωποι όλα ποιηται. . . Οί φιλοίσοι οί έκρούόμενοι εκεί που εγγύς έδιδον τόν ρυθμόν είς τήν ποιήσιν αυτήν, έπεκτεινομένην μέ-εξα τών μυχών όλων τής ζωής, έως θανάτου . . .

Πρωτόγονα ακόμη τά πνεύματα, ήδον τήν Φύσιν ώς τόσο "Όμηροι, ούπινοσ τά έπη έφέροντο μετ' ευλάβειας και αιδούσ στα στόματα. "Π Δήλος δίπλα της, δέν είχεν άναδυθή ακόμη από τά κύματα, και τών Δηλίων της α! ίαχαί, άσπερ'εωτο έπλανώντο ακόμη είς τό Χάος και είς τάς φαντασίας.

Έκ της ωραιάς Ιωνίας εύλκων τόν Ούρανόν είς τά δμματα οί κάτοικοσ και τών Ιωνικών κυμάτων τό πνεύμα έπέπνεεν ήδύ είς τάς κεφάλας των. Σφοδροί ήσαν όλοι, ορμητικοί, ώς όλοι τής νεότητος του κόσμου οί άνθρωποι. "Άλλοι έπλανώντο είς τάς αγοράς. "Άλλοι πρό τών αιωνίως καπνιζόντων βωμών έψέλλιζον έπη αρχαία. Άλλοι διεσκορπίζοντο μέ τά πρωινά φώτα τής αυγής είς τούς αγρούς, διά νά συλλέξουν τά θέρη, άτινα, ώς τόσοσ χρυσός, έχρύσιζον εκεί απέραντα . . .

Δυτικώς τής πόλεωσ, επί ύψώματος ογκούμενου μέ όλην τήν χάριν στήθους άναπνέοντοσ παρθένου, σεμνόσ ώρθούτο τής πολιούχου Δήμητροσ ό ναός. Ούτε μεγαλοπρέπειαν κατάκοσμον ειχεν, ούτε δόξαν χρυσοστόλιστον. Πλήθη μόνον πυκνά περί αυτόν συνωθούντο, εντόσ αυτού, υπέρ τόν λόφον, επί πάσας τάς κλιτύς αυτού.

Αϊ γυναίκες τήν ήμέραν εκείνην ήσαν ό έρασιμώτεοσ κόσμος τής θεάς. *Ηγον τά *Θαλύαια*, τήν έορτήν τών απαρχών. Καθ' ομάδας τάς έβλεπον νά έρχωνται εκ τών αγρών με κάνιστρα είς τάς χείρας, και είς τάς κόμασ, μέ στεφάνους από σταχυσ και μήκωνασ. Τά κάνιστρα έφερον τάς πρώτασ δρεαμιδάσ τής κριθής και του σίτου, ασ πρώτασ τό δρέπανον έθε'ρισε, και τούς πρώτουσ τής εποχής καρπούσ, ώριμουσ ώσ αι θεριναί ακτινέσ του Ήλιου των.

Τι περιπόλησις ευγενέστατη ή περί τόν ναόν αύτη, από τόσοσ εκεί έομόσ παρθένων! Και ήρχοντο, ήρχοντο όλονέν εκ τών αγρών γεμάται κελαδήματα είς τά χείλη, γεμάται έαρινην ευφροσύνην είς τά μέτωπα. Και ή θεά, ιερά έν τω μέσω του ναού, προσένευε μετά καλοκαγαθιάσ άφατου, ην μόνη ή προστατευόμενη της Γεωργία εμπνέει, ούτω σταχυο-

* Η ομώνυμοσ τής νήσου **Γιά**ου.

στεφής και αυτή, μεστή θερισμών είς τήν μίαν χείρα χρυσακτινών, και μέ τήν άλλην, μέ ήγεμονίαν τήν δάδα τών μυστηρίων της αίρουσα.

Και ήρχοντο. ήρχοντο κόρα μετ' έφηβων, γυναίκες μετ' ανδρών είς τό άγλαόν προσκύνημα της, τήν εύλογίαν τών βλεμμάτων της εύπροσδεχόμενα. Κ' έσκορπίζοντο ώσ χρυσαλλίδεσ κούφα!, είτα, είς τούς αγρούσ, είς τούς λειμώνασ τούς άνθοσπάρτουσ μ' άνεμώνασ και Ία, και διεσταυρούτο ή νεότησ των, ή ώραίότησ των, ή σεμνότησ των, ή γελασίην των όλη εκπρέπεια, και πέραν, πρός Όα τών αγρών τά πέρατα, μέσα είς τάνθη, μέσα είς τά θέρη, είς τάς έτοιμουσ άλωνασ τής αύριον, υπό τά φώτα τά τόσα και τά τόσα τής ήμέρασ χρώματα έξεχύνοντο μέ γέλωτασ, μέ άσματα, με σκώμματα, μέ τωθασμούσ, με χάριτασ.

Οί αυλοί ήύλουσ εδώ. Αί παρθένοι έχόρευον εκεί. Τά άσματα ήμιλλώντο πέραν, τά γελοία μέ τά σπουδαία ένηρμονίζοντο, εύκλιόντο ώσ δέματα κατά γής άστάχίνα, και πάλιν κουφότερα: πρός χορόν ώρθούντο, έξεκάλουν συγχορευτήν τον Ιακχον, κατήρχοντο τών αναπαίστων, έστεφανούντο μέ πάσαν τής γής των τήν χλωρίδα, έως ου, κατάκοποι εκ τής μέθησ τής ψυχής αυτής, ήν ό οίνοσ έχαιρέτα μέ τούς έρωτυλωτέρουσ του αφρούσ, άνέπιπτον χαμαί έπαναπαυόμενα. . .

Και ήν τό θέαμα άλλόκοτον! "Η θάλασσα ν' αναπηδά δίπλα τών δωμάτων των μέ όλην τήν χάριν Νηρηίδοσ προσπαιζούσησ, και εις ολόκληροσ δίπλα της κόσμοσ, αδιάφοροσ είς τά θέλγητρα της, νά έορτάζη ένθεοσ θαλυσιών έορτήν! Τί σκώμμα, τί ειρωνεία, τί λήροι, τί γέλωτεσ, τί εύτραπελία φύρδην μίγδην, μέ όλην τήν πρωτογένειαν γεωργικού λαού άνεκυκάντο άγόμεφοι και χωρίς είμόν, όλα, όλα έμπαίζοντα ή σκώπτοντα μέ άγρίαν απλότητα και μεγαλείον! . . . Και οί αιγιαλοί, παρά τούς πόδασ των νά τοίσ προσομιλούσ με τά γλυκύτερα έπη, και αυτοί νά κωφεύουν, τά βλέμματα των ν' αποστρέφουν τών χαρίτων των, και δι' όλησ τής ήμέρασ ν' άνάσση, έως τών άκρωρειών των βουνών των, ένας ατελεύτητοσ, γεμάτοσ αναπαίστων γέλωσ, μ' εύστοχίαν τοξότου βαλλόμενοσ κατά τών εγκόσμιων όλων . . .

Ό "Αρχίλοχοσ, μοναδικόσ τροχαιών ποιητήσ τής νήσου, κατόκει επί βουνού δεσπόζοντοσ τής κοιλάδοσ όλησ, έφ' ησ ή εορτή. Ό οικόσκοσ του, ποιητικόσ οικόσκοσ μετά κήπων άνερπόντων πρός τάς ύπωρειάσ του, μοϋ παρουσίαζε τό θέαμα κριτοϋ αυστηρού τών πελουμένων εκεί ενώπιον του.

Επί του δώματοσ, λευκάζοντοσ υπό τά τόσα εκ του "Ηλιού και τών παρθένων φώτα, ίστατο ό ποιητήσ θεώμενοσ. Είχε τό ήθος άναπεπταμένον και παθητικόν. Η οψις του έξέφραζε ενρευαν άμφίλαφή μέσα είς τά χορευόντα εκείνα πλήθη, και κάποτε έβλεπον νά διακρίνη κάτι και. ώσ νά έχάνετο μέσα εις τούς άστάχυσ, νά τό άναζητή κατόπιν μετά ζήλου, μέ κάποιασ περιέργον ακτίνα είς τό βλέμμα και κάποιασ χαριτωμένην θλίψιν είς τό πρόσωπον . . .

Αί πέντε κόρα του Λυκάμβου, άρχοντοσ τής νήσου, ήσαν ό,τι έβλεπον. Ώσ Χάριτεσ, πάγκαλοι τό είδοσ, έπλανόντο και αύται μέσα είς τούς χορούσ και τά αύλήματα, και θά ένόμιζε τισ, μέ τό άρχοντικόσ των ήθος όπ έπεκόσμουσ τήν τελεσιουργίαν αυτήν τών τέρψεων, έκδοτοι και αύται είσ τόν χορόν και εις τό άσμα, ώσει Βακχίδεσ τήν ήμέραν εκείνην ένθεοι. μέ τάς κόμασ εκλυτουσ, υέ τά σώαατα άνευο.ε'να.

ΕΚΘΕΣΙΣ "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ"

ΠΑΡΝΑΣΣΗ

Π. ΜΑΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΕΧΝΗ

ΕΚΘΕΣΙΣ "ΑΘΗΝΩΝ"

ΑΡΡΑΒΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

μέ την έκφρασιν ἔξισλλον, μέ την ἀμφίεισιν ὡς χυῖσα κύματα πρῶι τούσ κορμούς ιπτάμενα, γεμάτα, χάριτας . . .

Νεοβούλη ὀνομάζετο ἡ ωραιότερα καί ἦτο κατά σειράν ἡ τρίτη ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Λυκάμβου.¹ Ἦτον ἡ μόνη, ἡτις εἶχεν ἀντικρύση, βλέπουσαν, τήν ἀέτιον ἐκείνην μορφήν του πν.ττοῦ. Οἱ γονεῖς τῶν, γονεῖς πρωτόγονοι, τεῖνων πρωτογόνων, ἡγάλλοντο βλέποντες μέ στίχους εἰς τά χεῖλη τά λευκά συμπλέγματα τῶν θυγατέρων των χορευουσῶν, καί ἐνηβρύνοντο. *Ἦσαν αἱ βασιλισσα; τῆς εορτῆς καί τῆς χαράς. Καί ἦσαν αἱ σκόπτουσαι ἐντεχνότερον. Μεθυσμένοι ἀπό ὀμίρηια ἐπι, ἀπό διαχύσεις στίχων τῶν Κυκλικῶν πού ἐρραψόδου ἐμπροσθεν των αρχαία κλεῖη, παρῶρων τά φίλτατά των πότε προς γέλωτα ἐνορμότερον, καί πότε ἀνέτεινον τάς πολιάς των κόμας πρὸς τούσ ραφιδούς περιπαθέστερον.

"Ο,τι κάποτε τούσ περιέσπα ἀπό τήν χαράν καί τάσματα ἦτο τό σεμνόν τῆς Νεοβούλης ἦθος . . . Τόν ποιητήν, ἐν τω ἐνθουσιασμῶ των, δέν εἶχον ἴδῃ. Ἀλλά καί ἐάν τόν ἔβλεπον, ἐγνώριζον Ὅτι ὁ ἀεργος αὐτός κληρονόμος τοῦ Τηλεουκλέους οὐδέν ἄλλο ἔπραττεν ἀπό τοῦ δώματος του καί τήν στιγμήν αὐτήν, ἡ στίχους κ' αἰωνίως στίχους!

— Ὁ απαίσιος! Κατόπιν τοῦ θεῖου Ὁμηρου, καί αὐτός, τήν δόξαν ἀποσκοπεῖ τῆς λύρας! Ὁ απαίσιος! θεῖλει καί νά νεωτερίσῃ!... Τήν ἐλεγείαν, τήν πολεμικήν ἕως τοῦδε, κατεβίβασε μέ τούσ ἀκόλαστους οἰστρους του εἰς ἐλεγείαν φιλήδονον συμποσίων ἡ. μέ τάς ἀποτυχίας του τάς οἰκτρᾶς ἐν θάσῳ, εἰς ἐλεγείαν θρήνων. Πιακτωλόν ἐκεῖ μέ τόν πατέρα του ἠθέλε νά εὖρη ἀγων ἀποικίας τάχα, καί τώρα μοῦ ἐπανήλθε ναυαγός, πότε τάς περιπέτειας του διετραγωδῶν καί πότε εἰς κραιπαλοκωμίας καί ὄργια παραδιδόμενος. Ὁ απαίσιος! θέλει καί νά νεωτερίσῃ! . . . — Ἐ λέγειν, ἐάν τόν ἔβλεπεν ἐκεῖ καί τώρα, ἀφ' ὑψηλοῦ, ὁ Λυκάμβης.

Καί ἀποσπρεφόμενος μέ ὕφος φανατικού μύστου τῆς θρησκείας του, ἐβρόντα μαζί μέ ἀποπνοίας μεθης πρὸς τήν σύννον πάντοτε καί ὡσεὶ ἐκστατικήν ἐκεῖ που θυγατέρα του :
— Νεοβούλη! Ψάλλε, χόρευε, λοιπόν! Τί σκέπτεσαι!²...

Τό ὄραμα μου ἐκολπῶθη ἐπί μακράς ἡμέρας ἐκτοτε. Τάς ἡμέρας διεδέχοντο αἱ νύκτες, νύκτες θεριναί, γεματα ὄνειρα δια τόν ποιητήν καί γεματα φρικασμούς διά τήν ἐρομένην . . . Αἱ ἑορταί εἶχον σιγήση. Ἡ πόλις εἶχεν ἀναλάβῃ τήν προπεραν ἀρχαϊκήν της αὐστηρότητα, καί εἰς τούσ αγρούς, ἀπ' ἀφρου ἕως ἀφρου, ἕνας τρισάγιος εργασίας βῆμοθες ἦναπτεν ἀπό παραφοράς τά δρέπανα καί ἀπό ἀσματα θέρεια τά χεῖλη. Οἱ θερισμοί εἰς ὅλα τά πλάτη τοῦ πεδίου διεπέτοντο. Καί ὁ ρυθμός τοῦ στίχου πού ἤκούετο, ἡμῶζετο πρὸς τόν ρυθμόν τῶν θημιωνίων πού ὑψηλαί ἐδώ κ' ἐκεῖ ἐσωρεῖοντο ὡς μετέωρα!

Μέ τά γλυκοχαράματα ὁ ποιητής εὐρίσκατο ἐπί τοῦ δώματος, καί ἡ ἀγαπητή του μέ ὡσεὶ ἀρπαν αἰολικήν τήν φαντασίαν, εἰς τά θέρη. Πρώτα ἐκεῖνος ἐσπενδεν εἰς τόν Ἀπόλλωνα, ὄργια ἐπομνύον. Πρώτα ἐκεῖνη ἡγλαΐζε τόν βωμόν τῆς Δήμητρος, μέ στάχυς στεφανώνουσα. Ἦσαν οἱ ἐωθινοί χαίρετοιμοί των εἰς τόν ἔρωτα. . . Γονεῖς καί ἀδελφαί, ἄλλοι ἐδώ καί ἄλλοι ἐκεῖ, ὡς ἀχροα φύλλα φθινοπωρινά. Μέ πάγην αρχαία εἰς τήν καρδίαν αυτοί. Μέ ἀγνεῖαν ἀγρίαν εἰς τάς ψυχάς αὐταί. Κάποτε ὁ Λυκάμβης ἤξῃου κανενός φευγαλέου βλέμματος τόν ποιητήν, ἀλλά διά νά τόν περιφρόνηση περισσότερο. Ὁ ἀεργος αὐτός, τοῦ ἀρχοντος αὐτοῦ τάς θυγατέρας, οὔτε νά ἀτενίσῃ ἦτον ἀξίος. Στίχους μόνον, τίποτε ἄλλο, τίποτε! δέν θά ἐποίησιν ἐκεῖ ἐπάνω. Καί ἡσυχάζε!

Τό βλέμμα του ἐφ' ὅλους σκαρδαμύσσον συνεκράτει ἐπί τό ἐργον ὅλους. Καί ἄς ἐκυμαγωγεῖτο ἀπό πόθους, τῆς Νεοβούλης του ἡ καρδία. . . Καί ἄς ἐκυλιετο εἰς κάθε ἐμπνεύσεως ἀβυσσον, τοῦ ποιητοῦ ἡ διάνοια . . .

Ὁ θερισμός ἐπαυσε. Ἦ γή παρεδόθη εἰς τά φιλήματα τοῦ Φοῖβου. Καί εἰς τά σπλάγγνα της νέα ζωή θέρουσ νέου ἀνεπλάσσετο. . . Αἱ ἡμέραι διεδέχοντο τάς νύκτας μέ τά ἐράσματα ἀστρα των . . . Αἴφνης, εἰς ἕνα τοῦ ὁράματος μου κύλισμα, εἶδον πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Δήμητρος τῆς Χλόης τόν Ἀρχιλοχον. Ἦρχοντο τά Θεομοφῶρια καί γάμους ἰκέτευν ἐκεῖ πρὸ τῆς θεᾶς.

Καί ἐλεγεν:
— *Ξανθή Θεά, Δήμητερ σταχνοπλάκαμε, ἀκουσον τόν τροχάϊον ἐνός ἐκ τῶν λευκότερων λατρευτῶν σου. Αγαπῶ! Καί ἡ ἀγάπη μου φθάνει ἕως του ὕρουσ τοῦ Ἱερωτάτου σον γάμου, δν επικαλοῦμαι ἰκέτης πρὸ τοῦ βωμοῦ σου, ὡ Καλλιγένεια! Αγαπῶ.* Καί εἶνε ἡ ἀγάπη μου μυστική ὡς τα μυστήρια τῆς Γης, ὧν προῖστασαι. Ἀνά τόν Ουρανόν καί τήν ἐνρῶνῆνιαν Γῆν μετ ὀλίγον θά πλανηθῆς ζητοῦσα τήν Κόρην σον . . . Εἰς τάς πλάνας σον, ὡ σεμνή Αἴμητερ, εἰς τάς θλίψεις σον σ' ἐξορκίζω, ἐπίνενσον ἐπὶ τόν ποιητήν σου, ὅστις μετά τήσης σέ ἔψαλε θέρημη, ὅστις τάς ἑορτάς σον, ὡ ἐνστέφανε, ἐξῶμνησε καί ἐνέκασε τόσους ποιητάς, κοσμών μέ τό δνομά σου τονσ στίχους τον. Ἐλέησον ὡς ἐλεεῖς τήν Φύσιν, γονιμοποιούσα τά σπλάγγνα της, ἐλέησον μέ γονίμονς γάμονς, ὡ δλβιοδότερα, τόν ἐρωτά μου . . . Ὁ πόθος μου προς τήν Νεοβούλην λαμβάνει μέσα μου δλην τήν μυστικήν μανίαν κάθε φνομένον ἀπόσου δπως λάμψη, καί εἶναι ἀκαταγνώστου, ὡ πολνπτόνια, ὡς τά φίλτρα σον . . . Τόν πλοῦτον τῆς γονῆς, ἡτις σφιζει μέσα μου ὡς ἡφραῖσειον, φέρε εἰς φως διά γάμων σεμνόντων, ὡ καλλιτέκνε, καί ὁόρησον τήν Νεοβούλην εἰς τόν ἰκέτην σου καί κάμψον τήν σκληρότητα τῶν τοκέων της καί λάμψον εἰς τά μέτωπα των μέ δλην τήν ἀγλήν δύο περιπαθῶς λατρευμένων ....

Καί εἶδον εἰς ἕνα τοῦ ὁράματος μου κύλισμα οὕτωσὶ τόν Ἀρχιλοχον εἰς τροχάϊους ἀναβῶντα τούσ πόθους του.

Ἐκύλισε καί πάλιν τό ὄραμα μου, νοχηλή ὀκόν φωτός ἀφησαν ὀπισθεν του, καί τά θεομοφῶρια ἀνέλαμψαν ἐπὶ τῆς νήσου μέ δλην των τήν ιερότητα. Γυναίκες κάρπμοι μόνον ἐκόσμουσαν τάς ἑορτάς, ἀγουσαι τάς ἀχρότητας μακρῶν νηστειῶν καί ἐγκράτειας. . . Καί ἦγον τούσ πόθους μέσα των. Καλῶν ἐκγόων. Αἱ θυγατέρες τοῦ Λυκάμβου παρεῖλκον ἐκεῖ. Εἰς τούσ κήπους τοῦ οἴκου των, προς δυσμάς, ἐνθα ἡ ἀμπελος βυθίζει ἕως τά κύματα τάς ρίζας της καί ἐνθα α; ροιαι σκέπουν γλαυκοῦς ὀρμίσκους μετά χάριτος, ἀνεφαντάζοντο τήν ἑορτήν, καί μαζί μέ αὐτήν, κάθε ὑπερηφάνειαν μητρόσ νέας καί κάθε τόνον καλλιῆνον θυγατρόσ εὐθέσμου. . .

Οἱ τροχάϊοι τοῦ Αρχιλόχου ἐκείοντο ὡς ῥάχη εἰς τόν ἀνεμον, οὐδαμοῦ εἰσακουόμενοι, οὔτε ἀπό τήν θεᾶν, οὔτε ἀπό τόν Λυκάμβην. Ἦτο ὁ ἀργος πατήρ τώρα ἐκεῖ, ἀνά τά βράχη, μόνος, καί ὁ μεγαλοφυῆς δημιουργός τοῦ μέλλοντος εἰς τόν εὐγενέστατόν της οἶστρον τῆς ποιήσεως.

Ἐφρῖμασεν ἐξ ὀργῆς κατὰ τοῦ ἐπιόρχου. Τόν εἶχε κάμψη. Ὁ λόγος ἕνας ἀρχοντος προς ἕνα ποιητήν ἦτο καί τότε υψηλός. Κ' ἐπί μακράς ἡμέρας, ὁ κατακτητῆς μιας καρδίας καί ὁ πιτυοκάμπτης μιας τραχείας ψυχῆς ἦρεν ἕως νεφελῶν τό μέτωπον. θά ἦτον ὁ σύζυγος τῆς ὠραιότερας τῆς νήσου. Καί θά ἦτον ὁ πατήρ τῶν ωραιότερων τεῖνων. — *Ω Δήμητερ! δός μοι τήν Νεοβούλην εἰς τό ὕφος τοῦ εὐγενέστερου σου τῶν θεσμών, σέ ιεπετεύω!

Ἄλλ' ἡ θεᾶ του ἐκώφευεν. . . "Ἦθελε τόν ποιητήν. Καί ἀπέστεργε τόν πατέρα. Ἐκ τῆς ἡδῃ δεδοξασμένης κροαλῆς αὐτῆς, ἐγνώριζεν ὅτι μίαν ἡμέραν θ' ἀπαστρέψῃ καταρράκτης ποιήσεως μέ νέους φθόγγους καί νέους ρυθμούς καί νέα μέτρα. Καί τόν ἀφηγεν ἐκεῖ μακρῶν τῶν θεομοφορίων τώρα, σφαδάζοντα ἐκ λύσεως, ἐπάνω τῶν ὀρέων, ἐπὶ τάς πηγᾶς, ὑπό τά δένδρα, ἐπὶ τῆς πέτρας, ὡς ἵππον ἀλοῶντα πανταχού καί ἀχαλίνωτον, μαινόμενο ν, λυσῶντα . . .

Ὁ οἶκος τοῦ Λυκάμβου ἦτον ἐγγύς τώρα, ὑπό τούσ πόδας του. Καί ἦτο στείρος τῆς δεσποῖνης του, ἡτις μέ τόσας ἄλλας δέσποινας πέραν, καλλιτόκους, ἐξελιπᾶρει νέας συλλήψεις καί τοκετούς εὐμόρφους νέους, ἀπό τήν Χλόην. Καί ἦτο στείρος τοῦ δεσπότου του, ὅστις, δύσρωος, ψεύδορκος, ἀκαμπτος, εἶχεν, ὄπι ὑπεσέθη, ἀρνηθῆ, καί θυγατέρα καί γάμους, καί εἶχε κωοεῦση εἰς ὅλην τήν περιπάθειαν τῶν τροχάϊων, καί εἶχε κλείση ἡδῃ τήν θύραν ἐκείνην ἡτις, ὑπό τά σελιγνόφωτα, μόνη της ἡνοῖγεν εἰς τόν ποιητήν. καί εἶχε κρυβῆ ἡδῃ, φεύγων τήν μήνιν του, τούσ κεραινοῦς του, ὡς Ἐρινύας . . .

Ἦ εορτή ἔληξε, καί ὁ Λυκάμβης ἐπαινήρητο μέ τά πρώτα τῆς εσπέρας φῶτα εἰς τόν οἶκον του, καί ἡ δέσποινα του, μέ τούσ πρώτους ἀνασαμοῦς κυμαινόμενου γάλακτος εἰς τά στήθη της. . .

Τόν ἀντίκρουσεν ὕψοθεν ὁ Αρχιλοχος. Ἦ δημιουργία τοῦ κόσμου, ὀν ἐνεπνευθεῖ ἀπό τόσας καί τόσας ἑορτάς τῆς Δήμητρος, ἐβραζε στον νου του ἀκόμη, χωρίς νά εὐρίσκη διεῖσοδον. Τόσοι χλευασμοί, τόσοι κόμοι, τόσα σκώμματα, τόσοι ψόγοι, τόσοι γέλωτες, ἑορτασθίντες εἰς τά θαλύσια καί τά θεομοφῶρια, εὐρισκον εἰς τό πνεῦμά του τόν ἀρμονικότερον ὅστις ἔμελλε ν' ἀστράψῃ εἰς τον κόσμον στίχων. Τό ἰαμβίζειν δέν τοῦ ἦτο ἀγνωστον. Καί δέν τοῦ ἦτο ἀγνωστος ἀκόμη ὁ ἀγλαός πόθος πρὸς τόν γέλωτα, τῆς λατρευμένης του θεᾶς.

Τό δαμόνιον, ὅμως, μόλις ὑπανάεττελλεν εἰς τό στόμα. Ἐγγύς ἦτο τό νέφος τοῦ γάμου μέ Ὀλοισ τούσ μέρους του καί συνεκάλυπτε τοῦ δαμονίου του τά φῶτα καί ὁ στίχος κατέρρεε καί τό διανόημα παρέλυε καί ὁ ἀνδρισμός του ἐξῆ-^ναπτεν εἰς κάθε ἀντίκρουσμα τοῦ ἐρασμοῦ οἴκου, ὅπου ἡ ἀγάπη του. . .

Μόλις τον εἶδε, τόν ἀνεγνώρισεν. Ἐσφάδαξεν ἄ μυστικῶς οἰστρος μέσα του, ἐπίρεσεν ἡ κεφαλή του καί, ὡς ἔρμα ἐσχατον ἐλπίδος ἐσχατης, ἤκουσα μεταξύ ἵμερου καί δαίμονος διασταυρούμενα ὑπό τά φῶτα τά εσπερινά, καρχάζοντα καί αὐτά, τά ἐπη:

- Λυκάμβη, Λυκάμβη! Ἐνθυμοῦ τόν δρμον σου!
- Καί ὁ Λυκάμβης ν' ἀπαντα:
- Ὁρκος διδόμενος εἰς ἀεργους ποιητάς ὡς σύ, εἶναι ἀνώμοτος! Πῆγαινε!

Ἦ Ποίησις ἐνίκησε, καί μαζί μ' αὐτήν, ἡ θεᾶ. Ἄνετινάχη ὡς κέλης σύσσωμος, ὅν εἰς τά καιρία ἐπέτρινασεν. Ἦ κόμη του ἀνέπτεσεν ὀπισθεν μέ ὀρμῖν ἐκασπόντος κύματος. Οἱ οφθαλμοί ἦστραψαν φῶς κεραινιον. Τό παράστημα ἀνε-λαβεν ὅλην τήν μεγαλοπρέθειαν δρυῶς δερομένης ἀπό τόν Βορράν. Οἱ πόδες του ἐπάγγσαν εἰς τήν γῆν ὡς στυλοῖ. Ἦ γλωσσά του ἐλύθη. Τό πνεῦμά του ἐν ριπῇ ἀνεμόχλευσε κάθε γνωστήν ἕως τότε σφαῖραν ποιήσεως. Ἦ Δημήτηρ διήλθεν ἐμπροσθεν του ὡς ἡ εὐγενεστέρα τῆς χαράς ἐκδηλωσις. Καί ἡ μεγαλοφυῖα ἐθριάμβευσε!

Ἦς ὅλα αἱ ἐρωτικαί ἀποτυχίαι εἰς τά μεγάλα ποιητικὰ πνεύματα, καί ἡ ἀποτυχία του ἀνέλαβεν ευθύς ἀπέναντι του Ὄκον τό ἦθος θριάμβου οἰστροηλατουμένου. Ἦτο δαίμων ἐκεῖ ὡς ἦτο. Τόν ἔβλεπον, καί μοῦ ἐφαίνετο ὡς ὁ πρώτος, ὁ πρωτόγονος Μεφιστοφελῆς τοῦ κόσμου. Δέν ἦρεν ὁ θριάμβος του μελαγχολίας ἡ πένθη. Πρώτον! Ἐάν ἦτο Χριστιανός, θά ἠτύοκτόνει. . . Δέν διέστειλεν εἰς τόν κικεῶνα τῶν στίχων του, ἀφ' οὔ ἔμελλε νά ἐξελεθῃ πρὸ τοῦ κόσμου δαμόνιος, δέν διέστειλε πρόσοπα φίλτατα ἀπό μισητά. Δεύτερον! Ἦτο Ποιητῆς-Εἰδωολάτρης, καί δέν ἠτύοκτόνησεν . . .

"Ὄταν ἐλύθη ἡ γλωσσά του κατὰ τοῦ Λυκάμβου, θά ἐνόμιζε τις ὅτι εἰς τό Χάος ἡγετο πόλεμος δεινός . . . Καί μαζί μέ τόν Λυκάμβην, καί κατὰ τῆς Νεοβούλης καί κατὰ τῆς μητρόσ της καί κατὰ τῶν ἀδελφῶν της. Ἦ θύελλα, ὅταν

ἐπέρχεται, παρασύρει μαζί μέ τάς δρυς καί τά δενδρύλλια. Καί ἐπρεπεν οὕτω νά ἐπέλθῃ εἰς τό στόμα του, διά νά φανῆ ὅλη του ἡ δημιουργία, διά νά λάμψη δεύτερος παρά τον Ὁμηρον αὐτός! Ὄταν ἐλύθη ἡ γλωσσά του, καθ' ὅλων ἐλύθη, διά νά δέση κάτι, ὅπερ ἦτο ἀγνωστον ἕως τότε. Κάτι πού ἡ κωμωδία κατόπιν ἐλάμπρυνε καί ἡ τραγωδία ἀπεθέωσεν.

"Ἐφερεν ὅλον τό ρῆγος τό ἀρχέγονον τῆς Φύσεως. Ὄταν αὐτή ὑπό τάς μανίας της σπα καί συντρίβη, δέν κάμπτεται οὐδέ ἀλγεῖ. Εἶναι οἱ γέλωτες της αἱ μανία αὐτά, καί εἶναι οἱ γέλωτες κάθε φιλοσοφουμένης φύσεως κατὰ τόσον καί τόσον θανάτων ἡ δυστυχιῶν στον κόσμον . . . Ὁ ἔρωσ εἰς ἕνα της νεῦμα, εἴτε ευρεία ὀριζεται, εἰς ὀρη καί δάση. εἴτ; στενή, εἰς σπλάγγνα ἀνθρώπινα, ὁ ἔρωσ, ἡ φίλια, οἱ γλυκασμοί, αἱ θλίψεις, αἱ τέρψεις, αἱ σγυρανήσεις ὅλα καί κατανοῖεις τῆς ψυχῆς, πρέπει νά ὑπαχθοῦν αὐτῇ δέσμα ὑπό δεσμά ἀτελεύτητα σκωμμάτων, ἕως ουρανῶν βροντῶντων. καί γελῶτων θραυνῶτων μέ τον τόνον των κάθε ὑάλινον, ὡς εἶναι ὅλα τά ἀνθρώπινα, αἰσθημα. . .

Ὁ ἐκρηκτικώτατος, ὡς ηφραῖστεις μύδρος, γέλωσ, πού ἐξεσφενδονίσθη κατὰ τοῦ Λυκάμβου, νά ἡ ἀλήθεια ἡ θαυμαστή τοῦ Μεγάλου Ἡλίου τῆς Ποιήσεως!

Καί τήν ἀλήθειαν αὐτήν εἶδα ἐκεῖ πάνοπτον νά λάμψη εἰς τό Κυανοῦν τῶν χεῖρων τοῦ πηητοῦ. Καί οἱ κύκλοι της, ν' ἀπλοῦνται γύρω μου εἰς κάθε ὑψηλόν καί ταπεινόν καί ὀρατόν καί ἀόρατον τοῦ κόσμου. . .

Καί εἶδα, ὑπό τήν σπιβαράν της σμαραγῆν, νά θαμβοῦται ὁ ἀγέρωχος ἐκεῖνος ἀρχων. Σκοτοδινία ἀγνωστος διήλασε τόν ἐργέφαλόν του. Καί ὅλον του τό παρελθόν ἀνηνέθη ἐκ τῶν περάτων του εἰς ἐν ὀν ἐκεῖ ἀναυδον, σαερῶν, ἀκίνητον, ἀπαῖσιον, τραγικόν. . .

Οὔτε Ουρανός ὑπέρ αὐτόν. Οὔτε ἄμυνα δι' αὐτόν. Κύκλω του, οὔτε κύμανσις κάμμία φωτός παρηγορήτρια. Ἐκεῖ, ἀπό τῆς Γῆς κρεμασμένος, ὡς νικητῆς ἀπό σπῆλαιον, εἰς το Χάος . . . Ἐκεῖ κερφομένος, τήν κορυφήν πεπηγυῖαν εἰς τόν τράχηλον ὡς μάχαιραν, τούσ χαρακτηρισ τοῦ προσώπου ἀλύγιστους, τό στήθος ὡς πλάκα βαρειαν τάρου, τούσ πόδας ἀτρέπτους, προσγεῖους ὡς ξηρούς κορμούς, τό παράστημα ὡσεὶ στήλην ἐπιτύμβιον ὀρθοῦμενον, τό βλέμμα μαρμαῖνον καί κενόν, ἔτσι ἐκεῖ κερφομένος ἴστατο, σάν κεραινοβλήτης.

"Ἐμπροσθεν, ὁ οἶκος του σάν κρῖος τάφος, ἔτοιμος νά τόν ἀρπάσῃ. Ὄπισθεν, ἡ πόλις, ἡ τρομερά της αὐριον διά τήν τιμήν του, τό κῆρος του, τό κῆδος του, ἡ ἀνευ συγγνώμης καί ἐλέους. Μακράν, ὁ πόντος ὁ βαρύβρομος εἰς ναυάγια καί θανάτους καί κύματα, ἐναρμονίζοντα τήν συμφοράν του. Γύρω του, βουνοί καί βουνοί σάν βράχοι ὑπέρ τήν κεφαλήν του σισύφειοι, ἔτοιμοι νά κυλίσουν ἐπάνω του. Καί ἀνωθεν του, ὁ ποιητῆς ὁ μεγαλοφυῆς, ὁ ποιητῆς μ' ἕνα στόμα κατ' αὐτοῦ ὡς ἀβυσσον, ἐρευγόμενον κάθε παραφοράν καί κάθε τρικυμῖαν τῆς ψυχῆς του, ῥέον εἰς ὅλα τά ονειδή, με τά ὀποῖα εἰς οἶκος καταρρεῖ καί εἰς ἀνθρώπος συντρίβεται, βλασφημοῦν, κεντρίζον, ἀδολεσχοῦν, σαρκάζον, κλαγγίζον μέ χεῖλη πυρέσσοντα ὅλους τούσ σφαδασμούς τῆς σατύρας καί ὅλους τούσ βαρχειμούς τῶν κόμων, Ὀλην τήν δόξαν τῆς υπερφυῶς γελωτοποιήσεως τοῦ Σύμπαντος, τοῦ δαμονίου διασπρμού κάθε φαινομένου ἀπατηλοῦ εἰς τόν κόσμον, ἡ ὑπό ψεῦδη ωραία λατρευμένου . . .

Λεπτός ἦτον ὁ γέλωσ του ὡς ἀκωκή ἐγγους ὀμηρεῖου. Ὄξυς, ὡς ἀκωκή φασγάνου Χάρανος. Σφοδρός, ὡς κεραινός Ὀλυμπίου ὀργισμένου. Καί ὅμως! Εἰς κάθετου παλμόν

FRANZ BOUBAUD

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΗΜΑΙΑΝ

LECONTE DU NOUY

ΕΙΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΕΝ ΜΑΡΟΚΩ

ΠΡΟΣΣΠΟΓΡΑΦΙΑ

και εις κάθε του κύτταρον, ό γέλωσ εκείνος, ώσει εις ύπερφουός αντιθέσεως προς τάς άκανθας του, ώσει εις έμφύτου μουσικου και ώσει εις πηγής άνανευομένης υπό τον δαίμονα της δημιουργίας του, ειχε ρυθμον, ειχεν ευτεχνίαν, καλόν, ώραϊον, μέλος, μεγαλείον.

Ή όργή του ποιητου ή υψηλή αυτή, ή πικρία του ή εμμελής, τό μίος του, ή έχθρα του, ό πόλεμος ό εκ γελώτων αρμονικών αυτός, εδόνει τά άστρα, άνω, εις τών μυχών των, και κάθε των κυμαινόμενη άκτίς εις τό στερέωμα, ήτον άκτίς κ' έξ Ουρανού προσνεύουσα επί τον ποιητήν. Ή δόξα ήτο και τό κύρος και ή χρυσή σφραγίς προς ένα εκει δαμόνιον, εκ στίχων νέων, δαμονίων, δημιούργημα του πνεύματος.

Κατά τών στοιχείων τής Φύσεως, πού τον περιέβαλλον, άντετάσσετο εκει, εις όλην τήν διατονικήν των κλίμακα. Ήτον ό ερμηνευτής ό άφήϊος τών μουσικών των, όταν αυτά υπό μορφήν θελλωδών θανάτων και καταγιδικών δυστυχιών έκρηγνώνται. Από τούς κευθμώνάς των, ένα κλαυσίγελων τών ανθρωπίνων όλων ειχεν άρπάση, επί τάς χείρας του, λίθον αναθέματος κατά του κόσμου !

Πέραν, εις τά απώτατα του πολιτισμου του κόσμου, από τής νήσου μου, και δι' αυτής, από τής Ελλάδος, επί τήν Ελλάδα, και δι' αυτής, επί τον κόσμον όλον τόν ζώντα, επί τό παρελθόν αυτου, επί τό παρόν αυτου, επί τό μέλλον αυτου, πέραν, εις τά απώτατα του πολιτισμου του κο-

σμου, άνέρριπτε, δαμόνιος του γέλωτος φιλόσοφος, εις έρωτος έκκολαφθέντος γέλωτος, άνέρριπτε, προκλητικώτατος μύστης αυτου, καθ' όλων τών φιλοσοφιών και τών ιδεών και τών αρετών και τών κακιών αυτου, εις εις τά απώτατα του πολιτισμου του κόσμου, αιωνίαν τήν [ίασιλείαν του γέλωτος, βασιλείαν αιωνίαν επί του κόσμου . . .

Και ή Ιστορία, ή Παράδοσις, ό Μύθος, ή Ποίησις—τίς οιδε—λέγει ότι τήν πρωίαν τής νυκτός εκείνης ό Λυκάμ-βης μετά τής συμβίας του και τών θυγατέρων του και τής ΝΕΟ-βούλης του ευρέθησαν από τής μεσοδμης του οικου του άπηγχοισμένοι. Αφρίζοντες άκόμη τά στόματα από λύσαν και έξωδηκότες άκόμη τάς κόγχας από μίσοσ, συσπόμενοι άκόμη από θυμόν, άναπναισοόμενοι άκόμη από μανίαν. . . . Κάτι περά αόρατα, θροοΐντα κύκλω των κρύων, τραγικών θροών, ή ποίησις λέγει όπ' έφίλησαν, ούτωσι κρεμάμενα, τά πτώματα εις τάς καρδιάς των κ' έχάθησαν. . . . Και ή ποίησις λέγει: ότι ήσαν τά περά αυτά, τά τελευταία του γέλωτος; περά, και τά φιλήματα των, τά τελευταία του γέλωτος οιλήματα. . . . Και λέγει ή ποίησις άκόμη ότι, από του θριάμβου του θανάτου αυτου, ό γέλωσ τών ποιητών του κόσμου δεν είναι παρά καταγιεις όργής κατά του κόσμου εις στίχους πού φονεύουν και πού πνίγουν, και λέγει άκόμη ότι ό γέλωσ εκεινος ήτο και ΕΙΝΑΙ έκτοτε, αιώνια, ό μέγας τής Ποίησεως μυσταγωγός, ό "Γαμβος.

Δημήτριος Αναστασόπουλος
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η *εἰκών* ἢ Ἐμπλεος ἀγρίας μεγαλοπρέπειας τῆς λαίλαπος τῆς παραφερούσης τὰς ψυχὰς ἐν τῷ πέμπτῳ ασματι τῆς «Κολάσεως» τοῦ Δάντου ελήφθη βεβαίως ἐκ τῆς **φύσεως** *ἄλλ** ἀν δὲν ἦτο τερατώδης ἀναχρονισμός, **θά** ἡδύ-νατό τις **να** Ἰσχυρισθῆ διτ **ελήφθη** ἐκ τῶν γινομένων ἐν Ἑλλάδι κατὰ πασαν κυβερνητικὴν μεταβολὴν. Εὐθύς ὥρᾱπό τοῦ σκοτεινοῦ πυθμένου τῶν καλπῶν ἀναπήδηση ἢ νίκη σαλπίζουσα **τον** θρίαμβον τοῦ κόμματος, ρίγος φρίκης δια-χύνεται (Ἰνα **τα** σκοτεινά και κοινοσάλευ βασιλείαι τῆς γρα-φειοκρατίας, **το** ρίγος τό προαγγέλλον τὴν θυελλαν. Και τῷ δντι ὁ τῶφὼν ἐκσπᾶ μετ' οὐ πολὺ και ἀναρπάζει και συμπαρα-σύρει **τα** δύστηνα θύματα τοῦ λυσσώδους τῶν φατριῶν **αγῶνος**,

Ἡ ἐξόντωσις εἶνε γενική· θρήνοι, ἰκεσίαι, ἐπιυλήσεις γοεραὶ δὲν εἰσακουστούνται" οἱ νικηταὶ εἶνε ἀδυσιόπητοι ὡς οἱ ὄργισμένοι ἥρωες τῆς Ἰλιάδος, **προ** τῶν ὁποίων μάτην ἐγονυπέτουν ἤροτῶντες χάριν οἱ ἠττώμενοι προσπαθοῦντες **ν'** ἀποτρέψωσι τὴν θανάσιμον πληγὴν τοῦ φοβεροῦ τῶν ἐγχους. Οὐαί τοις ἠττηθεῖσιν! Οἱ Βρέννοι τοῦ κόμματος εἶνε μάλλον ἀγέρωχοι ἢ ὁ ἀκαμπτος ἠγεμῶν τῶν Γαλατῶν ὁ ἐκπορθησας τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἐν ἑλλείψει **σπάθης** ρίπτου-σιν εἰς τὴν ἰσόροπον πλάστιγγα τό δπλον δια τοῦ ὁποίου ἠγωνίσθησαν **υπερ** τῆς νίκης, τοὺς κόπους, τὰς θυσίας τῶν, τὰς δαπανὰς τῶν, κλπ.

Και εἶνε τόση **ενίστε** ἢ βία και τόση ἢ σύγχυσις ἐν τη αλώσει τῆς ἐξουσίας και τη διαρπαγῇ τῶν λάφυρων, ὡστε *ἐν* τῷ μέσῳ τῆς ἀναστατᾶ>σεως και τοῦ φυρμοῦ και τῆς εὐχολῆς τ'οιμογῆς ὀλλύντων τε και ὀλλυμένων μεταξύ τῶν τελευταῖον τούτων συμπεριλαμβάνονται κατὰ λάθος και τίνες τῶν πιστῶν. Οἱ νικηταὶ δὲν ἔχουσι **τον** καιρὸν **να** ἐξε-λέγῃσσι πᾶς φρονήματα και **να** διακρίνωσι τοὺς ὀμόφρο-νας ἀπὸ τῶν ἄλλοδόξων. Οὗτω και ὁ Σίμων δὲ **Μομφὸρ** ἄλλοτε, εἰς τῶν ὤμων οπλαρχηγῶν τῶν μεσαιωνικῶν χρό-νων, ἐλεγχόμενος διότι κατέσφαξεν ὀλόκληρον **τον** πληθυ-σμο ἡ κυρ **ιευθε** ἰσης ὑπ' αὐτοῦ πόλεως, ἐνῶ μεταξύ τῶν ἀμερικανῶν κατοίκων τῆς ὑπῆρχον και ὀρθόδοξοι, ἀπῆντησεν ἀταράχως: «Δέν εἶχα καιρὸν **να** τοὺς ἐξελέγξω" *ἄλλ'* ὁ Θεός ἐκεῖ Ἐπάνω **θα** *διώλεξη* τοὺς ἰδιοὺς του». **Τα** ἐπανορθωτικά ταῦτα καθήκοντα τοῦ Υψηστοῦ κατὰ τὴν προκειμένην περί-πτωσιν ἐκτελεῖ, μετὰ τῆς' ἀναγνώρισιν τοῦ ἀδικήματος, ὁ βουλευτής ἢ ὁ ὑπουργός.

Δέν εἶνε ὁμως οὔτοι **τα** μόνα ἴδυματα" μεταξύ τῶν **ἀμαρ**-τωλῶν τῶν διωκομένων και στροβιλιζόμενων ἐν τῇ δίνῃ τῆς κομματικῆς οργῆς και τῶν ὀλίγων δικαίων ὁσοι ἐκ τύχης συναρπάζονται ὑπὸ τῶν περυγῶν τῆς θυέλλης, ὕπαρ-χουσι και τίνες οὐδέτεροι, τινές κεκτημένοι ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν τὴν ἀσυλίαν, οἵτινες ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τῶν κομμά-των ἔπρεπε **να** κατατάσσωνται εἰς τον Λίμβον, εἰς τό προσαύ-λιον δηλονότι, τό ὑπάρχον, κατὰ τὴν δοξασίαν τῆς Καθολι-κῆς Εκκλησίας, **προ** τῆς εισόδου τοῦ Ἄδου, δπου παρα-μένουσιν αἱ ψυχαὶ τῶν μηδὲν αγαθόν, *ἄλλα* και μηδὲν πονηρόν ἀπεργασαμένων ἐν τῇ ζωῇ.

Ὡς τοιοῦτοι ἔπρεπε **να** θεωρῶνται ὑπὸ τῶν κομμάτων **οἱ** Ανεγνωρισμένοι λόγοι και συγγραφεῖς, ὁσοι ἐκ τύχης ἢ *ἐξ* ἀνάγκης ευρέθησαν κάτοχοι δημοσίας τινός θέσεως. Ὑπέρ τοῦ κόμματος βεβαίως δὲν ἐπραξαν τι, οὐδ' ἦσαν ἰσως ἰκανοὶ **να** πράξωσιν *ἄλλ'* ἐπραξαν **αριεπά** ὑπέρ τῆς κοινωνίας, εργασθέντες τελεσφόρους ὑπέρ τῆς πνευματικῆς· προόδου τῆς πατριδος τῶν, ὑπέρ τῆς ηθικῆς μορφώσεως και τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν συγχρόνων και τῶν μεταγενεστέρων χάριν δὲ τῶν τοιούτων **αυτῶν** ἐκδουλεύ-σματος ἡμειψθησαν ὑπὸ τῆς Πολιτείας διὰ δημοσίου ὑπουρ-γηματος, ἀσφαλιζόντος τῶν ἐπιούσων και ἐπιτρέποντος αὐτοῖς **να** συνεχίζωσι τὴν κοινωφελῇ αὐτῶν ἐργασίαν.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς **αμοιβῆς** εἶνε παλαιόν ὁσον και ὁ κόσμος. Καὶ ἀν ἐπι ἀναδράμωμεν εἰς τοὺς χρόνους τῶν πανάρχαιων Κρατῶν, **θα** ἴδωμεν τοὺς μάγους, και **τοὺς** **ιερεῖς**, τοὺς ἐκπροσοοποῦντας τὴν τάξιν τῶν σημερινῶν σοφῶν και λογίων, ευρίσκοντας περιθάλψιν και προστάσιν

και τιμὴν εἰς τάνάκτορα τῶν Περωῶν ἢ **Βαβυλωνίων** ἢ Αἰγυπτίων ηγεμόνων, τῶν εκπροσωποῦντων τ'ἦν σημερινὴν Πολιτείαν. **Οἱ αρχαῖοι** δὲ φιλόσοφοι και ρήτορες και ποιη-ταὶ τῆς **Ελλάδος**, οσάκις παρημελοῦντο ὑπὸ τῶν **συμπολι**-τῶν τῶν, εὐρισκον καταφύγιον εἰς τὰς φιλόμουσους αὐλάς τῶν τυράννων τῆς Ἐλάσσονος Ασίας, τῶν Φερῶν ἢ τῶν Συρακουσῶν. Και ἡ προστασία φαίνεται διτ παρείετο αὐτοῖς ἄνευ τῆς δεσμεύσεως τῶν φρονημάτων τῶν, οὐδ' **αυτῆς** καν τῆς φιλολογικῆς τῶν γνώμης. Εἶνε γνωστὸν τό ἀνέκδοτον Διονυσίου τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν και τοῦ ποιητοῦ Φιλῶξενου. Ὁ ἠγεμῶν ἐγραφε *κακάς* τραγω-δίας, και *επειδὴ* ὁ ποιητῆς δὲν ἐστεργε νὰ τὰς ἐγκωμιάξῃ, καθειρχθη εἰς τὰς **φοβέρας** λατομίας. Μετὰ καιρὸν ἐξαχθεῖς προσήχθη **ενῶπιον** τοῦ Διονυσίου, ὁστις θεωρῶν αὐτὸν ἐλαρκῶς σοφρονισί)έντα ἤρχισε και πάλιν ν'ἀναγινώσκη προς αὐτὸν τοὺς στίχους του" ὁ Φιλῶξενος ὁμως *εγεροθεῖς* διηυθυνθη ἠσυχως προς τὴν ἐξοδον.— Πού ὑπάγεις; ἠριό-τησεν αὐτὸν ἀπορων ὁ τύραννος.— Εἰς τὰς λατομίας, ἀπῆν-τησεν ὁ ευπαρρησίαστος ποιητής.

Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ παραδείγματα πολλα-πλασιάζονται. Αἱ αὐλαὶ τῶν ηγεμόνων τῆς Ἰταλίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αναγεννήσεως ἦσαν τὰ φυτώρια, ἐνθα ἐκαλλιεργήθησαν τὰ γράμματα, αἱ τέχνηαι και αἱ ἐπιστήμια και ὑπὸ τὴν εὐεργητικὴν αὐτῶν σέπην ἐξεκολάφθησαν αἱ ἰσχυραὶ διάνοιαι **αἱ** ἐπιταχύνονται τὴν ἀνατολήν τοῦ φωτός τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Μονάρχα κραταιοί, ὡς ὁ Φραγκί-σκος ὁ Α' και Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' τῆς Γαλλίας, οὐ ὁ αἰῶν ἀμι/λάται προς τον τοῦ Αὐγούστου, Ελισάβετ ἢ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, Φρειδερίκος ὁ Μέγας τῆς Πρωσσίας, Αικα-τερίνη ἢ **Β'**, ἢ Σεμίραμις τοῦ Βορρά, ἐφιλοδόξησαν τον τίτλον τοῦ προστάτου τῶν γραμμάτων, και οὐ μόνον ἀμει-ψαν ἀξιοπρεπῶς και πλουσιοπάροχος και εὐηργέτησαν τοὺς σοφοὺς και πεπαιδευμένους και συγγραφεῖς τῆς πατριδος τῶν, ἄλλα και ξένους λογίους περιφανῶς περιεθάλψαν και ἐτίμησαν. Ὁ Ναπολέων και οἱ Βουρβῶνοι κατὰ τὰς *αρχάς* τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηριδος οὐ μόνον ἐβοήθουν τοὺς ἐν **τοῖς** γράμμασι διατρέποντας διὰ τῆς **απονομίης** προσοδοφόρων δημοσίων [λέσων, ἀλλά και γενναίας συν-τάξεις παρεῖχον αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἰδιατέρου τῶν ταμείου και δταν ἐτι τὰ πολιτικά τῶν λογίων τούτων φρονήματα δὲν ἦσαν ευνοϊκά προς τὴν δυναστείαν τῶν. Κατόπιν δὲ ὅτε αἱ κοινωνίαι ἀνεπτύχθησαν και ἡ διάνοια ἐχειραφετήθη τελείως και ἡ πνευματικὴ *εργασία* ἤρχισε ν' ἀμειβῆται γενναϊότερον ὑπὸ τοῦ ἐκτιμώντος **αυτὴν** κοινού, ἢ βοή-θεια ἢ παρεχομένη ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἠλαττώθη, ἀλλὰ τό Πρωτανεῖον ὑπέρ τῶν ὀποσδὴποτε ἀναξιοπλαθοῦντων *εργατῶν* τοῦ πνεύματος δὲν καθηργήθη, τουλάχιστον ἐν ταῖς χώραις ταῖς σεβόμεναις τὴν ἐθνικὴν **αυτῶν** ὑπόλη-ψιν. Βεβαίως ὁ Αιμίλιος **Ζολά**, φέρ'εἰπειν, και ὁ Βικτω-ριανός Σαρδοῦ ἐν Γαλλία, οἱ ἔχοντες εκατοντάδας χιλιάδων φράγκων ὡς ἐτησίαν πρόσοδον ὁ μεν ἐκ τῶν μυθιστο-ρημάτων του ὁ *δ'* ἐκ τῶν δραματικῶν του ἔργων, ὁ Μάρκος Τουαῖν ἐν Αμερικῇ, ὁ Οὐῆλκν Κόλινς ἢ ὁ Κήπλιγκ ἢ ἄλλος τις τῶν νειοτέρων ἐν Ἀγγλία — ἐνθα σημειωτέον **υπάρχει** ἀνεγνωρισμένη ἢ θέσις τοῦ βασιλικοῦ ποιητοῦ, ἠν κατεῖ-χεν ὁ πρό τίνων ἐτῶν ἀποθανῶν μέγας τῆς Ἀγγλίας ποιη-τῆς Τέννυσων λαμβάνων ἐτήσιον μισθὸν ἐξ ἀρκετῶν χιλιά-δων λιρῶν στερλινῶν — δὲν ἐπεδιόσκων δημοσίας θέσεις χάριν ψωμιμοῦ, ἀφοῦ ἢ *εργασία* τῶν ἀπέφερεν αὐτοῖς πολλὰ και ἀποφέρει ὀσημέρια πλείονα κέρδη. Ἐν τούτοις ὁ πρό μικροῦ τελευτήσας ἑλληνοῖταλός τὴν καταγωγήν Παρόδης, ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἡττημένης "Ρώμης», ἦτο ὑπάλληλος, ὑπάλληλοι *δ'* ἐρχομάτισαν και πολλοὶ τῶν δια-κεκριμένων συγγραφέων τῆς παρελθούσης ἐν Γαλλία γενεάς"

ἐν Ἰταλία δὲ δπου τὰ ἐκ τῆς φιλολογικῆς *εργασίας* κέρδη εἶνε σχετικῶς περιορισμένα, αἱ Κυβερνήσεις ἀμειβουσι διὰ δημοσίων ἰτέσεων τιμητικῶν και ἀνετῶν, συνήθως παρά ταῖς βιβλιοθήκαις, τοις μουσεῖοις, **τοῖς** πανεπιότη-

Φ Ι Λ Ο Λ Ο Γ Ι Α

μίου, **τοὺς** ἀνδρας τοὺς ἐργασθέντας εὐσυνειδήτους και ἀποτελεσματικῶς ὑπέρ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας και τῶν γραμμάτων.

Ἐκεῖ δὲ τοὺς οὐτωσί **αμειβόμενους** διαπρεπεῖς ἀνδρας δὲν ταπεινοῖσι και δὲν ἐξευτελιζοῦσιν ἐπιρρίπτοντες αὐτοῖς κατὰ πρόσωπον τὴν παρεχομένην εὐεργεσίαν. Οὔτε **επιτρέ**-πεται εἰς **τὰ** περιτρίμματα τοῦ κόμματος **νὰ** δνειδίξω>σιν αὐτοὺς και **νὰ** τοὺς ἀποκαλῶσι περιφρονητικῶς ἀργομί-σθους και κηφήνας. Οἷα διαστροφῆ *αληθῶς* ἰδεῶν και αἰσθημάτων! Οἱ χυδαῖοι οἱ ἔχοντες **ὨΣ** μόνως περγαμνὰς τὰς φωνασκίας ἐν ταῖς διαδηλώσεσι, τὴν ἰταμότητα ἐν τη συμπεριφορᾶ και ἰσως τὰς θρασεῖας παραβάσεις τοῦ *εγω*-γικού νόμου, ἀρόνται ἐκ τῶν παραδόξων πολιτικῶν ἠμῶν **ηθῶν** τό **δικαίωμα** **νὰ** θεωρῶσιν **ὨΣ** ἴδια τιμάρια αὐτῶν **τὰ** δημόσια ὑπουρηγήματα και **νὰ** παραγκωνίζωσιν ἀλαζονικῶς τοὺς παρέχοντας τιμωτάτας πρὸς τό ἔθνος τῶν ἐκδοῦλεύ-σεις. Οὐδ' ἢ παρεχομένη αὐτοῖς εὐσχίματος **ὨΣ** βοήθημα δημοσία ἰέσις συνεπάγεται αυστηρῶς τὴν ἀγγαρειάν τῆς καθημερινῆς πληρκτικῆς και ἀποχανωτικῆς υπηρεσίας, συμ-((ῶνιος πρὸς τὰς ἀξιῶσεις ηλιθίων προϊσταμένων και ἐπι βλάβῃ *ευγενέστερον* και λυσιτελεστέρων ἀσκολιῶν διότι τότε ὁ διορισμός **ἰ)ά** ἦτο ἀδωρον δῶρον και **ΘΑ** ἰσοδιπνά-μει πρὸς καταδίκην. **Πολλά** διηγούνται ἀνέκδοτα περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν **υπηρετοῦν ὨΣ** **υπάλληλοι** οἱ ἀλλὰχοῦ διο-ριζόμενοι λόγιοι, ἐξ **ὧν** τό ἀπεισιότατον εἶνε τό ἐπόμενον, ἀναφερόμενον εἰς τὸν γάλλον συγγραφέα Λατούς, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Σαῖντ - Μπέβ, ἐξ οὐ ἐρανιζόμεθα αὐτό :

«Ὅπως πάντες οἱ νεαροὶ λόγοι τῆς *εποχῆς ἐκεινῆς* τῆς αυτοκρατορίας, διωρίσθη και αὐτοῖς εἰς **τὰ** γραφεία τῶν Μονοπωλιῶν ὡς ὑπάλληλος, διευθυνόμενα ὑπὸ τοῦ ἐκ Νάντης κόμητος Φρανσαί. Κατὰ τινα τῶν σπανίων φορῶν καθ' ας ἐτυχε **να** λάβω τὴν εὐχαρίστησιν **νὰ** ἴδιο ἐκ τοῦ πλησίον τὸν κ. Λατούς, ἠκούσθη αὐτὸν διηγούμενον χωρὶν ἀνέκδοτον, δπερ κατόπιν ἀνεῦρον παρεισηγμένον *εντός* τίνος τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ δημοσιευμάτων **διότι** ἐλάλει μὲν μετὰ στωμιλίας, **ἄλλα** και ἠρέσκητο **νὰ** ἀποθησαυρίζῃ εἰς τὰ γραφόμενα τὰς *αφηγησεις* και τὰς εὐφυολογίας του. Τὸ ἀνέκδοτον *ἐχει ὨΣ* *εξῆς* :

«Ὁ νέος ὑπάλληλος δὲν ἦτο πολὺ τακτικὸς εἰς τό καθή-*κον του*" εἰς τό γραφεῖόν του μετέβαινε τὴν δευτέραν μετα-σπημβρινὴ ν ὠραν και ἀσῆρχετο τὴν τετάρτην. Ὁ τιμημα-τάρχης του παρεπονήθη πρὸς τὸν διευθυντὴ ν και ὁ κόμης Φρανσαί προσεκύλεσεν εἰς τό γραφεῖόν τῆς διευθύνσεως τὸν **ΑΜΕΛΗ** ὑπάλληλον. — Κύριε, εἶπεν αὐτῷ αυστηρῶς, μαν-θάνω διτ εἰς τό γραφεῖόν σας ἔρχεσθε μόλις εἰς τὰς δύο μετὰ μεσημβριάν... — Εἶναι **ΛΗΘῆΣ**, κύριε κόμη, ἔρχομαι **ΑΡΓΑ**" ἀλλὰ κατοικῶ τόσο μακράν, εἰς τό πρόαστειον τοῦ Ἄγιου Ὀνιορίου... — Νομῆιο ὁμως, κύριε, διτ **θά** ἢ δύνασθε ν* ἀνα-χωρήτε μιάν ὠραν ευνορίτερα ἀπὸ τὴν κατοικίαν σας...— Αὐτὸ κάμνιο και ἐγώ, κ'ἴριε κόμη" *ἄλλ'* εἰς **τὰ** βοτ'λεβιρδα εἶνε τόσα πράγματα ἀξιοθέατα, ὡστε σταματὰ τις και ἐπα-σχολεῖται" μὴ ὠρα περὰ γρήγορα... ἐπειτα, διαβαίνω ἀπὸ τό καφενεῖον οἱ φίλοι μου μέ προσκαλοῦσι, κάθημαι κ" ἐγώ **νὰ** προγευματίσω... — **ἌΛΛΑ** τέλος πάντων δταν ἐκνήγησθε δύο ὠρας ἐνωρίτερον, **ΜΕΘ'** δλα αὐτὰ ἠμπορεῖτε **νὰ** φθάσητε εἰς τὰς ἔνδεκα εἰς τό γραφεῖόν...—"Ἐχετε δίκαιον, κύριε κόμη* ἀλλὰ **τί** **νὰ** σας εἰπῶ ;... Εἰς τό βοῖ'λεβάρδον τοῦ Τέμπλου ἅπαντα κανεῖς τὰς στρατιοτικῆς παρατάξεις, **τὰ** νευρόσπα-στα... — **Τὰ** νεῖ'ρόσπαστα ! ἀπῆντησε μετὰ ζωηρότητος ὁ κόμης Φρανσαί" πῶς, κύριε!... σταματάτε **να** βλέπετε **τὰ** νευρόσπαστα ; — Δυστυχῶς, κύριε κόμη...— Και πῶς συνέβη τότε... **νὰ** μὴ σας συναντήσω ποτέ ἐκεῖ;... — Και οὕτως ἐλθεν ἢ ἐπίπληξις!... »

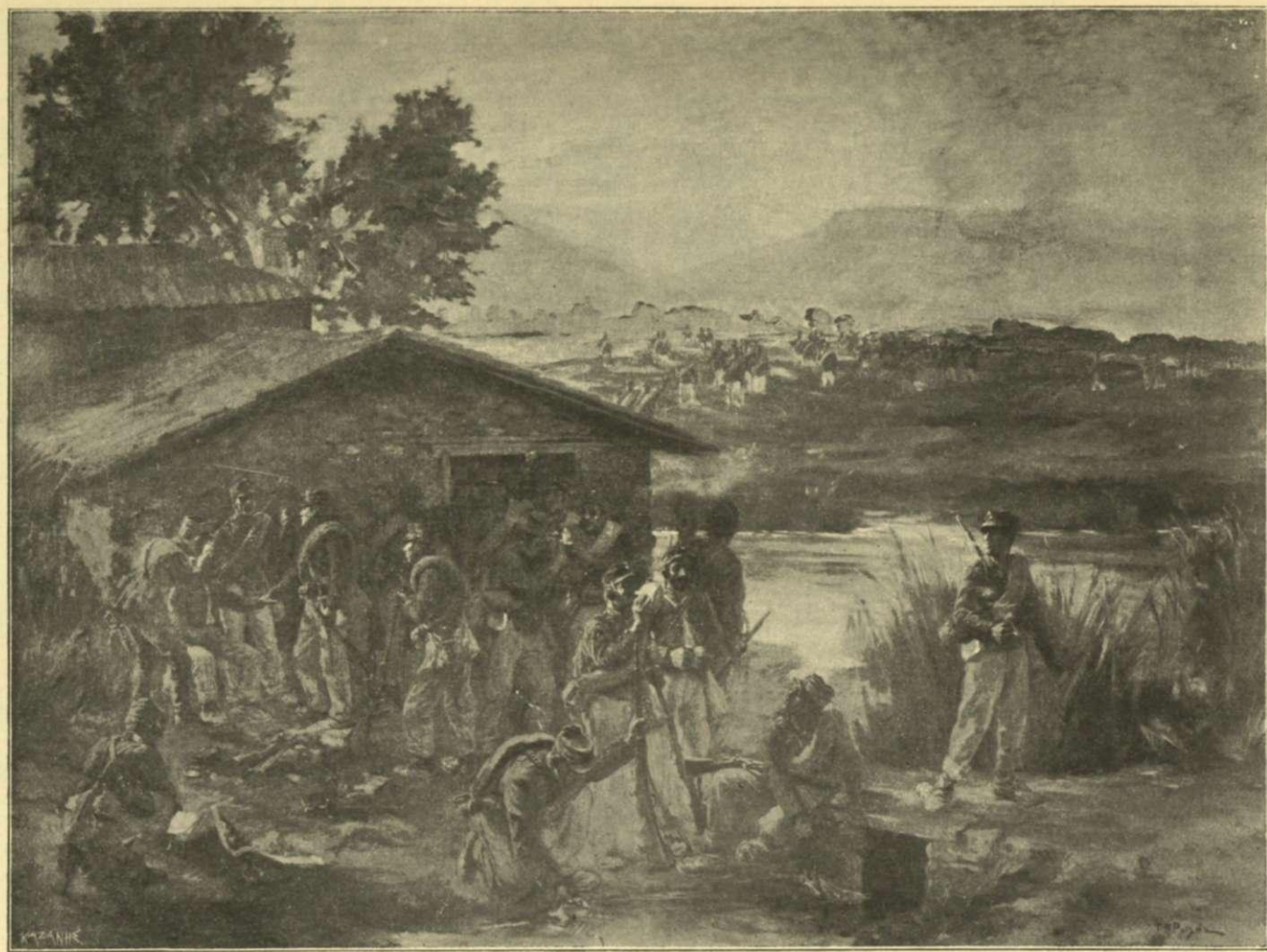
Αἱ παραδόσεις τῆς προστασίας τῶν *εργατῶν* τῆς διανοίας και τῶν ἀντιπροσώπων τῆς επιστήμης και τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῶν Ἰσχυρῶν και τῶν *ἐν* τέλει δὲν εἶνε ξέναι πρὸς τὴν νεωτέραν ἠμῶν ἐθνικὴν ἱστορίαν. Οἱ φιλόμουσοι ηγεμονικοὶ οἴκοι τῶν φαναριωτῶν αὐθεντῶν τῆς Βλαχίας και τῆςΜολ-δαυίας γενναίαν παρέσχον ἀρωγὴν εἰς τοὺς ὀμοεθνεῖς **λο**-γίους τοῦ καιροῦ ἐκείνου και συνετέλεσαν **τὰ** μέγιστα εἰς τὴν ραγδαίαν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν *την* προηγηθεῖσαν και

παρασκευάσασαν τὴν αἰσίαν τοῦ **Γένους** ἀπολι'-τρωσιν. Μετὰ δὲ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις δὲν ὠκνησαν νὰ προσφέρωσι τὴν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου πενιχράν βοήθειαν ὑπὸ τύπον διορισμοῦ εἰς θέσεις τῶν δια-φόρων κλάδων τῆς υπηρεσίας πρὸς λογίους δεομένους τῆς τοιαύτης συνδρομῆς και κεκτημένους ἐπ' *αυτῆς* ὄνεγνυρι-σμένα δικαζόμετα. Δημόσιοι **υπάλληλοι** μεταξύ πολλῶν ἄλλων ἐχρημάτισαν ὁ Ραγκαβῆς, ὁ Ὅρφανίδης, ὁ Ζαλοκώ-στας — υπηρετῶν *εἰς* τὸν οἰκονομικὸν κλάδον τοῦ στρατοῦ ὡς καταλυματίας—• ὁ Παναγιώτης Σούτσος και ὁ Γεώργιος Παράσχος διετέλεσαν *γραμματεῖς* τῆς Βουλῆς" ὁ Τερτζέτης ἦτο ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς μέχρι τοῦ θανά-του του" ὁ Καρασσούσας ἦτο διωρισμένος καθηγητῆς τῆς γαλλικῆς, ὁ δὲ Ἀχλλεῖς Παράσχος ἐχρημάτισεν ἐπαρχος, πρόξενος και κατόπιν ὑπουργικὸς γραμματεὺς ἐν τῷ ὑπουρ-γείῳ) τῶν Οικονομικῶν και τόσοσιν ὀλίγον ἐφοῖτα εἰς τό γραφεῖόν του, ὡστε ὁ νῦν πρωθυπουργός εἶπε ποτε αγο-**ρεῶν** *ἐν τῇ* Βουλῇ περὶ αὐτοῦ διτ «διετέλει ἐν διαρκεῖ ποιητικῇ *αδεία*».

Ἄλλ' αἱ παραδόσεις αὐται δυστυχῶς ὀσημέραι ὠχριῶσιν ἐκ τῆς ὀλονέν ἀξαναούσης ἀδηφαγίας τῶν κομμάτων δὲν ἀπομένουσι ψυχία *επαρκῆ*, δπως ψωμισθῶσι και οἱ **ὑπο**-βλεπόμενοι «κηφήνες» τῶν γραμμάτων, και ἢ ευάριμος ὀσὰς τῶν *λογίων* τῶν κατεχόντων δημοσίας θέσεις κατὰ πάσαν νέαν κυβερνητικὴν μεταβολὴν ἀραιοῦτα ἐπαισθη-τός. Ἡ δὲ τελευταίως ἐνσηήψασα πολιτικὴ κρίσις προμη-νύεται εἰς αὐτὴν ἰδιαζόντως καταστρεπτικῇ. Ἡ θύελλα *ἤδη* παρέσυρεν ἢ πρόκειται νὰ συμπαρασύρῃ τοὺς ὀλίγους **απο**-μένοντας ἐν τῇ ὑπάλληλία ἀντιπροσῆτους τοῦ φιλολογικοῦ τῆς ημετέρας πατριδος κόσμου, ὁσοι ἐπιπόνως και εὐδοκί-μως εργασθέντες και κατατρίψαντες ἐν *τῇ* Ἱεραλεία τῶν γραμμιάτων τὰ ἐτη τῆς νεότητος και τῆς ακμῆς εἶχον *τὴν* ἀφέλειαν νὰ πιστεύωσιν διτ ἠγκυροβόλησαν εἰς ὁρμον *ανα*-παύσεως, ἀσφαλίσαντες ἐντὸς δημοσίου τινός γραφείου τὸν ἄρτο ν τῶν ημερῶν τοῦ γῆρατος. Ὁ κίνδυνος δὲ οὗτος ἐπα-πιλεῖ, ὡς μετ' ἐπιτάσεως διαδίδεται, και **αὐτὸν** τὸν ἐπιφανε-στατον τῶν συγχρόνων λογίων μας, τὸν κ. *Εμμανουήλ Ροῖ-δην*. *Οὔτε* ἢ ἀνεγνωρισμένη παρά πάντων ἀρμοδιότης και ἐμπειρία αὐτοῦ, οὔτε τό σέβας ὀπερ ἐμπνέει ἢ πολυετής αὐτοῦ πνευματικῇ *εργασία*, οὔτε τό γῆρας και αἱ σωματι-κοὶ κακοῦ'χρία ἐξ ὧν κατατρύχεται ὁ διαπρεπῆς λόγιος **εὔρον** χάριν ἀπέναντι τῆς μνησίαιακου κομματικῆς μισαλλοδοξίας.

Δυστυχῶς ἢ βασιλικὴ ὑπογραφή τίθηται ἀδίστακτος, ἐξ υπερβολικῆς λεπτότητος πρὸς τὰ συνταγματικά θέσμοα, ὑπὸ τὰ διατάγματα τῆς παύσεως τῶν **ανδρῶν** οὔτων ὀπως και ὑπὸ τό τῆς μειαθέσεως τοῦ τυχόντος εἰρηνοδίκου. Ἄλλ' ἢ παραγόμενη ἐκ τοῦ ἀδικήματος ἐντύπως εἰς τὴν *ευγενῆ* Ἰλληρικὴν κοινωνίαν εἶνε ἀλγινή και τὸ αἶσθημα τῆς τιοαύτης ἀποδοκιμασίας και διαιμαρτυρίας Ἐοεωρήσαμεν ἀρμόζον νὰ εἰρὴ ἠχώ και διερμήνευσιν ἐν ταῖς στήλαις τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, ταῖς προωρισμέναις ακριβῶς νὰ δέχωνται και νὰ ὑποστηρίζωσι και νὰ διαδίδωσι τὴν πνευ-ματικὴν ἐργασίαν, τὴν τόσοσιν δυστί'χως παραγνωριζομένην εἰς τὸν τόπον μας, ὡστε ἀντί τοῦ πλοῦτοι* και τῆς *ευμά*-ρειας νὰ εὐρίσκῃ περιφρόνησιν και διωγμόν. Ὑπάρχουσιν ἐθνικαὶ ὑποχρεώσεις, τὰς ὀποιας αἱ Κυβερνήσεις ὀφείλουσι ν' ἀναγνιρίξωσι και νὰ σέβωνται" ὑπάρ/ουσι φιλοτιμίαι ἐί'νικαί, πρὸς τὰς ὀποίας ἢ ἀβρότης εἶνε αυστηρῶς ἐπιβε-βλημένη. **Μία** φιλολογικῇ ἰδέα τῆς Ἑλλάδος, οἷος εἶνε δ' Ἐοῖδης και *εἷ* τις ἄλλος γενόμενος δια τῶν ἔργων του ἰσάξιος αὐτοῦ, δὲν ρίπτεται εἰς τὸν δρόμον ὡς ὁ πρῶτος τυχὼν παράσιτος τοῦ δημοσίου θησαυροῦ" κατὰ τῶν τοιού-των ἀσεβῶν ἀποπημάτων ἐξανίσταται ἢ κοινῇ συνείδησις και θά ἦτο τῇ ἀληθεία ὕβρις προς τὰ ἐλληνικὰ γέμματα και στίγμα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς Πολιτείας ἀν τό μεγαλο-πρεπές μέγαρον τό ὀποιον μεγαλόδωρος φιλοπατρία ἀνή-γειρεν ὑπέρ τῶν γραμμάτων και τῆς μαθήσεως, δνη-μέλλι μετ'οῦ πολὺ νὰ ἐγκρατασταθῇ ἢ Ἐθνικῇ τῆς Ἑλλά-δος Βιβλιοθήκη, ἠθέλεν ἐγκαινισθῇ ὑπὸ τὸν οἰωνόν ἄλλου ονόματος και ουχί τοῦ διαπρεπέστατου τῶν ζώντων Ἑλλή-νων λογίων, τοῦ συγγραφεὺς τῆς « Πατίσσης Ἰωάννης».

Γ. ΡΟΪΛΟΥ

ΓΕΝΤΣΕΛΙΑ

Άλλα μετά τής αυτής επιφύλαξεως δέον νά παραδεχθώμεν και τήν τρίτην, άγαν θορυβωδώς διά τού τύπου διατυμ-πανισθεΐσαν γνώ/ιην, καθ' ήν ό χαλκωνς Έφηβος δεν παριστά ή τον άργείον ήριοα και ήμίθεον Περσεά, δστις διά τής προτεταμένης χειρός έκράτει θρια/ιβευτός επιδεικνύων τήν άρτι άποτηθεΐσαν τής Μεδούσης κεφαλήν. Ή εικασία αύτη έκ πρώτης όψεως δεν στερείται ευφυΐας και άγχινοΐας περισοΐης. Ούχ ήττον εμβριθεστέρα τού θέματος μελέτη και τού αγάλματος εξέτασις κλονίζουσι λίαν τήν γνώ/ιην ταύτην, διότι ούτε δ Περσεύς άνεν συμβόλου πινός συνήθως παρίστατο, άλλ' ούτε και τής χειρός τό σχήμα έπιτρέπουνι νά εικάσωμεν, διι ούτω προχείρως διά τών δακτύλων έκράτει δλόκληρον τήν κεφαλήν τής όφιοπλοκάμου Μεδούσης, και μάλιστα από τού κρωβύλου (κότσου), ως διατείνεται ό κ.Σβορώνος, δ ένθουσιόδης και κυριώτατος τής γνώμης ταύτης αντιπρόσωπος δ πρώτος εκτενέστατα περί τούτου γράφας και δμιΐσας έπανειλη/ι/ένως.

Άλλ' δ ή/ιέτερος συνάδελφος ομοιάζει αυτός ούτος περισσύτεροι προς τον Περσεά, καθ' δν τρόπον από τής κόμης άποσπάσας και έκτεμών τό ζήτημα, επιδεικνύει νύν προς τους έκπληκτους θεατός του . . . Τά ζήτήματα ταύτα δ' όμως ουδέποτε λύνονται ούτως ευχερώς διά τής σπάθης, πολλά) δέ μάλλον δι ευρήματα επί αιώνας έν τή θαλάσση φθαρέντα τε και άλλοιωθέντα.

Κατά τής γνώμης τού κ. Σβορώνου πάνοπλος εσχάτως κατήλθεν εις τον αγώνα ό έγκριτος τών αρχαιοτήτων έφορος κ. Β. Στάης, καταρρίφας τήν περί Ηερσέως δοξασίαν, άντ' αυτήςιδέ πειραθείς νάναστηλοΐαη τον επί τοσούτον χρόνον λησμονηθέντα θεοειδέα και φιλογύνην Αλέξανδροι:

Κατ' αυτόν τον τρόπον διά τών άλ.λ.επαλλ.ήλ.ο» βαπτίσεων και αναβαπτίσεων κινδυνεύει δ τάλας τών Αντικυθήρων Έφηβος άντί Έρμου, Περσεώς ή Πάριδος νά φοραθή ως αληθής Πρωτεύς . . .

Και ταύτα μεν περί τής ονομασίας αυτού, ήδη δέ ας διαλάβομεν έν ολίγοις και περί τής τέχνης, τού και σπουδαιότερου ζητήματος έν παντί εργω καλλιτεχνικό.

"Οι αύτη εΐνε καλΜστη και πάντη κλασσική, περί αυτού δευτέρα γνώμη δέν υπάρχει. Αποδείξις διι και αυτοί ούτοι οί τοσούτον διστάμενοι τάς γνώμιας περί τήν όνομασίαν, οί τε παρικοί και οί έρμαικοί και . . . περσικοί, πάντες ούτοι σιλάήβδην έν ένί και μόνο σημείω συναντώνται, και τούτο έστιν ή άριστη τού εφήβου τεχνοτροπία.

Και δντως οία αρμονία έξαισία εις τάς γραμμάς, οΐα δέ συμμετρία εις τά μέλη και οία γαλήνη και μεγαλοπρεπής ηρεμία διαπνέει τό όλον τούτο αριστοτέχνημα! Ούδαμου δ οφθαλμός ευρίσκει ουδέ τό ελάχιστον παρενοχλούν και ανιών, ουδαμου ή παραμικρά δυσαρμονία ή άφυσικότης. Ό κορμός εύσταλής, ούτε άγαν ευτραφής, ούτε πάλιν ισχνός και λιπόσαρκος, ομοίως δέ και ή κεφα/ή και τά άκρα.

Άλλ' ένό μετ' ασφαλείας παραδεχό/ιεθα τούτο ως άριστης τέχνης και κλασσικής, ήδη προβάλλει τό μέγα ζήτημα τίνος εποχής και τίνος τεχνίτον ή τουλάχιστον σχολής έργον εΐνε δ θαυμάσιος ούτος Έφηβος;

Ίδου πράγ/ιατ ή πέτρα διά νά μη εΐπω . . . δ'χαλκός τού σκανδάλου .'

Δέν υπάρχει δέ δνοκολώτερον ζήτημα προκειμένου περί ευρήματος άνευ ουδεμιάς απλής ενδείξεως, οίον επιγραφής ή ρητής συγγραφικής /ιαρτυρίας,^) ως διά τον Έρ/ιην τού

Ο ΕΦΗΒΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ

Από τής ανευρέσεως του έργου του Πραξιτέλους έν 'Ολυμπία και των έν Μυκήναις και Τροία ανασκαφών, ουδέποτε έκτοτε δ κόσμος τών φιλαρχαίων ήσθάνθη παρομοίαν σιγκίνηριον και ένθουσιασ/ιόν οίον επί τη ως έκ θαύματος και δλως άπροσδοκίτω έκ του βυθού τών Αντικυθήρων άναδΐσει μετά τοσούτων αιώνων έν αύτω εξαφάνιση τηλικούτων ύησαυράη' και δή του τιμαλφρατάτου και απαράμυλλου τό κάλλος εφήβου.

Και ήτο μεν αξιοθαύμαστος και ευθύς ως εξήχθη εκείθεν, καίπερ εις τεμάχια διαμε/ιελ.ισμένος, δ νεανικός άνδριάς, άλλ' ήδη, δτε υπό τού δοκι/ιωτάτου Γύλαου ανηκολ.λητοΐ Άνδρέ τελείως σννεκολλ.ήθη, έξεφάνη τό κάλιός και ή τέχνη αυτού έξέλαμψεν, ως δ' έν τω Μουαείω τώ Κεντρικό νύν Ίουύθη, προκαλεί δικαίως τον θαυμασμό) και τό θάμβος άπειραρίθμητη ημεδαπόν τε και ξένων επισκεπτών.

Άλλ' ένό πάντες θαυμάζουσι τιμ. ΐκτακτον πλαστικότητα, την κομψότητα, την αμμετρίαν και τό εύσταλ.ές τού εφήβου, έν τούτοις ουδείς δύναται νά μαντεύση τί τότε έξέφραζεν δ άνδριός ούτος και τί έκράτει έν τη κοίλη προτεταμένη παλάμη, ης οί δάκτυλοι προς τά έσω συγκλίνοντες φαίνονται ακριβώς ώσει έκράτουν στρογγυλοί τι άντικείμενον.

Τούτο εδωκεν άφορμήν εις πινας τών αρχαιολογούντων και ηπλαρχαίων δπως εικάσωαι μή τοι ό "Έφηβος ούτος παοιστά τον τό μύλον της έριδος προς τάς τρεις περί κάλλους έρι-

ζούσας θεάς ο)ς έπαθλ.ον προβαλάόμενον Πάριν. Τήν γνώμην ταύτην εξήνεγκον ταυτοχρόνως πρότερον δ τε έ/ιός πατήρ (έν τή έφημεριδι «"Εμπρός») και δ πολιτευόμενος κ. Στ. Σκουλουόδης.

Άλλα προς τήν εΐκασίαν ταύτην ουκ ολίγα αντιστρατεύονται, ιδίοις ή έλλ.εμρις οιοιδήποτε συμβόλου ή άλλον τινός χαρακτήρος δυναμένου νά σημάνη τον ουχί Έλληνα, αλλά βάρβαρον βασι/όπαιδα. Αιτο και πλείστοι, έν οΐς και ημείς έκ τών πρώτων, συνετάχθημεν τή γνώμη καθ' ήν δ Έφηβος τών Αντικυθήρων ουδείς άλλος τών θεών είναι ή υΐτις; ά άγχίνωνς και λόγιος, εύπετής και νεανικιάτατος Έρμης.

/ναι Οντως, πρύς οιοιδήποτε τοΐ' άγχιτρόφου τον νουν και πονηρού θεού τοΐ'Όλυμπου πρόπλασμα ή εικόνα αρχαίαν δν παραβιά.ωμεν τό κυθήρειον χαλ.κοΐν άγαλμα, παρευθύς κατάδηλος καθίσταται ή καταπληκτική τού τύπου όμοΐότης' τεκμήριο) οτι και οί άδαεστατοι και ελάχιστα τής αρχαίας τέχνης άφάμενοι ακουσίως καΐ σχεδόν άσυνειδήτως, ευθύς ως άτενίσσαι τον "Έφηβον τών Αντικυθήρηη, οίκοθεν και αυθορμήτως ως «Έρμήη» αυτόν προσσαγορεύουσι.

Μεθ' δλα ταύτα έν τούτοις, πόρρω απέχομεν από τού νά έ/ι/ιένω/ιεν εις τήν εΐκασίαν ταύτην, ενόσω πειστικά και ακαταμάχητα επιχειρήματα δεν πείθουσιν ημάς άκραδάντω; περί τούτου.

Φ. ΦΑΣΩΡΑ

Η ΕΡΓΑΣΙΑ

Πραξιτέλους. Πόσο εικάζοι δέν γένοντο δια τήν Ἀφροδίτην της Μήλον! Ὑπερδεκαπλασίως θά υπερέβαινε τὸ ἀνάστημα αὐτῆς ἢ στήλη των περί τον ἐξόχον τούτου γλυπτὸ συγγραφέντων τόμων και μονογραφιών! . . . "Ἄλλοι τόσο φοβού-μεθα δι τι θά γραφοί δια τον ἡμέτερον Κυθήριον Ἐρμῆν, χωρίς ποτε νά μάθωμεν και διδαχθόμεν ουδέν περισσώτερον ἄφ' ὅ, τι γνωρίζομεν σήμερον . . .

Μδλα ταῦτα ἐν τούτοις ὑπάρχει τρόπος τις, καθ' ὃν δύναται τις, εἰάν μή εὐρύ, τουλάχιστον νάρνηθῆ τήν χεῖρα ἄλλων διασημῶν τεχνιτῶν, ὧν κατέχομεν ακριβέστατα τόν τε χαρακτήρα και τό εἶδος της τέχνης των.

Διά της ἐξ Ἄτοπον ταύτης **απαγωγῆς** — εἰάν ἐπιτρέπεται ἢ ἐκφρασαι — δυνάμεθα εὐθὺς ἐξ **αρχῆς** και **αετοῦ** τοῦδε νάποκλείσωμεν εκ τού αἰώνος και ἐρίδος ταύτης πλείστους μεγάλους τῆς αρχαιότητος γλύπτας, οἷον τον Φειδίαν, τον Μύρωνα, τόν Πολύκλειτον, τόν Σκόπαν τόν Πραξιτέλην ὡς και τούς μαθητάς και σχολάς αὐτῶν.

Τά ἔργα τοῦ Φειδίου διαπνέει τό ιδεώδες κά/,λος και ἢ ὑψηλὴ τοῦ ἠθους ἐκφρασις. Εἶνε μεγαλοπρεπῆ και υπεράνθρωπα, τον Μύρωνος δλωσ τουναντίον ἐξέφραζον τήν ἄκραν ἀλήθειαν ἐν τη ἄκρα ἐντάσει τῆς ζωῆς και κινήσεως, ὡς ἐν τῷ Μύρωνι. Τοῦ Πολυκλείτου δ «κινῶν» και δ «**Δορυφόρος**» ἦσαν τέλεια υποδείγματα ἀθλητικῶν τετραγώνων σωματιῶν, πολλῶ ἀπεχόντων τῆς λεπτότητος και κομψότητος τοῦ ἡμετέρου ἐφήβου. Τόν Σκόπαν γνωρίζομεν ὡς οὐχί τοῦ χαλκοῦ ἀλλά τοῦ μαρμάρου ἐξοχον δαμαστήν, ἀπαραιμῶς ἐν αὐτῷ ἐκφράσαντα βίαια πάθη και τάς ψυχικὰς συγκινήσεις. Τόν Πραξιτέλην τέλος πάντες ἐθαύμαζον διά τήν ἄκραν ἐν τη μαρμαρογλυφία ἀριστοτεχνίαν, ὡς τά τῆς ψυχῆς πάθη ἐν τῷ μαρμάρῳ καταμινύντα, τά δέ σώματα ἀβρά, νοχηλῆ και ἀπαλώτατα πλάττοντα.

Ἄλλ' ὁ Ἐφηβος των Αντικυθήρων δλωσ ἀντιθέτος οὐδένα τῶν ἀνω χαρακτήρων ἔχει νά ἐπιδείξη, πᾶν τουναντίον δε ἢ δλη τεχντροπία αὐτοῦ πλησιάζει πληρέστατα προς ὅ, τι οἷ τε αρχαίοι συγγραφεῖς και τά διασωθέντα ἀντίγραφα (re.pliken) διδάσκουσιν ἡμᾶς περί τῆς τέχνης τοῦ μεγάλου τῆς Σικυῶνος χαλκοχῆτου και ἀνδριαντοποιοῦ **Λυσιππου**.

Πράγματι, ἢ περιλάλητος τῶν σωμάτων αὐτοῦ λεπτότης και ἢ δλωσ νέα συμμετρία και αἰ ἀναλογία, ἄς καθιέρωσε, μεταβαλῶν ριζηδόν τόν ὑπό του διδασκάλου αὐτοῦ δημιουργηθέντα «κανόνα», ἀγούσιν ἡμᾶς εὐθύ προς αὐτόν. Ὅσαίς παρατηρῶ) και μελετᾶ) τόν Κυθήριον Ἐφήβον, κατά τοσοῦτον πειθόμεαι δι ευρίσσομαι ἀπέναντι λυσιππειῶν δημιουργήματος. Αἰ φημισθεῖσαι *aangetiiae oregumh* και ἢ «uegifes», τά δύο χαρακτηριστικά προτερήματα, ἵτινα δ Πλίνιος και ἔτεροι τῆς αρχαιότητος συγγραφεῖς ἀποδοῖόν εἰς τόν Λυσιππον, ἐκδηλοῦνται θαυμασίως και ἐν τῷ ὑπό μελέτην ἀνδριάντι. Ἄς ἀποβλέψῃ τις προς τήν ἀκριβεστάτην τοῦ διαγράμματος και προς τήν σίμπατος τοῦ μῦκου συστήματος ἐπιστημονικῆν ἀποτύπωσιν, και θέλει ἀναγνωρίσει δι μόνον ὁ Ἄνω χαρακτηρισμὸς τῆς λυσιππειῶν τέχνης ἀρμόζει εἰς οὕτως ἐκ τού φυσικοῦ, ἐξιδανικευμένην ἰΥ ὁμως, ἀπομίμῃαν και ἐξεργασίαν. Και ὁ ἐλάχιστος μῦς ἢ δάκτυλος και αἰ μόλις αισθητοί και σχεδόν ἀόρατοι μορφαί και σχήματα τῶν νότων και ὄσφυος τοῦ Ἐφήβου εἶνε ἐκπεφρασμένοι μετὰ μοναδικῆς ακριβείας και βεβαιότητος. Δυστυχῶς ἢ Αρχαιολογικῆ Ἐταιρεία δέν ἐπι-^{τοῦ. in} ἡμῖν ὅπως παραθέσωμεν ἐνταῦθα πανομοιότυπον εἰκόνα ἢ φωτοτυπίαν, ἐπιφυλαξάσης εἰς ἑαυτήν τῆς γηραιᾶς Ἐταιρείας τό προνόμιον τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἐλπίζομεν δ' ὁμως ἐν τῷ προσέχει τεύχει τῆς «Ἀνατολῆς» δι τι θά δυναθῶ μεν νά πραγματοποιήσωμεν οὐχί πόθον, ἀλλά καθήκον ἡμῶν, δημοσιεύοντες πλήρη και τελείαν εἰκόνα τοῦ θεσπέσιου Ἐφήβου. Τότε οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται θά ὄναι εἰς θέσιν, δπως ἐξ Ἰδίας ἀντιλήψεως μελετήσωαι και ἀνεύρωσι πάντα τά ὑφ' ἡμῶν σήμερον υποδεικνυόμενα, δέν ἀμφιβάλλομεν δ' δι πλείστοι ἐξ αὐτῶν, εἰάν μάλιστα ἀναδράμωαι και **αυτοί** οὔτοι εἰς αρχαίας τε και νεωτέρας πηγᾶς, θά διδαχθῶσιν εὐρύτερον και πληρέστερον περί τῆς τεχντροπίας τοῦ μεγάλου τοῦ τετάρτου αἰῶνος γλύπτου, ου τὸ πολυσχιδῆς και ποιωτικῶς τε και ποσοτικο>ς καταπλήσσον τῆς ἐργασίας, — ἐξετέλεσεν υπέρ τά 1500 ἔργα! —ἀποιελεῖ **αληθῶς** φαινόμενον ἐν **τη** ἱστορία τῆς τε αρχαίας και νεωτέρας Γλ.υπτικῆς.

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΪΕ

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Πεινάς νηηλή και ἔρημος, γεμάτη χορτάρια, λίγους και ακίνητα νερά. Εἰς το μέσον αὐτῆς ὁ Ἰησους, ἐνδεδυμένος καθαρὰν ἐσθήτα, εὐθὺς και ακίνητος, παρατηρεῖ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐκτεινομένην εἰς τον Ὄριζοντα και χροσομένην ἀπὸ τὴν νοτερὴν ποφωρᾶν ἀνταγειαυ τῆς δύσεως. Οὐδέν ἶχνος ἀνθρωπίνης ζωῆς και ἔργων ἀνθρώπων. Ἀπειρος μοναξιά, βα&εἰασιή. Ἀποτάμος εμφανίζεται προ τον Ἰησους ἢ ἀπαίσια, ὑπόλος και περιδῆς μορφή του Σατανά. Ὁ Ἰησους τον ατενίζει κατά πρόσωπον, χωρίς νά πρόφραρα λέξιν.

ΣΑΤΑΝΑΣ
Σβύνεται ἢ ἕμερα κ' ἐσύ ἐδῶθε μόνος
στην ἔρημιάν αὐτῆ τ' ἰ μὲνεῖς;
ΙΗΣΟΥΣ
Μά δέν εἶμαι

μόνος.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Ἐρμος δ τόπος εἶνε και δέν βλέπω
παρά λιθάρια, χόρτα πού φωλιάζει μέσα
φαρμακερό τό φέιδι. Δέν φοβάσαι τάχα;
ΙΗΣΟΥΣ

Ἄλλά και τ' ἰ νά φοβηθῶ;
ΣΑΤΑΝΑΣ
Ἄλλ' εἶσαι μόνος.
ΙΗΣΟΥΣ

Μόνος δέν εἶμαι.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Μά ποιος εἶν' ἐδῶ;
ΙΗΣΟΥΣ
Τό πνεῦμα.

Ποῖος;
ΙΗΣΟΥΣ
Τό πνεῦμα δπον ζῆ με δίχως σάρκα
κί δλο ζωῆ στην πλάσι δίνει.

ΣΑΤΑΝΑΣ
Κ' εἶν' μαζῷ σου;
Μά δέν σ' ἐθάμβωσε — για πῆς μου — ἢ ξαφνικῆ μου
εἰς τό πλευρό σου παρονσία;
ΙΗΣΟΥΣ
Ὅχι.

ΣΑΤΑΝΑΣ
Μήπως ἰ
Ξενρεῖς ποιος εἶμαι;
ΙΗΣΟΥΣ
Ναι.

ΣΑΤΑΝΑΣ
Μά εγώ πολὺ ολίγο
γνωρίζω ἐαέ. Ποῖος εἶσαι;
ΙΗΣΟΥΣ
Ἄνθρωπος. Δέν βλέπεις;

ΣΑΤΑΝΑΣ
Στην διψι τέτοιος φαίνεσαι" μά πῶς ευρέθης
στην ἐρ>|μιάν αὐτῆ χωρίς τροφή νά ἔχης,
χωρίς ἀνάπαυσιν ὁ ὑπνος νά σοῦ δίνη;
ΙΗΣΟΥΣ

Πολὺ μικρῆς ἀνάγκης ἔχω.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Ἐγώ σιμά σου
ἦλθα πολλές φορές χωρίς σύ νά τό νοιώσης.
ΙΗΣΟΥΣ

Τό ἐνοιῶσα.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Μπά!
ΙΗΣΟΥΣ
Καί τι θές;
ΣΑΤΑΝΑΣ

Για νά σέ σώσω.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Σ' ἀρέσουν;
ΙΗΣΟΥΣ
Ὅχι. Σκέπτομαι πῶς εἶνε
ὄνειρο περαστό πού φεύγει ἀμέσως, πλάνο,
ἢ ομορφιά των.

ΙΗΣΟΥΣ

Ἐμενα;
ΣΑΤΑΝΑΣ
Κάποιος ἄσχημα σέ συμβουλεύει
και κάνει τρέλλες. Γιατί μέ τό φαῦλο κόσμο
ν ἀνακατεύεσαι; Γιατί τούς ἐρεθίζεις
μέ λόγια σου πικρά, μ Ἰδέες δικαιοσύνης
κ' εἰρήνης κούφρες; Γιατί ἀτόν κόσμο δίνεις
χιλιάδες υποσχέσεις, χωρίς διάλον ἐν τούτοις
και νά τάς κάνης; Πλειά διεφθάρη ὁ κόσμος
ἔως τό κόκκαλο και ἢ ἀνθρωπινῆ ἀθλιότης
διόρθωσιν πλειά δέν ἔχει.

ΙΗΣΟΥΣ
Ἴσως.
ΣΑΤΑΝΑΣ
Προφυλάττου

ἀπὸ τά φλύαρα πλήθη. Ἀλλάζου γνώμη
πειὸ εὐκολ' ἀπ' τὸ κύμα. Ἄμφβολα θωροῦνε
τον ἔρωτα, τό μῖσος, κάθε συμβολῆ πού δίνεις.
Κί αν χειροκροτῆ τό φαῦλο πλήθος τώρα,
θά σέ πετροβολήση αἶρο.

ΙΗΣΟΥΣ
Τι τότε
θές νά πιστεύσω;
ΣΑΤΑΝΑΣ
Ἐσέ μονάχα. Ζῆσε μόνο

για σένα.
ΙΗΣΟΥΣ
Καί γιατί;
ΣΑΤΑΝΑΣ
Γιά νασαι ευτυχιαιμένοις.

Αὐτός, κανένας ἄλλος ὁ σκοπός δέν εἶνε
τού βίου μου.
ΙΗΣΟΥΣ
Μά ευτυχιαιμένος πῶς θά γίνω;
ΣΑΤΑΝΑΣ

Φθάνει νά μέ λατρεύης.
ΙΗΣΟΥΣ
Σένα;
ΣΑΤΑΝΑΣ
Μέ λατρεύουν

πολλοί στον κόσμο.
ΙΗΣΟΥΣ
Τό πιστεύω. Πῶς θά γίνω
ευτυχιαιμένος;
ΣΑΤΑΝΑΣ

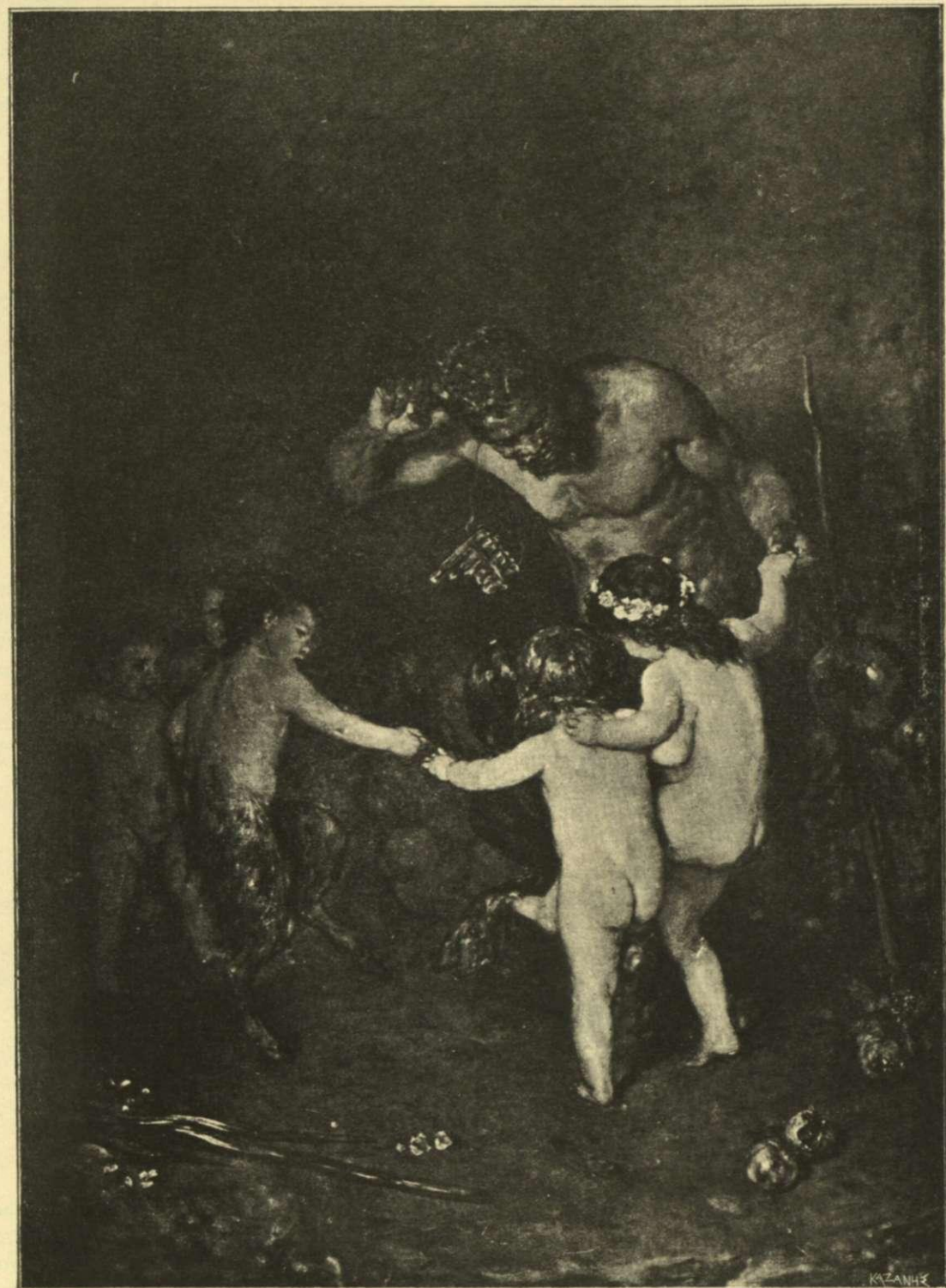
Ἐχω μύριους τρόπους. Θάβρω
εκείνον πού περισσότερο σ' ἀρμόζει, ποῦνα
πειὸ ταμιαστός στο πνεῦμα σου. Μ' ακούς;
ΙΗΣΟΥΣ
Σ' ακούω.

ΣΑΤΑΝΑΣ
Νειός εἶσαι ευγενῆς και δείχνει ἢ μορφή σου
παρθενικῆ ἐντροπή πῶς κρύβει μέσ' ἀτά βάθη
τόνειρου. Μά γιατί δέν δοκιμάζεις τάχα
τόν Ἐρωτα; Καρπός ἀγαπημένος πάντα
εἶν' ἢ γυναίκα. Κάθε ἐπιθνμία πληρώνει.
Κνττα.

(Ἐν τῷ *ασοτεινῆ ατμόσφαιρα* περνοῦν σιγά ἠδονιαυ μορφαί *ωραῖου*
γυναικῶν, α/λαι μεν γυμναί, αλλαι δέ ἡμίγυμοι.
ΣΑΤΑΝΑΣ

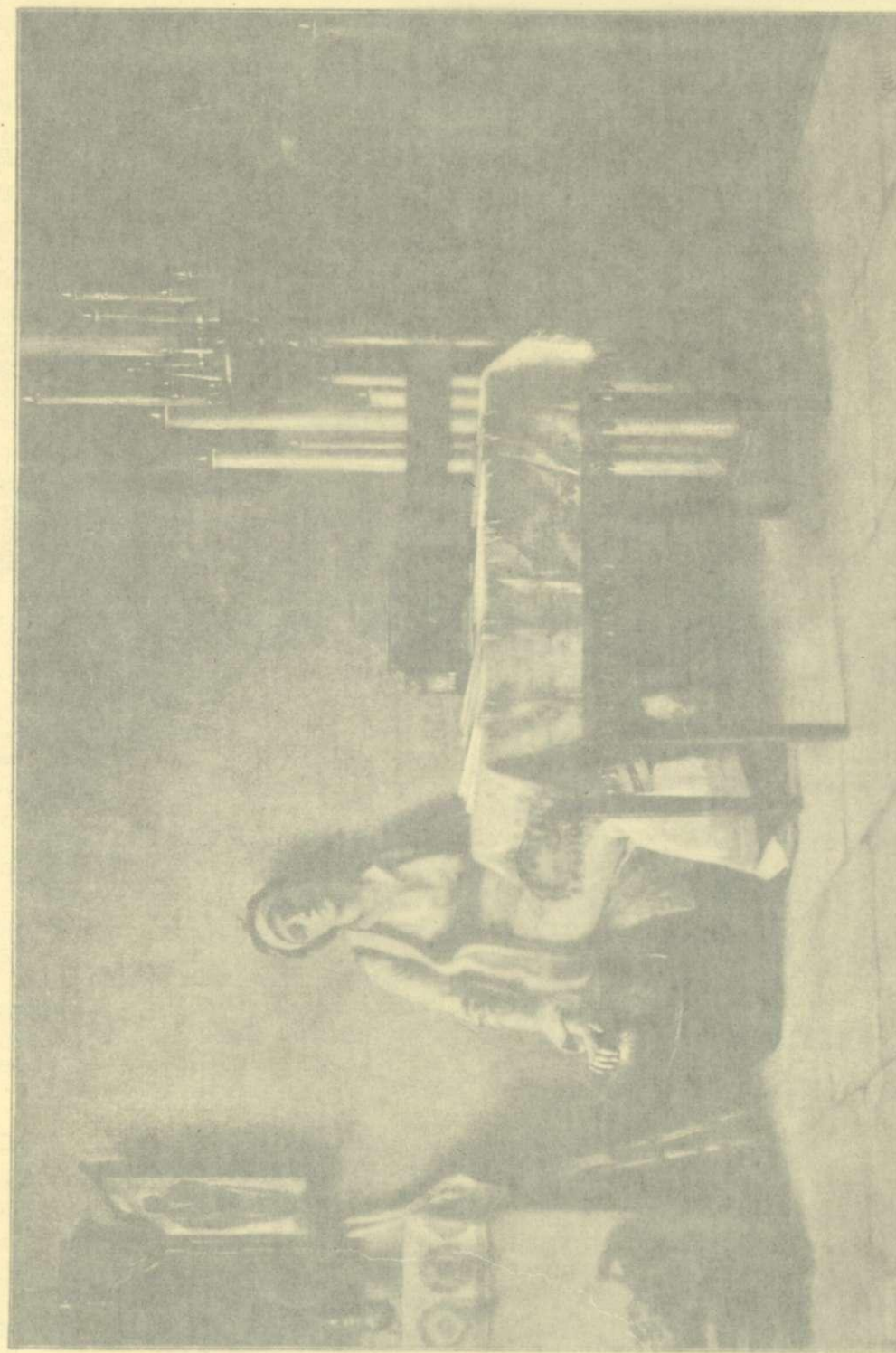
Σ' ἀρέσουν;
ΙΗΣΟΥΣ
Ὅχι. Σκέπτομαι πῶς εἶνε
ὄνειρο περαστό πού φεύγει ἀμέσως, πλάνο,
ἢ ομορφιά των.

ΜΑΘΗΜΑ ΧΟΡΟΥ

N. GYZIS

ΘΕΟΔ. ΠΑΛΛΗ
ΠΟΙΗΤΡΙΑ ΚΗΡΙΟΝ ***

ΜΑΘΗΜΑ ΧΟΡΟΥ

N. ΓΥΖΗ

ΘΕΟΔ. ΠΑΛΛΗ
ΠΩΛΗΤΡΙΑ ΚΗΡΙΩΝ * * *

ΟΔ. ΦΩΚΑ

ἀνατολικήν περιέργειαν τὴν προ αὐτοῦ ἐξελισσομένην ζωὴν. Ὅταν πλέον ὁ γόης εἰσῆλθεν εἰς τοὺς δαιδαλώδεις δουλίσκους τοῦ Μουσίου καὶ ἐκινδύνεον νὰ τον χάσω, ἀπεοσίσα νὰ τὸν πλησιάσω καὶ νὰ του ἀποσπάσω τὸ μυστήριον. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι τὸ πράγμα δὲν ἦτο εὐκόλον. Εἰς τὴν σύντομον συνομιλίαν μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε νὰ ἀπὸ καροῦ εἰς καρὸν μέρος καὶ μία κεφαλὴ ἑρπετοῦ ἐξορμῶσα ἀπὸ ἓνα τῶν δύο σάκκων, ἔδωκε πέρασ φίλος Ἕλληνας, ὁ ὁποῖος εἶχε περιπλανηθῆ καὶ αὐτὸς δι' ἐργασίας του εἰς τὰς στενωποὺς ἐκεῖνας.

— Νὰ σοῦ εἶπῃ τὸ μυστικὸν διὰ τοῦ ὁποῖου γοητεύε; τὰ φίδια εἶναι ἀδύνατον, μοῦ εἶπεν ὁ συμπατριώτης μου. Ξέρεις τί ἀπήτησε κάποιος ἀπὸ αὐτοῦς ἀπὸ ἓνα Ἄγγλον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἰδίαν μὲ σὲ περιέργειαν;

— Ἐκατομύριον λιρῶν;

— Κάτι χειρότερον. Ὁ Ἀράτης ἐξήγησε νὰ πτύση εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἄγγλου.

Ὁ ἰδικὸς μου Ἀράτης δὲν ἐξήγησε τὸ ἴδιον ἀπὸ ἐμέ, ἴσως διότι ἡ δίψα τῆς περιέργειας μου δὲν τοῦ ἐφάνη ἴση πρὸς τὴν δίψαν τοῦ Ἄγγλου. Καὶ ἐγὼ ὅμως δὲν ἐξήγησα πλέον τίποτε ἀπὸ τὸν Ἀραβὰ καὶ τὸν ἀφήκα νὰ χαθῆ εἰς ἓνα σκοτεινὸν δρομίσκον τῆς συνοικίας.

Ἐπέπρωτο ἐν τούτοις μετ' ὀλίγον νὰ γίνω αὐτόπτης μάρτυς μιάς σαηνῆς, τὴν ὁποίαν εἶδον ἄλλοι προ ἐμοῦ. Ὁ Μαξιμδέ-Κάν ὁ Σαιντιλέρ, ὁ Λελμά καὶ ὁ Μαλός, καὶ τὴν περιέγραψαν, οἱ μὲν μετὰ τίνος δυσπιστίας ὁμολογοῦντες ὅτι πιθανὸν νὰ ἔπεσαν θύματα τῆς ἀνεοίχτου ἐπιτηδειότητος τῶν

Αἰγυπτίων, οἱ δὲ μετὰ πεποιθήσεως, ἀναγνωρίζοντες ὅτι ὅλα εἶναι; δυνατὰ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἤκαμασεν ἡ μαγεία καὶ ὅπου ὁ υπνωτισμὸς καὶ ὁ μαγνητισμὸς εὖρον προσφορώτατον ἔδαφος. Τὸ ἐπ' ἐμοῦ ὁμολογῶ ὅτι ὅσα εἶδον προτιμῶ νὰ τὰ πιστεύσω τυφλοῖς ὄμμασιν, θεωρῶν ἄσκοπον ἐπίηκειν ευφύιας τὸ ἀντίθετον.

Ἢ οικοδέσποινα τοῦ ξένου οἰκοτροφείου εἰς τὸ ὅποιον ἔμενον μοὶ ἐξεδήλου ἀπὸ τίνων ἡμερῶν ζωηρὰν ἀνησυχίαν. Διάφορα ἀνθη τοῦ κήπου εἶχον καταστραφῆ, μερικὰ φυτὰ ἔλιπον ὑπὸ βαρεῖαν πίεσιν, δύο ἢ τρεῖς ὄρνιθες εὐρέθησαν πνιγμένα;

— Φαίνεται ὅτι; εἰς τὸν κήπον ὑπάρχει; κάποιον φῖδ; μοῦ εἶπεν ἀνήσυχος.

Τὰ προφυλακτικὰ μέτρα τὰ ὅποια ἐλήφθησαν δὲν ἔφεραν κανέν ἀποτέλεσμα. Ἡ καταστροφὴ ἐξηκολούθη; καὶ μάλιστα ἐπετεινέτο. Ἐπὶ τέλους εἰς τὰ συμβουλίαι τὰ ὅποια ἐγένοντο ἐλαήθη νὰ λάβῃ μέρος καὶ ὁ θυρωρὸς τῆς οἰκίας, ἰθαγενῆς ἀπὸ τὰς νοτιωτέρας ἐπαρχίας τῆς Αἰγύπτου.

— Νὰ φωνάξωμεν ἓνα γόητα τῶν ὄψεων, εἶπεν ὁ Αἰγύπτιος. Ἄλλο τίποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ.

Ἡ οικοδέσποινα ἐδέχθη τὴν συμβουλὴν μετὰ τίνος δυσπιστίας. Ἐγὼ ὅμως τὴν ἠρπασα τὴν σύστασιν ἰακείνην καὶ τὴν υπεστήριξα ἐρωμένως.

— Αφοῦ εἶδατε ὅτι ὅλα ὅσα ἐκάμαμεν ἀπέβησαν εἰς μ' ἀπὴν, διατὶ νὰ μὴ καταφύγωμεν καὶ εἰς αὐτὸ;

"Ἦλθον ὅμως εἰς ἐπικουρίαν καὶ ἄλλοι ἐκ πρῶμου καὶ ἄλλοι ἐκ περιέργειας καὶ ὁ Αἰγύπτιος θυρωρὸς ἀπεστάλη πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ γόητος, ὁ ὁποῖος θὰ μας ἀπήλλασεν ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴν παρουσίαν τοῦ ἑρπετοῦ.

Μετὰ πολλῶν ὡρῶν περιπλάνησιν ὁ θυρωρὸς ἐπανήλθε συνοδεύων τὸν γόητα. Ἦτο δὲ οὗτος ὑψηλὸς καὶ λιπόσαρκος ἀνὴρ. νέος ἀκόμη ἀλλὰ μὲ τὴν προῶρος ἐξηγνημένην νεότητα τῶν θερμῶν Αἰγυπτίων, χαλκόχρους, μὲ ὠραιότατην κατατομὴν καὶ μὲ δύο οφθαλμοὺς τῶν ὁποίων τὸ πῦρ δὲν ἠδύνατο κανεῖς νὰ ὑποστῆ ἐπὶ πολλὴν ὥραν.

Ὁ γόης ἤκουσε μὲ τὴν ἡρεμον καὶ ἀδιάφορον προσοχὴν τῶν Ἀνατολιτῶν τοὺς φόβους καὶ τὰς υποψίας τῆς οἰκοδεσποίνης μας.

— Ἡ κυρία ἔχει δίκαιον, εἶπε. Εἰς τὸ σπίτι αὐτὸ θὰ ὑπάρχῃ φίδι.

— Καὶ εἶσαι ἰκανὸς νὰ τὸ συλλαβῆς;

Ὁ Αἰγύπτιος ἐμειδίασεν υπερηφάνως καὶ εἶπε μὲ πεποίθησιν καὶ μὲ χάριν:

— Αὐτὴ εἶνε ἡ δουλιὰ μου.

— Τί θὰ σοῦ δώσωμε;

— Πέντε φράγκα καὶ τὸ φίδι.

— Ὅσον γι' αὐτὸ, τοῦ εἶπα ἐγὼ, χάρισμα σου. Λεν εἶχαμε σκοπον νὰ τὸ κρατήσωμε.

Ὁ Αἰγύπτιος ὠδηγήθη εἰς τὸν μικρὸν κήπον, ἓνα κήπον ὀλίγων μέτρων ἐκτάσεως μόνον, καὶ τὸν ἐξήτασε λεπτομερῶς.

Μαζὶ τοῦ ἔμεινε μόνον ὁ ἰθαγενῆς θυρωρὸς, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐφρόντισε νὰ λάβῃ μερικὰς ἀπαραιτήτους προφυλάξεις καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ κάποιαν ἀνησυχίαν, ἥτις ἐξωγραφίζετο εἰς τὰ μελαγχρονία του χαρακτηριστικὰ. Οἱ ἄλλοι ἐλάβομεν θέσιν εἰς τὰ παράθυρα τοῦ ἰσογαίου, ὁ γράφων δὲ τὰς ἀναμνήσεις αὐτάς ἐτοποθετήθη εἰς τὸ παράθυρον τοῦ μαγειρείου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ἐξέλεξεν ὁ γόης.

Ὁ Αἰγύπτιος ἐξηκολούθησεν ἐξετάζων τὸν κήπον. πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν του. Ὑποπεύσας ὅτι ἡ εὐλικρίνεια του δὲν μας εἶχε διάλυση ὅλας τὰς ἀμφιβολίας, ἐπλησίασε τὸ παράθυρον ὅπου ἰστάμην ἐγὼ καὶ μοῦ εἶπε:

— Δὲν πιστεύεις, κύριε, ὅτι θὰ ἐργασθῶ με εὐλικρίνεια καὶ φοβέισα μὴπως σὰς γελάσω, θὰ προσπαθῆσω νὰ σὲ πείσω.

Καὶ ἀποβαλὼν τὴν μελανὴν γελεμπιάν του ἔμεινε γυμνὸς μὲ ἐν τεμάχιον υφάσματος περὶ τὴν οσφύν. Ἐπειτα ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν σάκκον τοῦ μικρῶν ράβδον μήκους δύο μόνον σπιθαμῶν.

Κατόπιν ἐκάθισεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ κήπου καὶ ἤρχισεν ἐλαφροτάτον σύριγμα, τὸ ὁποῖον συνόδευε ρυθμικῶς κτυπὸν τὴν μικρὰν ράβδον εἰς τὸ κοῖλον τῆς ἀριστερᾶς του παλάμης. Μετ' ὀλίγους συριγμοὺς τοὺς ὁποῖους ἀφήκε μάλλον διὰ νὰ δοκιμάσῃ, φαίνεται, τὰς φωνὰς του, ἐγονυπετήσε καὶ ἤρχισεν ἀπαγγέλλων εἰς γλώσσῃν ἀκατάληπτον — εἰς τὴν ὁποίαν πού καὶ πού μόνον διεκρίνοντο ἀραβικαὶ τίνες λέξεις — ἐξορισμοὺς, οἱ ὁποῖοι βεβαίως δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν γοητείαν τοῦ ὄψεως καὶ οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο διὰ νὰ δικαιολογηθῆ ἡ ἀμοιβή.

Ὅταν ἐπιτέλους καὶ οἱ ἐξορισμοὶ ἐξηγνηθήσαν, ὁ Αἰγύπτιος ἀνεκάθισε σταυροποδητὶ καὶ ἤρχισεν ἐν παρόοσον βραδύτατον καὶ ἐξαντλητικὸν σύριγμα — τὸ λαϊτ-μοτίβ τοῦ συριγμοῦ αὐτοῦ θὰ ἔλεγον ὅτι ὠμοιάζεν ὀλίγον πρὸς τὴν πρώτην στροφὴν τοῦ ρεμβασμοῦ τῆς «Μινιόν» «*Οσομηὶδ ἰπ' Ὁβ ρΑΙ/δ*», ἂν δὲν ἦτο τὸσον βραδύ ὥστε σχεδὸν νὰ χάνηται ἡ ἀρχικὴ μελωδία.

Αφοῦ ἐκράτησεν ὀλίγον ἢ μελωδία αὐτὴ, διὰ μίας ἀποτόμου στροφῆς τὸ σύριγμα μετεβλήθη εἰς γοργόν καὶ σχεδὸν ἀνευ ρυθμοῦ καὶ χρόνου, τὸ ὁποῖον ὠμοιάζε πρὸς τὰς πολὺ ζωηρὰς στροφὰς τῶν ασμάτων μὲ τὰ ὁποῖα συνοδεύουσιν αἱ *ἀλμέαι* τὸν χορὸν τῆς κοιλίας εἰς τὰ αἰγυπτιακά καφενεῖα.

Ἐν τούτοις ὅφισ δὲν ἐφαίνετο καὶ τὸ κοινὸν εἶχεν ἀρχίσει νὰ βαρύνεται, ὀλίγον κατ' ὀλίγον δὲ ἀνέκτα τὸ θάρρος του ὁ ἀκούσιος μάρτυς τοῦ δράματος αὐτοῦ, ὁ Αἰγύπτιος θυρωρὸς.

Δ. ΧΑΙΤΖΗ

ΚΑΛΙΒΗ ΤΟΥ ΨΑΡΑ

— Πιστεύω ότι δέν θά κάμης τίποτε, είπον εις τον γόητα. Εκείνος εστράφη προς τό μέρος μου, μού απηύθυνε βλέμμα. Πλήρες μίσους, από εκείνα τα βλέμματα τά οποία κατορθώνουν να ρίπτουν οί Αιγύπτιοι προς τούς Ευρωπαίους, δταν ούτοι άμφισβητώσι τήν ικανότητα των, και ήρχισε να ψαλμωδή με μεγαλειτέραν εντασιν τούς εξορισμούς του.

— Όπως δήποτε, είπον εις τήν οικοδέσποιναν, λυπούμαι ότι συνηγόρησα και εγώ υπέρ του τσαρλατάνου. Ή δέν υπάρχει φίδι, ή άν υπάρχει δέν έχει καμμίαν όρεξιν να αφήση τήν ήσυχίαν του χάριν αυτού τού άγύρτου.

— Σιωπή, είπεν ό θυρωρός μας, θα τά χαλάσης όλα.

—*Ας περιμένωμεν **ακόμη**, είπε και ή οικοδέσποινα.

—Ας περιμένωμεν λοιπόν.

Εκείνην τήν στιγμήν ό γόης είχεν αφήση τούς εξορισμούς και ήρχισε πάλιν τό σύριγμα. "Ή ατμόσφαιρα ή φλέγουσα άφ' ενός, ό ήλιος ά άποτυφλωτικός άνταναικλώμενος επί τής χάλκινης έπίδερμίδος τού Αιγυπτίου άφ' ετέρου, ή προσδοκία ήν προεμαντεύομεν διαψευδομένην, αλλά προ πάντων τό έξαντ/ητικόν, τό έπίμονον, τό βραδύ, τό λιπόψυχον σύριγμα είχε φέρι εις άναστάτωσιν τό νευρικόν μου σύστημα.

Εις κάθε μεσολαβούντα οξύν ήχον ήσθανόμην τήν έπιθυμίαν να τιναχθώ, να ορμήσω και να θραύσω. "Επειτα, **αμέσως** ήρχετο ή κάφωσις τής κεφαλής και τής ψυχής, ό πόθος να κλείσω τά μάτια μου και να κοιμηθώ, να κοιμηθώ . . .

"Εξαφνα τό διαπεραστικον βλέμμα τού Αιγυπτίου έκαρφώθη επάνω μου θριαμβευτικά; και έπειτα εστράφη ακριβώς προς τήν απέναντι μου γωνίαν τού μικρού τοίχου τού κήπου. Ακουσίως μου παρηκολούθησα τήν ιδίαν διεύθυνσιν και έγώ.

Και ειδον τότε από τήν ρωγμήν τού τοίχου προβαίνουσαν μίαν κεφαλήν όφρεωσ με τά μάτια άποκαμωμένα, σχεδόν κλειστά, τό στόμα όρθάνοικτον και τήν γλώσσαν μανιωδώς παλλομένην. Ό όφρις έσύρετο ήρεμα με διεύθυνσιν προς τόν γόητα, με άπελπιστικήν βραδύτητα. Εκείνος έξηκολούθει τό σύριγμα συνοδεύων αυτό πάντοτε με τήν κροῦσιν της ράβδου εις τήν άριστεράν παλάμην.

Όταν τό σύριγμα μετετράπη εις τόν ταχύν καϊ γοργόν ρυθμόν, ό όφρις άνετινάχθη και ως να ηθέλησε να όρμηση. 'Αλλ' ό Αιγύπτιος μετέστρεψε τον ήχον και ό όφρις επανέπεσε και ήρχισε να έρπη πάλιν βραδέως προς αυτόν. Ό γόης τότε διέκοψε τήν μονοτονίαν και είπε θωπευτικώς προς τό ζών: —"Ελα ! έλα.

Εκείνο έστάθη όχι βεβαίως συνεπεία τής ομιλίας, αλλά συνεπεία τής διακοπής τής μουσικής. Ό Αιγύπτιος τότε

επανέλαβε τόν βραδύν ρυθμόν και διακόψας αυτόν μίαν στιγμήν είπεν όργιλως :

—• Στο διάολο ! "Ελα λοιπόν.

Ό όφρις έξήλθεν ήδη ολόκληρος τής κρύπτης του. *Ητο ό γηγενής ουραίος, ό όποιος έλατρεύετο άλλοτε και ως θεάς και ό όποιος εινε σχεδόν ακίνδυνος.

Τό έρπετόν είχε μήκος ενός και ήμίσεος μέτρου, **ογκώδη** κεφαλήν και τά μάτια τά συνήθως ζωηρότατα εκτάκτως βεβαρημένα. Όταν έφθασε προ τού γόητος, ούτος έτοποθέτησε τόν αντίχειρα επί τής κεφαλής τού ζώου και τόν έπίεσεν ισχυρώς. Εκείνο έσύριξεν άγριώς, έξήγαγε τήν γλώσσαν του και έμεινεν ακίνητον.

— Τό έσκότωσες : ήρώτησα με κάποιαν λύπην.

— Όχι, είπεν ό Αιγύπτιος. Κοιμάται.

Τό βλέμμα μου περιείχε κάποιαν δυσπιστίαν και ά Αιγύπτιος διά να με πείση τό ήρπασεν από τήν ούράν και τό ύψωσε. Τό έρπετόν άνετινάχθη και επεχείρησε να φύγη. Ό γόης όμως τό έξήπλωσε κατά γης και έπίεσε πάλιν τήν κεφαλήν του με τόν αντίχειρα. Και ό όφρις επανέλαβε τήν ληθαργικήν του άκαμψίαν.

Ή εργασία είχε τελειώσει πλέον και ό Αιγύπτιος ένεδύθη τήν γελεμπίαν του και έρριπεν εις τόν σάκκον του τόν ώραίον όφιν. "Όταν έπλησίασε και έμε διά να λάβη τήν πρόσθετον άμοιβήν, ή όποια θά έμαρτύρει πρό πάντων τήν ήτταν τής δυσπιστίας μου, μού είπε :

— Μήν παίξης, ξένε, με τήν δύναμίν μας. Οί πατέρες μας ήσαν σοφοί και κάτι έζηρονομήσαμεν από αυτούς.

— Τώρα, είπον, δέν έχω άμφιβολίαν. Πιστεύω τυφλώς.

Έκείνην τήν στιγμήν μία κυρία από τάς ένοικούσας εις τό οίκωτροφεϊόν ήλθε να ύποβάλλη μίαν πρότασιν.

—• Δέν είναι δυνατόν να σφυριξη τό άσμα πού σφύριξε πριν να τό γράψωμεν με μουσική ν.

Ό Αιγύπτιος παρετήρησε με περιέργειαν και ύποψίαν τόν χάρτην τής μουσικής, ό όποιος ήπλώθη έτοιμος.

— Και τί θα κάμετε τό τραγούδι μου ;

— Όχι βεβαίως να μαγεύσωμεν φίδια, είπον. Εις τούς ιδικούς μας τούς τόπους τά φίδια είναι σπάνια και δέν μαγεύονται εύκολα.

Ό Αιγύπτιος έσκέφθη ολίγον και απήνησε :

— Τό σφύριγμα μου μαγεύει και ανθρώπους. Δέν μπορώ να σάς κάμω δ,τι μου ζητείτε.

Και κωδωνίσας εις τήν παλάμην του τά αργυρά νομίματα, τά όποια έλαβεν ως άμοιβήν, άνεχώρησε.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

ΦΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΦΟΥ ©ΑΝΑΦΟΥ *

Η ΤΡΕΛΛΑ

*Μέσ από βαϋύσκαο γαλήνιο μεζάρι",
πού α τον Τζεννετ ** τόν δρόμο φέρνει δλοΐσα,
έ'εαψε τάκριβό τον παλληγκάρι,
κάτω απ τά βονβιά τά κνπαρίοσια,
χωρίς δαρμούςσ καί δάκρνα περίσσια,
δ γέρος δ Αερβίσις, — πον φονάριε !*

*Και αίν απ τόν ανήλιο τόν Άδη
τον τάφον τό λουλούδι ύλέ ν άνδ'ήση,
έτσι κι απ' τον καϋμούν τον τό σκοτάδι,
πού'αψε εκεί κ εκεί έλά τόν αφήση,
ενας Κοντζες στολίζει τό Αερβίσις,
Ζωής καινούριας γελαστό σημάδι.*

* ΟΙ Μονουλιμάνοι θεωρούντες τόν θάνατον ως φανερήν εξέλιξιν τής Ζωής, έμβλέπον εν τω Άργη εκείνον τήν διαταγήν του θεού. Εις τήν διαταγήν ταν τήν ό άνθρωποι οφείλει να ύπακούσ[η] αργήντος. Εντεϋθεν ή παρ' ήμίν ασερή- τητος έξωτερική έσθήλωσις τού πένθους δέν άπαντα παρ' αυτοίς τό δέ άνθος (Κοντζέσ), τό οποίον ό πατήρ, ό ανήλιος, ό αδελφός φέρει επί τον ώτός ή εις μίαν άκρην τον φρεσίν μετά τήν καρδίαν τού προσφιλοΰσ αυτω δντος, είναι ή έσθήλωσις τής τοιαύτης μετ' ενκαρυστήσεως υποταγής εις τό κέλευσμα τής ανεξαρτήτου Προνοίας, δι' ήν άν Άγετα πέραν ή άλλη ευδαίμων ζοή... ** Τό Νεκρωταφεϊον τών Μονουλιμάνων. *** Ο Παράδεισος.

.ΣΤΟ χάος της τών Φράγκων ή Σοφία
μέ τον μυαλού τό λογισμό τό εύρήκε :
πόσ είν' ή τρέλλα ανυπόταχτη ευφυνία,
που απ' τόν Ίσιο δρόμο της έβγήκε.

*Μαργαριτάρι μέσα σε μαυρίλα,
μά πάντ' άλη&ειανό μαργαριτάρι"
πεσμένη αρχοντιά. Εύα με φύλλα,
μά πάντοτε αρχοντιά" εύμορφιάς καμάρι.. ..*

*Πονεπικά τού Τούρκου ή καρδιά
βομό στα φυλλοκάρδια της έχει στήσει,
μ αγάπης άνδ'η και καϋμού ευοδία.
Κ' είν δ τρελλός μπροστά της ή Αθωότης,
πού δ Αλλάχ τό φώς τού νοΰ της έχει σβύσει,
νά μή μπορη να κολαπή : — Ή Εύα ή πρώτη.*

Εν Σημν>) 1902.

Μix. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Ο κ τ ώ β ρ η ς

Πεθαίνω κ' οι κορδαλλοί στον ουρανό
ψάλλουν ψηλά με τα φτερά απλωμένα,
κι' δ ήλιος του Όκτιόβρη χύνει χλιαρός
φως άσπρο γύρα) πούναι χιονισμένα.

Θερμὸ ἕνα φύσημα ζωῆς φλογοβόλα
μέσ τὰ χωράφια, πού τ αλέτρια σχίζουν
ταχεία πεθαίνω. Ψάλλουν οι κορδαλλοί
χι* οί άγγελίδες 'κεῖ μακριά μουγκρίζουν.

Ωραία χειμωνιάτικα τριαντάφυλλο,
την όμορφη πορφύρα σας πλειά δεν θα ιδιο,
τά κρέατα μου Αρχίζουν να σαπίζονται . . .
Αύριο στο μπαλκόνι δέν θα ξανάρθω.

Λ Α Ζ Α Ρ Ο Σ

Πετώντας άπ τον τάφο τά φορέματα του,
δ Λάζαρος θρηνούσε αγουροξυπημένους,
ενώ ό Ραββί μπροστά μέ τά ξανθά μαλλιά του
από τοῦ κόσμου τά Ωσαννά ήτο χορτασμένος.

Τί νά έφταιξα πού μ έχεις τόσο τυραννήσει
— εφώνασε δ μαθητής δ αναστημένος —
σε τί έφταιξα λοιπόν Ραββί πού μου φορτώνεις
τές αμαρτίες τοῦ Έβραϊκου γένους ;

Γπρεπε νά μέ αώσης τότε πριν πεθάνω,
κα' δχι άπ' τό μνήμα τό έρμο νά μέ ξαναβγάλης,
τώρα πού μέσ στόν ύπνο μου είχα ησυχία.

Και σύ, Ραββί, πού αγάπησα πολύ, μονάχα
γιά νά σ' αναγνώριση ό δχλος γιά Μεσσία,
μ* έκαμες δυο φορές γιά νά πεθάνω.

Σ Τ Ε Κ Ε Τ Τ Ι

Μ Ε Σ Α Ι Ω Ν

Ήταν σκοτάδι δλόπυκνο,
κάθε ψυχή κοιμόταν στο παλάτι,
μόνο δ ξανθός ακόλουθος
στή φυλακή θρηνούσε μέ κλαμμένο μάτι.

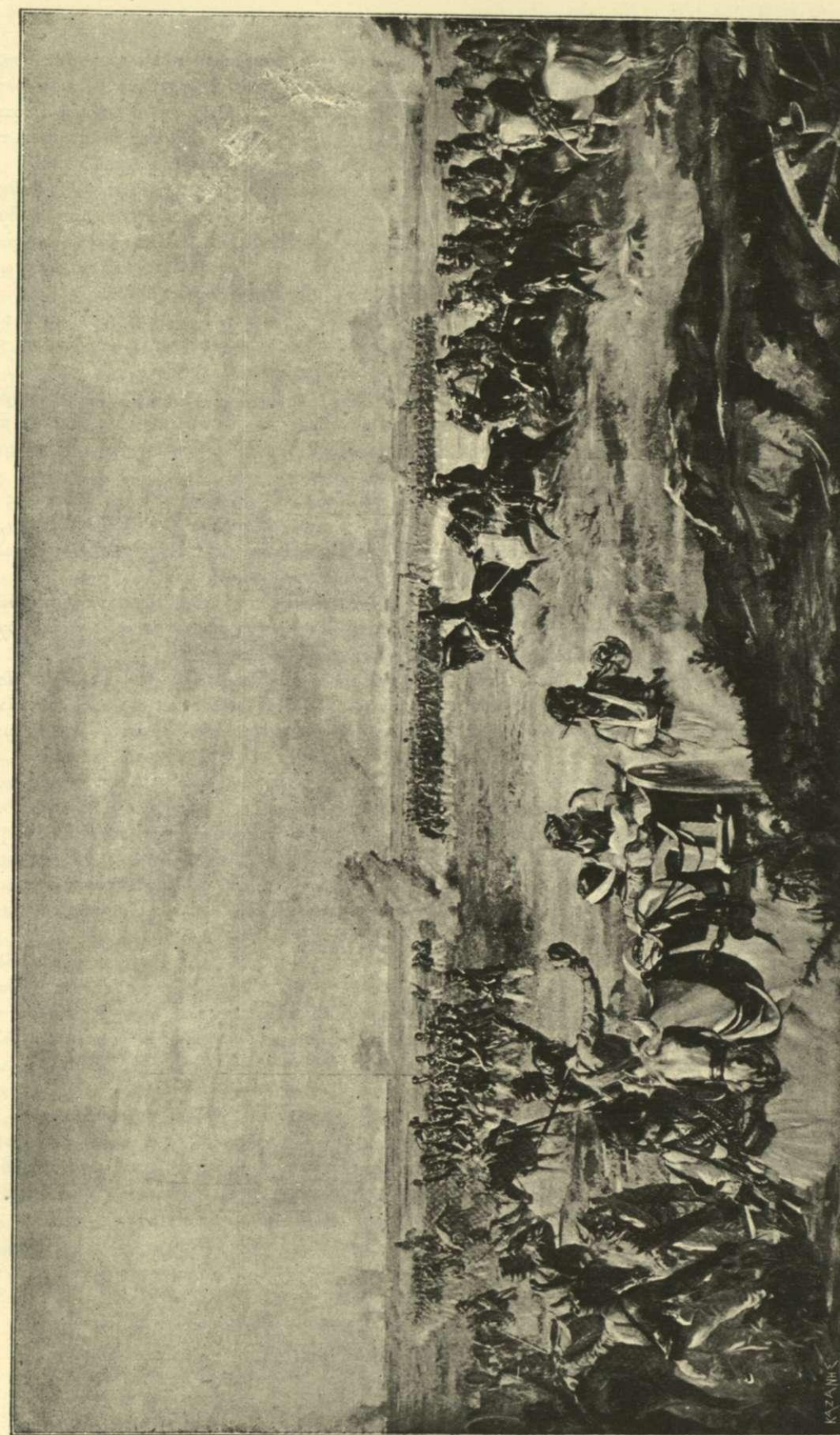
« 77ΘΛ΄ ψηλά δ δύστηχος
τον Έρωτα και τήν ελπίδα έχω σηκώσει!
Βασιλόπουλα αγάπησα,
και ζωντανό στο μνήμα μ* έχουν χώσει!

«'Ω' αν ίσως κι* ένα δάχρυ της
γιά μέ χυνότουν άπ τ άγνό της μάτι,
αυτό τό απαίσιπο μνήμα μου
δέν ιΤ δλλαξα μέ. τό πειδ ωραίο παλάτι».

"Όταν εν άσπρο φάντασμα
ατής φυλακής τήν πόρτα άργά προβαίνει,
και μέ τρομάρα ό δύστηχος
τήν έρωτα:—«Ποιά νασαι, ώ πεθαμμένη ; »

«—Νεκρή δέν είμαι — λέγει του
τό φάντασμα —νά, γγίξε, κύτταξέ με ! . . .
Κοιμούνται δλοι οί φύλακες"
τοῦ βασιλ.ηά είμαι ή κόρη: φίλησε με.' »

Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ "ΑΘΗΝΩΝ"
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΓΕΩΡ. ΡΟΪΛΟΥ
ΤΑ "ΦΑΡΣΑΛΑ" *

Θ Ε Α Τ Ρ Ο Ν

Τό Β. θέατρον από τής ενάρξεως τών εργασιών της β' περιόδου λειτουργεί *κανονικώτατα*. Ἐν τούτοις δέον ν' ἀνομολογηθῆ. Οἱ ἡ καθόλου δράσις του πόρρω απέχει τής πραγματοποιήσεως ἐθνικῶν βλέψεων και πόθων ἢ τουλάχιστον μέρους τών Ταρταρινικῶν υποσχέσεων, τών ἐξαγγελθεισῶν εἰς συντάκτιν τής «Ανατολής» ὑπό του χρέη διευθυντοῦ ἐκτελούντος. Ἄλλ' ὑπῆρξαν, φαίνεται, πολύ ἀφελείς οἱ πιστεύσαντες εἰς μίαν ὅπως δήποτε ἀνακαίνισιν τοῦ σαπρού θεατρικοῦ καθεστώτος" δὲν λέγομεν ἀναγέννησιν ἀπὸ ἀξιοπρέπειαν πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν διευθύνουσαν τὸ περίφημον θέατρον ἐπιτροπὴν, μὴ ἀξιοῦντες νά τής ἀποδώσωμεν εὐθύνας και καθήκοντα, τὰ ὅποια δὲν εἶνε εἰς θέσιν νά εκπληρωθῆ. Ὑπῆρξαν λοιπὸν ἀφελείς οἱ πιστεύσαντες, ὅτι ἡ ἐμφάνισις και λειτουργία τοῦ Β. Θεάτρου θά ἔθετε τέρμα εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐκμετάλλευσιν τής τέχνης, και ὅτι ἐπὶ τῶν συντριμμάτων τοῦ ἐκκεινου παρελθόντος θά ἰδρῦετο βωμὸς ἱερὸς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς εὐκρινούς, τέλος πάντων, ζυμώσεως τής Ἑλληνικῆς ψυχῆς, ἣτις θά μας ἔαμε νά ἐλπίζωμεν μὲ πλείοτερον θάρρος διὰ τὸ εὐόιον αὐτὸ μέλλον.

Πόσον ὁμως ἠπατήθησαν εἰς τὰς βλέψεις των, δεικνύει αὐτὴ ἡ τακτικὴ τής φάραξ, ἣν ἀρχίθη ἐγκολούθησαν και διὰ τής ὁποίας προτίθεται—ἢ ἀρμοδιὰ πάντοτε ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Σ. Στεφάνου—νά μορφώσῃ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Προσπαθεῖ δηλαδὴ μὲ ὅλας τὰς συγκεντρωθείσας δυνάμεις και τάφθηνα μέσα, ἀτίνα διαθέτει, νά συνέχισῃ τὸ ἔργον τῶν υπαιθρίων θεάτρων και νά ἐγκλιμάτισῃ τὴν χονδροειδεστάτην και βαναυσότεχρον φάραξ, ἣτις δὲν εἶνε ἢ ἀπόρροια πνευματικῆς σπειρώσεως και ἔλλειψις δημιουργικότητος.

Και δι' αὐτούς τούς ἀτρύτους κόπους, τὰς πολλαπλάς υπηρέσιας πρὸς τὰ ἔλλην. γράμματα και τὴν τέχνην, τὰς υπέργοιους δαπανὰς διὰ τὴν ἀναπαράστασιν φαντασμαγοριῶν (!). ἔχει τὴν ἀξίωσιν νά τὴν χειροκροτήσωμεν, και—ὡς λέγεται—νά διατεθῆ γενναία ἐπιχορήγησις ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, ὅπως κάλυψῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ οκταμήνου προϋπολογισμοῦ.

Εὐγε ! Οὐδέποτε ἐπιστεύομεν, ὅτι θά φθάσῃ μέχρι τοιοῦτου σημείου ἰταμότητος ἢ ἀξιάγαστος ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προεδρίαν τοῦ κ. Σ. Στεφάνου πάντοτε.

Ἄς διευκρινισθῆ τέλος πάντων τὸ ἔξης ζήτημα"

Ἦ εἶνε θέατρον ἐθνικὸν ἰδρυθὲν διὰ Πανελλήνιων ἐοάνων, και τότε δικαιούμεθα νά στρέψωμεν πρὸς αὐτὸ ὅλα τὰς βλέψεις μας και νά ἐλπίζωμεν, ἢ εἶνε θέατρον τής ἀνάγκης συσταθὲν ὅπως διοχετεύεται εἰς τὸ φενακίζόμενον δημόσιον ὅλη ἡ ἀνουσία και ἀτροφικὴ παραγωγή τῶν Παρισίων φαρμακῶν πρὸς τέρψιν και ψυχαγωγίαν τῶν ολίγων.

Ἐπὶ τής πρώτης περιπτώσεως ὑποδεικνύομεν εἰς τούς κ. κ. διευθύνοντας ὅτι τὸ σύστημα, ὅπερ ἠκολούθησαν μέχρι τούδε, οὐ μόνον φέρει εἰς τὴν ὀλοσχερὴ ἀποτελεμάτωσιν τοῦ ἐνυπάρχοντος υλικού, ἀλλὰ και διαστρέφει τὴν μόλις ὑποφώσκουσαν θεατρικὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινού.

Ἐπὶ τής δευτέρας περιπτώσεως λυπούμεθα και ταλανίζομεν τούς ολίγους προνομιούχους, οἵτινες δυνατὸν ν' ἀποτελοῦν ἐκλεκτὴν ομάδα, τοῦτο ὁμως δὲν τὴν ἐμποδίζει νά τρέφεται διὰ τῶν λεπτορέκτων καρυκευμάτων τῶν κ.κ. Σ. Στεφάνου, Θ. Οικονόμου και Σ'".

Κύριοι διευθύνοντες ! Τὸ θέατρον αὐτὸ οἰκοδομηθὲν δι' ἰδιωτικῶν συνδρομῶν ἐμελλε νά χρησιμεύσῃ ὡς σχολὴ μορφώσεως ἠθοποιῶν και κοινού.

Τὸ θέατρον αὐτὸ ἰδρυθὲν διὰ χρήματος ὁμογενῶν ὄφειλε νά ὑποδαυλιζῆ τὸ ἐθνικὸν αἰσθημα και νά συγκεντρώνῃ εἰς τούς κόλπους του παν ὅ,τι ἠδυνήθη νά παραγάγῃ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

Και ὁμως ἡ παλιμβουλὸς και ἀσκοπος ἐνέργεια σας παρέδωκε τὴν ἐπίσημον Ἑλληνικὴν Σκηνήν, τὴν ὡς Μεσοσίαν ἀναμενομένην, εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐκφυλισμένων ἀλλοδαπῶν χυδαιογράφων.

Βεβαίως ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους τὸ περιβάλλον τοιοῦτου Θεάτρου δὲν θά προσέδιδε τιμὴν εἰς τούς μοχθήσαντας ὑπὲρ τής πολυπαθοῦς Σκηνῆς μας.

Βεβαίως εἰς Ραγραβίης δὲν θά εἶχε θεσπὶν ἐναντι τοῦ Λαμπίς. Εἰς Κορομηλάς, ἀφιερώσας ὀλόκληρον ζωὴν και περιουσίαν ὑπὲρ τοῦ Ἑλλ. Θεάτρου, θά ἐκρυπτε τὸ πρόσωπον ἐξ ἐντροπῆς διὰ τὰ ἐν αὐτῷ τελούμενα.

Και τὸ τέλος αὐτῆς τής καμικοτραγικῆς σκηνῆς, τής παιζομένης εἰς βάρος τοῦ κοινού, ἴσως και τῶν ὑψηλῶν προστάτων τοῦ Θεάτρου, εἶνε, ὅτι παριστάμεθα μάρτυρες μιᾶς αὐτόχρημα ὕβρεως, ἐκτοξευθείσης μὲ σατανικὸν σαρκασμὸν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ δαφνοστεφοῦς ποιητοῦ μας και πρυτάνεως τής Ἑλληνικῆς δραματικῆς παραγωγῆς κ. Δ. Βερναρδάκη.

Οἱ περίφημοι διευθύνοντες οὐ μόνον δὲν ἐσεβάσθησαν τὸ ἰερόν γήρας τοῦ τιμήσαντος τὴν πατρίδα μας συγγραφέως, ἀλλὰ και μὲ τον πλέον ἀσύστολον τρόπον φενακίζουσι τὴν ποίητικὴν δόξαν τής νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τής στιγμῆς αὐτῆς ὅχι μόνον οἱ συγγραφεῖς οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν με τὸ θέατρον αὐτὸ, ἀλλὰ και ὀλόκληρον τὸ ἔθνος, ἐν συνασθῆσει τοῦ προορισμοῦ και τής ἀποστολῆς του, οφείλει, εἰς τὴν συνειδησίῃ του τουλάχιστον, νά καυτηρίασῃ τοιαῦτα ἐκτροπα γεγονότα, δι' ὧν κινδυνεύει νά καταστραφῆ ἐθνικὸν ἔργον, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἐστηρίχθησαν αἱ γλυκύτερα! τῶν ἐλπίδων μας.

ΘΕΩΣ ΣΤΟΚΜΑΝ

Πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ελαττωματικῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων ἐξελίσσεται ἡ δραματικὴ τέχνη ἐν Ἰταλία, ὅπου οἱ ὑποκριταὶ ἀγωνίζονται κυριολεκτικῶς, χωρὶς νά τυγχάνουν ἀναλόγου ἐκτιμῆσεως ὑπὸ κοινού ἀπαιτητικώτατου, τὸ ὁποῖον τόσον δυσκόλως προσελκύεται εἰς τὸ θέατρον, ὅσον δυσχερέστερον συγγρατεῖται. Οὕτως ἡ ἰταλικὴ σκηνὴ μετριώτατα διατρέφει τούς χάριν αὐτῆς ἀφιερῶντας ὅλας τὰς δυνάμεις των.

Ἐν τούτοις, εὐτυχῶς διὰ τὰ ἰταλικά γράμματα, ἢ τοιαύτη ἀνάξια τής καλλιτέχνης Ἰταλίας κατάστασις οὐδὲλως ελαττώνει τὴν ἀκατανίκητον πρὸς τὴν σκηνὴν κλίσιν ὑποκριτῶν και συγγραφέων. Γνωστὸς τυγχάνει ὁ πρὸς τὸ θέατρον ἔρως, ὁ καταλαβὼν τὸν περιφανῆ συγγραφέα τής «Νεκρῆς Πόλεως» και τής «Φρατζέσκας δ' Ἀρίμινι» Γαβριήλ δ' Ἀννοντζιο μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε παρημελήσῃ τὸ φιλολογικὸν εἶδος, ὅπου εἶχεν ἐξησφαλισμένην—ἢ ἐπιτυχίαν, και διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεδείχθη. Καὶ ὁμως οὐδὲλως ἀπίθανον ὁ περιφανῆς μυθιστοριογράφος νά παρουσιασθῆ προσεχῶς ὡς ἀριστοτέχνης δραματικῆς συγγραφέως. Ἀπὸ τὸ εὐστροφον αὐτὸ πνεῦμα οὐδεμίαν ἐκπληξὶς ἀπροσδόκητος, πάσα μεταμόρφωσις δυνατὴ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ σύγχρονος ἰταλικὴ θεατρικὴ τέχνη ἀντιπροσωπεύεται δι' ἄλλων ὀνομάτων. Οἱ Τζιακόζα, Ροβέρτα, οἱ Πρόγκα και Μπράσκο κυριαρχοῦν ἤδη τῆς σκηνῆς, τοῦ τελευταίου μάλιστα ἢ φήμη, ὡς δραματικῆς συγγραφέως, ὑπερέβη τὰ σύνορα τής πατρίδος του, τὰ δ' ἔργα του ἔτυχον ἐξήμου υποδοχῆς, μεγάλως ἐκτιμηθέντα εἰς Γερμανίαν, Αὐστρίαν και τὰς σλαυϊκὰς χώρας.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ροβέρτου Μπράσκο εἶνε προωρισμὸν ἐνωρίτατα νά ἐπιβληθῆ εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν αἶνον. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου μέχρι πρὸ τίνος ἦτο σχεδὸν ἀγνωστος, κατόπιν τῆς ἐπὶ του νεοσύστατου ἐν Παρισίοις «Θεάτρου τῆς διεθνούς Τέχνης» διδασκαλίας τοῦ ἔργου του, «Ὁ θρίαμβος», διὰ τοῦ ὁποίου τάνωτέρω θέατρον ἐνεκαίνισε τὴν ἐναρξιν τῶν παραστάσεων του, ἡ σύγχρονος κριτικὴ ὁμοθυμῶς σχεδὸν ἐξεφράσθη εὐνοϊκώτατα περὶ τοῦ Ροβέρτου Μπράσκο, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς τὸν πρόωπιστον ἀντιπρόσωπον τῆς ἐνεσώσεως ἐν Ἰταλία δραματικῆς τέχνης.

Ὁ Ροβέρτος Μπράσκο ἐγεννήθη ἐν Νεαπόλει. Εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν πτωχὸς και ἀφανὴς ἐργάζετο ὡς διεκπεραιωτῆς τῆς διαχειρίσεως τῶν τελωνείων τῆς γενεθλίου του πόλεως. Λεκαοκταετῆς ὑπέικων εἰς ἐπιτακτικὴν/ κλίσιν του εἰσῆλθεν εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον, ὅπου ἐπὶ τινα χρόνον ἐχημάτισεν ὡς ρεπόρτερ, ἀκολούθως δ' ἐγραψεν ἄρθρα κριτικά, διηγήματα, στίχους εἰς νεαπολιτικὴν διάλεκτον, ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ὁ Μπράσκο ἐθεώρει ὡς τὴν ἀγούσαν πρὸς τὸ θέατρον, ὅπου εἶχε πεποίθησιν ὅτι θά εὕρῃ τὸν ἀληθῆ δρόμον του. Ἐνεφανίσθη τὸ πρόωπον μετριοφρόνως μὲ ἀσήμαντα και ἀνευ ἀξιώσεων ἔργα μονόπρακτα, ὑπὸ τους τίτλους «Περιπέτεια Ταξειδωτικῆ», Ἐκεῖνοί, Ἐκεῖνη, τὸ Ἄρθρον οκτώ», εἰς τὰ ὅποια καίτοι ἀπλά *levers de rideau* καταφαίνεται ἰκανότης πρὸς ἀνωτέραν ὀημογραφίαν, κάποια ἀνησχία πρὸς ὑψηλότεραν πτήσιν, και πρὸ πάντων ὁ ποιητικὸς μὲ δραματικὴν ἰδιοφυίαν συγγραφέως, ὁ «ἄνθρωπος του θεάτρου» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Φ. Σαρσαί.

Ἐν τούτοις, διὰ τὸ ἀσήμαντον τῶν πρώτων μονόπρακτων ἔργων του, δὲν δύναται νά λεχθῆ ὅτι ὁ Μπράσκο ἀπώλεσε μίτην τὸν καρπὸν του, διότι δι' αὐτῶν ἀπέβαλε

βασηδὸν τὸν φόβον τῶν τρομερῶν φῶτων τῆς σκηνῆς, πρὸ τῆς λάμψεως τῶν ὁποίων ἴλιγγι ὁ μὴ ἐξοικειωμένος συγγραφεὺς. Αἰταιτεῖται κάτι περισσότερο ἐκτος τοῦ πνεύματος διὰ νά συγγραφῆ ἐν καλὸν βιβλίον, ἔλεγε ὁ Λα-Μπρυγιέρ. Ὡσαύτως διὰ τὴν εἰς τὸ θέατρον ἐπιτυχίαν, ἀπαιτεῖται κάτι περισσότερο ἐκτος τοῦ πνεύματος, τῆς καλαισθησίας και τῆς ἐμφύτου πρὸς τὴν σκηνὴν κλίσεως.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δραματικοῦ συγγραφέως λογιζεται μεταξύ τῶν δυσχερέστερων.

Ὁ Μπράσκο τὸ γνωρίζει κάλλιον παντὸς ἄλλου, καθ' ὃ ἀρξάμενος τοῦ ἔργου του ἀπὸ τὸ Α, δηλ. ἀπὸ τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων, διότι δὲ εἶνε βαθὺς ἀκόχορς αὐτοῦ, διὰ τοῦτο κατάρθωσε νά δώσῃ διαδοχικὰς ζώσαν μορφὴν εἰς τὰς ιδέας, τὰς ὁποίας ἀνάλαβε νά ἐκφράσῃ. Ὁ Μπράσκο εἶνε ἐνθερμὸς οπαδὸς τοῦ «θεάτρου τῶν ιδεῶν», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τούς οπαδοὺς τοῦ «θεάτρου τῶν θέσεων-ἢ/ἰδέοβ». Αποφεύγει εἰς τὰ δράματά του τὰς ρητορικὰς ὁμιλίαις τῶν προσώπων του, και δὲν περιγράφει ψυχολογικὰς περιπτώσεις ἢ κοινωνικὰ προβλήματα, καθόσον ἐνοεῖ καλῶς ὅτι παρὰ τὴν θέσιν τοῦ δράματος του διαφαίνεται ὑπάρχουσα ἢ ἀντιθέσις, και διὰ τοῦτο ἐκθέτει ἀμφοτέρως, ἢ τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης μὲ ἀκραιότητα ἀψογον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως και εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ «θέατρον τῶν ιδεῶν» ἐδημοουργήθη σχετικῶς πρὸ τίνος χρόνου. Εἰς τὴν γαλλικὴν δραματικὴν φιλολογίαν σχεδὸν δὲν ὑπάρχουν παραδείγματα ἐκτος ἀν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ρωμ.ἀντικὴν ἐποχὴν.

Τούτου ἐνεκα οἱ καθυστερήσαντες οπαδοὶ τοῦ κλασικισμοῦ δεικνύουν μεγάλην ἀντιπάθειαν πρὸς τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν θεαμάτων. Ὁ Λουίγγι Καπουάνα, ὁ γνωστὸς σκελὸς συγγραφεὺς, ὑπερημύθη, πρὸ τίνος ἐν Ἰταλία, αὐτοῦ τοῦ αἰσθηματος τῶν κλασικῶν. Ὁ Μπράσκο, θεωρήσας ὅτι αὐτὸν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀπέβλεπεν ἢ ἐπίθεσις τοῦ Καπουάνα, ἀπήντησεν ἀμέσως. Ἦ ἀπάντησις του εἶνε πνευματωδεστάτη. Ὁ Καπουάνα ἐφεγε τούς νέους δραματικούς συγγραφεῖς διὰ τὰς πολὺ ὑψηλὰς βλέψεις των.

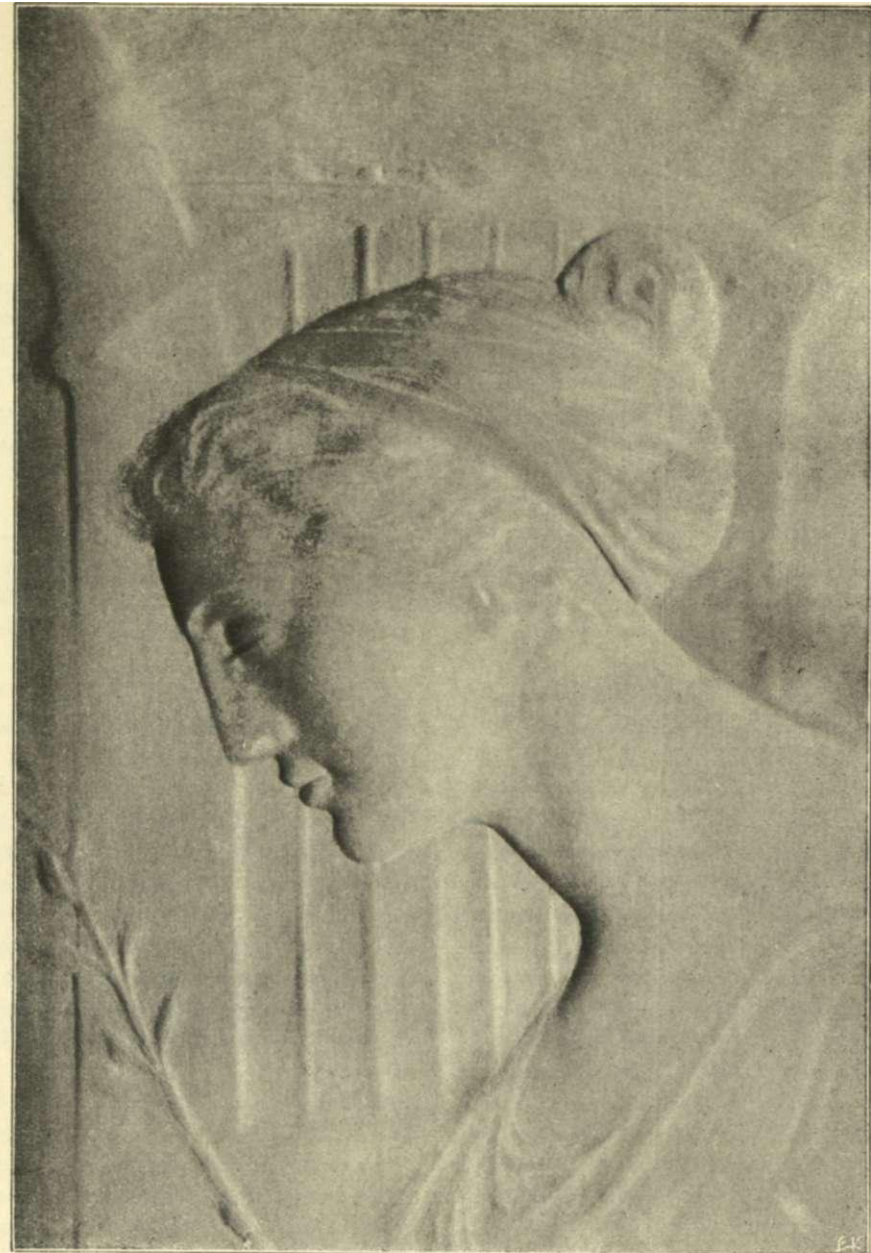
— Διατί δὲν ἀρκεῖσθε, ἔλεγε, νά διεγείρητε τὸ ενδιαφέρον τοῦ κοινού και νά τὸ διασκεδάξητε ; Διατί ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νά τὸ διδάξητε ; Ἦ δραματικὴ τέχνη οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν κοινωνιολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἐπιστημὴν.

Εἰς τὰς νοθεσίας τοιαύτης χυδαιότατης σοφίας ὁ Μπράσκο ἀπήντησεν ὀρθότατα ὅτι ἡ κοινωνιολογία, ἡ φιλοσοφία, ἡ ἐπιστήμη δύναται ἀξιολογώτατα, καταλλήλως θεωρούμενα, νά προμηθεύουν υποθέσεις εἰς τὸν δραματικὴν τέχνην. Συγγραφεὺς ἐγκρατῆς τοῦ επαγγέλματος του βεβαίως εἶνε εἰς θέσιν νά προσδώσῃ εἰς τὰς ιδέας μορφὴν, διὰ τῆς ὁποίας θά κινήσῃ τὸ ενδιαφέρον τοῦ θεατοῦ. Διὸ τοῦ τρόπου τούτου δικαιολογεῖ τὸ νεώτερον θέατρον, τὸ ὁποῖον, ἄλλως τε, δὲν εἶνε τόσον νέον ὡς φαίνεται. Καὶ ὁ Μπράσκο πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ἀνέφερε τὸν Ἀριστοφάνην, Σαίξπηρ, Ἴμπσεν.

Λησι/ονεὶ ὁμως τὸν πρὸ μικροῦ μνημονευθέντα πρόγονον, τὸ ρωμαντικὸν θέατρον μὲ τὸν Β. Ουγγκῶ, Δουμάν πατέρα, Γεωργίαν Σάνδ και Δουμάν υἱόν. Ὅσπερ ἀντιπροσωπεύει τὴν συνέχειαν τοῦ τύπου τούτου εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν.

Ἄδικος ἢ τοιαύτη ἐκ μέρους τοῦ Μπράσκο λήθη τοσοῦτο μάλλον, καθ' ὅσον οὕτως οφείλει πολλὰ πρὸς τὸν Δουμάν υἱόν. Τούτο καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ὅλων τῶν ἔργων τοῦ Μπράσκο. κατὰ τὸ πρόωπον μέρος τῆς δραματικῆς του σταδιοδρομίας, και τίνων ἔργων πρὸ τίνος ἀναβιβασθέντων

Θ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΜΟΝΙΑ — ΑΝΑΓΡΑΦΗ

ΣΤΟ ΛΑΙΜΟ ΤΗΣ

Κρύψε βαιΐειά τον άσπρο σου λαμό,
αν συμπονάς τά βάσανα τοῦ κόσμου.
Του παραδείσου μην άνοίγης 'μπρός μου
την πόρτα 'στίς ψυχής μου τον καῦμό.

Μή μέ κολάζης πειότερο, σκληρή;
ή κόλασι μέ φθάνει των ματιών σου.
Και φθάν'ή κοκκινάδα τών χειλιών σου,
για νά μέ λύση εμπρός σου, σάν κερί

Για κλείσε τήν πορτοῦλα 'στόν καῦμό,
για διάπλατη άνοίξέ την νάμβω, φως μου.
—Άλλοιώς... Κρύψε τον άσπρο σου λαμό,
αν συμπονής τά βάσανα του κόσμου.

Α. Μ.

επί σκηνης, και ὑπενθυμιζόντων κατά τό μάλλον ή ήττον υποθέσεις και συγγραφείς γνωστούς, ιδίως δ' έπτος του Δουμα υιου τούς "Ιμπσεν και Χάουπτμαν. Ένώ δ' άφ' ενός θαυμάζεται ή λαμπρά μορφή τών έργων του Ιταλού συγγραφέως, ή ικανότης και ή χάρις του, άφ' έτερου δεν εινε δυνατόν ν' άπομακρυνθή ή παρατήρησις ό'π' «αί ιδέαι» αύται, τās όποιας παραθέτει μέ τόσην ζωηρότητα, εινε πολύ ολίγον πρωτότυποι. Η έμπνευσις του Μπράκκο, εις τά πλείστα τών έργων του, εινε αποκλειστικώτατα *livresque*, βλέπει δέ τους ανθρώπους διά μέσου τών εκ της μελέτης αγαπητών συγγραφέων αναμνήσεων του.

Ιδού, επί παραδείγματι, τό δράμα του «Μία Γυναίκα—*Una donna*». Τό έργον τούτο, Οπερ προεκάλεσε σκάνδαλον κατά τήν εμφάνισίν του, εις τήν Γαλλίαν θά έφαινετο γηραιόν. Τό ύφος του άπαντα εις πλείστα γαλλικά έργα, καθόσον τό θέμα του εινε ρομαντικόν κατ' εξοχήν, προκειμένου περι της ηθικής άνορθώσεως της άμαρτησάσης γυναικός, δι' αληθούς έρωτος. Η ήρωίς του δράματος Κλελία, εινε νεαπολίτις «Κυρία μέ τās καμέλιας» και συγχρόνως έχει τήν ψυχήν τής Μαριόν Δελόρμ συνδυαζομένην μέ την ψυχήν του γελωτοποιού Τριμπουλέ εις τό δράμα «ά Βασιλεύς διασκεδάξει» του Βίτωρος Ουγκώ.

Η Κλελία, ως όλα αι τής κατηγορίας της, έχει προσάτην πλούσιον (διά τόν όποιον ουδέποτε ήσθάνθη τήν ελαχίστην αγάπην ή εύνοιαν) και ένα έραστήν, τόν όποιον λατρεύει. Καλείται Μάριος και εινε άρχων άπορος και ελειπός. Καταφεύγει εις τήν έρωμένην του έφ' όσον αύτη απολαύει τής γενναιοδωρίας του γηραιου προστάτου Καρσάντι, άλλ' ακολούθως ό Μάριος δεν ευρίσκει τήν ελαχίστην λέξιν παραμυθίας ή συμπαθείας, όταν έπέρχεται ή δυστυχία, έγκαταλείπων αυτήν άσπλάγχχνως. ΤΙ Κλελία, έν τούτοις, μεγαλύναται υπό έποψιν ηθικου κάλλους, καθ' όσον ό εραστής της φαίνεται άγνωμονέστερος. Η μητρότης περιβάλλει τό μέτωπόν της διά φωτιστέφανου επανορθωτικου. Έλεγεν άλλοτε εις τόν Μάριον : « Ό έρας σου μέ μετεμόρφωσε» (φράσις τής Μαργαρίτας Γκωτιέ, έξηγοῦσης εις τόν γηραιόν πατέρα του 'Αρμάνδου τί αισθάνεται διά τόν υιόν του), και μέ λεκτικόν πομπώδες αναλύει τήν νέαν ταύτην ψυχικήν κατάστασιν.

'Αλλ' αι έταίραι μόνον εις τήν ρομαντικήν φιλολογίαν ομιλούν κατ' αυτών τόν τρόπον.

Η λύσις εινε ακόμη μελοδραματικώτερα. Η Κλελία πηγαίνει και ρίπτεται εις τούς πόδας της μητρός του έραστου της. Ό πατήρ Δουβάλ ενταύθα καλείται κυρία Γέντζι, ή όποια, ως ό γηραιός Δουβάλ, συγκινείται μεγάλως. Δέχεται ν' αναθρέψη τόν υιόν του υιου της, άλλ' υπό τόν όρον τό παιδίον νά μη 'ιδη ποτέ την μητέρα του. Η Κλελία δέχεται, κατανοούσα ότι δεν υπάρχει άλλο μέσον νά σώση τό τέκνον της, άλλα μη δυναμένη νά ζήση μαζράν του, δηλητηριάζεται . . . .

Ό Αλέξανδρος Δουμάς δεν εινε ό μόνος ξένος δραματουργός, του όποιου τήν επίδρασιν βαθέως υπέστη ό Μπράκκο. Η αυτή τιμή ανήκει εις τόν περιφανή τής Νορβηγίας δραματικόν Έρρίκον "Ιμπσεν. Τό «Τέλος του Έρωτος», αι «Τραγωδία τής ψυχής» έχουν ύποστη καταφανώς τήν επίδρασιν του σκανδιναυϊκου ύφους.

Η "Αννα απομακρύνεται του ανδρός της, διότι δεν εύρεν έν τω προσώπω του «έπικοινωνίαν αληθούς αγάπης, άκεραίας, ανόθευτου, αναλλοίωτου».

Η Αικατερίνη, έξ αληθούς ψυχικής άγνότητος ορμώμενη, ομολογεί εις τόν σύζυγόν της Λουδοβίκον, χωρίς ουδέν πρόσ τούτο νά τήν υπόχρει, αμάρτημα παραμείναν άπόκρυφον. Προ τής τωιαύτης ομολογίας ό Λουδοβίκος δεν διατάζει. Προβάλλει εν τών προσφιλών εις τόν "Ιμπσεν διλημμάτων, τά όποια έδανείσθη και αυτός από τόν *Soeren Kiergaard*: « Έγώ ή εκείνος, ό σύζυγος σου ή τό παιδι σου». Η Αικατερίνη αποκλίνει υπέρ του υιου της, και ό Λουδοβίκος εγκα-

ταλείπει τήν συζυγικήν στέγην, ενώ ό θεατής νομίζει ό'π' ακούει τήν εξώθυραν κροτούσαν παταγωδώς, ως και κατά τήν έσπευσμένη άναχώρησιν τής Νόρας εις τό «Κουκλόσπιτο» του "Ιμπσεν. Έκ του άρκιτούου θεάτρου επίσης έλκει τήν καταγωγήν τό υπό τόν έπίσημον και άφηρημένον τίτλον «Τό δικαίωμα του ζήν- /ί *diritto di vivere*» δράμα του, έργον πολιτικόν και κοινωνικόν, όπου βλέπομεν όχι πλέον άτομα άλλ' έργάτας και αυθέντας, μισθοτούς και κεφαλαίουχους. Τό πρότυπον τών έργων αυτου του είδους εινε τό δράμα του Χάουπτμαν «οί Γφαναταί» αληθές αριστούργημα, ύποστάν διωγμούς αλληπάλληλους λόγω τών υπέροχων άλλα και σκληρών αληθειών του.

Ό Μπράκκο καθυστέρησε πολύ του γερμανου δραματουργου. Τά πρόσωπα του δεν ζουν, οι όχλοι του δεν κινούνται θορυβωδώς. Εν τούτοις ή ιδέα του Μπράκκο ήδύνατο νά δόση άφορμήν εις συγγραφην σπαρακτικης τραγωδίας.

Ευρισκόμεθα προ τής αξιοθηρήτου καταστροφής του Αντωνίου 'Αλιέρι, νέου μεγαλοφουούς, έφευρέτου, δραστήριου και αγαθου, όστις, αφού έπενόησε θαυμάσιον μηχανημα, συνεταιρίζεται μέ τινες έργάτας, έχων πρό οφθαλμών. Οπως πορισθή εκ τής εφευρέσεως του όλην τήν έξ αυτης δυναμένην νά προέλθη ώφέλειαν. 'Αλλ' ά πλουσιώτατος βιομήχανος Σαλβιάτι, ό γείτων και συναγωνιστής του, θριαμβεύει του τολμηρου αντιπάλου του διά μόνης τής δυνάεως του κεφαλαίου.

Η αφηρημένη αυτη ιδέα ήδύνατο νά σωματοποιηθή διά τής παραθέσεως επακριβών λεπτομερειών, διά τής συναθροίσεως μικρών γεγονότων χαρακτηριστικών. Η ζωή τών νεαπολιτών εργατών θά Ιχη βεβαίως τās γραφικās απόψεις της.

Ό Μπράκκο έπρεπε νά μας τās γνωρίση. Έπρεπεν ωσαύτως—και πρό παντός—νά μάς έξηγήση εις τί συνίσταται ή έφευρεθείσα υπό του 'Αλιέρι μηχανή. Έπρεπεν—Οπως τό κατενόησεν ό Ζολά και ό Χάουπτμαν—νά τήν παρουσιάση πρό τών οφθαλμών μας λειτουργούσαν, νά την στήση πρό ημών ως σύμβολον, αφού αυτη εινε τό πρώτιστον πρόσωπον του δράματος. Ό Μπράκκο δεν μάς λέγει μάλιστα καθαρά εις τί χρησιμεύει αυτη ή μηχανή, ούτε περί τίνος βιομηχανίας πρόκειται. Λέξεις, λέξεις και πάλιν λέξεις. Αναθέματα εναντίον του κεφαλαίου, τής κοινωνίας, του κώδικος, τών πλουσιών, τής οικογενείας, ρητορεία τετριμμένα; και φωνασμία αφρονίας κούφου. Έξ όλων τών έργων του Μπράκκο τό «Δικαίωμα του ζην» εινε τό κατώτερον, εινε δέ λυπηρόν καθόσον ανήκει εις τά τελευταία του δράματα. Έν τούτοις δεν αποκλείεται ή έλπις ότι ό Μπράκκο ταχέως θά παραιτηθή τής καλλιέργειας είδους δύσκολου και συχνότατα όχληρου, εις τό όποιον ανήκει τό «Δικαίωμα του ζήν».

Τό τελευταίον του έργον «Χαμένοι εις τήν όμίχλην» μάς παρουσιάζει πρόσωπα άλλως ζώντα. Ό Μπράκκο, αυτην τήν φοράν, παρετήρησεν άπ' ευθείας τά ταπεινά νεαπολιτικά βάθη, όπου και μάς εισάγει. Αι περιγραφαι αύται τών ηθών φαίνονται πρωτοτυπώτεραι τών κοινωνιολογικών πραγματειών.

Τά πρόσφατα δράματα του Μπράκκο όπου εκδηλοῦται προσωπικότης συγγραφική ανεξάρτητος, έργα πρώτης τάξεως, εινε τά επόμενα :

«Τά Προσωπεία—*Maschere*, ή "Απιστος—*l'Infedele*, ό Θρίαμβος—*il Trionfo*». Τό δράμα «*Maschere*» δύναται ν' αποκληθή αριστούργημα. Εις μιαν πράξιν κλασσικής απλότητος τάνωτέρω έργον παρουσιάζει χαρακτήρα καταπληκτικής αληθείας, αληθές άνάγλυφον. Ό Λουίγγι, επιστρέφων εκ ταξειδίου οιαρκίσαντος οκτώ μήνας, ευρίσκει εις τήν συζυγικήν κατοικίαν τήν γυναίκα του εκπνεύσαν. Είχεν αυτοκτονήσει τήν πρωίαν. Προσκληθείς ιατρός Οπως προβή εις τās νομίμους διατυπώσεις, δηλοι ότι ή άποθανούσα εινε έγκυος πέντε μηνών. Απελλισία και οργή καταλαμβάνει τόν

Δουίγγι . και ομνεί ότι *Η χ* εκδιωχθή σληρώς τόν έθλον εκείνον, όστις έλειψε τήν τιμήν του. Τόν άνθρωπον αυτόν δέν βραδύνε; νά τόν γνωρίση! είνε ό Παύλος, ό συνέταιρος και φίλος του, όστις πρό μικρού έμνηστεύθη. Ή είδησις του προσεχούς γάμου του ώθησε τήν έρωμένην του εις τήν αύτοκτονίαν.

Ό Λουίγγι αισθάνεται κατ' αρχάς άγριάν ναράν άνηγαλύπτων, και ούτως άφαιρών τά προσώπειον, του προκαλέσαντος τήν κατασχύνην του, τόν όποιον απειλεί ότι θά στραγγαλίση. Άλλ' ολίγον κατ' ολίγον μέ τήν εξέλιξιν τής σέψεως λαμβάνει χώραν εις τό πνεύμα του αλλαγή γνώμης, δραματικών γεγονός τό όποιον αποδεικνύει ότι ό Μπράζκο δύναται απαλλασσόμενος τής επιδράσεως του Ήμπεσεν και του Χάουπτμανν, να δημιουργήση ιδιόκας του ιδέας πρωτοτύπου και νέας.

Ό νορβηγός δραματογράφος, περιγράφων παρομοίαν διανοητικήν σύγκρουσιν, δέν παρέλειψε νά μάς δεΐξη τούς δύο συνεταιρούς; διακόπτοντας τάς σχέσεις των παταγωδώς, και προκαλοῦντας σκάνδαλον έστω και προς βλάβην τρίτων. Ό Μπράζκο απέφυγε τήν σύρραξιν αυτήν των δύο ανδρών κατ' άλλον τρόπον, άλλως πρωτότυπον και δραματικόν.Ό Λουίγγι σκέπτεται ότ ή άποκάλυψις τής ατιμίας τής γυναικός του θά πέση επί του εναπομείναντος προσφιλέστατου αύτω εις τον κόσμον όντος, τής κόρης του Ήδας. ΕΓνε άπαραίτητον ή κόρη νά μάθη—και συγχρόνως ό κόσμος—τήν άτιμίαν τής μητρός, εις τήν όποιαν οφείλει τήν ζωήν : Λέν είνε ήρωικώτερον έκ μέρους του νά τή απόκρυψη τό αμάρτημα τής μητρός της ; Έν συντόμω, δέν είνε μάλλον ύπέροχον νά δεχθή τήν κοινωνικήν συνθήκην και νά ένεργήση συμφώνως προς τήν επικρατούσαν πρόληψιν άντί νά ξεγερηθή και ν' αυτοδικήση ; Εις όλας αυτές τάς ερωτήσεις ό Λουίγγι άπαντα καταφατικώς, και μετά βραχύν διανοητικόν αγώνα λέγει εις τόν Παύλον :

« Η ατιμία τήν όποιαν διέπραξες σύ και ή μητέρα τής κόρης μου, θά μάς σύνδεση και τούς δύο του λοιπού διά του μυστηρίου, διά του μίσους... (μ'έπίσημον τόνον). Και δι'δ,τι συνέβη σιωπή! μ' εννοείς». Και ό Λουίγγι και ό Παύλος θέτουν εις τά πρόσωπα των απατηλά προσώπεια.

Ό ρόλος τής τοιαύτης ύποκρίσεως είνε δυσχερής, άλλ' ό Λουίγγι θ' άντλήση δύναμιν διά νά ψεύδηται έκ τής προς τήν κόρην του αγάπης. Και εξέρχεται διά νά κλαύση μέ τήν Ήδαν παρά τό προσκεφάλαιον τής απεχθούς νεκράς.

Εις τήν πολυσύνθετον προσωπικότητα του Μπράζκο άπαντα, παρά τον ένασχολούμενον εις τά σοβαρώτερα προβλήματα τής εποχής μας συγγραφέα, πνευματωδέστατος σκόπτης, σατυρικός και ευτράτελος πλήρης εμπνεύσεως.

Η «Απιστος» είνε κωμωδία πλήρης υγιούς φαιδρότητος, απαστράπτον πνευματικόν κόσμημα χάριτος έλαφρας. Τό ύφος της είνε εντελώς παρισινό, ό δέ τόνος σχεδόν *boulevardier*, τόσον ώστε νομίζει κανείς ότι προήλθεν έκ τής συνεργασίας του Μαυριζίου Δονναί και του Αλφρέδου Καπύς. Έχει το δηζικόν πνεύμα του πρώτου και τήν χαρίεσαν αίσιοδοξίαν του δευτέρου.

Εις τήν «Απιστον» μάς παρουσιάζονται ό κόμης Σίλβιο και ή κόμισσα Κλάρα, δύο σύζυγοι οί όποιοι να μέν δέν μισούνται, αλλά και δέν άλληλαγαπώνται. Εις τήν κόνησαν, κατ' αρχήν, δέν θ' άπήρσσε μικρόν ολιόθημα. Προς τό παρόν εύρίσκεται; εις τήν περίοδον του «φλερτ», αλλά δέν χρειάζεται και πολύ διά νά παρασυρθή άπατε'ρω. Αφ' ενός λοιπόν έξ έλαφρότητος, άφ' έτερου δ' έξ αγάπης προς τά καινοφανή δι' αυτήν αισθήματα, δέχεται συνέντευξιν εις τόν οίκον του άκαταμαχητοτέρου τών έξ επαγγέλματος άποπλανητών, του περιφανούς Ριτσάρδι. Άλλ' άπο τής πρώτης στιγμής ή συνομιλία προσλαμβάνει ασύνηθες ύφος, ένεκα του όποιου στενοχωρείται και συγχρόνως εκπλήσσεται ό έξωλέστατο; κύριος Ριτσάρδι, Όσκι αποβλέπει μόνον εις τήν ένοχον

•υώ'αν τής κομήσεως Κλάρας, ή οποία άφ' έτερου εκθέτε τήν κατάστασιν, εις τήν όποιαν ευρίσκονται μετά σαφήνειας απολύτως στερούμενης υποκρίσεως :

«Καλέ μου Τζίνο, λέγει ή κόμισσα, δέν έχω καιρόν νά χάνω . . . Είμαι εις τό σπíti σου, εις τά χέρια σου . . . Άοησε τά λόγια και προχωρεί αμέσως εις τήν άποπλανήσιν». Ό περίφημος άποπλανητής κυριολεκτικώς τά χάνει πρό τής απροσδόκητου προκλήσεως τής κομήσεως. Ταράσσεται καθ' όσον προχωρεί ή σκηνή περισσότερο, ενώ ή κόμισσα αρχίζει νά καθίσταται ανυπόμονος, διότι αύτη ήλιπίζεν δι θά είχε θελκτικώς συγνηήσεις. Και όμως τίποτε. Ή αυξανόμενη κατάπληξις του Ριτσάρδι τήν αναγκάζει νά συνέλθη και ν' άνάκτηση όλην τήν ψυχραιμίαν της. Ήλθε μέ τόν σκοπόν ν' άφελή όπως άποπλανητή, και ανακαλύπτει ότι ό άποπλανητής; της είνε πολύ κατώτερος τής φήμης του. Ή κόμισσα τήν περί αυτού σχηματισθείσαν νέαν ιδέαν της, ήμισια κολακευτικήν διά τήν προτέραν φήμην του, ουδόλως διατάζει νά τήν έκφραση ενώπιον του, και έπειτα εξέρχεται τόσον άγνή όσον και όταν εισήλθεν.

Ή λύσις αύτη περιλαμβάνει τόν ηθικόν σκοπόν του δράματος, όπερ είνε άτύρα των κομψευόμενων λεόντων τής εποχής, και συγχρόνως—άδιάφορον άν τό έπεδιώξεν ό Μπράζκο ή όχι—διασκεδαστικωτάτη παρωδία «τών αριστοκρατικών ηθών» πάσης χώρας.

Αυτοί οί έξ επαγγέλματος άποπλανηταί πόσον ούατρόν θέαμα παρουσιάζουν ενώπιον γυναικός πνευματώδους! . . . Εις τήν τελευταίαν σκηνήν τής συμφιλίσεως ή Κλάρα τό ομολογεί εις τόν σύζυγόν της :

«Έπρεπε νά εκλέξω δι' έραστήν άνδρα, όστις νά μου ήρσσεν όσον και σύ. Έξήτησα και. παρά τήν θέλησίν μου, ώφε;λα νά σ' εκλέξω. Έάν ήμην γυνάικα ενός άλλου, θά ήσο εραστής μου. Είσαι ό μόνος άνθρωπος, μέ τόν όποιον ημπορούσα νά σέ προδώσω».

Εις τόν έδραιώσαντα τήν φήμην του Μπράζκο «θρίαμβο ν» ή'αότη σατυρική τάσις άπαντα. Εις τό έργον μάλιστα αυτό συμβαίνει κάτι άπίστευτον άλλ' αληθές, καθόσον διευθύνει τά βέλη του εναντίον τής σκανδιναυικής αντιλήψεως του έρωτος, εναντίον πνευματικού τίνος πλατωνισμού λυμαιονομένου πρό πάντων τών Βορράν, και εις τόν όποιον έθυσεν ενίστε και αυτός ό Τολστόι.

Παράδοξος αληθώς αντίφασις διατρανοῦσα όμως τήν μεταμορφωτικήν ιδιοσυγκρασίαν του Ιταλού δραματογράφου, καθόσον διά του τελευταίου έργου ευρίσκεται εις τούς αντιπόδας του αρχικού σημείου της δραματικής του σταδιοδρομίας. Προυχώρησε μάλιστα τοσούτον εις τήν κατά τής φιλολογίας του Βορρά επίθεσίν του, ώστε ακόμη και την ηρωίδα του ιονόμασε μέ τό Ήμπεσ'νειον όνομα Νόρα, τήν σκανδιναυικώτεραν και περισσότερο γυνάικα ταύτην του Βορρά, τό συντάραξαν τούς κριτικούς κύκλους άνιγματοώδες αυτό πρόσωπον του σθεναρού ποιητού των φιορδ τής Νορβηγίας.

Η Νόρα έχει μεγάλην ομοιότητα προς τήν Άνναν *Mahr* των «Ερημικών ψυχών» του Χάουπτμανν, άλλ' εις τά έργον του Μπράζκο εικονίζεται κατά τρόπον σατυρικόν.

Εις τό έργον του Χάουπτμανν ό Ιωάννης *Vockerat*, φιλόσοφος σύζυγος γυναικός πεζής και χυδαίας, παραβάλλεται προς τόν «υπό ζυγόν Πήγασον» και στενάζει διότι δέν ευρίσκει περί αυτόν ψυχήν άδελφήν τής ιδικής του. Η τυχή έρχεται επίκουρος εις τήν άδημονίαν του. Τήν όνειροπολουμένην αυτήν ιδεώδη σύντροφον άπαντα εν τώ προσώπω τής Δ⁵⁰¹ Άννης *Mahr*. Ό φιλόσοφος και ή χειραφετημένη φοιτήτρια επιδίδονται εις ατέλειωτους και εμβριθείς συνομιλίαις, καθ'άς ανασχευάζουν τήν κοινωνίαν, και ανακαινίζουν τό καθεστώς του γάμου. Προαγγέλλουν «νέαν μορφήν. ύπερτέραν, τής μεταξύ ανδρός και γυναικός ενώσεως», εποχήν καθ ήν «τό κτηνώδες στοιχείον δέν θά κατε'χη πλέον τήν

ποώτην θέσιν, όπότε τό κτήνος δέν θά νυμφεύεται πλέον το κτήνος, άλλ' ον ανθρώπινον έτερον τοιούτον».

Ό Ιωάννης και ή Άννα είνε πρόσωπα, προς τά όποία ό συγγραφέας διάκειται συμπαθώς, διότι ως έκ του έργου κατασαίνεται ή μεταξύ των πνευματική μοιχεία ευρίσκει εν τώ προσώπω του Χάουπτμανν παρατηρητήν έπεικείστατον.

Ό γερμανός δραματογράφος απεδείχθη εις τάς «Ερημικές ψυχάς» Ήμπεσνικώτερος του Ήμπεσεν, ό δέ Μπράζκο, εις τινα αναλυθέντα ήδη έργα, άνεφάνη Ήμπεσνικώτερος του Χάουπτμανν. Άλλά τόν σκόπελον αυτόν ό Μπράζκο είχε παρακάμψει όταν έγραψε τόν «θρίαμβον», διά του όποιου επανέρχεται εις τό γνήσιον πνεύμα τής φυλής όπου ή πλατωνική αντίληψις του έρωτος και του πνευματικού γάμου των ψυχών ουδέποτε θά έγκλιματισθή. Ιδού δι'ολίγων ή ψυχολογική θέσις του «θρ;άμβου». Ό Λούζκο Σάφφ: άναρρωννύει έπιμόχθως κατόπιν νόσου ατονίας, έκ τής οποίας ολίγον έλειψε ν' άποθάνη. Διά νά διασκεδάξη τήν άνίαν τής άναρρώσεως, προσελαβεν ως έμπιστον των σέψεων του νέαν κόρην πεσοῦσαν έκ του ούρανοῦ και περί τής όποιας ουδέν γνωρίζει : τήν Νόραν. Ό Σάφφι διατηρεί μέ τήν Νόραν τάς αυτές σχέσεις όποιαις ό Ιωάννης μέ τήν Άνναν. Ό έρας των τρέφεται διά θεωριών και μεταφυσικής. Διακηρύττουν ύπερτάτην περιφρόνησιν προς τήν «λατρείαν των καθιερωμένων τύπων». Ό Λούζκο καυχάται διά των επομένων λέξεων, διότι ουδέποτε έφίλησε τήν Νόραν : «Τό στόμα μου δέν αφήρσσε τήν δροσερότητα του ιδικού σου».

Ουδέν σκωπτικώτερον τής παρωδίας αυτής του έρωτος; επί των χειλέων δύο νέων. Η ειρωνική πρόθεσις του Μπράζκο είνε προφανής.

Η τρίτη και τετάρτη πράξις εξελίσσονται εις τήν εξοχήν. Εντελής μεταβολή εις τήν αίθερίαν ψυχήν τής Νόρας. Η ζωή ενώπιον τής όργώσης φύσεως, τό μεθυστικόν άρωμα των ανθέων ταράττουν τό αίστηρόν πνεύμα της. Ακούει τάς έκ του πειρασμού απορρέουσας και κατά τάς θερμάς νύκτας λαλούσας φωνάς, έσπε'ραν δέ τινα ενδίδει εις τήν κτηνώδη έπιθυμίαν του ζωγράφου Τζιοβάννι.

Κατ' αρχάς, άνακαλύπτων τό έγκλημα τούτο ό Λούζκο Σάφφι, υφίσταται πικροτάτην λύπην. Άλλά, μικρόν κατά μικρόν, συνέρχεται έκ τής πλάνης του, ή φύσις επενεργεί και εις αυτόν ωσαύτως και καταλήγει συγχωρών, έπιδοκιμάζων τήν Νόραν. Ιδού ή εκδίκασις των αισθήσεων επί του πνεύματος, του φυσικού έρωτος επί του ιδανικού, ειρωνικόν βέλος τής ήδυπαθοῦς Νεαπόλεως έκτοξευθέν προς τήν πουριτανήν Χριστιανίαν. πλέον ή θρίαμβος, άποθέωσις τής σαρκώς άνακτώσεως τά δικαιώματα της.

Εις τόν «θρίαμβον» εκδηλοῦται ή αληθής φύσις του Μπράζκο, όπως και εις τά δύο του διηγήματα «Αί Γυναίκες—*Le Donner*» και «Δικαίωμα του Έρωτος—*il diritto del amore*», όπου ή γυνή παρουσιάζεται ως δν φιλάρεσκον και έλαφρόν, όπερ άπατα άσυνειδήτως και είνε άπιστον ακουσίως του, ό δέ άνήρ ως ζων φιλήδονον, ασταθές και πολύγαμον έξ έμφυτου. Αμφότεροι ζουν διά ν' αγαπούν

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Ο ΕΥΝΟΥΧΟΣ — ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ

uper far l'amore», κατά την ώρα ανέκφρασαν την συχνά απαντώνταν εις τον συγγραφέα. Φοβούμενο, το γήρας, καταφθείρονται άνοήτως επί τή ιδέα μήπως έναπολειφθή τ., ούπνος δεν άπήλαυσαν, όταν θα σημάνη ή ώρα τής μεγάλης αναχωρήσεως.

Προφανές ότι *κωτη* ή ιδιοτροπία, διαφέρει παραδόξως από τα εις τά πρώτα δραματικά έργα του Μπράκκο περιγραφόμενα αισθήματα. Τό ιδανικόν του, πολύ το φοβούμαι, απώλεσε μέρος τού ηθικού του κάλλους. Η Κλελια έσκέπτετο πολύ εϊγενέστερον άπα τήν Παυλίαν τού προμημονευθέντος δράματος «Χαμένοι μέσα εις τήν όμίχλην — *Perduti nel buio*». Έν τοςούτω, τά μάλλον πρόσφατα έργα τού συγγραφέως μου φαίνονται ότι έσημείω-

σαν μεγάλην πρόοδον. Τό σχέδιόν των εϊνε σταθερότερον, ασφαλέστερον. Και εϊνε μέν αληθές ότι ανήκουν εις συγγραφέα, Όσπες εξασκουθεί αναζητών εαυτόν, άλλ' όχι και εις δήθεν δημιουργών έκλαμβάνοντα ως ιδίας τās των άλλων ιδέας.

Ο Μπράκκο, ήδη κάτοχος τής τέχνης του, δεν κατέστη ακόμη εντελώς κυρίαρχος τής σκέψεως του. Ούχ ήττον δεν δύναται τις νά τον ψέξη διά τούτο, καθόσον τό εύμετάβολον εις τās συγγραφάς του αποδεικνύει τήν ειλικρίνειάν του. Πρέπει δέ νά λεχθή ότι απαιτείται εις ένα συγγραφέα πολύ πνεύμα και σχετικόν θάρρος, διά νά επαναρχίξη ούτω και νά διαφωνή προς εαυτόν από τού ενός έτους εις τό άλλο, μετά θέρμης τώσον συντόνου.

[Μεταφρ. Π. Κα λ.]

ΜΑΥΡ.ΙΟΒ ΜΥΡ.ΒΤ

Μ Α Ξ Ι Μ Ο Σ Γ Κ Ο Ρ Κ Ι

Κατά τό έτος 1869 έγεννατο εν Νισίν-Νοβγορόδ έξ άσημων γονέων ό ποιητής των « Αλητών». Τό βαπτιστικόν του ονομα δοθέν υπό τού πατρός του ήτο Αλέξιος, άλλ' ούτος τό μετέβαλεν ακολούθως, ύποκαταστήσας εις αυτό τό όνομα *Μάξιμος Γκόρκι*, όπερ σημαίνει *πολυπικρός*. Και τη αλήθεια ή ζωή του υπήρξε και εϊνε πολύ πικρά δι' αυτόν. Εϊς διάστημα μικρότερον τών τριάκοντα ετών ουδείς εκατοντούτης δύναται νά εϊπη ότι έζησεν, υπέφερε και διενοήθη τόσον όσον ό Μάξιμος Γκόρκι, τού όποιου άπασα ή ύπαρξις εϊνε μία πολυδάκρυς ιστορία βασάνων και περιπετειών.

Η δυστυχία κατεδίωξεν αυτόν από τής μικράς του ηλικίας, και ήτο μόλις πέντε ετών όταν έχασε τον πατέρα του. Άλλ' ή σκληρά αύτη απώλεια επέπρωτο νά έχη και συνέχειαν μετά παρέλευσιν τεσσάρων ετών έχασεν επίσης τήν μητέρα του. Από τού δευτέρου τούτου θανάτου ήρχισεν ή λυπηρά και πολυπαθής Τλιάς του. Μικρός, μικρός ως ήτο, ένω οί όμηλικές του έγέλων και έπαιζον ευτυχεις και ήγαπημένοι, εκείνος, μικρός όσον και δυστυχής εϊχε νά σκεφθή πώς νά κερδήση τήν ζωήν. και νά άγωνισθή υπέρ τής κατακτήσεως τού άρτου.

Η ζωή μέ όλας τής τās μορφάς δεν εϊχε μυστήρια δι' αυτόν άλλ' ουδεμία πόλις ήδύνατο νά άχμ.αλωτίση επί μακρόν τήν ψυχήν του, ή νά καθυποτάξη τό άνήσυχον πνεύμα του. Τόν πλάνητα βιον του διήρχετο ούτω διασχίζων κατά πασαν διεύθυνσιν τās αχανεις τής Ρωσσίας εκτάσεις, μετερχόμενος πάντα τά επαγγέλματα, δαμάζων πάσαν θλίψιν του διά τών ταξειδίων του τούτων άνευ τέλους.

Μόνος κατά τήν παιδικήν του ήλικίαν, μόνος κατά τήν νεότητα του ουδεμίαν άλλην έδοκίμαζε χαράν, ή νά περιπλανάται από τόπου εις τόπον, προς άναζητήσιν νέων εντυπώσεων, νέων θεμ.άτων. νέων συγκινήσεων. Και εις τās περιπλανήσεις του ταύτας συνωδεύετο πάντοτε υπό τών *μυροδιάκων* και, μεταξύ τών ανθρώπων τούτων, αλητών και μέθυσων, εύρισκε τούς αδελφούς του, άφού έν μέσω αυτών αναπτυχθείς εϊχε τό αυτό μέ εκείνους τυχοδιωκτικόν πνεύμ.α, τόν έρωτα διά τούς μονήρεις και αγρίους τόπους, τό άδάμ.αστον πάθος διά πάν τό μυστηριώδες και φρικαλέον. Παράδοξο; άνθρωποι οί *μυροδιάκοι*.

Κατάδικοι Ικτινοντες τήν φρικώδη ποιήν των εις τά επί τούτω προωρισμένα μέρη τής Σιβηρίας, όπου μέ τό δεξιόν μέρος τής κεφαλής έξυρισμένον εις σημείον ατιμίας και αναγνωρίσεως, διέρχονται τήν ζωήν των υπό άλύσεις και δεσμά εις άθλια και φοβερά παραπήγματα, περικυκλούμενοι υπό αγρίων Κοζάκων. Οί *μυροδιάκοι* δραπετεύουσι μέ τās πρώτας ημέρας τής ανοίξεως και διασχίζουσι πεζοί τās απέραντους στέππας, κοιμώνμενοι τήν νύκτα υπό τήν σκέπη των λευκών άκτίνων τής Σελήνης, ή υπό τούς έρωτύλους οφθαλμούς τών αστέρων, και τήν ήμέραν διατρέχοντες εκατοντάδας εκατοντάδων λευγών.

Γνωρίζοντες πάντα τά επαγγέλματα, όταν ή πείνα τούς στενόχωρη, εισέρχονται εις τά χωρία, εργάζονται εις παντός είδους χειροτεχνικές εργασίας, κερδίζουσι τά αναγκαία τής ήμ-έρας, και όταν κάμ.μια πλέον άλλη ανάγκη δεν τούς στε-

ΜΑΞΙΜΟΣ ΓΚΟΡΚΙ

νοχωρή, έξαπλώνουσι τά μέλη των επί τής γης, ευτυχέστερο: βεβαίως τών βασιλέων, ή τραγωδοίσι θελγόμενοι από τήν θέαν τής Φύσεως, ήτις δι' αυτούς έχει περισσότεραν μαγειάν από τήν μετά τών ανθρώπων συναναστροφήν.

Τοιουτοτρόπως παρέρχεται ή άνοιξις, και διαρρέει εύθύμως τό θέρος, και μ-όλις αρχίζουσι τά πρώτα τού χειμώνου ψύχη, οί δραπέται τών κάτεργων έπιστρέφουσι πάλιν εις Σιβηρίαν, άφίνουσι νά συλληθώσιν εκ νέου. επαναλαμβάνουσι τās άλύσεις και τά δεσμά των, και περιμένουσι και πάλιν τήν άνοιξιν διά νά δραπετεύσουν ακόμη, διά νά φύγωσι μετά τής *Ταΐγας*, ήτις τούς αναμένει λαμπυρίζουσα από φώς, και αρμονική από άσματα. Άλλ' ή *Ταΐγα* ενίοτε αποβαίνει μοιραία.

Ο *μυροδιάκος* γοητευόμενος υπ' αυτής, έρωτόληπτος επί μάλλον τής ελευθερίας του, δεν σκέπτεται, δεν λογαριάζει πλέον τόν χρόνον, όστις πετα όλονέν, έως ότου ήμέραν τινά ως δολοφόνος καταλαμβάνει αυτόν ό χειμ.ών, και τόν φονεύει.

Ο άνεμος φυσα. συρζει άγρίως, ή χιών πίπτει: μεθ ορμής, ή καταιγίς τόν περιτυλίσσει εις τούς φονικούς στροβίλους τής, και τελειώνει τό ταξειδιον τό ονειρον παύει, και ο θάνατος ενταφιάζει αυτόν υπό τό λευκον και παγετώδες τής χιόνος σάβανον.

Ο Μάξιμος Γκόρκι υπήρξε τό πρότυπον τοιούτων νομά-ΔΩΝ, και εϊχε κοινάς μετ' αυτών τās ταλαιπωρίας τής ζωής, και τήν άδολον ειλικρίνειάν τής ψυχής των. Ίσθάνετο τās αυτές ορέξεις, έτρεφεν έν τή καρδιά τά αυτά πάθη, ήγάπα μέχρι παραφροσύνης τά ταξειδία, έμίσει τήν άκνησιάν και τήν άδράνειαν, και επί μακρά έτη περιπλανάτο ακαταπαύστως, χωρίς ουδέποτε νά σταματήσει από τόπου εις τόπον μελετών, παρατηρών, σπουδάζων τήν ζωήν, άλλ' ελευθερος πάντοτε ως ό άήρ και τά πτηνά.

Οί φίλοι του, οί σύντροφοι τών ταξειδίων του ήσαν οί μόνοι, οϊτινες τόν ενδιέφερον. Η ψυχή των έπαλλεν έν τή ψυχή του, ή παράδοξος, βαθεία, και εκφραστική γλωσσά των τόν συνεκίνει μέχρι μύχιων, και ενώπιον τού μοναδικου θεάματος υπάρξεων τοιούτων ήσθάνετο τήν ψυχήν του φλεγομένην έξ ενθουσιασμού και έρωτος, και έπεθύμει νά χαράξη άνεξιτήλως διά τού εμψύχου λόγου του τήν εικόνα των, και νά τούς έμπερικλείση εις τās σελίδας τών βιβλίων του, μέ όλα των τά όνειρα, μέ δλην τήν δυστυχίαν των, μέ τās αφελείς χαράς των, και τό έργον του δεν εϊνε ή τό κάτοπτρον. διά τού όποιου διέρχονται άλληλοδιαδόχως όλοι εκείνοι οί άνθρωποι, μεταξύ τών όποιων έζησεν, όλα εκείναι αι σημαί τών όποιων υπήρξε θεατής, ή εις τās όποιας ό ίδιος έλαβεν ένεργόν μέρος.

Και ή περιπλανώμενη ΑΥΤΗ ζωή, ή άποδημ-ία αυτή διά τήν τέχνην, τό κάλλος, και τόν έρωτα, διήρκασε μέχρι της ήμ-έρας, καθ' ην οί Κοζάκοι επνιγον εις τό αίμα τήν γενναίαν τής Ρωσικής νεότητος κραυγήν.

Κατά τήν παραμονήν τής 17 Μαρτίου 1901 έπέστρεφεν εκ μακρού ποιητικού ταξειδίου. Εις τās άκοάς του αντηχούν ακόμη τά ελευθερα άσματα και αι αρμονία! τής *Ταΐγας*, και κατελήφθη υπό οδύνης εις τήν φρικαλέον τού θανάτου κραυγήν.

Ἦ ελευθερία ! ὁποῖον πολ,ύτιμον αγαθόν. Λεν εἶχε λοιπόν περιπλανηθῆ δι' αὐτὴν ἀνά τοὺς δρυμοὺς καὶ τὰς φονικὰς στεππας! Καὶ ἡ ελευθερία ἰδοὺ ὅτι περιε'βαλλε δ'· ἀκτινοβόλου αἰγλης το ονομά του ἀγνωστον μέχρι τῆς χθες. Ἴνα διαλάμψη εἰς Ὄλον τὸν κόσμον, ὅπου θαυμάζεται καὶ λατρεύεται ἡ μεγαλοφυα.

Ἡ καλλιτεχνικὴ ψυχὴ του συνεκινήθη ἀπὸ τὰ αἰμάσσοντα τραύματα τῆς Ρωσσίας, καὶ διὰ χειρὸς τρεμούσης, ὅπως ἡ καρδιά του, ὑπέ'γραψε κατὰ τῆς εκτελεστικῆς ἐξουσίας, δίδων διὰ τῆς πράξεως του ταύτης τον ἐπίλογον τῆς περιπλανώμενης ζωῆς του.

Καὶ εἰς μίαν τρῶσαν μετὰ τριῶν ἱππων, μέ τὰς ἀλύσεις εἰς τοὺς πόδας, ὅπως ὁ σπενὸς φίλος του Κορολέγκο. ὅπως ὁ Δοστογιέβσκη, ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν *Οικίαν τὼν Νεκρῶν* ἀγουσαν, πρὸς τὴν φονικὴν Σιβηρίαν.

Πόσον θλιβερόν καὶ ὀδυνηρόν ταξειδίον ! Ἦ *Ταῖγα* δὲν ἔχει ἄσματα, δὲν σκορπίζει ἠχους' οἱ ἀθίγγανοι ἀφίνοσι τὰ χρησφύγετα των. καὶ οἱ *μπροδιάκοι* τρέπονται εἰς φυγὴν. Καὶ ἡ *Ταῖγα ἱπ'.στς* ἐπρεπε νὰ εἶνε εὐθυμος, καὶ νὰ ψάλλῃ μέ τὰς γλυκύτητας τὰς ὅποιας σκορπίζουσιν αἱ μυρία *αἶματα* τοι ορχήστραί τῆς. μέ τὰς γοιτείας τὼν μυρίων ασμάτων τῆς, ἀλλ' ἡ *Ταῖγα* σιωπά. . . .

Ἦ Τρῶσκα διολισθαίνει πενθίμως ἐπὶ τῆς χιόνος, καὶ κατὰ τὴν διάβασίν τῆς κλίνουσι τὰ δένδρα, καὶ ἐκ τὼν κλάδων αὐτῶν ἀποστάζουσι λευκὰ καὶ ἱριδωτὰ δάκρυα. Ἦ *Ταῖγα* λυπεῖται διὰ τὴν θλίψιν καὶ τὴν στέρησιν τοῦ μάλλον *αγαπητοῦ* τῆς τέκνου, κλαίουσι τὰ δένδρα τὸν πιστότερον σύντροφόν των, ὅστις βαίνει πρὸς τὴν φυλακὴν καὶ ἴσως πρὸς τὸν θάνατον.

Ἦ καταδίκη, εἶνε *αληθές*, ὅτι δὲν διήρκεσε πολὺ, ὁ θάνατος δὲν κατέλαβεν αὐτὸν ἐκεῖ. ἀλλ' ἐντὸς ολίγου τὸν αναμένει καὶ ἡ φθίσις, ἣτις δὲν φεῖδεται ποτέ τοῦ πάσχοντος, καὶ ἣτις προήλθεν ἐκ τῆς εἰς Σιβηρίαν διαμονῆς του, καὶ τῆς ὀδυνηρὰς ζωῆς του, θά στέρηση ἀπὸ τὸν κόσμον τὸν νέον, τὸν ἔρχοχον, καὶ μεγαλοφυά ποιητὴν, Ὅστις θά κληροδοτήσῃ τὸ ὄνομα του εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ουδεὶς ἐκ τὼν νεωτέρων λογοτεχνῶν υψήρξε πρωτότυπος καὶ ἰσχυρὸς ὡς ὁ Μάξιμος Γκόρκι. Ουδεὶς ἔγραψε, καθὼς αὐτός, βιβλία μέ τόσον βάθος καὶ τόσῃν ἀλήθειαν. Ἀποπέουσ; τὰ βιβλία ταῦτα τὴν νοσταλγίαν. τὴν γοιτείαν τὼν ωραίων ἢ πένθιμων σηηνογραφιῶν μέ τοὺς αχανεῖς *οριζοντας* καὶ τὰς ἀπέραντους στέππας, ας διασχίζουσιν ἄθλιοι καὶ δυστυχεῖς ἄνθρωποι, οἵτινες ἐγχαράσσονται εἰς τὸν νουν σας, καὶ σας φέρουσι τὴν φρικίανσιν ὅπως συμβαίνει μετὰ φοβερόν πανικόν, καὶ σας κάμνουσι νὰ σκεφθῆτε τὴν ζωὴν μέ ὅλας τὰς δυστυχίας τῆς, μέ ὅλας τὰς υποκρισίας τῆς. μέ ὅλας τὰς ἀθλιότητας τῆς. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶνε πρωτοτύπως θαυμάσια ὡς ἡ ὑπαρξις τὼν προσώπων, ἀτινα βιογραφεί, ὡς εἶνε πρωτότυπος ἂ τρόπος μέ τὸν ὅποιον παρουσιάζει τὰ πρόσωπα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὡς εἶνε πρωτότυποι αἱ δυστυχίαι, ας αποκαλύπτει.

Τοιουτρόπως ο; ἦρωες τὼν διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων τοῦ Γκόρκα εἶνε νέοι ἄνθρωποι, τοὺς ὅποιους δὲν ἐγνωρίζομεν ἀκόμη, καὶ τοὺς ὅποιους μόνος αὐτός ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ. μία Ρωσσία νέα. τὴν ὁποῖαν αὐτός μόνος ἠδύνατο νὰ ανακάλυψῃ.

Ἦ Ρωσσία αὕτη εἶνε ἡ μάλλον ἄθλια, ἡ μάλλον τυραννομε'νη καὶ δούλη' ἐκεῖνη ἡ ὁποία υποφέρει περισσότερο, καὶ περισσότερο αισθάνεται τὴν δίψαν τῆ; ελευθερίας, ἣτις ζῆ καὶ αναπτύσσεται εἰς βορβορόδη τέλματα, εἰς πνιγηρὸς καὶ ἀκάθαρτος συνοικίας, εἰς τὰ προάστεια τὼν μεγάλων πόλεων, ἣτις περιπλανᾶται εἰς τὰς μελαγχολικά; ὄχθας τὼν ποταμῶν καὶ εἰς τοὺς λιμένας, ἣτις αποθνήσκει καὶ χάνεται εἰς τοὺς δρυμοὺς καὶ τὰς στεππας.

"Ὀλων τούτων τὼν ἄθλιων καὶ αλητῶν, τοὺς ὁποίους οἱ πολλοὶ περιφρονοῦσι καὶ ἀφίνοσι νὰ χάνωνται. ὁ Μάξιμος Γκόρκα εἶνε ὁ περιπαθὴς ποιητῆς. Καὶ τὼν πληθειῶν τούτων οἱ ὅποιο; φθίνουσιν ἐν τῇ πικρία, καὶ τοὺς ὅποιους ὁ Γκόρκα ἀνεζήτησε καὶ εὔρεν εἰς τὰς δημοσίας οδοὺς, εἰς τὰς ἀδιέξοδους ατραπούς, εἰς τὰ μiasματικά ἄσυλα, τὼν πληθειῶν τούτων ἐξωγράφησε τὴν ζωὴν. τὰ πάθη, τὰ μῖση καὶ τοὺς ἔρωτας.

Μεταξύ καὶ αὐτῶν τὼν ἐχθίστων εγκληματιῶν ἀνεκάλυψεν ἄγνάς καὶ παρθένους ψυχὰς, γενναίας, υπερήφανους ευγενεῖς, τὼν ὁποῖων μὰς ζωγράφισε; τὴν ζωὴν εἰς σελίδας ζωηρὰς, αἰτ;νες συγναοῦς; βαθύτατα τὴν ψυχὴν. σελίδας εἰς τὰς ὅποιας, ἐάν δὲν εὐρίσκωμεν περιγραφὰς ωραίων γυναικῶν, μεθυστικῶν αρωμάτων καὶ ἐρώτων ασελγῶν, ἀναλύεται ὁμως ἀνοικτηρμόνος ἡ ἀνθρωπινὴ ζωὴ μετὰ θαυμάσιας καὶ μοναδικῆς δυνάμεως καὶ τέχνης" ἡ ζωὴ τὼν πληθειῶν μέ ὅλας τὰς δυστυχίας των, μέ ὅλας τὰς ἐγκαταλείψεις των, μέ ὅλας τὰς ἀδυναμίας των, μέ ὀλας των τὰς πεποιθήσεις, μέ ὅλον τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς των, μέ ὅλον τὸν ἡρωϊσμόν καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην των. Ἐάν πᾶν ὅ,τι λάμπε; δὲν εἶνε χρυσός, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐπίσης μέλαν πᾶν ὅ,τι φαίνεται αἰμαυρόν ἐν τῇ σκιά καὶ διὰ τὸν Γκόρκα ὁ ὄγκος δὲν εἶνε ὀλος κτηνώδης, δὲν εἶνε ὀλος εἰδεχθῆς, δὲν εἶνε ὀλος ἀρνησιθρησκος τοῦ ωραίου καὶ τοῦ καλοῦ, ἀλλ'ὑπάρχουσι στίγμα; κατὰ τὰς ὅποιας ὁ ἀλήτης ἔχει τὸ αἰσθημα τῆς ἀδελφότητος, τῆς αυτοθυσίας, καὶ εἶνε ἔτοιμος νὰ ἀντιμτώπισῃ κινδύνους, νὰ ἀντικρύσῃ χάριν ἐνὸς ἄλλου καὶ αὐτον τὸν θάνατον, ἀνυψούμενος κατὰ πολὺ υπεράνω εαυτοῦ καὶ τὼν ἄλλων.

Τὰς ἀγαθὰς ταύτας ιδιότητας ὁ Γκόρκα ἐγνώριζε νὰ εὐρίσκη εἰς τοὺς ἦρωας του, καὶ παρατηρῶν, μελετῶν καὶ συγκρίνων, κατέλ/ἔξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, οτ; ὁ ἄνθρωπος εἶνε φύσει καλός, ἀλλ' ἡ κοινωνία εἶνε κακὴ, καὶ οἱ νόμοι χειρῖστοι, καὶ ὅτι συνήθως ὁ *ευρισκόμενος υποκάτω ἀξίζει *χιλίους εκ τὼν ευρισκομένων υπεράνω*. Τοιαύτη ἀλήθεια ἀπῆτει γλώσσαν αὐστηράν καὶ τραχείαν, ὡς εἶνε ἡ γλώσσα τοῦ Γκόρκα ἀπτόμοος, ἀλλ' ἄνευ χυδαιότητος' ἡ τέχνη αὐτοῦ εἶνε γλυκεία, ἀλλ ἐν ταύτῳ ἀγρια, ὀδυνηρά καὶ αλτ-νιαία, επαναστατικὴ καὶ ἥρεμος, ἀντανακλώσα ὀλόκληρο/τὴν ψυχὴν του υπερήφανον καὶ ευμενῆ· οἱ ἦρωες του πάντες εἶνε δυστυχεῖς, ἀλλ' ἰσχυροί, καρτερόψυχοι καὶ ελευθεροι.

Ἦ τέχνη τοῦ Γκόρκα δὲν ἔχει ὡς ἡ τοῦ Κορολέγκου τὴν φράσιν ἐξεζητημένην, καὶ οὕτως εἰπεῖν βεβιασμένην τὰ ἔργα του εἶνε ἀπλα διηγήματα, ἡ ἱστορία ἡμερων *τίνων* τοῦ ταξειδίου, στιγμαὶ δηλαδὴ τῆς ζωῆς ἐκφραζόμενα; ἄνευ υπερβολῆς καὶ ἐμφάσεως. Τὰ ἔργα του δὲν περιλαμβάνουσι μεγάλα συμβεβηκότα ἡ δραματικὰς μηχανορραφίας, ἀλλ' ἡ διαγραφὴ τὼν χαρακτήρων εἶνε θαυμάσια καὶ ἰσχυρότατη. Πᾶν ὅ,τι διηγείται, πᾶν ὅ,τι περιγράφει, εἶνε ἀπόρροια παρατηρήσεων, τὰς ὅποιας συνέλεξε κατὰ τὴν περιπετειώδη ζωὴν του. "Ἐκαστος τόπος τὸν ὅποιον περιηγήθη ἀφήκεν εἰς αὐτὸν ἀνάμνησίν τινα ἀθλιότητος ἡ δυστυχίας. Οἱ ἀλήται οὔτοι, οὐς ἐγνώρισεν ἀνά τὰς περιπλανήσεις του, ὑπῆρσαν φίλοι του, καὶ τοὺς ἠγάτησε, τοὺς ἐμίσησε, τοὺς ἐνόησε καὶ τοὺς ἐθαύμασε. Ταυτοχρόνως γνωρίζει νὰ ἀποχωρίζηται ἀπὸ τοῦ ἔργου του. Τὰ πρόσωπα, ἀτινα εἰσάγει, ζῶσι **τῇ**ν ἰδικήν των ζωὴν, ἀνεξάρτητον τῆς ἰδικῆς του, μετὰ τοῦ ἰδιαιτέρου χαρακτήρὸς των, καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀντιδράσεως αὐτῶν κατὰ τῆς κοινῆς δυστυχίας. Ουδεὶς συγγραφεύς ἔλαβεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν τὸ χάρισμα τῆς ἀντικειμενικότητας, ἣτις ἀποτελεῖ **τῇ**ν βᾶσιν ολοκλήρου τοῦ ἔργου **του**. Ἐκ τὼν διηγημάτων αὐτοῦ εἶνε τελειῶς ἀπεσκοραc-σμένη ἡ ἐπιτήδευσις καὶ ὁ ὄγκος, τὸ πᾶν δέ εἶνε διαφανές καὶ λευκόν. Τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶνε κατὰ τοσοῦτο μάλλον ἀμί-

μητα, καθῶσον ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συνηθίζουν οἱ Ευρωπαῖοι συγγραφεῖς ἀπορρίπτε; μακράν τὰς παλα;άς καὶ ἀπηρ-χα;ωμε'νας μεθόδους, τὰ τόσον κοινὰ καὶ τετριμμένα τεχνά-σματα τῆς φυσιολατρικῆς σχολῆς καὶ δὲν ἐμπνέεται ἡ ἐκ τῆς τραγματικότητος καὶ ἐξ εαυτοῦ, περιφρονῶν τὴν κατὰ παραδοσιν αἰσθητικὴν, καὶ προσαθῶν μόνον νὰ ἀποδώσῃ εἰλικονιῶς καὶ ἀπ' ευθείας τὴν καθαρὰν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς.

Οὐδένα ὁμως καταβάλλει κόπον ὅπως διακριθῆ ὀλων ἐκείνων, οἵτινες προηγήθησαν αὐτοῦ, ἀλλ' εἶνε πρωτότυπος, εἶνε δημιουργός καὶ ἐάν ἔλυσε τὸ πρόβλημα τοῦ νὰ εἶνε ταυτοχρόνως ἀπαθῆς καὶ πλήρης πάθους, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν υπήρξαν εἰς τὴν ζωὴν του δύο διαδοχικά; ἐποχαὶ διὰ νὰ δρ?. εἰς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἀναμιμνήσκηται εἰς τὴν δευτέραν, ἀλλ' ἡ ἐκτύλιξις βαίνει παρ' αὐτῷ ἀδιάλειπτος καὶ διαρκῆς. Τοιουτρόπως δὲν ἐξιδανεύει τοὺς ἀλή-τας καὶ πλανοδίους, ἀλλὰ τοὺς παριστὰ ἀληθῶς καθὼς εἶνε' ἡ συμπάθεια τὴν ὁποῖαν τὼ ἐμπνέουσι, τὸ σθένος των, ἡ πρὸς τὴν ελευθερίαν ἀγάπη, εἰς τὴν ὁποῖαν τοὺς ωθεῖ πάντοτε τὸ ἀνυπότακτον πνεῦμά των, δὲν τὸν ἀποτυφλώνει, ὡστε νὰ κρύπτη καὶ τὰ ελαττώματα των, τὰς ἀκολασίας καὶ τοὺς κραιπαλισμούς των. Δὲν ἔχει καμμίαν συγκατάβασιν δι' αὐτοὺς, καὶ τοὺς κρίνει αὐστηρῶς παρουσιάζων τὴν πραγματικότητα ἄνευ μεγαλοποιήσεως τῆς κτηνωδίας.

Αἱ πλέον ὀδυνηραὶ καὶ ἀποτρόπαιοι σκηναὶ δὲν ἐξάπτουσιν αὐτόν, τὰ μάλλον κυνικά πρόσωπα εἶνε πάντοτε πραγματικά, καὶ δὲν ζητεῖ νὰ συγαινῆ διὰ προχείρων μέσων. Συμπεραίνει μόνον ὅπ τὰ πράγματα ἔχουσιν οὔτω, καὶ ὅτι ἀδύνατον νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία τῖς, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐξαρτῶνται ἀπὸ νόμους ἀμεταβόλους. καὶ διὰ τοῦτο ἀποδέχεται μετὰ τῆς ζωῆς. ὡς φυσικάς, τὰς θλίψεις καὶ τὰς πικρίας τῆς.

Διὰ τοῦτο εἰς πᾶν ὅ,τι διηγείται δὲν ἔχει οὔτε δύναται νὰ ἔχη ἀνταγωνιστάς οὔτε πρὸ τοῦ θανάτου του, οὔτε μετὰ τὸν "θάνατον του, καὶ εἶνε καλλιτέχνης μεγαλοφυῆς καὶ μοναδικός, ὅστις διέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου τῆς τέχνης ὡς οἱ μυθολογούμενοι ἐκεῖνοι βασιλεῖς, τὼν ὁποῖων τὰ μαγικά καὶ θαυμάσια παλάτια πίπτουσι καὶ καταρρέουσιν ἅμα τῷ θανάτῳ των.

Ἦμιλος ζωηρόν καὶ εὐθυμον συμποτόν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, διαπλέει ἐσπέραν τινὰ τὸν Βόλγαν. Μετὰ τὴν

τελευταίαν φιάλ,ην τοῦ Καμπανίτου ἀκούεται ὁ μελωδικὸς ψιθυρισμός ἄσματος. "Υπάρχει ἐν τῇ μουσικῇ ταῦτη ἐκρήξει κάτι, το ὅποιον συνταράσσει τὴν ψυχὴν τὼν ακροατῶν καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον ἡ γυναικεία φωνὴ ψάλλῃ γοιτευτικὴ, ἐκεῖνο ὅπερ ψάλλει εἶνε ὠραῖον, ἀλλ' ἐν ταῦτῳ ἀγριον καὶ ριγηλόν εἶνε τὸ φλογερόν τῆς καρδίας παραπόνον, μύχιος στεναγμός, τὸ ψυχορράγημα βαθύτατης ἀπελπισίας, καὶ ὀλον τὸ ἄσμα ἀποπνέει φλόγα, ἄλγος καὶ ὀδύνην. Τοιαύτη εἶνε ἡ δημῶ-δης ρωσικὴ μουσικὴ, μουσικὴ φοβερά διὰ τὴν θλιβομένην ἡ ἐξωργισμένην ψυχὴν μελαγχολία διερμηνηνομένη εἰς βρα-δεῖς μελωδικούς φθόγγους μετὰ παρατεταμένων καὶ σταρα-κτικῶν τόνων εἰς τὸ τέλος ἐκάστης στροφῆς.

Ἦ φιλοσοφία τοῦ Γκόρκα εἶνε ἀπαρallάκτως καὶ ἀκρι-βός ὡς ἡ δημῶδης ρωσικὴ μουσικὴ. Γλυκεία καὶ προσφιλῆς μοιάζει πρὸς πολικόν φῶς, ὅπερ αἰφνιδίως ἐπισιαζέει μεγάλη μελανὴ νεφέλη. Καὶ ἡ μελανὴ αὐτὴ νεφέλη εἶνε ἡ πραγμα-τικότης τῆς ζωῆς, πραγματικότης θλιβερά καὶ τραχεία, συντριβούσα, καταπονούσα, καὶ ἀφαιρούσα προῶρος τὴν ζωὴν μας. *Α ! Τὸ κακόν εἶνε θλιβερόν. ἀλλὰ τῖς δύναται νὰ τὸ ἀποφύγῃ ; Ὁ Γκόρκα αισθάνεται εαυτὸν ἀνίκανον νὰ θεραπεύσῃ το κακόν τοῦτο, καὶ ἀμφιβολία φοβερά καὶ ἀγρια καταστρέφει ἐν αὐτῷ πάσαν γλυκείαν πλάνην περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς ἀποστολῆς του. Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀπομεμ-νωαένοι ὁ εἰς ἀπὸ τοῦ ἄλλου, καὶ ἕκαστος οφείλει νὰ ἀγω-νίζεται δι' εαυτόν.

Τὰ ἔργα τοῦ Γκόρκα, κατ' αὐτὸν τὸν ἴδιον, εἶνε ἀνίσχυρα νὰ μεταδώσσοι τὴν χαράν, ἣτις ζωογονεῖ. Ἦ ἀνθρωπότης ἐλησμόνησε τὴν μεγάλην αὐτὴν παρηγορίαν, καὶ ὁ Γκόρκα δὲν ἐγνώρισε τίποτε δυνάμενον νὰ παραμυθῆσῃ καὶ μετρίασῃ τὴν δυστυχίαν τῆς.

Καὶ ἡ σκέψις αὕτη, ἣτις τὸν βασανίζει διαρκῶς, καὶ ἡ ἀμφιβολία αὕτη περὶ τῆς ευεργετικῆς του δράσεως προσδι-δουσιν εἰς τὴν μεγαλοφυίαν του ἀνέκφραστον τινα θλίψιν. Καὶ εἶνε ἡ θλίψις αὕτη, ἣτις διαπνέει ὀλόκληρον τὸ ἔργον του, βαθῶς ἀνθρώπινον καὶ ὑπέροχον, ὅπου ὑπερεκχειλίζει ὀλη ἡ πικρία τῆς καρδίας καὶ τοῦ ονόματος του, τὸ ὅποιον εἶνε Μάξιμος Γκόρκα, ὁ ἔστι *Πολυ Πικρὸς**.

ΙΔΟΜΕΝΕΥΣ ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ

* *Εἰς το προσεχές τευχος δημοσιεύομεν ἐν τὼν νεωτέρων διηγη-μάτων τον.*

Μ. ΣΚΟΦΟΥ

ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΙΣ ΑΝΘΩΣΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΤΣΕΧΩΝ

Η φιλολογική κίνησης τών Τσέχων είνε ή μάλλον άγνωστος εΐς τήν Εύρώπην, ή όποια μετά μεγαλειτέρου ενδιαφέροντος παρακολουθεί τήν έθνικήν κίνησιν τής Βοημίας. Έν τούτοις ή τε φιλολογική και εθνική δράσις κατά πάντα χρόνον υπήρξαν αχώριστοι και παραμε΄νουν εΐσε΄τι το ι αύται.

Αριθμητικώς οί Τσέχοι μή υπερβαΐνοντες τά 6 εκατομύρια, έχον από τού 13* μέχρι τού 16^{ου} αιώνος τάς μεγάλους έποχάς τής δόξης και εποποιίας μέ τούς *Otokar*. Ίωάννην *Hilss*, *Ziska*, από δέ τού 1680 αποτελούν μέρος τού πολιτικού αυστριακού οικοδομήματος, ούτινος εινε ό ακρογωνιαίος λίθος.

Τά δύο τρίτα τής Βοημίας κατοικούνται υπό τσεχικού πληθυσμού, καταγωγής σλαυικής. Τό στοιχειόν τούτο, δπερ χάρις εΐς αδιάκοπον ήρωϊκόν αγώνα, υπερίσχυεν ήδη σημερινώτατα τού έπερου τρίτου (γερμανικού τήν προέλευσιν) επί τοσούτον χρόνον κυριαρχούντος καταπιεστικώς, παραμένει τού λοιπού ο πρώτιστος παράγων τής άεραϊότητος τής Άψβουργείου δυναστείας.

Οί Τσέχοι υπερασπίζουσι τό αύστρο-ουγγρικόν κράτος εναντίον τού παγγερμανικού σωβινισμού, δηλ. υπερασπίζουσι τήν Αύστριαν εναντίον αυτής ταύτης, διότι είνε γνωστόν όπαι άΐδα τής γερμανικής έπικρατήσεως, υπό τό πρόσχημα συγκεντρώσεως, επικρατούν έν Βιέννη. Διεκδικούν τήν ισότητα όλων τών δικαιωμάτων τών υπό τό σκήπτρον του Φραγκίσκου Ιωσήφ συνηνωμένων φυλών ματαιούντες δέ τά εγλογικά τεχνάσματα, δι΄ ων επιδιώκεται ή πλειονοψηφία τών Γερμανών εΐς τά σλαυικής εθνικότητος αυστριακά μέρη, ανεγείρουν εΐς αυτό τό κέντρον τής Ευρώπης, ισχυρόν φραγμόν εναντίον της παγγερμανικής ταύτης επιδρομής, ήτις αποβλέπει εΐς τήν επέκτασιν και δεσποτείαν της από τής θαλάσσης τού Βορρά μέχρι τού Άδριατικού πελάγους. Η θαρραλέα και προφανής αύτη αντίδρασις διατρανούται ζωηρώς εΐς τήν τσεχικήν φιλολογΐαν, ήτις είνε προπαντός ή έκφρασις πεποϊθήσεων και έμπνεύσεων εθνικών. Ώς προς τήν έποψιν δέ ταύτην τά τσεχικά γράμματα, μυθιστόρημα, θέατρον. ποίησις, κριτική, ενδιαφέρουν μεγάλως την αλλοδαπήν.

Η πρόδος τής τσεχικής φιλολογίας είνε αδιαφιλονίκητος. Χρονολογείται προ πολλού, από δέ τής αρχής τού 19^{ου} αιώνος ουδεμίαν παρουσίασε διακοπήν. Άλλ΄ ή κατά τήν ανωτέρω έποχήν εμφάνισ΄ της ήγειρεν εΐς τούς κύκλους τών κριτικών τά ζητήματα : Πρέπει νά χαρακτηρισθ ή ως *άνάστασις* ή ως *ανάγέννησις* ; "Έχεται αληθείας ό εΐς πολλά εγχειρίδια περί τής ιστορίας τής τσεχικής φιλολογίας περιεχόμενος δι΄σχυρισμός, όπι περί τό τέλος τού 18^{ου} αιώνος οί *Pelel* και *Procliazka* και κατά τάς αρχάς τού 19^{ου} οί *Jungmann* και *Dobrovsky* έξε΄θαψαν όχι μόνον τάς λαϊκάς παραδόσεις, αλλά και ολόκληρον τήν τσεχικήν γλώσσαν, εκ τής οποίας δέν ύφίσταντο, διατείνονται, έπιή σειραι τίνες γραμματικών τύπων εΐς μερικά βιβλία γερμανικά, τόση δηλ. βαθεΐα υπήρξεν ή εθνική εκμηδένισις τών Τσέχων μετά τό ατύχημα τού Λευκού ορούς, και βραδύτερον συνεπεία τής παγγερμανικής πολιτικής Ιωσήφ τού Β΄ ;

Ατυχώς ά ανωτέρω δι΄σχυρισμός τών κριτικών έπιστεύθη και διεκηρύχθη. Έπί ένα δέ και πλέον αιώνα διέδιδον όπι ή αυθαρεσία τού αυτοκράτορος τούτου εΐχεν αποσπάσει τά τέκνα τών Τσέχων από τών οικογενειών των διά νά μεταφέρη «στρατιωτική χειρί» εΐς τά γερμανικά σχολεία, ως αν συνέβαινον νέα καταδιώξεις τών διαμαρτυρομένων, όπως έν Γαλλία επί Λουδοβίκου τού ΙΔ΄.

Σήμερον όμως ή έμβριθής πολυμάθεια ανασκευάζει τήν

έσφαλμένην αυτήν θεωρίαν, τήν οποίαν σοφοί, ως ό Βοντράκ, εΐχον διακηρύξει. Πρώτος ό *Vceek* και μετ΄ αυτόν ό *Novak* αποδεικνύουν όπι, όχι μόνον ουδεις πραγματικός θάνατος τής τσεχικής γλώσσης έλαβε χώραν κατά τούς 17^{ου} και 18^{ου} αιώνας, αλλά και όπι αύτη επέζησε μετά τάς δυστυχίας τής Βοημίας και τήν στέρησιν τής αύτονομίας της. Τσεχικά βιβλία, έν τή αλλοδαπή εκτυπούμενα, αδιακόπως εΐσήγοντο λαθρεμπορικώς, υπό τό έπανωφόριον, εΐς τά διάφορα μέρη τής χώρας, υπό προτεσταντών μεταναστών. Κατά συνέπειαν δέν δύναται νά γίνη λόγος περί αναστάσεως, άφοϋ βεβαιότατα δέν προηγήθη ταφή. Η προσπάθεια του *Jungmann* και άλλων υπήρξεν αναγέννησις προκληθείσα υπό τής χειραφετήσεως τών πνευμάτων προ και μετά τάς μεταρρυθμίσεις Ιωσήφ τού Β΄.

Αΐ νέα αύται απόψεις, αΐ κατά πρώτον υπό τού *Vceek* και εΐτα διά τών επιχειρημάτων τού *Novak* διατρανωθεισαι, είνε μεγάλης σπουδαιότητος διά τήν τσεχικήν φιλολογΐαν, ως αποδεικνύουσαι όπι ουδέποτε ή εθνική άλυσις έθραύσθη. Οπαι ή τσεχική ψυχή δέν υπέκυψεν άνεπανορθώτως εΐς τό ατύχημα τού Λευκού όρους, όπι ή νυν Βοημία δέν είνε νέον τι έθνος αυτοσχεδιασθέν, ούτως ειπείν, υπό τών λογίων προεκατόν και πλέον ετών, άλλ΄ όπι παραμένει ή νόμιμος και άμεσος διάδοχος τής μεγάλης Βοημίας τών Όττοκάρ, Βακλάβ και *Hilss*.

Αΐ αποδείξεις αύται λογικώς άγουν εΐς μάλλον έπισταμένην και καθωρισμένην εξέτασιν του έργου τού Σαφαρύκ, Παλάκκν, Χάγκκα, όλων δηλ. εκείνων, οΐτινες υπήρξαν οί πρωτοουργοί τής φιλολογικής αναγεννήσεως, εργασθέντες προς αναζήτησιν τών πηγών τού ηθικού και διανοητικού βίου τού τσεχικού λαού.

Έν τούτοις προεβλήθη τό ερώτημα, ι/ήπως οί πρό και μετά τόν Δοβρόβσκν εξέρευνησαντες τάς τσεχικάς παραδόσεις, τά διηγήματα και δημόδη άσηματα, εθνικοί σκαπανείς, οί διά τής τοιαύτης εργασίας των σημερινιάς παράσχοντες εκδουλεύσεις, μήπως παρεσύρθησαν ενίοτε, έξ υπερβολής ζήλου, πέραν τών ορίων τής αληθείας. Η τοιαύτη υποψία υπελάνθανεν εΐς τά πνεύματα, άλλ΄ ό εθνικός σεβασμός άφ΄ ενός, ή άβεβαιοτής άφ΄ ετέρου, παρημποδισαν τάς αυστηρότητας τής εξέρευνήσεως. Σήμερον όμως αΐ φιλολογικά; πανουργία, ών θύματα υπήρξαν πάσαι σχεδόν αΐ φιλολογια:, ήχθησαν υπό τής κριτικής έρευνής εΐς φώς. Οί καθηγητά! *Máchai* και *Hanusch* απέδειξαν όπι ό Βέντζελ Χάγκκα. ό τοσούτον έπαμώμενος υπό τών Τσέχων ως ό πρώτιστος ανακαινιστής τής γλώσσης και τής φιλολογικής των δόξης συγγραφεύς, ενέχεται εΐς τάς πανουργίας αυτού τού είδους.

Η κατηγορία δέν είνε νέα, καθόσον χρονολογείται πρό τεσσαρακονταετίας, άλλ΄ εΐχε μέχρι τού τελευταίου έτους παραμείνει εκκρεμής. Πρόκειται περί ενός χειρογράφου άνευρεθέντος κατά τό 1815 εΐς τήν πόλιν *Koeniginhof* υπό τού Χάγκκα και τό όποιον έθεωρήθη ως τό αρχαιότερο/φιλολογικόν μνημείον τής Βοημίας. Περιείχε, κατά τόν Χάγκκα, τήν αυθεντικήν διήγησιν τού επικού αγώνος τών Τσέχων εναντίον Λουδοβίκου τού Γερμανικού, ή τών Σλαύων κατά τών Γερμανών. Άλλο χειρόγραφον περιλαμβάνον αποσπάσματα δημώδους ποιήσεως εΐς τήν αρχαίαν τσεχικήν — χρονολογούμενον δέ από τού 9^{ου} ή τού 10^{ου} αιώνος — άνευρεθη εΐς *Grumberg* περί τάς αρχάς τού 19^{ου} υπό τού Λίνδα.

Τά χειρόγραφα ταύτα ένεποίησαν τήν αυτήν αΐσθησιν οποίαν τά ποιήματα τού γαλάτου βάρδου, υιού τού αυθικού βασιλέως Φινγκάλ.

Άλλ΄ Οπως τά υπό τού Μάφερσον δημοσιευθέντα ποιήματα τού Όσσιανού έδωκαν άφορμήν εΐς μεγάλας μεταξ΄

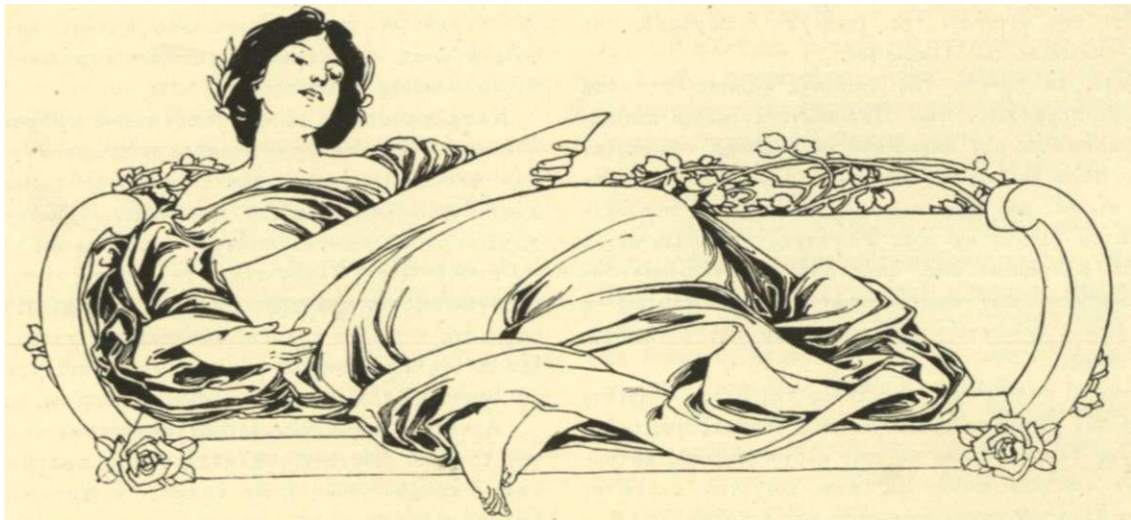
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΤΣΕΧΩΝ

τών πεπαιδευμένων διαμάχας, ούτω και επί τού παρόντος οί καθηγητά! *Máchai* και *Hanusch*, εΐς τήν σπουδαιότεραν τσεχικήν φιλολογικήν έπιθεώρησιν, αποδεικνύουν όπι όλα τά ΄λυρικά μέρη τού χειρογράφου τής πόλεως *Koenigininhof* συνετέθησαν υπό τού Χάγκκα, και όπι όλον τό επικόν μέρος τού αυτού χειρογράφου και τού τής πόλεως *Gvumberg* εγράφησαν εΐς τήν αρχαίαν τσεχικήν υπό τού Λίνδα, και όπι αμφοτέρα τά ποιήματα απέρρευσαν ολόκληρα από τής φαντασίας τών φιλολογικών αυτών απατεώνων. Οί *Maclial* και *Hanusch* δέν περιορίζονται εΐς μόνην τήν διατύπωση τής πεποϊθήσεως των, άλλ΄ επισωρεύουν αποδείξεις, δι΄ ών φαίνονται αναντιρρήτως συλληφθέντες επ΄ αυτοφώρω οί Χάγκκα και Λίνδα, τούς όποιους διαδοχικώς εγρλείουν εΐς δυσχερέστατα διλήμματα. Άλλ΄ εκ τού τοιούτου γεγονότος ουδό/ως μειούται ή φιλολογική δόξα τής Βοημίας, ήτις, εκτός τού Χάγκκα και τού Λίνδα, έχει νά έγγράψη εΐς τήν χροσήν της βίβλδν άλλα όνόματα και μεταξύ αυτών επί κεφαλής τό όνομα τού Ζέγερ.

Η επίδρασις τον Ζέγερ.

Καίτοι ό θάνατος τού Ζέγερ χρονολογείται από τής αρχής τού 1901, ή τσεχική φιλολογία πενθεί ακόμη μέχρι σήμερον τόν πρώτον της συγγραφέα, ούτινος ή απώλεια μέγα προϋξένησε κενόν, και όστις άρήκτως συνέδεσε τό ονομά του μέ τήν πνευματική/ κίνησιν τής Βοημίας. Τό έρευνητικόν και οξυδερκές τού Ζέγερ πνεύμα εκεΐθεν τών τσεχικών ορίων φερόμενον, ουχι δέ σωβινιστικώς καθηλούμενον εΐς τό έσωτερικόν τής χώρας του περιβάλλον, εξήταξε μετ΄ ενδιαφέροντος τά ξένα πνευματικά προϊόντα, όχι διά νά τά μεταφράση όπως ό *Virchlicky*, αλλά διά νά τά συγκρίνη, τά μελετήση έμβριθώς. έπεκτείνων ούτω τόν διανοητικόν του ορίζοντα, χωρίς να θυσιάση τήν ιδίαν πρωτοτυπίαν, και διά νά διατελή έν γνώσει παντός ό΄τι τό ανθρώπινον πνεύμα δημιουργεί. Κατ΄ αυτόν τό μεγαλείον ενός έθνους δέν εξαρτάται εκ τής εδαφικής του εκτάσεως, τού πληθυσμού, τών προσόδων του, άλλ΄ εκ τού φωτός, όπερ συγκεντροΐ εΐς τάς πατριωτικές του ιδέας και βλέψεις, και από τής αρχής ταύτης αναχωρών μετεξερίσθη όλας τάς δυνάμεις του, όπως καταστήση τήν Βοημίαν, τήν γενέθλιον χώραν του, τόσον μεγάλην υπ΄ αυτήν τήν έποψιν, όσον εινε ή Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία;

Ένεκα τών υπό τήν έννοιαν ταύτην ευρύτατων μελετών του εΐχεν έλθει εΐς έπικοινωνίαν μετά πλείστων έξοχων συγ-

γραφέων τής εποχής του σλαύων, γερμανών, σκανδιναυών. άγγλων, γάλλων, ισπανών, ιταλών, ενώ συγχρόνως έχρησιμοποίει τάς δημιουργικάς του δυνάμεις εΐς όλα τά είδη. Έκ τούτου προέαυξε/ εΐς τά έργα του τάσις τις πρός άποκρυστάλλωσιν τών ευρύτατων γνώσεων του ότε μέν εΐς εποποιία/, ότε δ΄ εΐς μυθιστόρημα και άλλοτε εΐς δράμα. Άλλ΄ ως εκ τού αναριθμητου τών εΐς τήν πραγματικήν ζωήν ή μάλλον εΐς τά βιβλία όρωμένων πραγμάτων αΐ εντυπώσεις και άνανυήσεις του διεσταιρουντο και συνεκρουντο εΐς τά θέματα τής έμπνευσεως του, πρό πάντων εΐς τό θέατρον του. Ουχ ήττον υπήρξε συγγραφεύς μεγάλης άξιας, ως αποδεικνύεται εκ τού ποιήματος του *Vysehrad* και τών μυθιστορημάτων του «Λυκόφως τών Θεών», *Ian Maria Plogov* κλπ., δι΄ ών παραμένει ύφ΄ όλας τάς εσώψεις εΐς τών περιφανέστερων συγγραφέων τής Βοημίας. Άπέθανεν εξηκοντούτης έν πλήρει άκμή ηλικίας και ικανότητος, αναμφιβόλως δέ μέλλει νά καταταχθή εΐς τό Τσεχικόν Πάνθεον, ίως εΐς ελάσσονα μοίραν τού Κολλάρ, άλλ΄ άδιστάκτως υπεράνω τού Τύλ και Ούόσελ (*Wocel*).

Τι επίδρασις και, ούτως ειπείν, καινοτομία τού Ζέγερ επί τού προσανατολισμού τής τσεχικής φιλολογίας εξεδηλώθη κατά τό έτος τούτο κατά τρόπον εκφανέστερον, παρ΄ όταν έξη ή συγγραφεύς. Οί τσέχοι φιλόλογοι και πρωτίστως οί μυθιστοριογράφοι ευύνουν ήδη τους ορίζοντας των, μή περιλειόμενοι εΐς τά στενά όρια τής χώρας των, έρχόμενοι εΐς έπικοινωνίαν μετά της παγκοσμίου φιλολογικής κινήσεως, αλλά χαρακτηριστικώς εμμένοντες εΐς τό προς τόν Βοημικόν βίον ενδιαφέρον των. Τούτου ένεκα τά *Απομνημονεύματα* συγροτούν έν τών κυριωτέρων στοιχείων τών βιβλιοπωλείων της Πράγας και τών άλλων τσεχικών κέντρων. Μία εκ τών μεγάλων επιτυχιών είνε ή συνάθουσις τών *Αναμνήσεων* ή εκδοθείσα υπό τού *Macchar*, όπου περιγράφεται λεπτομερέστατα ό βίος τών προσώπων, άτινα έλαβον μέρος εΐς τά συμβάντα τού τελευταίου ημίσεος του 19^{ου} αιώνος. Άφ΄ ετέρου ό *Vaclav Vceek* περιέγραψεν εΐς τό έργον του «Χρονικόν μιας οικογενείας» τά έτη τών αναρχών τού σταδίου του, συγζηητικώς περιπέτειας και επεισόδια, δι΄ών προσέκλυσεν άμέριστον τήν εκτίμησιν και συμπάθειαν τών αναγνωστών του, οί οποιοι απληστως αναγνώσκουν και μετά φανατικού σεβασμού, τά έργα τού γρηαότερου τών τσέχων μυθιστοριογράφων*.

[Μετάρρ. Μάρου ΡουανονJ.

CH. LKSUBUR

* (Προσεχές το Μυθιστόρημα-Θέατρον-Ποίησις τών τσέχων).

ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

(*Νορβηγικὸν διήγημα*).

Εκείνη, εἰ/εν ἀναβή τὴν ἀπότομον μυχμαρίνην κλίμακα τῆς εὐδαιμονίας σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ, ὀδηγού-μενη μόνον ἀπὸ τὴν ὑπέροχον καλλονὴν τῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἔμφυτον αβρότητα τῶν αἰσθημάτων τῆς. Εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὰς αἰθουσας τῶν πλουσίων καὶ δὲν εἶχε χάσει εἰς τὸ κατώφλι τῶν οὔτε τὴν τιμὴν, οὔτε τὸ ἀνηλίδωτον ὄνομα. Κανεῖς ἐν τούτοις δὲν ἐγνώριζε πόθεν αὐτὴ προήρχετο. Οἱ αὐστηρότεροι ἐπιθύριζον ὅτι τὴν γέννησίν τῆς ὑπέδεχθη ὁ βόρβορος τῆς χυδαιότερας συνοικίας τῶν Παρισίων.

Εἶχε περάσει τὰ πρῶτα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐτη μέσα εἰς ἐν ζοφερόν προάστειον τῶν Παρισίων, ἐν μέσῳ πενίας, πείνας καὶ ἐγκλήματος μετ' ἀνεκδιήγητου αγωνίας, τὴν ὁποίαν δὲν κατανοεῖ παρά εκείνος τοῦ ὁποῖου αἱ σάρκες κατεσπαρά-χθησαν ἀπο αὐτήν, καὶ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἱ ἄλλοι τὴν μαν-θάνομεν ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὰς διηγήσεις, ὀφείλομεν δὲ νὰ οεζύνωμεν τὴν φαντασίαν μας, ὅπως ἀναπαραστήσωμεν τὴν ἀπειρον ἀθλιότητα τῶν πρωτευουσῶν καὶ ἐν τούτοις ἢ εἰκῶν τὴν ὁποίαν σχηματίζομεν ὠχρικ προ τῆς φρικώδους πραγματικότητος.

Καθὼς ὅλα αἱ ὁμοία ἰ τῆς, τὸ κάλλος τῆς θά τὴν ἐρριπτε κυρερὰν τινὰ του χειμῶνος νύκτα εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ φοβε-ροῦ τροχοῦ, καὶ θά τὴν ἐσυρεν εἰς τοὺς κλονισμοὺς τῆς κατα-γίδος, -ετών κατόπιν αὐτὴν εἰ: τὴν αἰσχύνην σκοτεινῆς γωνίας, ὅπου θά ἀπέθνησκεν ἀγνωστος καὶ ἀτίμος.

Ἡ τύχη ἀπεφάσισε διαφορετικὰ — διότι *ἀνεκαλνφδη* ἀπὸ κάποιον πλούσιον καὶ ευγενὴ κύριον. ἐνὸ δεκατετραετις

μόλις διέτρεχε τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων διευθυνομένη εἰς πενιχρον δωμάτιον τῆς οδοῦ τῶν *τεσσάρων ἀνέμων*, ὅπου ε Ε ρ— γάζετο ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ μαζὺ μὲ τὴν διευθύντριάν τῆς, γράϊαν ἔμπορον τεχνητῶν ανθῶν.

Ὁ γενναῖοψυχος κύριος δὲν ἐθαύμασε μόνον τὴν νεανι-κὴν καλλονὴν τῆς, τὴν χαριτωμένην συμπεριφορὰν τῆς, τὴν μελαγχολίαν τῆς μορφῆς τῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἀρωμα τοῦ παραδόξου ὅπερ ἐχύνετο ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἀπεκάλυπτε τοὺς αγῶνας τῶν αγαθῶν φυσικῶν ἔμφυτων ἐναντίον τῆς προκαλούμενης θρασύτητος.

Καταληφθεὶς ἀπὸ τὸ ἰδιότροπον ἐκεῖνο πείσμα τῶν ἰσχυρῶν, ἠθέλησε νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ μελαγχολικοῦ τούτου πλάσματος. Δὲν ὑπῆρξε δύσκολον νὰ γίνῃ κύριος αὐτῆς, διότι αὐτὴ δυστυχῶς εἰς κανένα δὲν ἀνήκεν. Ἐδωκεν εἰς αὐτὴν ἐν τυχαῖον ὄνομα καὶ τὴν ὑπέδεχθη τὸ λευκὸν κελλίον τῆς μονῆς. Ὁ ευεργέτης τῆς ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὴν ἰδῇ ἐπανερ-χομένην εἰς τὴν τραχεῖαν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ἢ πρώτη ἀγνότης τῶν παθῶν: χαρακτηρῆ ἐράσμιος, ἐξαρετικὴ κομψότης μὲ μίαν ἐλαφρὰν ἐπιθυμίαν μορφῆς δια τὰ ὀρμητικὰ ἰδανικά τοῦ αγαθοῦ καὶ τοῦ ωραίου.

Αργότερα ὁ γενναῖος ἐκεῖνος προστάτης τὴν ἔκαμε σύζυ-γόν του. . . Ἡρεμος, γαλήνιος γάμος πράγματι, παρ' ὅλην τὴν διαφορὰν τῶν ἐτών: γάμος ἐκτιμῆσεως, σεβασμοῦ, ὑπολήψεως.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ σύζυγοι δὲν δεσμεύονται, καθὼς ἡμεῖς, μὲ πόσον σφιγκτοῦς δεσμοῦς : βλέποντα; ὀλιγότερον καὶ ε^{••6}

Φ Ι Λ Ο Λ Ο Γ Ι Α

ὀλιγότερα αἱ ἀπάται. Ἴσως καὶ ακριβῶς διὰ τούτο, ἐκεῖνη ἦτο περισσότερον ἢ ευτυχῆς, ευχαριστημένη. Ἡσθάνετο δυνατὰ τὴν εὐγνωμοσύνην. Ὁ πλούτος ἀντὶ νὰ τὴν κου-ράζῃ. τὴν ἔτερπεν υπερβολικὰ.

Κατ' ἀρχὰς ὁ κόσμος ὠμίλει περὶ τῆς χυδαίας αὐτῆς καταγωγῆς, ἀλλ' ἐπειτα τοῦτο κατέπαυσεν. Εἰς τοὺς Παρι-σίους ὑπάρχουν τόσα ἄλλα ἀντικείμενα κακολογίας καὶ ψεύδους ! . . .

Αὐτὴ ὅμως εἶχε πετάξει εἰς τὸν ἀνοιξιᾶτικον ἀνεμον τὴν ἱστοριαν τῆς χθες.

Τὴν εἶχε λησμονήσει καθὼς ἡμεῖς λησμονοῦμεν τὰ ρόδα, τὰς ταινίας, τὰς ἐρωτικὰς ἐπιστολάς τῆς δροσερᾶς νεότητος, τὰ ὅποια σκεπάζομεν μὲ τὴν παγερὰν τοῦ παρελθόντος πλάκα. Κεῖνται εἰς τὸ βάθος γηραιοῦ κάλαθου, τὸν ὅποιον κανεῖς δὲν συλλογίζεται ν' ἀνοιξῇ πάλιν. Ἄλλ' ἐάν ἢ σύμ-πτωσις μὰς ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ νεκρὰ ἀντικείμενα τῶν χρό-νων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι προ πολλοῦ ἀπέθανον, ἐνοοῦμεν ἀμέ-σως ἐάν μὰς λείπῃ ἐν μόνον ἀνθος ἢ μία ταινία. Διότι αἱ ἀναμνήσεις ζουν εἰς τὴν ψυχὴν ἐντελεῖς, ὠρισμένα . . . αἱ πάντοτε τρυφεραί, ἀγαπηταί καὶ γλυκεῖα; ἀναμνήσεις.

Τοιοτοτρόπως αὐτὴ ἀπέδιωξε μακρὰν αὐτῆς τὴν ἀνά-μνησιν, ρίπτουσα πολὺ μακρὰν τὰ κλειδιά. . . Ἐνίστε ὅμως ἐν τῇ σιγῇ τῆς σοβαρᾶς νυκτὸς εἶχε σφοδρὸς ἐφιάλτας. Ἐνόμιζεν ὅπῃ ἠσθάνετο εἰς τοὺς ὅμους τῆς τὴν γράϊαν μέγαι-ραν, τὴν βασανίστριαν τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας, νὰ τὴν σπρώχνῃ μὲ τὸν θερμον πρωῖνὸν ἥλιον εἰς τὸν δρόμον, ὅπως φέρῃ τὰ ποικιλόχρωμα τεχνητὰ ἀνθη εἰς τὰς πλούσιαις κυρίας.

Ἐσηκῶνετο τότε ὀρθῇ εἰς τὴν κλίνην τῆς τρέμουσα ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ φρίκην . . . καὶ ἐν μέσω τῆς νυκτερινῆς ἐκείνης σιγῆς ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς, ἐβλεπε μικροὺς γαλανοὺς ἀγγέ-λους ἰπταμένους καὶ ἐξαφανιζομένους εἰς τὸ κενόν, μεθυ-σκομινῇ δὲ ἀπὸ τὴν γαλήνην τοῦ γοητευτικοῦ τούτου ορα-ματος, ἐθώπευε μὲ τὰ λεπτὰ τῆς δάκτυλα τὰ μετέξινα καλύμματα, τὸ ἀραχνοειδὲς προσκεφάλαιον καὶ τὰ χρυσὰ στολῖδια τῆς ἀρχοντικῆς τῆς κλίνης, ρίπτουσα μακρὰν τὰς σκέψεις τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν ταραχὴν τῶν πνιγηρῶν ονειρῶν . . .

Ἐξηπλωμένη εἰς τὰ προσκεφάλαια τῆς ἀμάξης. ὡς ωραία δέσποινα, μετέβαιεν εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ρώσσου πρε'σβεως. Ἐο' ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὸ μέγαρον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμετρίαζον τὸν δρόμον τῶν οἱ ἴπποι, μέχρις οὐ ἐπὶ τέλους ἐστέκοντο. Ἡ μεγάλη πλατεία ἢ προ τῆς πριγκηπικῆς διαμονῆς ἀπα-στράπτουσα ἀπο φῶτα, κατεκλύζετο ἀπὸ ἀπειρον ὄχλον. Δὲν ἦσαν ἐκεῖ διάβαστα; περίεργοι, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐργατικοί, πλανήτες, γυναῖκες κο;ναὶ κα; ελευθερίων ἠθῶν, ἀλληλοθυού-μενα ὅπως ἰδοὺν κα; κάμνουσα; χυδαίας κ;νήσε;.

Εκείνη ἤκουε λέξεις, τὰς ὁποῖαις εἶχε πολλὰ χρόνια ν' ἀκούσῃ, κα; ἐκοκκίνιζε σκεπτόμενη, ὅτι, ἀπὸ ὅλα τὰ πρό-σωπα τὰ ἡδονικῶς λιχνιζόμενα μέσα εἰς τὰς πλούσιαις ἀμα-ξας τῶν, αὐτὴ μόνον ἴσως κατενοεῖ τὴν φρικώδη ἐκείνην π ρ α τ ι κ ὴ τ τ α.

Διέτρεξε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν μακρὰν παρέλασιν τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων προσώπων . . . καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἀναγνωρίζει τὸ ἔν μετὰ τὸ ἄλλο. Ἡρπαζε τὰς ἀφιπταμένας σκέψεις, τὰς παραδόξους ἰδέαις αἱ ὁποῖαι ἐπάλαιον ἐντὸς τῶν πιεζόμενων ἐγκεφάλων, καὶ μυριάδες ἀναμνήσεων τὴν ἐπνίξαν εἰς τὸν λάρυγγα. Ἡθέλησε ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν θλιβερὰν γοη-τεῖαν. ἀλλὰ δὲν το κατώρθωσεν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι δὲν εἶχε χάσει τὸ κλειδί τοῦ λησμονημέ-νου κάλαθου" μὲ φρικίασιν τὸν ἤνοιε πάλιν — καὶ αἱ ἀνα-μνήσεις ἐπρόβαλαν ἰπτάμεναι . . .

Ἄνεμνήσθη . . . ἀνεπόλησε ποσάκις καὶ αὐτὴ. ἀνόητος παιδικῇ. εἶχε μὲ τὴν αὐτὴν εἰς τοὺς οφθαλμοὺς κιτρίνην φλόγα ἀτενίσε; τὰς ωραίας κυρίας, τὰς ἐν ἐπίσημῳ περιβολῇ, νὰ τρέχουν ἐφ' ἀμάξης εἰς τὸν χορὸν ἢ τὸ θέατρον ἀνεμνή-σθη ποσάκις ἢ ζηλοτυπία εἶχε βρέξει μὲ δάκρυα τὰ πτωχὰ

ἐκεῖνα ἀνθη, τὰ λεπτοπλεγμένα. τὰ ὁποῖα ἐμέλλον νὰ στο-λίσουν τὴν κόμην καὶ τὸ στήθος ἄλλων γυναικῶν. Καὶ τώρα ἐβλεπε τὰ ἴδια μάτια, τὴν ἰδίαν ἰσχνὴν ζηλοτυπίαν βαρεῖαν ἀπὸ μῖσος. Καὶ ἐκεῖνος τοὺς κατηφεῖς κα; σοβαροὺς ανθρω-πους, οἱ ὅποιοι ἠκολούθουν μὲ οφθαλμοὺς γεμάτους πυρίνην λάμψιν. λύσαν καὶ σαρκασμὸν τοὺς χρυσοτυμένους ἀμα-ξηλάτας τῶν πλουσίων . . . αὐτὴ τοὺς ἀνεγνώριζεν ὅλους. Δὲν εἶχε κρυβὴ τάχα πολλάκις, ἐνὸ ἦτο ἀκόμη παιδικῇ. ὑπὸ τὸ σκοφρὸς τῶν ὀδῶν τῶν προαστείων ὅπως τοὺς ἀκούσῃ, πείσμονας καὶ ἀγέρωχους, νὰ ὀμιλοῦν περὶ τῆς ἀνισότητος τῆς ζωῆς, περὶ τῆς τυραννίας τῶν ἰσχυρῶν, περὶ τῶν τῶσων δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν, πρὸς τοὺς ὁποῖους τέλος ὠφει-λον νὰ τείνωσι τὴν λευκὴν χεῖρα ; . . .

Αὐτὴ ἐγνώριζε τὸ ἀπειρον μῖσος, τὸ κλεισμένον μέσα εἰς τὰ στήθη ἐκείνων μῖσος διὰ τὰ καλοθρεμμενα ἄλογα, διὰ τοὺς πουδραρισμένους ἀκολουθοῦς τῶν καὶ διὰ τὴν ἀμαξάν τῶν ἀκόμη" ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὰ ὄντα ἐκεῖνα καὶ τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι σκορποῦν διὰ στολισμοὺς καὶ φορέ-ματα ἀμύθητα ποσὰ, τὰ ὅποια ὀ ἐργάτης δὲν κατορθῶνει νὰ κερδίσῃ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βασανισμένης ζωῆς του . . .

Καὶ ἐνὸ παρετήρει τὴν παρέλασιν τῶν ἀμασῶν, τῆς ἐγεν-νήθη εἰς τὸν νουν τῆς μία φευγαλέα διήγησις, ἀνάμνησις τῶν νεανικῶν τῆς σπουδῶν. Ἐνεθυμήθη τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τοῦ Φαραώ', Ὅσοις ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ τοῦ ἀρματοῦ ἰστάμενος ἠθέλε νὰ καταδιώξῃ τοὺς Ἐβραῖους πέραν τῶν ὄχθων τῆ; μουσικῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τῆς ἐφάνη ὅτι ἐβλεπε βαλ-μένα τὰ κύματα σιγὰ-σιγὰ μὲ αἱματώδες χρῶμα, καὶ υψού-μενα ὡσεὶ ἀδιαπέραστα τεῖχη ἐμπρὸς εἰς τοὺς βαρβάρους; Αἰγυπτίους. Καὶ ἤκουσε τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ Μοῦσ/ῆος φωνήν. Ὁ πολὺς προφήτης ἔτεινε τὴν θεῖαν ράβδον ὄπερα^{*-()} τῶν ἀφροσκεπῶν υδάτων καὶ τὰ ἐκδικητικὰ κύματα /ατε-πινον τὸν ἀγέρωχον βασιλεῖα καὶ τοὺς πολεμιστάς του.

Ἐνόησε τότε πόσον τὸ πυκνὸν τοῖχωμα, τὸ ὁποῖον ὑψοῦτο ἐνώπιον τῆς, τὸ θηριωδέστερον καὶ μάλλον ἀκρά-τητον ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ" ἐνόησε τότε πὼς ὁ ὠκεανὸς αὐτὸς ἀπὸ εὐαίσθητα πλάσματα ἀγωνιωδῶς ἀνέ-μνε τὴν φωνὴν ἑνος ἄλλου ποιητοῦ, ὅπως ριφθῇ εἰ; τὴν ἀνάκτησιν καὶ σκεπάζῃ μὲ τὸ ἐρυθρὸν λοφίον τὴν λάμ-ψιν τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἰσχύος.

Ἢ καρδία τῆς ἐπαλλεν ὀρμητικῶς" συνεσπειράθη τρέμουσα εἰς τὴν βαθυτέραν γωνίαν τῆς ἀμάξης. Δὲν ἐφοβεῖτο. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλε καὶ νὰ κοκκίνισῃ ἐμπρὸς τῶν.

Ἡσθάνθη, διὰ πρῶτην ἠδὴ φορὰν, ὅτι ἢ ευτυχία τῆς ἦτο ἀδίκημα, ἐγκλημα διὰ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεται...

*Πτο ἐκεῖ λοιπὸν, ὑπὸ τὰ μαλακὰ προσκεφάλαια. ἢ **αλη-**θινή τῆς θέαις ;

Πὶ μήπως ἔπρεπε νὰ ἐπανέλθῃ μετὰξὺ τοῦ θορυβώδους ἐκείνου πλήθους, μετὰξὺ τῶν τέκνων τοῦ μῖσους ;

Σκυθρωπαὶ σκέψεις, ὠχρὰ φάσματα ἐν τῇ ομίχλῃ τῆς λημοσύνης, τῆς ἐσπάραξαν τὴν διάνοιαν ὅμοια μὲ δῆγματα ἀγρίων θηρίων. Ἡσθάνθη ἐαυτὴν ξένην ἐν τῇ χλιαρότητι τῆς λαμπρᾶς τῆς υπάρξεως, κα; ἐπεθύμησε τὸν σρομίσκον ὅπου εἶχε γεννηθῇ.

Συνέθλιυε σπασυ.ωδικῶς τὸ δαντελωτὸν μανθλιὸν τῆς" οεῖς πόθος καταστροφῆς ἀνῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς . . . ἔγινε κυρία ἐαυτῆς . . . καὶ ἢ ἀμαξία εἰσῆλθε καλπαζουσα εἰς τὸν πυλῶνα τοῦ μεγάρου. . . Ὁ ἀκόλουθος τῆς ἠνοῖε τὴν ἐκ διαγούς κρυστάλλου θυρίδα, καὶ αὐτὴ κατήλθεν ἀριστο-κρατικῇ, ἀτμώδης, αἰθέρια, ἡρεμος.

Νεαρὸς ἀκόλουθος πρεσβείας ἔσπευσε πρὸς προϋπάντησίν τῆς, ευτυχῆς διότι τῆς ἔτεινε τὸν βραχιόνια, διότι τῆς ἔλαε-πτεν ἐν φιλόφρον μειδίαιμα, διότι ἠσθάνετο τρέμουσιν τὴν πυρᾶσουσαν χεῖρα τῆς.

Σοβαρὸς ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἐλπίδα τὴν ὠδήγησεν ἀνά τὴν **μαρμάρινη ν** κλίμακα . . .

— Είπατε μοι, ευγενής κυρία, ποία μοίρα σας έκαμεν έν τω λίκνω τό θαυμάσιον δόρον νί έξωραίξης παν ο,τι είνε γύρω, παν δ,τι οί δάκτυλοι σας εγγίζουσι; Έάν εν μόνον ρόδον φθίνη έν τω μέσω τής κόμης σας, αυτό λαμβάνει ν'αν ζώην και φαίνεται λάμπων μέσα εις δρόσον πρωϊνήν. "Όταν έπειτα χορεύετε θα έλεγε τις ότι τό έδαφος λυγίζεται και υποχωρεί εις τα ελαφρά βήματα σας . . .

Ό κόμης ήσθάνθη ρήγος εύχαριστήσεως μετά τον μακρόν και άγρόν τούτον έπαινον και ανέμενε τήν έπευφημίαν τής δεσποίνης του.

Εκείνη έδανε προς τό κηράλιδωμα του έξώστου και έκύτταξεν επί μακρόν τό πλήθος και τάς άφικνουμένας άμά;ας. ΈΗ ισχύς του άνδρός δεν έφαινετο κατανικώσα αυτήν.

Ό κόμης ήκουσε τήν λέξιν *Φαραώ* νά ξεχύνεται απαλά από τά χείλη της. "Ηθελεν ακριβώς νά στραφή εύχαρις προς αυτήν, ότε εκείνη αφνιδίως τον ήτένισε μέ παραδόξως οφθαλμούς φλογόβλους, οίτινες τόν εξέπληξαν :

Λέν πιστεύω — έψιθύρισεν— ότι καμμία μοίρα μέ έοίλησεν εις τό λίκνον . . . διότι δεν έκοιμήθην ποτέ εις λίκνον . . . κύριε κόμη ! Πράγματι έδειξες εύφύϊαν ομιλών μοι περί τών ήμερων μου και του χορού μου. θά σου αποκαλύψω τό

μυστήριον τών σταγόνων τής *πρωϊνής δρόσον*: είνε τά δάκρυα, κύριε κόμη. τά όποια έχύθησαν από τήν αθλιότητα και τήν πείναν, από τήν έντροπήν και τήν μ.ανίαν. Και έάν νομίζης ότι τό έδαφος κάμπτεται υπό τούς πόδας μου. τουτο συμβαίνει διότι τό διασεΐει μέ άπηλπισμ,ένας φρικιάσεις ή άντάρτις δύναμις του πλήθους του κλίνοντος υπό τόν ζυγόν. του κάμπτομένου υπό τάς άλύσεις . . .

Εκείνη ώμώλησεν ήρεμα ως συνήθως, και μετά άβρόφρονα χαρπεισμ,όν έξηφανίσθη μέσα εις τάς φωτεινάς αίθουσας.

Μία παράδοξος ζάλη κατέλαβε τό πνεύμα του κόμητος. "Εστρεψε τό βλέμμα πείσιμον προς τό πλήθος του όγλου και άνεμνήσθη ότι είχεν ομιλήσει μετά περιφρονησεως δια τόν πτωχόν *άποκοιμισμένον λέοντα*.

Και τότε μόλις, είπε καθ'εαυτόν, ότι τό *αγρόν εκείνο τέρας*, ήτο πλησίον, μυκόμενον άγρίως παρά τά ανάκτορα τών ευτυχών τής γής.

Μαύραι χυδαΐαι σκέψεις ανεπήδων εις την πυρέσσουσαν κεφαλήν του κόμητος

Όταν του επανήλθεν εις τήν ψυχήν ή συνήθης γαλήνη, έσβύνοντο εις τήν άτμόσφαιραν οί τελευταίοι περωτοί ήχοι γλυκύτατου βαλλισμού γεμάτου λημοσύνης . . .

ALEXANDRE KIELLAND

ΕΚΘΕΣΙΣ "ΑΘΗΝΩΝ,,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΜΙΚΡΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ

Ο ΑΡΧΙΔΟΥΞ ΣΑΛΒΑΤΩΡ

EN

ZAKYNΘΩ

Τιμητικωτάτην καΐ λίαν εύχάριστον παρουσίαισιν και γνωριμίαν οφείλω εις τόν έν Ζακύνθω λόγιον φίλον κ. Δε - Βιάξην, τόν άπαραίτητον σύντροφον παντός άνθρωπου τών γραμμάτων επισκεπτόμενου τήν πατρίδα του **Φώσκολου**. Η γνωριμία αυτή έγένετο άνευ τινός διατυπώσεως ή εγγραφής εις βιβλίον παρουσιάσεων, κατά τόν εξής τρόπον. Ό κ. Δε-Βιάξης, συναντήσας με εις τόν συνήθη περίπατόν μου, έπρότεινεν αφελέστατα ν* ανέλθω μεν επί τής έν τω λιμένι ήγκυροβλημένης θαλαμηγού προς έπίσκεψιν τής Α. Αύτ. καΐ Βασ. Ύψηλότητος του Αρχιδουκός τής Αυστρίας Σαλβατώρ.

Έγνώριζεν ό έν Ζακύνθω φίλος μου, διτι Ιπεθυμον να γνωρίσω καΐ προσωπικώς τόν εκεί ξενιζόμενον περιώνυμον Αρχιδούκα και Ίσχον άμα λαογράφον και τοπογράφον, τόν ταξειδεύοντα υπό τόν τίτλον του κόμητος του Nendorf **άλλ'** ή περί αμέσου **επισκέψεως** του, κατά τήν στιγμήν εκείνην, πρότασις του μέ **εύρε** πως άνέτοιμον. . . κατά τό ένδυμα μόνον διότι ένόμιζον διτι προκειμένου περί πρώτης επισκέψεως εις διάσημον Αυτοκρατορικών Ύψηλότητα, ήρομζε περιβολή σοβαρωτέρα κάπως τής στακτοχρόου, ήν έφέρομεν εις τάς καθημερινάς ημών έκδρομάς ή ορειβασίας έν Ζακύνθω. Άλλ' ό κ. Δε - Βιάξης, **καθημερινός** επισκέπτης του, γνωρίζων τήν άκραν αυτού «καταδεκτικότητα», προσεπάθει νά μέ πείση, άναλαμβάνων πλήρη τήν εύθύνην τής παραβάσεως τής περί τό ένδυμα εθιμοτυπίας, ήν, ως μοι έλεγεν, δεν τηρεί αυστηρώς και ή Α. Αύτ. και Βασ. Ύψηλότης εις τά εξερευνητικά αυτού ταξείδια.

Έν ω δέ ταύτα συνεζητούμεν έν τή παραλία, ό σκοπός τής **εγγύτατα** ήγκυροβλημένης αυστριακής θαλαμηγού, παρατηρήσας παρά τήν άποβά)ραν τόν γνωστόν επισκέπτην του Αρχιδουκός κ. Δε-Βιάξην, ειδοποίησε τήν Α. Ύψηλότητα, μετά ήντας δέ στιγμάς λέμβος τής θαλαμηγού, πηδαλιουχομένη ύπ' αυτού του Αρχιδούκας, προσήγγιζεν εις τήν άποβάθραν εκεί δέ άνευ διατυπώσεων έγένετο ή παρουσιάσις μου προς τόν Αρχιδούκα και **στ'γχορόνος** ή πρόσκλησις του δπως **ανέλθω** μεν επί τής κομψής θαλαμηγού του «Nixe».

Ευθές από τών πρώτων στιγμών, από τών πρώτων **ομιλιών** μας έν **αυτή** τή λέμβω, ανετήληφθην διτι εύρισκόμην προ του αφελέστερου και άμα άριστοκρατικότερου τών ευγενών κυανοαΐμων. Μετά μικρόν δέ οδηγηθείς υπό του ευγενέστατου Αρχιδουκός εις τό κομψότατον και άπέρριπτον γραφεϊόν του, ευρεθείς προ τής σωρείας μεγάλων φακέλων περικλειόντων χειρόγραφα ή τυπογραφικά δοκίμια, και προ κυλίνδρων εικόνων και σκίτσων και άκούων επί ώραν τόν σπιούλον, πολυμαθέστατον και περιγραφικώτατον περιηγητήν συγγραφέα, εισημόνοτη τήν αυτοκρατορικήν βασιλικών ύψηλότητα και ήκουον μετ' **ιδιαιότητας** εύχαριστήσεως λαλούσαν **άλλην** ύψηλότητα και έξοχότητα, και έΐλαυμαζον τόν άκούραστον συγγραφέα πεντήκοντα ογκωδέστατων τόμων, ών δύο ή **τρεις** **θά** ήρχουν νά αναδείξουν **άλλαχού** άκαδημαϊκόν. Διότι αναγνωρίζει τις εκ τών πρώτων ομιλιών τόν πανδαήμονα άριστοκράτην, αληθή άριστοκράτην τής διανοίας, τόν δυνάμενον νά **σοι** λαλήση εις πέντε ή δέκα γλώσσας περί τών ηθών και **εθίμων**, περί του λεξιλογίου, περί τών τελευταίων και **ελαχίστων** λεπτομερειών αναρίθμητων τόπων, ους έπεσκέφη και περιέγραψε, τόν δεξιόν καλλιτέχνην, δστις ιδιογράφως έγραψε τάς δημοσιευθείσας εκατοντάδας εικόνων και τοπογραφικών χαρτών, ους έφιλοτέχνησε κατά τά εξερευνητικά αυτού ταξείδια, έξ ών **τετρακόσια** εικόνες και χάρτα εισί προσωρισμένα **νά** κοσμήσωσι τό ήδη έκτυπούμενον έν Πράγα πολυτελέστατον δίτομον ή τρίτομον περί Ζακύνθου σύγγραμμα του.

Ανήρ μέσης ηλικίας και εύρωστου κράσεως και ακμαϊός

τατης διανοίας έχει τό χάρισμα τής αντιλήψεως και παρατηρητικότητος δσον ολίγο ίσως τών έπιχειρησάντων μεγάλα εξαρετικά ταξείδια μαρτύριον δέ τούτου ή πληθός τών σημειώσεων και λεπτομερέστατων παρατηρήσεων τών εγκτεπαρμένων εις τήν ύπ' αυτού καταρτιζόμενη ν λαογραφικήν και τοπογραφικήν βιβλιοθήκην, άποτελοΐμένην μέχρι τούδε εκ πενήκοντα περίπου τόμων. Αρχιδούξ εκ τών πλουσιωτέρων και δραστηριωτέρων έν τή ύψηλία) καταλείπει κατ' έτος επί μήνας πολλούς τά τρία ή τέσσαρα πολυτελή **ανάτορα** του, τήν καλοζωϊαν τών μεγάλων πρωτευοΐσών, ίνα διαχείμαση συλλέγιον λαογραφικήν **ύλην**, ζωγραφίζων, συγγραφών ότε μεν εις τάς Βαλεαρίδας, ότε δέ εις τήν Ιθάκη ν, ότε δέ εις Άλεξάνδρειαν ή Λευκωσίαν ή Κόρινθον, ότε δέ εις τήν **Ζάκυνθον**, εγειρόμενος άπό τής τετάρτης **πρωϊνής** ώρας, έν τή θαλαμηγώ μέχρι τής σφδξης είτα μεταβαίνει εις τήν έν Άκρωτηρίω μισθοθεΐσαν μεγάλην οΐκιαν μέχρι τής **II"** από δέ τής δευτέρας μέχρι τής τετάρτης επαναλαμβάνει **τάς** **έκδρομάς**, επανέρχεται εις τήν θαλαμηγόν, τακτοποιεί τήν συλλεχθεΐσαν ύλην και κατακλίνεται ακριβώς τήν ένατην, ίνα επαναλάβη τάς προσφιλείς του εργασίας από του όρθρου τής επομένης!

Ό ακαταπόνητος Αρχιδούξ, ό δικαίως δυνάμενος νά φέρη ως επιστήμων και λόγιος και τόν τίτλον του Αρχιλόγιου, προσωρισμένος δι' δι,τι σήμερον πραγματοποιεί, είχεν άποσυρθή νεύτατος από του αυστριακού στρατεύματος, φέρων άνώτατον έν αυτό βαθμόν.

Δέν γράφω βιογραφίαν του" ό φυλλομετρών τά εγκυκλοπαιδικά και βιογραφικά τών συγχρόνων λεξικά, θ' άνευρη τό όνομα αυτού και τήν γενεαλογίαν. Περιορίζομαι εις τάς ίδιαις αντιλήψεις και ταύτας ληφθείσας έξ ολίγων επισκέψεων ή άντεπισκέψεων. Πληρεστέραν εικόνα του **έσχο**ν άνδρός ήδύνατο νά δώση ό λόγιος φίλος κ. Δε-Βιάξης, δν ό Αρχιδούξ έξελέξατο έν Ζακύνθω ως έπίτιμον βοηθόν εις τήν συλλεχθεΐσαν λαογραφικήν έν Ζακύνθω ύλην.

Έν τή νήσω ένθα δεύτερον ήδη χειμώνα ξενίζεται κατέστη δημοτικώτατος" οί χιορικοί μετά μεγίστου σεβασμού αποκαλύπτονται προ του καθημερινού έπισκέπτου τών χωρίων των και άποκαλοΐσιν **αυτόν** «Κύριον Μεγαλειότατον» ! Έσκέπτετο και ό δήμος Ζακυνθίων νά δνομάση **αυτόν** έπίτιμον πολίτην. Η εις τήν νήσον άφιξις του εξαγγέλλεται επί ώρας δι' ακαταπαύστων κωδωνοκρουσιών, ή δ' έν τώ λιμένι παραμονή τής κομψής θαλαμηγού του στολίζει τόν άλλοτε πλήρη κινήσεως, νύν δέ ερημον ως επί τό πλείστοι λιμένα.

Τήν επομένην τής πρώτης επισκέψεως, οδηγηθείς εις τήν βιβλιοθήκην του κ. Δε-Βιάξη, έξεπλάγην ιδών έν **αυτή** παρατεταγμένα έν ιδιαιτέρας θήκαις τά συγγράμματα του πολυμαθούς Αρχιδουκός.

Τά δοορηθέντα εις τόν έν Ζακύνθω λόγιον φίλον ποΐ έργα, έν Ίδιαιτέροις κυτίοις τοποθετημένα, κατέπνιξαν τήν χιλίοτομον ίσως βιβλιοθήκην του βιβλιομανούς κ. Δε-Βιάξη. Εΐχον άπαυδήσει μετά δίωρον άναμέτρησιν και φυλλομέτρησιν τών ογκωδεστάτων και έν πολυτελεστάταις έκδόσεσι μονογραφιών του Αρχιδουκός. Έκαστον σύγγραμμα του πλουσιώτατα τετυπωμένον και δεδεμένον είχε τήν ιδιαιτέραν του μεγάλην χαρτίνην θήκην. Πεντήκοντα δέ περίπου τοιαύτα είχαν πληρώσει τό έτερον τών δύο μικρών δωματίων του κ. Δε-Βιάξη. Ένόμισα προς στιγμήν διτι εύρισκόμην **ουχι** προ βιβλιοθήκης, **αλλά** προ του γραφείου τών ταχυδρομικών δεμάτων έν Αιΐνίαις. Άναμετρών και άναφυλλίζων είχαν φθάσει προ του εικοστού τών τόμων, περιοριζόμενος εις τήν θεωρήσιν μόνον τών **εικόνων** και τοπογραφικών, δι' ών έκαστον έκοσμεΐτο. Άλλ' **έφάνη** τό περιορισμένον τών διαστάσεων του διωματίου του κ. Δε - Βιάξη, δταν ήρχισαμεν άνελίσσοντες τήν πριστοτύπον κυλινδροειδή

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΤΤΑΣ. ΕΙΝΕ Ἡ ΠΡΩΤΗ ΚΥΛΙΝΔΡΟ-ΕΙΔΗΣ ἘΚΔΟΣΙΣ ΤΟΙΟΥΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ, ἩΝ ἠυτύχησα ΝΑ ἴΔΩ. ΔΕΝ Ρ/ΕΙ ΣΧΗΜΑ συνήθους ΒΙΒΛΙΟΥ. ΕἶΝΕ ΠΛΑΤΥΤΑΤΗ ΤΑΙΝΙΑ ἘΚ ΠΟΥΛΤΕΛΕΣΤΑΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ, ΠΕΡΙΕΛΙΣΣΟΜΕΝΗ καὶ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑ ὍΓΚΩΔ'ΕΣΤΑΤΟΝ ΚΥΛΙΝΔΡΟΝ. ΦΕΡΕΙ ΔΕ ἘΠΙ ΜΕΝ ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΑΥΤΗΣ Οψηως τὰς ΣΕΛΙΔΑΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑΝ ΤΕΤΥΠΩΜΕΝΑΣ, ΕΠΙ ΔΕ ΤΗΣ ἌΛΛΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΕΠΙΜΗΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝ-ΔΡΕΤΤΑΣ, ἘΝ ἄλλοις ΛΟΓΟΙΣ, ΕΙΝΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΩΣ ἘΚ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΜΕΡΟΥΣ ΕἶΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΝΗ Ν' ΑΝΑΡΤΗΘΗ ΚΑΙ ΚΟΣΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΟΧΟΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΙΟΥΣΗΣ, ἘΚ ΤΟΥ ἄλλου ΔΕ ΜΕΡΟΥΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΥΤΙΝΟΣ τὰς ΣΕΛΙΔΑΣ ἈΝΑΓΙΝΩΣΚΕΙ ΤΙΣ ἈΝΕΛΙΣΣΩΝ ΤΟΝ ΚΥΛΙΝΔΡΟΝ. ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΕ καὶ ΕΓΕΡΑ ἘΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ αὐτῆς ΜΟΝΟ-ΓΡΑΦΙΑΣ. ἘΝ ΤΑΥΤῃ Αἱ ΣΕΛΙΔΑΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΙ ΣΥΝΗΘΗ ΓΥΜΝΟΝ, Ἡ ΔΕ ΕΠΙΜΗΚΗΣ ΕἶΚΩΝ ἈΝΑΔΙΠΛΟΥΤΑΙ εἰς ΠΟΛΛΑΣ ἈΝΑΔΙΠΛΩΣΕΙΣ.

Ἡ ἈΠΑΡ'ΙΘΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ, ΔΥΝΑΜΕΝΗ ΝΑ ΠΛῆΡΩΣΗ ΣΤῆΛΑΣ ΟΛΟΚΑΗΡΟΥΣ, ΔΕΝ ΔΙΔΕΙ ΠΛῆΡΗ Ὡσαν ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟῦ ἜΡΓΟΥ, ΔΠΕΡ ἈΝΕΛΑΒΕ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΟῖ ΜΕΤΑ ΤΟΣΟΥ ΖΗΛΟΥ, ΔΗΜΟΣΙΕΥΩΝ ΚΑΤ' ἜΤΟΣ ΔΥΟ ἢ ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ. ΦΥΛΑΜΕ-ΤΡΩΝ αὐτά, ἘΠ'ΡΟΣΕΧΟΝ ΙΔΙΩΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΜΕ ὙΠΟ ἙΛΛΗΝΙΚῆν ἘΠΟΨΙΝ, ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΟ ΠΕΡΙ Ἰαξῶν ΚΑΙ Ἀντι-πάξων ΔΙΤΟΜΟΝ, ΔΠΕΡ ΜΟΙ ἘΦΑΝΗ ὩΣ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΧΝΗΜΑ ΤΟΥ ὙΠΟ ἘΠΟΨΙΝ ΕΙΚΩΝΩΝ, ὩΛΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚῆς ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ, ἘΡΧΟΜΕΝΟΝ ὩΣ ΤΟΙΟΥΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ἘΚ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΤΩΝ ἘΡΓΩΝ ΤΟΥ, ὩΝ ΠΡΩΤΕΥΕΙ, ὙΠΟ τὰς ΑΥΤΑΣ ΕΠΟΨΕΙΣ, ΤΟ ΔΚΤΑΤΟΜΟΝ ΠΕΡΙ Βαλεαρίδων. ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΕΙΝΕ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΑΒΕῖΟΝ ἘΝ Τῃ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑῶ ΕΚΘ'ΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ, ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΒΡΑΒΕῖΟΥ.

ΚΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚῆΝ ΤΑΞΙΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΑ ΙΔΙΩΣ ΕΙΣΙ ΤΟ ΠΕΡΙ Τύνιδος, ἘΚΔΘῚΕΝ ΤΩ 1870, ΤΟ ΠΕΡΙ ΒUCCARI PORTO-RE, ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝ ΤΩ 1871, ΤΟ ΠΕΡΙ Λευκωσίας ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ἈΜΙΛΛΟΜΕΝΟΝ ὩΣ ΠΡΟΣ ΤῆΝ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΤῆΝ ἘΚΔΟΣΙΝ ΤΩΝ Ἰαξῶν, ἘΚΔΘῚΕΝ ΤΩ 1873. ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟ-ΝΙΚῆς ἈΞΙΑΣ ΠΕΡΙ Καμμένης (ΤΗΣ ΘῆΡΑΣ) ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΟΝ ὙΠΟ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣΤΑΤΟΝ ΠΙΝΑΚΩΝ. ΔΕΝ ΕΞΑΝΤΛΕΙΤΑΙ ΔΕ ΜΕ ΤΑΥΤΑ Ὁ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ ἙΛΛΗΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ. Τα ΚΑΤΟΠΙΝ ἘΚΔΘῚΕΝΤΑ ΕΙΣΙ ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ἸΣΩΣ ΟΥΤΩΣ ὙΠΟ ΤΟΝ ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΝΑ ΤΙΤΛΟΝ *Εκδρομή εἰς τον Κοριν-θῖακον κόλπον*, ἘΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΝ ἘΝ ἘΤΕΙ 1876 ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΟΝ ΤΟΜΟΝ, ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΟΝ ὙΠΟ ΠΟΛΥΠΛΗΘῶΝ ΕΙΚΩΝΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, ΤΟΥ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ, ΤΗΣ ΣΙΚΥΩΝΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ἌΛΛΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟ-ΘΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ. ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΔΕ ΤΟΥΤΟ ΕΧΕΝ ΑΦΙΕΡΩΣΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΤΥΧΗ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΕΝῆ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΑΡΧΙΔΟΥΚΑ ΡΟΔΟΛΦΟΝ.

ΜΕΤΑ ΤΡΙΑ ἘΠΗ ἈΝΕΦΑΝΗΣΑΝ ΤΡΙΑ ΟΥΚ ἦΤΤΟΝ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ: ΤΟ *Ταξείδιον εἰς τὰς Σύρτεις*, ΕἶΤΑ Ἡ Ὅδός τῶν Καραβατιῶν Ἐ ΑἰΓΥΠΤΟΥ ΕΙΣ ΣΥΡΙΑΝ ΚΑΙ ΜΕΤ' ΑΥΤΑ *Οἱ Σέρβοι ἐπὶ τοῦ Ἀδρια* (ΤΥΠΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΟΛΑΪ Σ'ΕΡΒΩΝ).

ὉΜΟΛΟΓῶ ΔΤΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ἘΡΓΩΝ ἈΝΕΓ'ΙΝΩ-ΣΚΟΝ ΜΟΝΟΝ ΤΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ, ἘΛΑΜΒΑΝΟΝ ΔΕ ΠΩΣ ΓΝΩΣΙΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ἘΚ ΤΗΣ ΠΛΗΘ'ΟΥΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ

ΕΙΚΩΝΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ ΔΙΟΤΙ ΠΛΗΝ ὈΛΙΓΙΣΤΩΝ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΓΑΛΛΙΚῆΝ Ἡ ἸΤΑΛΙΚῆΝ καὶ ΠΛΕΙΣΤΑ ΕΙΝΕ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΕΙΣ ΓΕΡ-ΜΑΝΙΚῆΝ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΕΙΣ ἸΣΠΑΝΙΚῆΝ ἘΚΔΙΔΟΝΤΑΙ Δ'Ε ΕΙΣ ΔΛ'ΙΓΑ ΣΧΕ-ΤΙΚῶΣ ΑΝΤ'ΙΤΥΠΑ, ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΠΕΡΙΠΟΥ ΚΑΙ ΤΑΥΤΑ ΟΥΧΙ ΠΡΟΣ ΠῶΛΗΣΙΝ ἘΝ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΕΙΟΙΣ.

Εἰς ΓΕΡΜΑΝΙΚῆΝ Δ' ἐπίσης ἐγράφησαν ΚΑΙ ἘΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ἮΔΗ ἘΝ ΠΡΑΓΑ ΚΑΙ καὶ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ἸΣΩΣ, ΜΕΤΑ ΤΟ ΔΚΤΑΤΟΜΟΝ ΠΕΡΙ ΒΑΛΕΑΡ'ΙΔΙΟΝ, ἘΡΓΑ ΤΟΥ ἦΤΟΙ ΤΟ ΠΕΡΙ Ἰδαίας ΜΕΤΑ 160 ΠΕΡΙΠΟΥ Εἰκόνων ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΤΟΜΟΝ Ἡ ΤΡΙΤΟΜΟΝ ΠΕΡΙ Ζακύνθου, ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΟΝ ὙΠΟ ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΩΝ ΠΕΡΙΠΟΥ ΕΙΚΩΝΩΝ ΦΙΛΟΤΕΧΝΗΘΕΙΣΙΝ ΙΔΙΟΧΕΙΡΩΣ ὙΠΟ ΤΟΥ ἴδιου, ΠΡΟΣ ΔΕ ΚΑΙ ὙΠΟ ΔΙΑΦ'ΟΡΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙ-ΚΗΣ ΤΩΝ ἐγχωρίων ΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΛΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ Τ' Η; ΝῆσΟΥ.

ΠΡΟΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓῆΝ ΤΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚῆς ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚῆς ὩΛΗΣ ἈΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ Νῆσων ΤΟΥΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΝ'ΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΜΑ-ΖΕΙ ΤΡΙΤΟΝ ἮΔΗ ἘΤΟΣ ἘΝ ΑΥΤΑΣ, ΚΑΤΑΣΤΑΣ ΔΗΜΟΦΙΛ'ΕΣΤΑΤΟΣ ΚΑΙ ὉΦΕΛΙΜ'ΩΤΑΤΟΣ Δ'Ε, ΔΙΟΤΙ ΕΙΣ ἈΜΦΟΤΕΡΑΣ ΔΙΑΤΡΕΪ ὙΠΟ ΣΥΝΕΚῆ Μ'ΙΣΘΩΣΙΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΕΞΟΧΙΚΟΥΣ Ο'ΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ἄμαξας ΚΑΙ ἠΜΙΘΟΝΟΥΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΟΥΚ ΟΛ'ΙΓΑ ΔΙ' ΕΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟ ἘΚ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΠΕΡΙΠΟῦ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ἘΠΙΤΕΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΜΗΓΟΥ ΤΟΥ, ἘΝ οἷς ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΚΑΙ Ἡ Ο'ΙΚΟΓΕ-ΝΕΙΑ ΤΟΥ ἈΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΟΣ ΑΥΤΟΝ ΙΣΠΑΝΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ De ΒΙΒΟΣ.

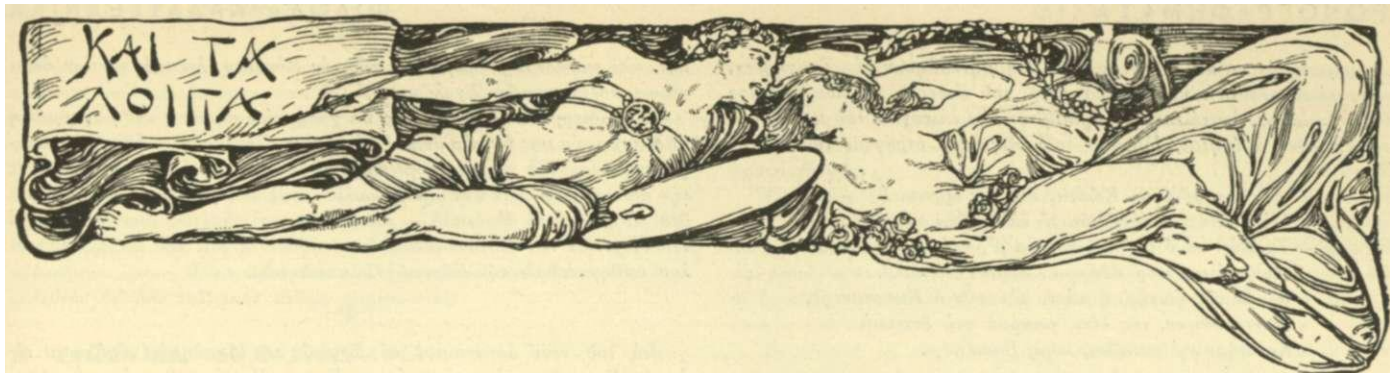
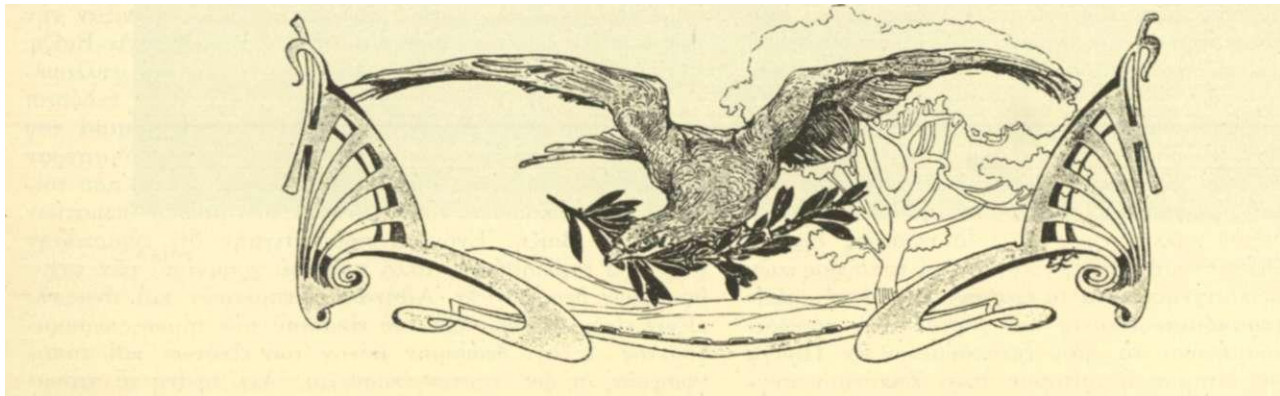
ἌΛΛ' Ἡ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΚΑΙ τιμητικότερα ὉΦ'ΕΛΕΙΑ, ἦΤΙΣ Θ'Α ΠΑΡΑΜΕΙΝῆ ἘΣ ΑἸ ΕΙΣ ΤῆΝ ΖΑΚΥΝΘΟΝ, ΕΙΝΕ Ἡ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΡΙ αὐτῆς ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ, ἘΦ' Ὡ ΠΡ'ΕΠΕΙ ΙΔΙΑΖ'ΟΝΤΩΣ ΝΑ ΣΕΜΝ'ΥΝΗΤΑΙ ΔΙΟΤΙ ΑΥΤῆ ἸΣΩΣ ΠΡ'ΩΤῆ ἘΚ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡ'ΟΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΑΠΟΚΤΑ ΤῆΝ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣΤΕΡΑΝ ΤΟΠΟΓΡΑ-ΦΙΑΝ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΝ ἘΝ Τῃ ΠΟΛΥΤΕΛΕΣΤΕΡΑ ἸΣΩΣ ΤΩΝ ΤΟΠΟ-ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΚΔ'ΟΣΕΩΝ.

ΤΑΣ ΤΟΙΑΥΤΑΣ Δ'Ε ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑΣ ΣΥΓ-ΓΡΑΦΑΣ ΚΑΤΟΡΘΟῖ να ΦΕΡῆ ΕΙΣ ΠΕΡΑΣ ἘΝ ΣΧΕΤΙΚῶΣ ΣΜΙΚΡῶ ΧΡΟΝΙΟ ΟΥ ΜΟΝΟΝ ἘΝΕΚΑ ΤΟΥ ΔΑΨΙΛ'ΩΣ ΔΙΑΤΕΘΕΙΜΕΝΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΥΤΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΡΗΡΗΤΙΚ'ΟΤΗΤΑΣ, ἈΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΘ'ΟΔΟΥ, ἩΝ ἐφαρμόζει ΠΡΟΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓῆΝ αὐτῆς. ΔΙΟΤΙ ΟΥ ΜΟΝΟΝ ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ ἈΝΑΖΗΤΕΙ ΚΑΙ ἐξελέγγχει ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΕΙ ΤΑΥΤῆΝ, ἈΛΛ' ΕΠΙΚΑΛΕῖΤΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟ-ΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤῆΣΕΙΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΝΩΝ ΕΝ ΕΚΑΣΤῃ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΧΩΡ'ῶ να ΠΑΡΑΣΧΩΣΙ ΤΟΙΑΥΤΑΣ. ΔΙΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΤΟΥΤΟ ΑΠΟΣΤ'ΕΛΛΕΙ ΕΙΣ αὐτόν ΜΕΓΑΛΟΝ ΤΟΜΟΝ ΕΙΣ ΣΧΗΜΑ 4^ο ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑ ΕΚΑΤΟΝ ΔΙΑΦ'ΟΡΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΓΛ'ΩΣΣΑΣ, ΓΑΛΛΙΚῆ Ν, ΓΕΡ-ΜΑΝΙΚῆΝ ΚΑΙ ἸΤΑΛΙΚῆΝ, ἘΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΝ Δ'Ε *Tabulae Ludovicianae*, ἘΚ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ αὐτοῦ ΛΟΥΔΟΒ'ΙΚΟΥ ΣΑΛΒΑΤΩΡ. ΑΠ'ΕΝΑΝΤΙ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟΝ ΕΡΩΤῆΣΕΩΝ ὑπάρχει ΧΩΡΟΣ ΚΕΝΟΣ, ἘΦ' ΟΥ ΓΡΑΦΕΙ ΤῆΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ὃ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΣ. Ὁ ΠΟΥ Δ'Ε ΝΟΜΙΖΕΙ ΔΤΙ Ἡ ΖΗΡΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΔΕΝ ΕΠΑΡΚΕΙ ΔΙΑ ΤῆΝ ὙΠ' αὐτοῦ ΠΕΡΙΓΡΑΦῆΝ, ΣΥΜΠΛΗΡΟῖ ΤΑΥΤῆΝ ΔΙ' ΕΙΚΩΝΑΣ, ἩΝ ΓΡΑΦΕΙ ΜΟΝΟΣ Ἡ ΔΙΑ ΚΑΤΑΜ'ΗΛΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ.

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ἘΝ ΔΛ'ΙΓΑΙΣ ΓΡΑΜΜΑΙΣ Ὁ ΦΙΛ'ΕΛΛΗΝ ἈΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΓ-ΚΟΣΜΙΟΣ ΑΡΧΙΔΟΥΞ, ΔΣΤΙΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΚΡΙΣΙΝ ἈΠΟ ΠΑΝΤΩΝ ἸΣΩΣ ΤΩΝ ΟΜ'ΟΤΙΜΩΝ ΤΟΥ ἘΝ ἈΠΑΣ Τῃ ΟΙΚΟΥΜΕΝῃ Δ'ΥΝΑΤΑΙ να ΚΑΛῆ-ΤΑΙ Ὁ ΑΡΧΙΛ'ΟΓΙΟΣ ΑΡΧΙΔΟΥΞ.

Ἐν Ζακύνθῳ 27 Δεκεμβρίου 1902.

ΓΙΜΟΛΕΟΝ Λ'ΙΠΠΕΛΑΣ

ΕΥΡΥΣΘΕΝΗΣ ΓΚΙΖΑΣ

Μία ἑκαεταετος δλωσ μουσική ιδιοφυΐα, εἰς ἐπιδοξος παγκοσμίου φήμης πλαγιανλητής ἀπεστέλλετο τὸ 1883 εἰς τὴν μουσικοτραφὴ τῆς Αυστρίας πρωτεύουσαν πρὸς εὐρύτερας σπουδὰς ὑπὸ τὸν ἐν Αθῆναις Ὁδείου, ἔνθα προηγουμένως εὐδοκίμως ἐμαθήτευσε, διδασκθεὶς τὸν πλαγιανλὸν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς αἰλιηταιῆς Ἀετίτη.

Ἐπί πέντε ἐτη Ὁ Γκίζας παρηκολούθησεν ἐπιμελῶς καὶ μετὰ μεγί-σπου ζήλ.ον μαθήματα εἰς τὸ Ὁδεῖον τῆς Βιέννης. Οἱ καθηγηταὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς φαινόμενον καὶ τὸν συνιστῶν ὡς ὑπόδειγμα εἰς τοὺς οὐμασθῆτάς του. Καὶ ὅταν μετὰ τὸ πέρασ τῶν πλέων ἢ ἐνδόμομον σπονδῶν τὸν προσήλθεν εἰς τὰς ἀπολ.νηριῶνες ἐξετάσεις ἐν μέσῳ μεγά-λου αριθμοῦ αντιζήλων ξένων ομοτέχνων, οἱ καθηγηταὶ δχι μόνον παμψηφεί τὸν ἀνεσήσαν ὡς τὸν πρῶτον τῶν διπλ.οματιῶνων τοῦ Ὁδείου, ἀλλὰ καὶ μετἄλ.λιον πρὸς τιμὴν τὸν ἀπεφάσισαν νά κοπῆ), καὶ ἐκόπη, γεγονός ἀπάνιον εἰς τὰ χρονικά τοῦ Ὁδείου, καθόσον εἶχε παρῆλθαι δεκαετία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς παρομοίου γεγονότος. Ἐκτοτε οὐδεὶς τῶν ἐκείστοτε ἀπολυομένων μαθητῶν τοῦ Ὁδείου ἀνεδείχθη ἐφάμι-λλος τοῦ Γκίζα, καὶ ἡ χρονολογία τῆς κοπῆς τὸν τιμητικοῦ μεταλλίου παραμένει ὡς χρονολογία τῆς μαθηταιῆς δόξης τὸν Ἐλ.ληνος καλλιτέχνου.

Τὰ πρῶτα, ἐκτὸς πλέον τὸν Ἱ'δείου, βήματα τοῦ Ἐλ.λ.ηνος πλ.αγια-λητοῦ ὑπῆρξαν ἀντόχημα πρὸς δόξαν ἰλίματα. Βιέννη, Παρίσι, Βρυ-ξέλλαι, Τεργέστη, Κοιν.πολις, Ὁδησός, Αλεξάνδρεια, Ἀθῆναι ομοθό-μος ἐπεκράρισαν τὴν περί αὐτοῦ μεγάλ.ην ἰδέαν τῶν καθηγητῶν του, καὶ ἀνεγνώρισαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐνρυσθέωνος Γκίζα μίαν ἑλ.λη-νιστὴν μοναδικήν εἰς τὰ παγκόσμια μουσικά χρονικά δόξαν προ πολ.λ.οῦ ἀνατει/ασαν.Ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ἀπαράμυλλου καλλιτέχνου πνοή ἔπερό-χωσ ἀισθηματικῆς δημιουργίας λεπτότατον μουσικῶν χροματισμῶν, ἤχων νεπαρμονικῶν καὶ καταπληκτικῶς πολυτοῦαλων καὶ ἀπροσδόγητων μεταπτώσεων ἐξερχόμενῃ, ἐδόνει περιπαθῶς τὸ γλυκεῖ ὄργανον, διὰ τοῦ οσοίου Ὁ Γκίζας, μετὴν ἡρεμον καὶ συμπαθηταιῆν φησιλογημιῶν οὐδό-λωσ ἐκ τοῦ κόπου ἀλλοιουμένην, κατεμάγευεν, ἐνεθουσίαζε μέχρι φρε-νιπάδας τούς εἰς τὰς διαφόρους μεγαλ.οσάσεις αθρόως πληροῦντας τὴν ἀΧθουσαν, ὅπου ἡ συναυλία, ἀχροαστάς τὸν.

Ἡ φήμη τοῦ Γκίζα, ὡς τοῦ κατ* ἐξοχὴν μοναδικοῦ ἀνά τὴν Εὐρώ-πην π.αγιανητοῦ, εἶχεν ἐπισημῶς ἐθραυσθῆ, οτε κατὰ τὸ 1892 τὸ θέα-τρον τοῦ Αμβοῖοργου τὸν προσέαφεν ὡς πρῶτον πλ.αγιαλ.ητην, βρα-δύτερον δε τὸ θέατρον τοῦ Βιοβιάδεν. Ἀλλ' Ὁ θριαμβος τοῦ Ἐλ.λ.ηνος καλλιτέχνου ἐκορυφώθη κατὰ τὸ 1898, ὁπότε ἤρατο ἀληθῶς περιφανῆ νικην εἰς τὸν μέγαν διαγωνισμό: πρὸς κατάλ.ηψιν τῆς θέσεως τοῦ πρό-

του ἀνλητοῦ εἰς τὸ Καισαροβασικῶν Μελ.ὄδραμα τῆς Βιέννης, δια-γωνοθεσίῃ πρὸς πλείστους υποψηφίους Γερμανοὺς καὶ Αυστριακοὺς ομοτέχνους.

Ἐκτοτε οριστικῶς πλέον Ὁ Γκίζας παρέμευεν εἰς τὴν τιμητικαὴν αὐτὴν θέσιν, ἐνίοτε κατὰ τὰς διακοπὰς προκαλ.οίμενος καὶ μεταβαίνων εἰς τὸ ἐν Μπαρνόντ θέατρον τοῦ Βάγνερ,ὄπου πάντοτε κατέπ/ησε δια τῆς μέγου τέχνης του, καὶ πάντοτε ἐξαιρετικῶν ἐπέγχανε τιμῶν.

Ἀ.λ.' ἤδη ὁπότε Ὁ ἀσθηρ τῆς δόξης τοῦ Γκίζα ἐμειοονράνει, ὁπότε Ὁ πριγκιπη Ἐρρίκος τῆς Κομβερλανδ ἐμαθήτευσε παρ' αὐτοῦ διδασκόμε-νος τὴν αἰλιηταιῆν, ἐπρόκειτο δέ μετ' οὐ πολὺ νά καταλ.άβη τὴν ὑτέσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ πλαγιαί/ου εἰς τὸ Ὁδεῖον τῆς Βιέννης, ἀκριβῶς δηλ. εἰς τὸ ξενιθὸ τῆς δόξης καὶ εἰς τὴν ἀσκήν τῆς ἡλ.κίας, Ὁ Εὐρυσθένης Γκίζας ἀπέθανε μετὰ βραχείαν ἀλλ' ὄξειαν νόσον. Τὸν θάνατον τὸν δὲν ἐπένηυσε μόνον ἡ γενέτειρα γῆ. Ἡ κοιτίς τῆς δόξης τὸν Βιέννη τὸν ἐόλ.ασσε περισσότερο ἡμῶν, οἱτινες ὡς φωτεινῶν μετέωρον τὸν εἶδομεν προ ἐτῶν διελθόντα τῶν Αθηνῶν, τῆς γενεθλίου τὸν πολ-λ.εως, ὅπου δὲν ἦτο περιπρομένον, ἐνεκα τοῦ περιωρισμένου μουσικοῦ περιβάλλοντος, νά παραμείνη καὶ μετὰδωσα τὴν ἀσύγγρατον τέχνην, ἣτις ἀπέθανεν ὁμοῦ με τὸ περιφανές τέκνον τῆς.

Π. Κ.

ΑΡΑΜΙΣ

Ἡ δημοτικὴ ποίησις καὶ ἡ λαϊκὴ μουσικὴ κατήγαγον ἀλήθῃ θρίαμ-βον ἐν τῇ μεγάλ.ῃ αἰθουσα τοῦ «-Παρνασσῶ», ὅπου Ὁ ἐμπνευσμένος ψάλτης τῶν δημοτικῶν ασμάτων κ. Ἀραμῖς συνήρασαν ὄλον τὸ πνευον σοσον καὶ ἐκλεκετὸν ἀχροαστήριον, δπερ διήλ.θε στιγμάς μοναδικῆς απο-λ.αύσεως πρὸ τὴν γοητεία τῆς λιγυράς καὶ εὐστροφου φωνῆς τὸν, δια τῆς ὁποίας κατορθώνει νά διερμῆνευα ὄλον τὸ τραχὺ καὶ ἀρροειωπὴν κάλλος τῶν κλέφτικων ασμάτων, ἡ τὸ γλ.νῶ καὶ ἀπαλὸν τῶν ὠραίων καὶ ἀμυβολικωτάτων δημοτικῶν εσοποιῶν, τινές ἐκ τῶν ὁποίων ὡς οἱ «Σααχίδες» καὶ τὸ *Ρηγάα» ἐχοναν ἐναρμονισθῶ ὑπὸ τοῦ κ. Σαμάρα. Ἡ ἐντίπνοσις ἐκ τῶν «Σααχίδων» ἰδιος καὶ τοῦ <Ι Αετοῦ* ὑπῆρξε θαυ-μάσια καὶ ἀποκαλυπτικὴ ἀγνώστων μουσικῶν κόσμων, οἱτινες ἀναμε-νονσι, φεῦ! ἀκόμη τὸν Ἐλλ.ηνα οὐνθέτην, ὅστις Ὁ ἀποτέλεσα ἐξ αὐτῶν τὸ μέγα καὶ ὠραῖον τοῦ μελλοντος Ἐλλ.ηγοικῶν Μελὸδραμα. Εἰς τὸν κ. Ἀραμῖν ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι πρῶτος αὐτὸς συνέλαβε τὸ ὠραῖον τοῦτο ὄνειρον, ἀποδίδων μετὰ χαροκατηριοτικῆς ἐκφοράσεως καὶ ποικρ/αις τόνων δλην τὴν γνησιότητα τῶν μελωδιῶν, ἐφ' ὧν τοσοῦτον μεγαλ.ασρε-πάδς δύναται νά βραυσθα ἡ μέλλ.ουσα ἡμῶν Ἐθνοική μουσική. Ὑπό-χουσι βεβαίως εἰς τὰ ψαλλ.όμενα ὑπ' αὐτοῦ ἄσματα μεταπτώσεις τινές ξενότροποι, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλω ἀνεγνωρίζει τις πάντοτε τὸν ορεινον ψάλτην, ὅστις διὰ τῆς γλυκειῆς καὶ ἐκφραστικωτάτης φωνῆς τὸν διε-τήρησαν δλην τὴν δημοτικῶν ασμάτων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν μαγιστὴν μελωδιῶν τῶν δημοτικῶν ἰάμβων.

Ωραϊότατα καὶ περιπαθέστατα ἐφέλη τὸ

- « Πέντε χρόνια περπατοῖσα
- « Ὑ τὸ βουνοῦ, βουνοῦ (Ἐλ.ἐνη.)
- <. Κί ἄλλα πέντε σφραμοῖσα
- « Ὑ τὸ γυαλ.ὸ, γυαλ.ὸ (Ἐλένη.)
- « Τὴν ἀγάτη μου γυρεῖω,
- «. Δὲν μποροῖσα νά τῇ βρώ (Ἐλ.ἐνη'.)

Ἐπίσης τὸ ὠραῖον καὶ γνωστὸν δημῶδες ασμα τὸ «Ρηγάα»

Ῥίξε νερό 'ς τὴν πόρτα σου, περνώντας νά γλιστρήσω, νανρῶ ἀφορμὴ τῆς μάννας σου, νά μῶ νά σοῦ μλ.ησω. Σαν τὸ γερέκα θά χυθῶ, νάμπω 'ς τὴν κάμαρα σου, νά σοῦ φιλ.ῆσω τ/ς ἑληιάς πόχεις 'ς τὰ μέγυλ.ά σου.

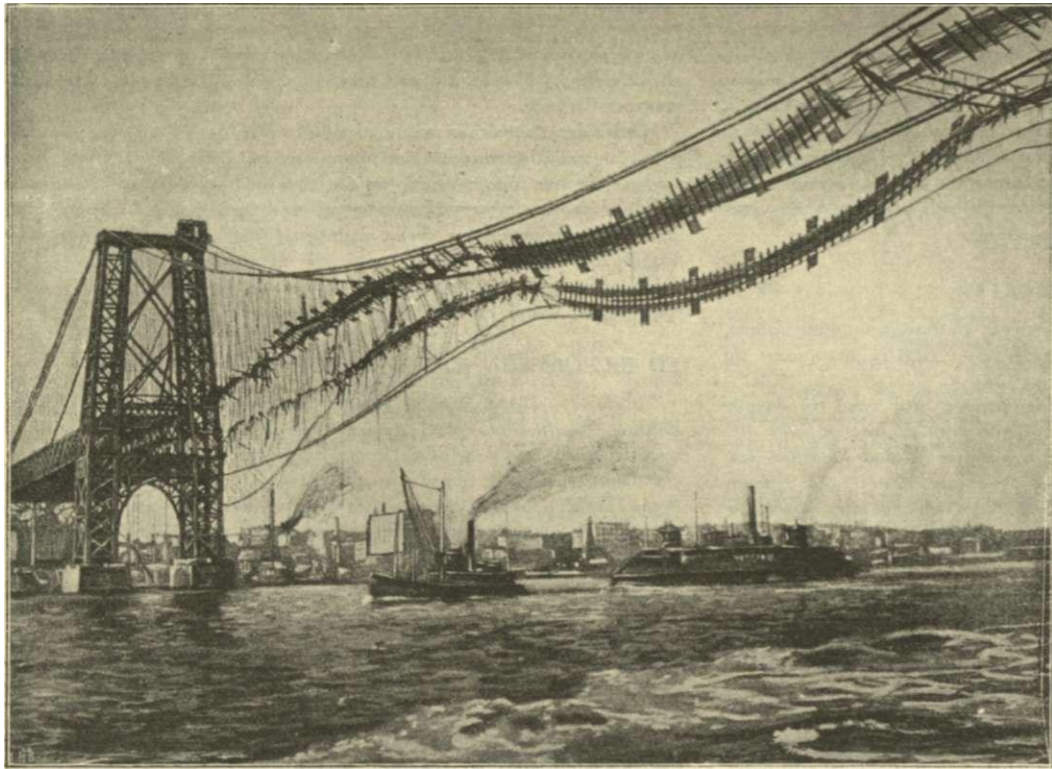
Ἡ «Μαγεμμένος», ποίησις πλημμυροῦσα ἀπὸ μέλ.ος καὶ περιπά-ἔων ἰδιος εἰς τὰς στροφάς

Μέ μάγεψε καὶ μένα καὶ δὲν ἐρχομαί Ὅταν κινήσω ν' ἄρθω, χιόνια καὶ βροχή. Κί ὅταν γυρίζω πίσω, ἥλιος ξαστεριά.

Η ΝΕΑ ΚΡΕΜΑΣΤΗ ΠΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΜΠΡΟΥΚΛΥΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΝ

Ἡ περίεργος γέφυρα τοῦ Μπρούκλιν, ἡ συνδέουσα τὴν δ'ιώνυμον πόλιν μετὰ τῆς Νέας Υόρκης εἰς μήκος 1800 μέτρων, ολίγον ἐλείψε κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς 10 Νοεμβρίου να γείνη παρανάλωμα τοῦ πυρός, ὅπερ τρομερόν ἐξεργράγη, καὶ ἐν διαστήματι ολίγον ὠρόν, παρ' ὄλ,ας τὰς προσπαθείαις, κατεβρόχ&ισε τὰς πρώτας ἐγκαταστάσεις τῆς παρά τὴν μεγάλην γέφυραν κατασκευασζόμενης νέας τοιαύτης, ἥτις ἐμε/λ.ε νὰ συμπλήρωση τὸν πρότον κολοσσόν, θεωρη&έντα ὡς ανεπαρκή διὰ τὴν ἐλευθέραν κιν&λοφορίαν τῶν πλείστον μεταξὺ Νέας Ἰ Υόρκης καὶ Μπρούκλιν, μεταγωγικῶν μέσων. Παρ' ὄλ,ας τὰς προσάθειαις τῶν ἀτρόμητων Ἀμερικανῶν πρῶσβεστών κατέστη ἀδύνατον νὰ περιστάλῃ ἡ δύναμις τοῦ πυρός. Εὐτυχῶς οὐδέν δυστύχημα συνέβη, δίστι τὸ πῦρ ἐξεργράγη καθ' ἣν ὄραν οἱ ἐργάται εἶχον ἀποσπρηθή.

Ἡ παραθεθεμένη εἰκὼν δεκνέει τὰ ἐναπομείναντα ἀρρηστα λείψανα τῆς φοβέρας πυρκαϊῆς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΟΤΑΝ ΚΡΟΥΝΤΑΙ ΤΟ ΟΨΗΜΑΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΉΜΤΟΕΟΣ ΑΙΩΝΟΣ, ΟΦΕΛΟΜΕΝ Ν' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΩΜΕΘΑ ΜΕΤΑ ΣΕΒΑΣΜΟΥ. Η ΠΑΡΟΔΟΣ ΠΕΝΤΕ ΔΕΚΑΕΤΗΡΙΩΝ ΕΙΝΕ ΤΙ ΜΕΓΑ ΚΑΙ, ΕΠΙΒΑΤΙΚΉΝ ΚΑΙ ΔΤΑΝ ΕΠΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΠΕΡ'Ι ΠΟΙΝΗΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ. ΠΟΛΥ Δ'Ε ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΔΤΑΝ ΤΟ ΜΑΚΡΟΝ ΑΥΤΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΤΙΠΡΟΨΠΕΥΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΡΓΑΪΑΝ ΞΕΧΟΥΣΑΝ ΚΑΙ ΕΥΑΥΝΕΪΔΗΤΟΝ ΚΑΙ ΟΤΑΝ Ο ΕΡΓΑΤΗΣ ΚΑΖΗΝΤΑΙ ἸΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΕΠ'Ι ΠΕΝΤΉΚΟΝΤΑ Ἐνιαυτοῦς τὸ ὄνομα τοῦτο ἤχησε παρα τὰ ὤτα τοῦ ἑλληνικοῦ; δημοσίου. Ὁ φερὼν αὐτὸ ἔγραψε πᾶν ο,τι ἦτο δύνατον νὰ μὴ ἀνομνηθῆ, καὶ δὲν ἔληομνηθῆ. ἀνεურΐσκετο διαρκῶς ὑπὸ ἔμμετρα καὶ πεζὰ ἔργα, ὀημοσιεύομενα εἰς τὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ καὶ εἰς τὰς παντοδαπὰς εφημερίδας τῆς ὀιαρρευόσῃς πενηκονταετηρίδος, ὑπὸ ὀτροφᾶς λυρικῶν ποιημάτων, ὑπὸ πρᾶξις δραμάτων καὶ κωμῶδιῶν, ὑπὸ φιλολογικᾶς πραγμάτειας καὶ διηγήματα, ὑπὸ μῦθους καὶ ἀσμάτια, ὑπὸ μεταφράσεις, ὑπὸ ἀρθρα εφημερίδων, ὑπὸ κριτικῶς μελετᾶς, ὑπὸ πῖσαν μορφῆν καὶ εἶδος τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς. καὶ ἦ παρούςῃα αὐτοῦ ἦτο παντοτε ἰγγύησις ἀσφαλείας ὅτι εἰς τὰ γραφόμενα ἐκεῖνα, καὶ ὅταν ἐπι ἔλειπεν ἡ ὄχυρα πνοῆ δημοιουργικῆς πριότητυπίας, ὑπῆρχε παντοτε ἀκέραια ἡ εὐλαβῆς εἰς τὴν τέχνην προσήλωσις, ἡ βαθεῖα γνώσις καὶ ἡ ὄυνατόθησις τοῦ κάλου, ἡ ἐπιμῆλεια καὶ ἡ ἀβρότης ἔπεσεργαῖος, ἡ φρονῆσις καὶ ἡ ἀῤοθηρωτῆς τῆς ἰδῆας κατοπτηζόμενῃ εἰς τὸ ὀτιππῶν ὄφος.

Φιλόπονος, φιλομαθῆς, γλῶσσομαθῆστατος, ἀοεσκόμενος νὰ ἔγκυπτη εἰς ὀλους τοῦς κλάδους τοῦ ἐπιστήτοῦ, ἔθεε πᾶσας τὰς χορδὰς τῆς φόρμιγος τῆς τέχνης καὶ διὰ πᾶσῶν ἀνῆδῶκεν ἤχους συμπαθεῖς, κληῖοαντᾶς τὴν ἀκοῆν τῶν συγχρόνων. ἦ ἐπιθύμῃα μάλιστα αὐτῆ τοῦ τ'υ πάντα ἐπιόταῖθα καὶ τὰ πάντα ἐπικηρεῖν ἔν τῷ εὔρει βαῖολεῖῷ τῶν γραμματῶν ἔσῶθηεν αὐτὸν ἐνῖοτε καὶ πέρα τῶν ὀριῶν

τῆς τέχνης, εἰς τ'αῤχημῖροτῆ'α ὀταδία τῆς σχολικῆς σοφίαις καὶ τὴν ὄυγγραφῆν λέεικῶν καὶ χρηστομαθειῶν. αὐτῆ ἡ διτῆ ἡ ἀκορῆστος τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, αὐτῆ ἡ διηνεκῆς μεταδόσις παντοῖων γνώσῶων καὶ ἰδῆων, ὅτε μὲν ἔκ τοῦ ἰδίου κεφαλαίου, ὅτε δ' ἔκ μεταπληθῶσῃς, αὐτῆ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ καθολικότης τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦσι τὸ ἰδιῶζον ἔν τμ φιλολογικμ φύοιογνῶμῃα τοῦ βλαχοῦ. ἀλλὰ ταυτοχρόνῳς ἀποτελοῦσι δ' αὐτὸν καὶ ἔνα ἐπι τίτλον τιμῆς. φαίνόμενα τοιαῦτα φιλολογικῆς ποικιλῶτεκνῆιας παρατηρῖνται ὡς ἐπι τὸ πλείστον κατὰ τὰς ἐπιπροόδους τοῦ καταρτιζμοῦ, ὀμοιάζει δ' ὑπὸ πολλὰς ἐψῶεις ἡ τοιαῦτη τοῦ βλαχοῦ ἐργασία πρὸς τὴν προγενεστῆραν τοῦ ῖρακβαῖ ἡ καὶ συμπληροῖ ὀιονεῖ αὐτῆν. ἀλλ' ἡ ἀφορμῆ τῆς τοιαῦτης τᾶσεως, ἠτις πολλακῖς συνᾶνθησε τὸν ψῶγον, εἶνε ἀπῆναντῖας ἐπαίνετῆ- διανοῖαι γοργαὶ καὶ ζῶηραῖ, κεκτῆιῖναι τὸ προνόμιον τῆς οεῤ'ερκειαις καὶ τῖς ἔτοιμότητος ἔν τμ ἀντιλήψει, συνῶοθᾶνονται τὴν ὤφῶστῶζῶαν ἔλλειψῖν, καὶ προῤ-παθοῦοι φιλοτῖμῶς καὶ φιλοπόνοῦς νὰ καλῖψῶσι τὴν γυμνότηα ὄζον τὸ δύνατον ἔγκαιροτῆρον καὶ εὔπρηπῆστῆρον. Ἰλλῶς τε ἡ τοιαῦτη καθολικότης ὄυτε ἀντικειμενικῶς ὄυτε ὑποκειμενικῶς ἔβλαψεν. τὰ πρῶτα δοκῖμῃα ἐνεπνεῖσαν τὴν ἀμύλλαν, καὶ προυκαλεῶσαν τελεῖοτῆρας ὀποπειρασῆ δ'ε ἔργαῖοι τῶν ἡ ἀπορρῆοῤσα ἔε ἰδιαίτῆρας κλίσειῶς καὶ ἰδιοφύαις ἔτελεσφόρησε καὶ περῖςσῶτερον. Ὁ ἰγγελοσ βλαχος ἔκ φύσειῶς ἔφῆρετο κατὰ προτῖμῆοῖν πρὸς τὸ θεᾶτρον, δῖο καὶ ἡ θεατρικῆ τοῦ ἔργαῖοι ὤπῆρῆεν ἡ σκετικῶς εῤ-δοκῖμῶτῆρα. ὡς ὄυγγραφῆς πρῶτοτ'υπῶν θεατρικῶν ἔργῶν καὶ ὡς διὰοκεῤαῖοτῆς καὶ μεταφραστῆς ἔβῶων ἔσῆγῆνῖεζεν ἔκ τῶν πρῶτων τὴν ἑλληνικῆν σκῆνῆν καὶ ἔαδῶε γενναῖαν ὤθῆσῖν εἰς τὴν πρῶδῶν τῆς. οἱ δ' ἄγῶνες τοῦ ὑπῆρ τοῦ ἑλληνικοῦ θεᾶτροῦ δὲν περιῤρῖσῆθῶαν μόνον εἰς τὴν ὄυγγραφῆν καὶ τὴν παραῖοκεῤῃν θεατρικῆς ἰᾶης. ἔπεσετᾶθῶαν καὶ ἐπὶ τῆς ἀσκῆσειῶς, τῆς διδᾶοκαλῖαις καὶ τῆς μορφῶσειῶς

ΤΩΝ ΑΠΕΪΡΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΥΘΜΙΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΘΙΑΣ ΤΗΣ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΘΑΡΙΟΜΟΝ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΜΑΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΥΔΑΙΟΤΗΣ. ΑΙ ἔκοῤυλεῤσεις αὐτᾶ ἦσαν ἀνεγνώριόμεναι, καὶ διὰ τοῦτο ὤτε ἰδῤοη τὸ βαῖοικῶν θεᾶτρον, αὐτοῦ ἦτο ὀ ἐνῆδεῖγῖμῆ-νος, καὶ αὐτοῦς ἐκλήθη νὰ τὸ διεῤ'ῤνη. εἶνε δῆ λυπῆροτάτον ὀτι, ἔνεκα ἄλλων λόγων, ἠναγκᾶσῆ ν' ἀπομακρῶνῆῖ ἐε αὐτοῦ, καθ' ὤν ἐπὶ χρόνον ἠγῶνῖζετο ἐπιτύχῶς νὰ ὄυθῶτῖοη τὴν λειτοῤργῖαν τοῦ πρῆποντῶς, καὶ νὰ ἰθῤ'νη αὐτὸ εἰς τὴν τρῶχιᾶν τοῦ ἀηθῶςῤ προοριόμοῦ τοῦ.

Ὅταν δ' ἔκ παραλλῆλοῦ πρὸς τὴν τοιαῦτην μακρᾶν, γῶνιμον καὶ λυοῖτελῆ πνευματικῆν ἀρῖοῖν ἀνελῶτοῤται ἐπιόης τετιμῆμῆνῆ ὄειρα ἐτῶν ἀμμοῖοῤ ḃῖοῤ ἄφογοῤ, χρῆ-στοῤ, κατᾶναλῶσῆτοσ ἐπῶφεῖῶς ὑπῆρ τῶν ὄυμφοῤτων τῆς πολιτεῖαις, τὴν ὀποῖᾶν ὤπῆρῆῖοεν εῤδοκῖμῶς ὤ βλα-χος ὡς ἀνώτερος ὑπᾶλληλος, ὡς βουλεῤτῆς, ὡς πρῆσειῤτῆς, ὡς ὑποῤργῶς, παντοτε διακρῖνόμενος ἐπὶ περῖνοῖᾶ, καὶ συνῆ- (εἰ καὶ αὐστῆρα τῆρῆζει τοῦ καθῆκοντος, τότε ὀ οεβαομοσ ἐπιβαλλετᾶ ἔπιτακτικῶτερος, μετῆκῶν μάλιστα καὶ εἰλι-κρῖνοῤς ἀῖοθῆματος θᾶυμαῖομοῦ πρὸς τὸν διαπρηπῆ ἄνδρα, ὤστις πᾶλαῖων καρτερικῶς καὶ κατανικῶν παμπληθῆ ἐμπο-δῖα, ἠαῤῃθῆ ἀκμαῖοσ εῖοῖπ νὰ φῶῤῃ εἰς περῖβλεπτον ὄταθμον, φῆρῶν ἐπὶ τῆς πολιᾶς κῶμῆς τὸν στεφανῶν τῆς δᾶφνης, τὸν ὀποῖον μετ' ἰδᾶσοῤῤοῤς ὤποσῆῤῤῶς καὶ ἀγᾶ-πῆς πρῶσεφῆρεν αὐτῷ ἐπὶ τῖς σεμνῖτᾶ τ'αῤτῆ τῶν γραμμα-τῶν ἔοσῆ σῤῖπᾶῖοᾶ ἡ ἑλληνικῆ κοῖνῶνῖᾶ.

X. Α.

Ὀῖ μεγάλοι ἄνδρες εἶνε ὀῖ κατ' ἔοχῆν προσβαλλόμενοι ὤπο τῆς ζηλοτυπίας, λέγει ὀ μα:σάλ Λουέλ, δημοσιεύων ἔε τὴν «Λευ-κῆν Ἐπιθεώρησιν» τὸ γνωστὸν ἰστορικὸν γεγονός τῆς κοινῆς ἐρω-μένη; τοῦ Γκαῖτε καὶ Νπετόβεν, Μπεττῖνας Μπρεντάνο, ἡ ὀποῖα, πλείοτερον εὐνοοῤσα τὸν περιφανῆ μουσουργόν χαὶ διατελοῤσα ἐν γνῶ«(1 τῆς ζηλοτυπίας τοῦ Γκαῖτε, ἔλεγεν εἰς αὐτὸν: «Θῆλο νὰ σου ομιλήσω περὶ τοῦ Μπετόβεν ὀ ὀποῖο μ' ἔχαρε νὰ λησμονῆσω σέ καὶ τὸν κόσμον ὀλόκληρον. . . Λεν πιστεῤῥ ν' ἀπατόμαι ὀταν λέγω ὅτι ὀ Μπετόβεν βαδῖζει ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀνθρωπῖνου πολιτισμοῖ».

Ὀ Γκαῖτε οὐδέποτε ἐληομόησε τᾶ; σκληρᾶς λέξεις τῆς Μπετ-τῖνας, ὀταν δῆ βραδῦτερον συνηντήθη εἰς τᾶ λουτρά τοῦ Τέμπλιτς μετὸν Μπετόβεν, δέν κατῶρῥωσε νὰ υπερνῖκησῃ τὸ αἶσῆμα τῆς ζηλοτυπίας του, καὶ ἔδειξε μεγάλην περιφρόνησιν πρὸς τὸν δια-σημον ἀντίπαλόν του. Ἰφ' ἐτέρου ὀμως ὀ Μπετόβεν δέν ἐμνη-σῖκαησε κατὰ τὸ ἀντεραστό του, χαὶ διὰ τοῦτο βραδῦτερον ἔε ἀπάντησιν τῆς πρὸς αὐτὸν συμπεριφορᾶς τοῦ Γκαῖτε ἔγραφε: «Ὅταν εῤκαῖρῶ, ἀναγινῶσῥω τὸν Γκαῖτε, ὀσας ἐφόνευσεν ἔνῖοσ μου τὸν κῖόσποκ. ὄυᾶσις εἶνε καταλλῆλότερος τοῦ Γκαῖτε πρὸς μελοποιῖσιν».

Ἐκ τῆς ἐρωτικῆς αὐτῆς διαμάχῃς ὀ πολὺς συγγραφεὺς του «Φάουστ» ἐξῖῆλεν ἠτημένος.

Ἐῖς τὴν ἐν Βρεσλανῖα ἐκδιδομένην φιλολογικῆν ἐπιθεώρησιν «Nord und Süd» ὀ ἔδουᾶοο; φόν Μπχημπεργ δημοσιεύει ἀνέκ-δοτον Ἰστορίαν ἀφορῶσαν τὴν πρῶτην παράστασιν τῆς γνωστῆς τραγωδίας τοῦ Σχῖλλερ «Μαρία Στοῤαρτ» διδαχθεῖσι; τὸ πρῶτον τῆν 11 Ἰουνῖοῤ 1800 ἐν Βεῖμαρ. Ὀ ποιητῆς, ἐάν πιστεῤσῶμεν τοῦ; διδάξαντα; τὸ ἔργον του ἠθοποιούς, ἐπέδειξεν ἔκτακτα σῆ-νοθετικὰ πῖοσοῖματα, ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ὀποῖων διατελοῤσα μῖα ἐκ τῶν ἠθοποιῶν του ἔγραφε μετὰ τὴν παράστασιν: «Εἰς τὸ θεᾶτρον τῆς Βεῖμαρ παρατηροῦνται ἐσχᾶτω; καταπληρῖτικοὶ πρό-δοι, ἀφ' ἠς ἐνρῖοκεται εἰς αὐτὸ ὀ Σχῖλλερ, ὀθᾶ ἠτο δ' εῤχῆς ἔργον ὀπως, ἀφοῦ ὀ Γκαῖτε ἀπασχολεῖται ἠδη εἰς ἀτομικά; ἐργασίας, ἀνατεθῆ ἡ διεῤθῖνσι; ἔε τὸν Σχῖλλερ, ὀσας ὀθᾶ καθῖστα τὸ θεᾶτρον τῆς Βεῖμαρ τὴν πρῶτην σῆνῆν τῆς Γερμανίας».

Ὀ Σχῖλλερ ἠτο ὑπῆρ τῆς ταχειᾶς περατῶσειῶς τῆς παραστά-σειῶς καὶ ἀπεστῆρετο τᾶ διαλείμματα. Ἠ πρῖοτῆ τῆς «Μαρία; Στοῤαρτ» διῆρκεσε πρῆσι ὤρας καὶ ἔν τέταρτον. Ὀ Σχῖλλερ ἠθέ-λησε νὰ διεξᾶγῆται ἡ παράστασι; ἐντὸς 3 ἀκριβῶς ὤρῶν, ἀλλὰ ὀπεχῖορησε πρὸ τῆς ἐναντιῶσειῶς τῶν κυριῶν τοῦ θεᾶτρον, Ἰῖ ὀποῖα διετεινόντο ὀτι τὸ ἔν τέταρτον ἠτο ἀπαραῖτητον οἰα τὴν ἀλλᾶγῆν τῶν ἐνδῤμασιῶν. Ἠ τραγωδῖα ἰσχε μεγάλην ἐπιτυχῖαν, τὸ κοῖνὸν τὴν ἐχειροκρῖτησεν ἐνθουσιῶδῶς, χαὶ ἡ κριτικῆ σεν εῖδειχῆ ἀσπρηᾶ. Μόνη ἡ πρῖεῖ; τῆς ἐξομολογήσειῶ; τῆς Μαοῖᾶ; Στοῤάρτ πρὸς τὸν ἔρῆα τοῦ θρησκευτικοῦ τῆς δόγματος Μῆῖβιλλ καὶ ἡ κοῖνωτῖα τῶν μυστηρίων ἀπῆρσειεν, ἡ μᾶλλον εστονεχωρησε κάπως τὸ πολὺἀρθμον ἀκροατήριον, καθῶσον ὀῖ προτεσαντικῶι λαοῖ οὐδέποτε ἀνεβῖβασαν ἐπὶ σῆνῆ; τᾶ θρησκευτικὰ μυστήρια.

Ὀ Ἰάπων φιλόλογο; καὶ κριτικῶ; ὀtsu.ua εἰς ἐμβριθῆ μελέτην του περὶ τοῦ ἐν Ἰαπωνῖα ρωμαντικοῦ ρεύματος; δημοσιεῤθεισαν εἰ; τὸ περιοδικόν «ἒβῖνο», ἀποδεικνύει ὅτι ὀ ὄσα.αντικῶ; ἔλαβε τροπήν διάφορον τῆ; τῆ; ὀ; επικρατοῤσειῶς, συνεπείᾶ τῆς μεγάλης; ἐπιδῶσειῶς τῆς φιλοσοφῖᾶ; τοῦ Νῖτσε, οὔτινο; οἱ ὀπαδοῖ σημαντι-κῶ; ὀσῆμέραι αυξῶνονται.

Ὀ σῖβῖτκα προσθέτει ὅτι ἡ τοιαῦτη τροπή τῆς συγχρόνου ἰαπωνικῆς φιλολογίας εἶνε ἰλιαν ευχᾶριστο; ἡ θεωρεῖ δ' αὐτῆν ὤ; ἀπόδειξιν προσχωρήσειῶ; καὶ συμμετοχῆ; τοῦ ἰαπωνικοῦ πνεῤματος; εἰς τὴν ἐν πῆ πεπολιτισμένην εῤρῶπῆ επικρατοῤσαν φιλολογικῆν ζῤῖμῖσιν καὶ τὴν νεωτέραν ἐξῆλιξιν τῆς συγχρόνου φιλοσοφῖᾶ;.

Εἰς ἐκτενῆ μελέτην περὶ τῆ; «Ζωγραφικῆς τοῦ Κυτό καὶ Τόκιο» τὸ ἰαπωνικόν περιοδικόν «VOMIURI SLLIMBUU» ἐξηγεῖ τὴν ἰαπο-νικῆν τέχνην, ἠτις περιλαμβάνει τρεῖς διακεκρῖμένα; μεθόδους; : τῆν «ἠῖκκλ-ryu», καθ' ἣν τὸ πρῶτιστον μέρος; κατέχει ἡ δια τῆ; χερῶ; ἐργασία, τὴν «ἠaku-kyu», ἠτι; ἐξαρτάται ἐκ τοῦ χρωστήρο; καὶ τὴν «korn-ryu», εἰ; τὴν ὀποῖαν ἐπικρατεῖ ἡ πυκνῆ ἐπίθεσι; τῖν χρωμάτων. Ἠ προσᾶθεια τῶν νεωτέρων ἰαπῶνων καλλιτεχνῶν συνῖσταται εἰ; τὴν ἐντελῆ ἐγκατάλειψῖν τῆ; πᾶλαια; τεχνοτροπῖᾶ; Ἰλλ' οἱ νεώτεροι, πρὸ πάντων κατὰ τᾶ τελευταῖᾶ ἐτῆ, δέν εἶνε ἀπηλλαγμένοι μειονεκτημάτων. Ὀῤτο πολλοῖ μεταξὺ αὐτῶν σφᾶλλονται εἰ; τὸ σῆδιον τῶν ποδῶν ἡ τῶν χερῶν, ὀπερ ἀπέχει τοῦ φυσικοῦ. Ἐν γένει οἱ καλλιτέχνη τοῦ Τόκιο διακρῖνονται ἐπὶ συνῆσει, οἱ δῆ τοῦ Κῖτό ἐπὶ ἐκτελέσει, ἀλλὰ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δῆ δύνανται ἀξιολογῶτατα νὰ δῶσουν μαθῆ-ματα πρὸς ἀλλῆλους.

Ἠ πόλις Ἰμπο τῆς Φιλλανδίας ἀηῆγειρε θεᾶτρον κατὰ τὸ ἔτος 1813, ἡ δῆ ἔλοῖγχοφορς τῶ 18ῖ7. Περὶ τὸ 1872 ἡ φιλλανδικῆ σχοῖοδῖα ἀνεβῖβάσῆ εἰς ἔλοῖνγχοφορ; ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὀλοε—σᾶτιου ξῤῖλῖνου θεᾶτρον, ὀπερ εσχᾶτως ἀντικατεστάθη δια νέου λίθῖνου ἀληθῶς μεγάρου τῆς τέχνης, ἐγκατασῆθένος κατὰ τὸ λῆγον ἔτος

Φαίνεται ὀτι εσχᾶτως ἐν Ἀγγλῖα μεγάλα καταβάλλονται προσ-πάθειᾶ, πρὸς κατάρρησιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν, αῖτινες, ὡς γνωστῶν, περιλαμβάνουν τὴν ἑλληνικῆν καὶ λατινικῆν/.

Ἐκ τοῦτου λαμβᾶνων ἀφορμῆν ὀ Ἰγγλο; καθηγητῆς postgate ἐδημοσιεῤσεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν «fortniglly review» τοῦ Λονδῖνου περισποῤδαστον ἄρθρον, δῖοῤ ἐρρωμένως ἀντιτάσειται εἰς τὴν κατάρρησιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν, τᾶ; ὀποῖα; φρονεῖ, ὀτι τουναντίον πρῆπει νὰ ἐνισχῶσουν καὶ παγῖώσουν, καταλήγει si λέγων :

«Ἰφοῦ δέν θέλετε νὰ διδάσκονται ἡ ἑλληνικῆ καὶ λατινικῆ ὡς νεκρᾶ ἰλώσσαι, διδάξῆτε τας ὤ; ζῖοσας. Ὀλοσ ὀ κόσμο; ὀθᾶ σας ἐπικρότησῃ καὶ τὸ ἐκ τῆς τοιαῦτης διδασκαλῖᾶ; κέρδοσ δέν ὀθᾶ βραδῦνη νὰ πρὸκυψῃ ὤπῆροχον».

Ὀ γνωστό; συγγραφεὺ; καὶ ἀκαδημαῖκῶ; Πῖερ Λοτῖ θᾶ δημο-σίεῤσῃσῃ προσῆχο; νέον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἠ Ἰνδῖα ἀνεῤ τῶν Ἰγγλῶων». Ποῖος ὀ σκοπό; τοῦ ἀνωτέρω συγγράμματος; δέν ἐγγῶ-σῆ εἰσῖτι ἐμῆ μόνον ὀτι θ' ἀνερῶθῆ εἰ; τὸν γηραιὸν πρόδῆρον Κοῤῦγεο.

Εἰς τὸ θεᾶτρον τῆς ἀμερικανικῆ; πόλεω; Milwaukee πρῶτον καὶ ἀκολούθῶς εἰ; τὸ Σικάγον παρεστάθη ἐσχᾶτω; τὸ θρησκευτικόν δράμα τοῦ Παῤλοῤ Heysel «Μαρία ἡ ἐκ Μαγδάλων». Τὸ ἔργον τοῦ Γερμανοῦ συγγραφεῶ; ὀσι; πρὸ πάντων εἶνε γνωστός ἐκ τῶν μῖοιστορημάτων του, ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχῖαν, τῆς ὀποῖας μέγα μέρος οφείλεται εἰς τὴν ὑποκρῖθεισᾶν τὸ πρόσωπον Μαρία; τῆς Μαγδαληνῆς διάσημον Ἀμερικανῖδα ἠθοποιόν Κῖ" Piske, ἡ ἰσχυρᾶ φυσιογνωμῖα τῆ; ὀποῖα; ἡ θανμάσια φωνῆ καὶ οἱ ὤπερῶχος ἐκφραστικῶι ὀφθαλμοῖ ἀπέδωκαν ἐξῶχο; ὀλα; τᾶ; συγκῖνησει; Μαρίας τῆ; ἐκ Μαγδάλων.

Ὀ θανμασῶ; τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου πρῶ; τὴν καλλιτέχνηδα καὶ τὴν καθῶλο ἐπιτυχῖαν τοῦ ἔργου ἐφῶσε μέχρι τὸ σημεῖον, ὤστε ν' ἀναγραφῆ ὅτι οἱ παρενεθῆντες κατὰ τὴν θριαμβευτικῆν ἐκείνην παράστασιν ἀνεπνευσαν τὴν περιστοιχῖσασαν ἄλλοτε τὸν Ἰησοῦν ἀτμῶσφαιραν.

Ὀ Ἰγγλο; δαφνοστεφῆ; ποιητῆ; Ἀλφῶρεδο; Austein εἰ; διά-λέξῖν του, γενομένην ἐν Ἐδιμβούργῶ, διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ὑπὸ τὸν καθηγητοῦ ὤowden ἐκφρασεθῖσις θεωρίας, καθ' ἣν δύναται τις ἀξιολογῶτατα νὰ εἶνε μέγα; ποιητῆς χωρῖς νὰ εἶνε συγχρόνος μέγα; καὶ βαθῶ; φιλόσοφο;. Ὀ Austein ἀνατρέχων εἰ; τὰ ἔργα τῶν Δάντου, Σαῖξπηρο, Μίλτωνος, Σῆλλῆῤ, Τέννυσον, Ὀθῆρσοουορ κα! αὐτοῦ τοῦ Βῤῥῶνος, ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ποιηταῖ οὔτοι εἶχον ἐκφῶ-

σει θεωρίας φιλοσοφικής υπερτέρας τών μεταφυσικών τής έποψης των, και καταλήγει διακηρύσσων Οτι '.

«Τό να είνε τις μέγας ποιητής χωρίς να είνε μέγας φιλόσοφος, είνε καθαρά ουτοπία εκ διαμέτρου αντικείμενη προς αυτήν τήν ύπαρξιν και ουσίαν της ποιήσεως».

Υπό τον τίτλον «Νέος Λόγος» ιδρύθη εν Βουλγαρία περιοδικόν, ούτινος αποκλειστικός σκοπός είνε ή διάδοσις των ηθικών και φιλοσοφικών δοξασιών τών περιλαμβανομένων εις τα έργα του Τολστόι.

Εις τήν γερμανικήν επίθειόρσιν «Deutsche Hundscha» ό Αδόλφος Krey παραθέτει μερικά ανέκδοτα της ζωής του Άρνόλδου Μπαϊκλιν. Ο μέγας ζωγράφος τās πρώτας εντυπώσεις του ηρύσθη εκ της φύσεως κατά τους επί τών κλιτύων της οροσειράς Ζυραϊ Ζυρα Ι περιπάτους. Ο συγγραφέυς δεν ομιλεί περι άλλιον τυχόν επιδράσεων επί της μορφώσεως του μεγαλοπρεπούς και καινοτρόπου αυτού ζωγράφου, αλλά τον παρουσιάζει εις το έσωτερικόν της κατοικίας του φαιδρόν, φιλόστοργον, προσηνή, ήδέως απολαύοντα του κάλλους όπερ άνεκάλυπτεν εις τήν πτήσιν τών πτηνών και εις τήν δύσιν του ήλιου. Ο Μπαϊκλιν έτρωγε πολύ και έπινεν επίσης «διότι εύρισκεν εις τόν οίνον τήν κατάπανσιν τών θλίΐεών του και τήν άρμονίαν τής ενδομύχου υπάρξεως του».

"Ετρεφε μεγάλην στοργήν προς τα τέκνα του, περί τών οποίων συχνάκις ομιλών έλεγεν «όσον περισσότερα ε/ω, τόσο με μεγαλύτεραν εύχαρίστησιν εργάζομαι».

Τό νέον δράμα του Γεράρδου Χάουπτμαν «ό πτω/ός Ερρίκος» παρεστάθη συγχρόνως εν Βιέννη και Βερολίνω. Γνωστόν ότι ή πρώτη δραματική επιτυχία του συγγραφέως τών «Υφαντών» και τής «Βουλιαγμένης καμπάνας» δια του έργου «Προ τής Ανατολής του ήλιου» χρονολογείται από του 1889. Ο Χάουπτμαν άγει ήδη τό τεσσαρακοστόν έτος τής ηλικίας του. Έγεννήθη τή 15 Νοεμβρίου 1862 εν Όμπερσάλζμπρουν τής Σιλεσίας, όπου ό πατήρ του εΐργάζετο ως ξενοδόχος, όπως και ό τού Σούντερμαν.

Προσεχώς θα εκδοθή γερμανιστί έργον, ειδικώς άφιεριομένον εις τήν εξέτασιν τής φιλολογίας τών Μπόερς.

Τό περίφημον πανεπιστήμιον τής ρωσικής πόλεως Drogat ωνόμασεν επίτιμα μέλη του ινστιτούτου του τον Λέοντα Τολστόι και τόν αιδεσιμώτατον Ιωάννην δέ Κρόσταντ, τόν άγαπητόν πα-ά τώ ρωσικω λαώ φιλόφρονον κληρικόν.

Η εικών τής θυγατρός του "Αγγλου ζωγράφου Θωμά Gainsborough — 1727-1782— έπωλήθη εσχάτως εν Λονδίνω αντί 447 χιλ. φράγκων.

Ο "Αγγλος φιλόλογος Σίδνεϋ Lee εις τό εσχάτως εκδοθέν έργον του «Βιογραφία τής Βασιλίσσης Βικτωρίας» βέβαιοι οτι ή μακαρίτις κυρίαρχος τής γηραιάς Άλβίωνος έστερειτο καλλιτεχνικής αντιλήψεως, και δια τούτο, παραβλέπουσα περιφανείς ζωγράφους, έπροστάτευε κατά προτίμησιν τούς προσωπογράφους, ως τόν Ουϊντερχάλτερ, Von Angeli, και γλύπτας ως τόν Boehm. Τό μόνο καλλιτεχνικόν εργαστήριον όπερ έπεσεκέφθη είνε το τού λόρδου Λάιτον, ούτινος ό πίναξ « Η λιτανεία τού Σιμαμπούε — ζωγράφου φλωρεντινού διδασκάλου του Γιόττο — έδωθήη εις αυτήν υπό τού πρίγκιπος Αλβέρτου. Η κριτική ικανότης τής βασιλίσσης Βικτωρίας δεν ητο ανωτέρα ως προς τα φιλολογικά έργα. Ανεγίνωσκεν ελάχιστα μόνον προς διασκέδασιν της. Έν τοσοούτω περί τα τελευταία τού βίου της έτη της άνεγίνωσκον καθ' εκάστην έσπέραν πριν ή κατακλιθή άλλοτε μεν μυθιστόρημα και άλλοτε σοβαρότερόν τι έογον.

Μία επί πλέον απόδειξις τής κριτικής άνικανότητος τής βασιλίσσης Βικτωρίας είνε και ή Ιδιαιτέρα εύνοια προς τα εζγα του Μαρίον Κράουφορντ, ενώ άφ' έτέρου έγραφε περί τού «Middlemarch» αθανάτου έργου τού Γεωργίου "Ελιοτ : «"Αν και είνε καλόν βιβλίον, εν τούτοις διέψευσε τās ελπίδας μου Τα πρόσωπα του Ολα, άνευ εξαίρεσεως, είνε ανεπιτυχή».

Τό Διεθνές Συνέδριον τής Ιστορίας θα συγκροτηθή εν Ριόμη. Αϊ εργασίαι του θα διαοκέσουν από τής 2 μέχρι τής 9 Απριλίου 1903.

Η κυκλοφορία και κατανάλωσις τών ποιητικών και δραματικών έργων τού περιφανούς τής Σκανδιναβίας δραματουργού "Ιμψεν οριστικώς κατέλαβε τήν πρώτην θέσιν εις τα εκδοτικά χρονικά τής

Ευόωπης, ως αποδεικνύεται εκ τής στατιστικής τού έκδ. Γκύντενταλ, όστις δημοσιεύει τās πρωτοτύπους εκδόσεις τών ίμψενείων έργων.

Κατά τήν στατιστικήν λοιπόν ταύτην ό «Πέρ Γκύντ» εξεδόθη τή 14 Νοεμβρίου 1867 εις 1250 αντίτυπα πωληθέντα εις διάστημα 15 ήμερων. Λεύτερα εκδόσεις εις δισχίλια αντίτυπα κατηναλώθη επίσης ταχέως. "ΙΙ «"Ενωσις τών Νέων» έτυπώθη τω 1869 εις 2000, α! δέ «Ποιήσεις» όπως και ό Αυτοκράτωρ «Ιουλιανός» εις 4000. Η πρώτη εκδοσις τών «Στηριγμάτων τής κοινωνίας» έγειεν εις 6000 τόμους και κατηναλώθη εν διαστήματι μηνός. Η δευτέρα εκδοσις τού αυτού έργου ηρίθμησε 4000 αντίτυπα. Η πρώτη τού «Σπιτιού τής Κούκλας» έτυπώθη εις 8000 και ή δευτέρα εις 3000. Τών «Βρυκολάκων» κυριολεκτικώς έγένητο ανάρπαστος ή πρώτη και δευτέρα εκδόσις συνισταμένη έξ 20000 αντιτύπων. Η πρώτη εκδοσις τού έργου «Όταν θά έξυπνήσωμεν μεταξύ τών νεκρών» έγειεν εις 12 χιλ. τόμους πωλν,θέντας εις ελάχιστον χρόνου διάστημα. Ακολούθως έξετυπώθησαν .2000 εισέτι αντίτυπα. Τού «Μικρού "Εγυολφ» έξητήθησαν εντός μηνός 13,250, τού δέ «Ιωάννου Γαβριήλ Μπόρκμαν» 15,000.

Ο εκδότης Γκύντενταλ, υπολογίζει τήν όλικήν κατανάλωσιν τών ύπ' αυτού εκδοθέντων θεατρικών έργων ως ανερχομένων εις πλέον τού ήμίσεος εκατομμυρίου τόμους. Έάν λοιπόν ληφθή ύπ' όφει ό σκανδιναβικός πληθυσμός ό περιλαμβάνων τήν Αανιαν. Νορβηγίαν και Σουηδίαν, και όστις δεν υπερβαίνει τά 10 εκατομμύρια κατοίκων, αποδεικνύεται ότι ουδεις τών Ευρωπαίων συγγραφέων έσημείωσε σχετικώς παρομοίαν έπιτυχίαν κατανάλωσεως τών έργων του.

Πράγματι τό ήμισυ εκατομμύριον τών αντιτύπων τού "Ιμψεν αναλογεί προς 5 /« τού ολικού πληθυσμού τών χωρών όπου ό "Ιμψεν άναγινώσκειται εις τό σκανδιναβικόν κείμενον.

Τά μυθιστορήματα τού Ζολά, είνε αληθές, αριθμούν 2,211,000 αντιτύπων, αλλά λαμβανομένου ύπ' όφει τού αριθμού τών εις τήν γαλλικήν γλώσσαν άναγινωσκόντων, ό "Ιμψεν προφανώς υπερτερεί τόν συγγραφέα τών «Ρουγκόν-Μακκάρ», όστις είνε ό μάλλον άναγινωσκόμενος εκ τών συγχρόνων.

Εις Γερμανός καλλιτέχνης έγραψε πρό τίνος αισθητικόν έργον, υπό τόν τίτλον «Πώς πρέπει να ενδύεται τό γυναικειόν σώμα». Ο συγγραφέυς Παύλος Σούλτζ-Νάουμπουργ, εν ονόματι τών αρχών τής τέχνης, ανοικτηρόνως καταδικάζει τόν στηθόδεσμον, όστις κατ' αυτόν άνυποπόρως παραμορφώνει τό σώμα εις τās όψεις τών αγαπώντων τό καθαρόν τών γραμμών.

••?

Ο Μαίτερλιγκ καταγίνεται εις τήν συγγραφήν θεατρικού έρ-Όυ όπερ θα παρασταθή κατά τό προσεχές έτος εν Λονδίνω, με πρωταγωνιστήν τόν "Αγγλον ύποκριτήν Μαρτίνον Χάρβεϋ.

Ο Τσάρος ήγόρασεν εσχάτως είκοσι πίνακας τής συλλογής τού Ρίουςου ζωγράφου Vereschaguin, παριστάντας σκηνάς τού βίου τού Μεγάλου Ναπολέοντος. Ο αυτοκράτωρ τούς αντί 500 χιλ. φράγκων αγορασθέντας πίνακας προορίζει διά τό Έθνικόν Μουσείον τής Πετρούπολεως.

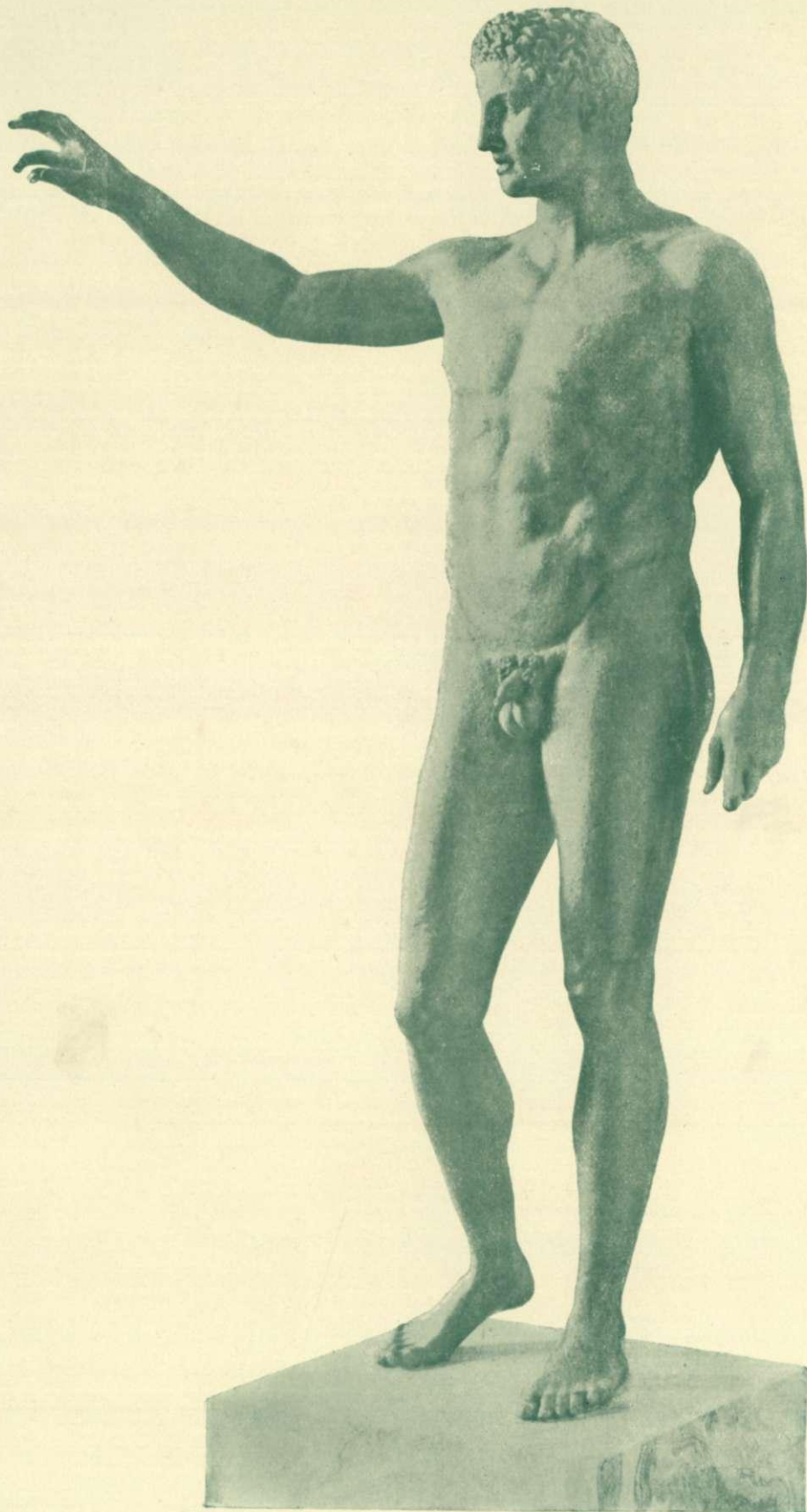
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΣ

Η «Ανατολή» δεν δύναται Λ να πενήθώη τόν πρόωρον θάνατον τού Εί-αγγέλου Κονούουλάκον, διευθυντού και Ιδρυτού της εφημερίδος «Σκρίπ», τόν έπίουμδάντα κατά τήν Ιδ') Ιανουαρίου κατόπιν πολυβαόανου και όδυνηρας νόσου.

Ο Ευάγγελος Κουούουλάκος υπήρξε διά τόν έλληνικόν τύπον μία εξαιρετική, προόωπικότης, εις τών καλλιτέρων χειριστών τού δημοσιογραφικού καλάμου, θαυμαζόμενος διά τήν εύφυΐαν και τήν δύναμιν τής πολιτικοκοινωνικής αρθρογραφίας του.

"Ηρχισε τό δημοσιογραφικόν του στάδιον πρό ετών, και κατόπιν μυρίων προσπαθειών και άρτύτων μόχθων έδημιούργησε τήν εφημερίδα «Σκρίπ», τήν κατά τās αρχάς τής εκδύσειδς της σατυρικήν και κατόπιν μεταΟληθεΐσαν εις καθημερινήν πολιτικήν. Η απόλεια τού Κουούουλάκου άφίνει κενόν δυόαναπλήρωτον εις τήν χορείαν τών κορυφαίων εν Ελλάδα δημοσιογράφων, και ό ελληνικός τύπος θά θρηνήση επί μακρόν ένα τών κρατιότων άναμορφοιστών του, εκ τών ολίγων εκείνων οΐτινες συνετέλεσαν εις τήν βελτιώδιν και άναμόρφωδιν αύτου.

Ο ΕΦΗΒΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΡΩΝ